

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

ADRODDIAD BLYNYDDOL 2017-18

Cynnwys

4	Y flwyddyn mewn rhifau
6	Rhagair y Cadeirydd
8	Cyflwyniad y Prif Weithredwr
11	1. Yr hyn a gyflawnwyd gennym
53	2. Sut gwnaethom gyflawni ein hamcanion llesiant
63	3. Ein Hadroddiad Cynaliadwyedd
77	4. Ein Hadroddiad Atebolrwydd
137	5. Ein Datganiadau Ariannol
145	6. Atodiad: Cyflawniadau allweddol yn y tair blynedd diwethaf (2015 – 2018)

© 2018 Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru.

Gellir atgynhyrchu deunydd yn y ddogfen hon o dan delerau'r Drwydded Llywodraeth Agored (DLA) www.nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence-cymraeg/version/3/ ar yr amod y caiff hynny ei wneud yn gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol. Dylid cydnabod Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru.

Mae'r hawlfraint o ran y trefniant teipograffyddol, y dylunio a'r diwygio yn eiddo i Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru

Diolch i'n holl staff a gyfrannodd eu ffotograffiaeth arbenigol i'r adroddiad hwn!

Y flwyddyn mewn rhifau

1.8%

Gwariant Iechyd
Cyhoeddus Cymru
fel cyfran o GIG Cymru

1,700+

Nifer y canmolïaethau
a gafwyd

52

Nifer y
cwynion a
gafwyd

Bron

200,000

Pobl yr
ymgysylltwyd
â nhw drwy
gyfryngau
cymdeithasol
Helpa Fi i Stopio

100+

Nifer yr ysgolion
cynradd sydd wedi
cofrestru gyda menter
y Filltir Ddyddiol

Ymgynghoriadau
ac ymholiadau yr
ymatebwyd iddynt
gan Iechyd
Cyhoeddus Cymru

120

Nifer y staff a adleolodd
i Abertawe a Mamhilad
drwy ddefnyddio ein
dull gweithredu arobyn,
sef economi gylchol

100+

Nifer yr ymarferwyr
a hyfforddwyd fel
rhan o'r Fframwaith
Adolygu Sicrwydd
Ansawdd Asesu'r
Effaith ar Iechyd
Cyhoeddus

Bron

30,000

Pobl a edrychodd ar
wefan Helpa Fi i Stopio

1.4m

Nifer y samplau
microbiolog a brofwyd

104

Troeon y soniwyd am
waith Iechyd Cyhoeddus
Cymru gan seneddau'r
DU a chymdeithasau
proffesiynol

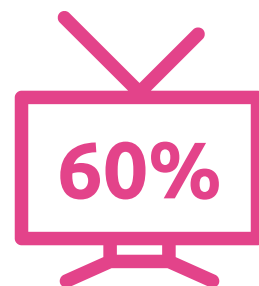
86

Pobl ifanc a aeth i'r
Uwchgynhadledd Ieuenctid
gyntaf a gynhaliwyd gan
Iechyd Cyhoeddus Cymru

14

Nifer y crynodebau
tystiolaeth a
ddatblygwyd ar
gyfer dangosyddion
Fframwaith Canlyniadau
Iechyd y Cyhoedd
a gwella'r offeryn
Fframwaith Canlyniadau
Iechyd y Cyhoedd i lywio
camau gweithredu
iechyd y boblogaeth

Cyfran yr oedolion
sydd wedi gwyllo'r
hysbyseb teledu
Helpa Fi i Stopio

Dros

600,000

nifer o episodau
sgrinio a gynhaliwyd

60+

Nifer y busnesau
a gefnogwyd
drwy Cymru Iach
ar Waith

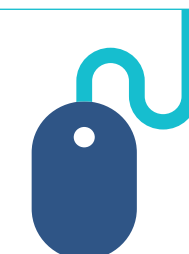

£6.8m

Cyllid a sicrhawyd drwy
gais llwyddiannus i
Gronfa Drawsnewid
yr Heddlu ar gyfer y
Dull Cenedlaethol o
Blismona Breguster
a'r Rhaglen Profiadau
Niweidiol yn ystod
Plentyndod

3,000+

Y bobl a aeth i wefan
newydd Pob Plentyn
yn ystod y cam lansio
chwe wythnos

Tua
200

Pobl sy'n ymwneud â
datblygu fframwaith
cymhwysedd
gwybodaeth a sgiliau
am brofiadau niweidiol
yn ystod plentyndod
a pharhau i godi
ymwybyddiaeth o
brofiadau niweidiol yn
ystod plentyndod, gan
gyrraedd dros 3000 o
bobl yn uniongyrchol

Rhagair y Cadeirydd

Cefais y fraint o ymuno ag Iechyd Cyhoeddus Cymru ym mis Medi 2017. Wrth gyflwyno adroddiad eleni, hoffwn roi teyrnged i'm rhagflaenydd, yr Athro Syr Mansel Aylward, cadeirydd Bwrdd Iechyd Cyhoeddus Cymru ers ei sefydlu yn 2009. Cyflawnodd Mansel ei rôl yn anrhydeddus iawn a deuthum i sefydliad uchelgeisiol, blaengar sy'n benderfynol o wneud y gorau o'r cyd-destun polisi a deddfwriaethol arloesol sydd gennym yng Nghymru, er mwyn meithrin Cymru iachach, hapusach a thecach.

Yn 2017-18, cynhaliodd Iechyd Cyhoeddus Cymru nifer o adolygiadau strategol ac ymgynghori'n eang ar flaenoriaethau strategol newydd yn sail i strategaeth hirdymor 2018-30. Daeth saith blaenoriaeth strategol i'r amlwg, a adlewyrchwyd gyntaf yng Nghynllun Tymor Canolig Integredig 2018-21. Dangoswyd yn amlwg y ffyrdd y byddwn yn cyflawni darpariaethau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

Hefyd, gwahoddodd Bwrdd Iechyd Cyhoeddus Cymru dîm o'r Gymdeithas Ryngwladol o Sefydliadau Iechyd Cyhoeddus Cenedlaethol (IANPHI) i gynnal 'adolygiad cymheiriaid' o'i effeithiolrwydd ers ei sefydlu yn 2009, ac i argymhell sut y gallai'r sefydliad barhau i adeiladu ar ei safle fel sefydliad iechyd cyhoeddus cenedlaethol Cymru.

Yn ogystal, gwnaeth y sefydliad gais llwyddiannus i Sefydliad Iechyd y Byd (WHO), a gorffennodd y flwyddyn drwy gael ei gadarnhau fel Canolfan Gydweithredol Sefydliad Iechyd y Byd ar Fuddsoddi ar gyfer Iechyd a Llesiant. Mae hyn yn gydnabyddiaeth haeddiannol o'r berthynas hirsefydlog rhwng Sefydliad Iechyd y Byd a Chyfarwyddiaeth Polisi, Ymchwil a Datblygu

Rhyngwladol Iechyd Cyhoeddus Cymru, ac o'r cyfraniad sylweddol y maent hwy a'r sefydliad ehangach yn ei wneud i'r agenda iechyd a llesiant ryngwladol.

Mae gan Iechyd Cyhoeddus Cymru hanes blaenorol hir a llwyddiannus o ran gweithio mewn partneriaeth, a chafwyd cyfleoedd newydd yn 2017/18, yn fwyaf penodol yn y cynnig amlasiantaeth llwyddiannus i Gronfa Drawsnewid Heddlu'r Swyddfa Gartref. Dros y ddwy flynedd nesaf, bydd Iechyd Cyhoeddus Cymru yn gweithio gyda phartneriaid plismona a chyfiawnder troseddol i helpu i adeiladu cymunedau mwy cydnerth yng Nghymru trwy fynd i'r afael ag achosion sylfaenol trosedd a breguster. Gan ddefnyddio ymchwil a thystiolaeth wedi'u llywio gan Iechyd y Cyhoedd, bydd y Rhaglen Gweithredu'n Gynnar Gyda'n Gilydd yn gweithio gyda nifer o asiantaethau trydydd sector a chyhoeddus i fynd i'r afael â'r diffyg ymyriad cynnar pan fo profiadau niweidiol yn ystod plentyndod a thrawma yn bresennol, gan symud tuag at ddull ataliol o ran trosedd.

Yn ychwanegol at lunio strategaeth newydd a gwella'i enw da ar y llwyfan rhyngwladol, cafodd tîm Iechyd Cyhoeddus Cymru flwyddyn

Yn ystod y flwyddyn, cefais y pleser mawr o ddod i adnabod staff Iechyd Cyhoeddus Cymru, gweld a chlywed eu brwdfrydedd dros wneud gwahaniaeth go iawn i fywydau pobl ledled Cymru, ac ymroddiad iddynt.

llwyddiannus arall o ran cyflawni gweithredol, gan gyflawni targedau perfformiad a chyflawni cydbwysedd ariannol am y nawfed flwyddyn yn olynol – prawf o'r trefniadau cynllunio busnes, rheoli perfformiad a chraffu clir sydd ar waith ar draws y sefydliad.

Yn ystod y flwyddyn, cefais y pleser mawr o ddod i adnabod staff Iechyd Cyhoeddus Cymru, gweld a chlywed eu brwdfrydedd dros wneud gwahaniaeth go iawn i fywydau pobl ledled Cymru, ac ymroddiad iddynt. Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn ceisio mynd i'r afael â'r rhyngweithio cymhleth rhwng penderfynyddion economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol iechyd a llesiant, ac mae ehangder a dyfnder yr arbenigedd ar draws y cyfarwyddiaethau'n parhau i greu argraff dda arnaf.

Cafwyd nifer o newidiadau i Fwrdd Iechyd Cyhoeddus Cymru yn 2017/18, a hoffwn ddiolch i'r holl aelodau am eu harweinyddiaeth ynghylch llunio strategaeth, y gwaith craffu a goruchwyllo perfformiad gweithredol, ac am dynnu sylw at y naws a'r diwylliant rydym am eu sefydlu ar draws y sefydliad. Rwy'n ddyledus i'r Bwrdd cyfan am y gefnogaeth, yr arweiniad a'r cymorth a gynigwyd

i mi fel y Cadeirydd newydd, ac edrychaf ymlaen at weithio gyda chydweithwyr y Bwrdd yn y blynyddoedd i ddod.

Mae'r llwyddiannau niferus yn 2017/18 yn bennaf oherwydd arweinyddiaeth weithredol y sefydliad, a hoffwn ddiolch i Tracey Cooper am ei harweinyddiaeth ysbrydoledig o weithrediaeth a staff Iechyd Cyhoeddus Cymru.

Mae gan Iechyd Cyhoeddus Cymru rôl fawr wrth ddarparu arweinyddiaeth system, yn y system iechyd a gofal, a hefyd yn ehangach ar draws gwasanaethau cyhoeddus, gan ddefnyddio'i safle fel sefydliad iechyd cyhoeddus Cymru i gael effaith gadarnhaol ar holl benderfynyddion iechyd a llesiant. Yn 2017/18, cafodd rhai sylfeini strategol allweddol eu cynllunio a'u datblygu ac, yn y blynyddoedd i ddod, bydd Iechyd Cyhoeddus Cymru, dan arweiniad ei werthoedd, sef Gweithio Gyda'n Gilydd, gydag Ymddiriedaeth a Pharch, i Wneud Gwahaniaeth, i wneud gwahaniaeth go iawn, ystyrlon a chyflawni ei weledigaeth.

Jan Williams OBE FRSPH
Cadeirydd
Iechyd Cyhoeddus Cymru

Cyflwyniad y Prif Weithredwr

Mae’n anrhydedd cyflwyno Adroddiad Blynyddol eleni. Hwn yw’r Adroddiad Blynyddol sy’n nodi diwedd ein Cynllun Strategol cyntaf rhwng 2015 a 2018, ac mae wedi bod yn flwyddyn brysur arall i’r sefydliad cyfan o ran gwella iechyd a llesiant pobl Cymru.

Unwaith eto, mae ein pobl anhygoel ac ymroddedig wedi mynd gam ymhellach, gan gydweithio â’i gilydd a’n partneriaid ledled Cymru i gyflawni yn erbyn ein saith blaenoriaeth strategol. Ceir crynodeb o’r cyflawniadau allweddol dros dair blynedd gyfan ein Cynllun Strategol cyntaf yn Cyflawniadau allweddol yn y tair blynedd diwethaf (2015 – 2018) ar dudalen 146.

Drwy gydol y flwyddyn, rydym wedi parhau ar ein taith i ymgorffori Deddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol, ar draws y sefydliad ac wrth gefnogi eraill ar draws gwasanaethau cyhoeddus a’n cymdeithas ehangach, drwy waith ein Canolfan Iechyd a Chynaliadwyedd. Mae’r Ddeddf yn sbardun allweddol ac yn alluogwr i wella iechyd ein cenedl, ac yn offeryn sylfaenol i gyflawni’r math o newid economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol sydd ei angen i wneud gwahaniaeth a gwella bywydau pobl yng Nghymru. Mae enghreifftiau o’r gwaith rydym wedi bod yn ei wneud i sefydlu’r Ddeddf, yn enwedig y pum ffordd o weithio, wedi’u cynnwys drwy gydol yr Adroddiad Blynyddol hwn, ac rydym wedi ychwanegu rhai astudiaethau achos o ddulliau arbennig o arloesol.

Cawsom lawer o uchafbwyntiau drwy gydol y flwyddyn ar draws yr amrywiaeth eang o’n swyddogaethau, ac mae’n anodd gwneud cyfiawnder â nhw i gyd mewn cyflwyniad, felly rwyf wedi rhoi blas o rai o’r uchafbwyntiau isod.

Drwy ein partneriaethau cydweithredol â Cymru Well Wales, a’i Ganolfan Gymorth Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod a Chydweithrediad 1,000 o Ddiwrnodau Cyntaf, a chyda’r heddlu a phartneriaid cyfiawnder troseddol yng Nghymru, drwy sicrhau buddsoddiad y Swyddfa Gartref i greu dull plismona a system cyfiawnder

troseddol yng Nghymru sydd wedi’u llywio gan brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod, rydym wedi parhau i symud ymlaen wrth greu Cymru wedi’i llywio gan brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod ac adeiladu momentwm i wella ein blynyddoedd cynnar. Cafodd y gwaith ym maes profiadau niweidiol yn ystod plentyndod ei gefnogi ymhellach gan ymchwiliad newydd am y ffactorau mewn cymunedau sy’n dylanwadu ar ein cydnerthedd a gynhaliwyd gan ein Tîm Polisi, Ymchwil a Datblygu Rhyngwladol.

Mae ein gwasanaeth Helpa Fi i Stopio wedi dod â’r system rhoi’r gorau i smygu yng Nghymru ynghyd dan un fantell, gan sicrhau bod gwasanaethau ar draws Cymru yn integredig, a bod aelodau o’r cyhoedd yn gallu cael help mewn ffordd sy’n ymatebol i’w hanghenion, ac yn ystyried cymhlethdod eu bywydau.

Hoffwn ddiolch yn bersonol i’n holl bobl ar draws Iechyd Cyhoeddus Cymru am eu gwaith caled diflino, eu brwdfrydedd a’u hymroddiad i bobl Cymru, ein Bwrdd am eu holl gefnogaeth yn ystod y flwyddyn, a’n holl bartneriaid rydym yn gweithio gyda nhw er mwyn gwneud gwahaniaeth.

Mae ein rhaglenni Pob Plentyn ac ysgolion iach a chyn oed ysgol ar gael, mewn ysgolion, mewn meithrinfeydd, ac mewn cartrefi, yn cynnwys partneriaid a phobl Cymru mewn cydweithrediad cryf.

Rydym wedi parhau i gefnogi cydweithwyr yn y GIG i wella canlyniadau cleifion a diogelwch cleifion. Lansiwyd Cydweithrediad Gwella Heintiau sy’n Gysylltiedig â Gofal Iechyd, a’n hymgyrch Beichiogrwydd Mwy Diogel Cymru ar y cyd â Rhwydwaith Mamolaeth Cymru.

Mae ein Harsyllfa wedi bod yn gwneud gwaith arloesol i gefnogi ein syniadau tymor hir a galluogi eraill i gynllunio’n dda wrth adolygu baich clefyd yng Nghymru heddiw ac yn y dyfodol drwy ein hadroddiad Iechyd a’i Benderfynyddion.

Drwy waith ardderchog ein Tîm Polisi, Ymchwil a Datblygu Rhyngwladol, a phobl allweddol eraill ar draws y sefydliad, dynododd Sefydliad Iechyd y Byd ni’n Ganolfan Cydweithredol ar Fuddsoddi ar gyfer Iechyd a Llesiant, sy’n gyflawniad sylweddol i ni ac i Gymru.

Er i ni gael uchafbwyntiau sylweddol, rydym hefyd yn parhau i gael heriau sylweddol ar draws nifer o’n gwasanaethau, gan gynnwys microbioleg a gwasanaethau sgrinio. Mae’r rhain yn ymwneud

yn benodol â’n gallu ni, a chydweithwyr mewn byrddau iechyd, i recriwtio staff allweddol. Felly, mae ein timau ar draws y gwasanaethau hyn wedi mynd y filltir ychwanegol i gynnal ansawdd y gwasanaethau y maent yn eu darparu bob dydd, sy’n rhagorol. Er gwaethaf yr heriau hyn, mae ein pobl wedi parhau i ddatblygu’r gwasanaethau trwy gyflwyno technolegau newydd, datblygiadau sgrinio newydd a meddwl yn arloesol ac yn strategol am sut y mae angen i’n gwasanaethau fod yn y dyfodol. Hefyd, rydym wedi llwyddo i sicrhau achrediad UKAS a gydnabyddir yn rhyngwladol ar draws ein holl labordai yn ystod y flwyddyn, sy’n gyflawniad sylweddol - a diolch yn fawr i’n holl bobl am y gwaith sylweddol i gyflawni hyn. Yn y cyfamser, mae ein timau diogelu iechyd wedi parhau i ymateb i achosion fel y bo’n briodol ac, fel rhan o gadw ein poblogaeth yn ddiogel, gwnaethant gefnogi gwaith paratoi’r gwasanaethau brys wrth gynllunio a chynnal Rownd Derfynol Cynghrair y Pencampwyr UEFA yng Nghaerdydd.

Blaenoriaeth allweddol i ni yw parhau i ddatblygu fel sefydliad drwy fod mor effeithiol ag y gallwn fod yn yr hyn rydym yn ei wneud a sut rydym yn ei wneud ac, yr un mor bwysig, gefnogi a datblygu ein pobl i fod cystal ag y gallant fod.

Lansiwyd ein gwerthoedd yn dilyn rhaglen ymgysylltu sylweddol ar draws y sefydliad, cyflawnwyd y safon iechyd gorfforaethol efydd, a chanolbwyntio'n llawer mwy ar iechyd a llesiant ein pobl nag rydym wedi gwneud o'r blaen.

Hefyd, rydym wedi cael blwyddyn o fewnwelediad ac adolygu i sicrhau ein bod yn gwneud gwaith o safon sy'n cael effaith fawr i gynorthwyo ein pobl yng Nghymru. Gwahoddwyd cymheiriad o Sefydliadau Iechyd y Cyhoedd Cenedlaethol ledled y byd i gynnal adolygiad cymheiriad o'n heffeithiolrwydd drwy'r Gymdeithas Ryngwladol o Sefydliadau Iechyd Cyhoeddus Cenedlaethol (IANPHI), cwblhaodd Llywodraeth Cymru archwiliad o'n perthynas â hi, cwblhaodd Swyddfa Archwilio Cymru adolygiad o sut rydym yn rheoli ein hadnodd iechyd cyhoeddus lleol gyda byrddau iechyd, ac rydym yn y cam gweithredu o'n rhaglen Sgrinio am Oes a moderneiddio Deallusrwydd Iechyd yn dilyn adolygiadau strategol.

Mae'r flwyddyn hon wedi ymwneud â mwy na chyflawni ein cynllun, roedd hefyd yn flwyddyn pan, drwy gymhwyso'r pum ffordd o weithio, ymgwymerwyd â phroses ymgysylltu a chasglu tystiolaeth sylweddol i ddatblygu Cynllun Hirdymor newydd i ni o 2018 i 2030. Erbyn hyn, mae gennym saith blaenoriaeth strategol newydd sy'n cyd-fynd â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a fydd yn mynd â ni i'r degawd nesaf, a diben newydd i ysgogi ein gwaith – Gweithio i gyflawni dyfodol iachach i Gymru. Cewch ragor o wybodaeth am hyn yn 'Symud Ymlaen' ar dudalen 40, a sut y gwnaethom ymgynghori ar ein strategaeth newydd yn yr astudiaeth achos ar dudalen 36.

Hoffwn ddiolch yn bersonol i'n holl bobl ar draws Iechyd Cyhoeddus Cymru am eu gwaith caled diflino, eu brwdfrydedd a'u hymroddiad i bobl Cymru, ein Bwrdd am eu holl gefnogaeth yn ystod y flwyddyn, a'n holl bartneriaid rydym yn gweithio gyda nhw er mwyn gwneud gwahaniaeth.

Yn olaf, hoffwn ddiolch o galon i'r Athro Syr Mansel Aylward, ein Cadeirydd ar ddechrau'r flwyddyn hon, ac am ei holl gyfraniadau sylweddol i Iechyd Cyhoeddus Cymru dros y saith mlynedd diwethaf, ac i Jan Williams a ymunodd â ni fel ein Cadeirydd newydd ym mis Medi, sydd eisoes wedi gwneud cyfraniad sylweddol i lunio ein dyfodol.

Dr Tracey Cooper
Prif Weithredwr
Iechyd Cyhoeddus Cymru

Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Atebol

Mae Gweinidogion Cymru wedi cyfarwyddo y dylai'r Prif Weithredwr fod yn Swyddog Atebol i'r Ymddiriedolaeth. Nodir cyfrifoldebau perthnasol Swyddogion Atebol, gan gynnwys eu cyfrifoldeb am briodoldeb a rheoleidd-dra'r arian cyhoeddus y maent yn atebol drosto, ac am gadw cofnodion priodol, ym Memorandwm y Swyddog Atebol a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru.

Hyd eithaf fy ngwybodaeth a'm cred, rwyf wedi cyflawni'r cyfrifoldebau a nodwyd yn fy llythyr penodi fel Swyddog Atebol.

Fel Swyddog Atebol rwy'n cadarnhau, hyd y gwyddwn nad oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad yw archwilwyr yr endid yn ymwybodol ohoni, ac rwyf wedi cymryd wedi cymryd yr holl gamau y dylid bod wedi'u cymryd er mwyn sicrhau fy mod yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol a bod archwilwyr yr Ymddiriedolaeth yn ymwybodol o'r wybodaeth honno.

Fel Swyddog Atebol, rwy'n cadarnhau bod yr adroddiad blynyddol a chyfrifon yn ei gyfanrwydd yn deg, yn gytbwys ac yn ddealladwy ac rwy'n cymryd cyfrifoldeb personol am yr adroddiad blynyddol a chyfrifon a'r farn sy'n ofynnol ar gyfer penderfynu ei fod yn deg, yn gytbwys ac yn ddealladwy.

Dr Tracey Cooper
Prif Weithredwr a Swyddog Atebol
Iechyd Cyhoeddus Cymru
30 Mai 2018

YR HYN A
GYFLAWNWYD
GENNYM

Yr hyn a gyflawnwyd gennym

Mae'r rhan o'n Hadroddiad Blynyddol yn amlinellu'r hyn a gyflawnwyd gennym yn ystod y flwyddyn 2017-18, gan ddangos sut rydym wedi cael effaith. Yma, rydym yn adrodd ar ein cyflawniadau yn erbyn saith maes blaenoriaeth o waith, sef:

1. Mabwysiadu a gweithredu dull systemau amlasiantaeth i gyflawni gwelliannau sylweddol yn iechyd ein poblogaeth
2. Gweithio ar draws sectorau i wella iechyd a llesiant ein plant yn y dyfodol
3. Datblygu a chefnogi gwasanaethau gofal sylfaenol a chymunedol i wella iechyd y cyhoedd
4. Cefnogi'r GIG i wella canlyniadau i bobl sy'n defnyddio gwasanaethau
5. Dylanwadu ar bolisi i ddiogelu a gwella iechyd a lleihau anghydraddoldebau
6. Diogelu'r cyhoedd a pharhau i wella ansawdd, diogelwch ac effeithiolrwydd y gwasanaethau rydym yn eu darparu
7. Datblygu'r sefydliad

Blaenoriaeth Strategol 1

Mabwysiadu a gweithredu dull systemau amlasiantaeth i gyflawni gwelliannau sylweddol yn iechyd ein poblogaeth

Dros y flwyddyn ddiwethaf, rydym wedi bod yn gweithio gyda phartneriaid yn Iechyd Cyhoeddus Cymru a'r tu allan iddo er mwyn cyflwyno amrywiaeth o brosiectau a rhaglenni cyffrous.

Gan weithio gyda Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLLLC), rydym yn parhau i feithrin datblygiad cydgysylltiedig mudiad Cymru Well Wales, sy'n dod â sefydliadau ynghyd sy'n llawn ysgogiad ac ymroddiad i gydweithio heddiw er mwyn sicrhau iechyd gwell i bobl Cymru yfory.

Yn yr un modd cydweithredol, rydym hefyd wedi cytuno ar raglen gefnogaeth a'i rhoi ar waith i gymunedau a sefydliadau gwirfoddol drwy ein Rhaglen Cymunedau Iach, ac yn parhau i gefnogi mwy na 60 o fusnesau drwy gynllun Cymru Iach ar Waith mewn partneriaeth ag awdurdodau lleol, yr Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch ac eraill.

Rydym wedi cefnogi gwaith i ddatblygu Strategaeth Atal a Lleihau Gordewdra newydd gyda Llywodraeth Cymru. Rydym hefyd wedi datblygu a gweithredu rhaglenni marchnata cymdeithasol newydd i helpu smygwyr i roi'r gorau iddi, ac i atal gordewdra yn ystod plentyndod cynnar. Rydym wedi gweithio gydag amrywiaeth o bartneriaid i gryfhau ein gwaith ar weithgarwch corfforol gyda ffocws penodol ar hyrwyddo teithio llesol i'r ysgol, ac wedi cofrestru mwy na 100 o ysgolion cynradd ym menter Y Ffilltir Ddyddiol.

Yng Nghymru, mae oddeutu hanner o'r holl flynyddoedd bywyd sydd wedi'u haddasu gan anabledd yn cynnwys tri chyflwr iechyd, sef canserau, clefydau cardiofasgwlaidd ac anhwylderau cyhyrsgerbydol. Mae cyfran fawr o'r cyflyrau iechyd hyn yn cael eu hachosi gan ffactorau risg hysbys, sy'n gysylltiedig ag ymddygiad y gellir ei addasu. O'r rhain, smygu yw'r ffactor risg mwyaf o hyd.

Dyma pam y gwnaethom gefnogi Llywodraeth Cymru wrth ddatblygu Cynllun Gweithredu Tybaco cenedlaethol newydd, a lansio brand ac ymgyrch genedlaethol unedig Helpa Fi i Stopio. Dros y flwyddyn, mae bron 200,000 o bobl wedi ymgysylltu â chyfryngau cymdeithasol Helpa Fi i Stopio, mae 60 y cant o oedolion Cymru wedi gwyllo'r hysbyseb teledu, ac mae bron 30,000 o bobl wedi mynd i'r wefan.

Rydym wedi datblygu tystiolaeth ac adnoddau newydd hefyd, gan gynnwys cyhoeddi crynodebau tystiolaeth ar gyfer 14 o ddangosyddion y Fframwaith Canlyniadau Iechyd y Cyhoedd, a chyflwyno gwelliannau i offeryn Fframwaith Canlyniadau Iechyd y Cyhoedd (gan gynnwys dadansoddiadau is nag awdurdod lleol) i lywio camau gweithredu iechyd y boblogaeth.

Cawsom newyddion gwych ym mis Tachwedd 2017. Cyhoeddodd y Swyddfa Gartref fod cynnig cydweithredol Cymru gyfan, sef Dull Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod wrth Blismona Breguster, rhwng Iechyd Cyhoeddus Cymru, pedwar Comisiynydd Heddlu a Throseddau Cymru a Phrif Gwnstablaid, yn ogystal â phartneriaid allweddol megis Gwasanaeth Carchardai a Phrawf EM yng Nghymru, wedi bod yn llwyddiannus. Dyfarnwyd £6.87 miliwn i ni o Gronfa Drawsnewid yr Heddlu ar gyfer rhaglen tair blynedd, gan ddod i ben ym mis Mawrth 2020.

Mae'r prosiect, sef Rhaglen Gweithredu'n Gynnar Gyda'n Gilydd, yn cynnig mynd i'r afael â'r diffyg ymyriad cynnar a gweithgarwch ataliol pan fo profiadau niweidiol yn ystod plentyndod a thrawma'n amlwg a theuluoedd mewn perygl o ganlyniadau gwael, a'r effaith gysylltiedig y caiff hyn ar blismona o ran breguster a throsedd.

Caiiff hyn ei gyflawni trwy gymryd dull amlasiantaeth, iechyd y cyhoedd i blismona a chyfiawnder troseddol trwy weithio'n genedlaethol ac yn lleol gyda sefydliadau ar draws y sector cyhoeddus a'r trydydd sector, a defnyddio tystiolaeth i ddeall y cyd-destun presennol a nodi ymyriadau i fynd i'r afael ag achosion sylfaenol. Y nod yw creu newid patrwm mewn agweddau a syniadau ar draws plismona a chyfiawnder troseddol, i alluogi trosglwyddo buddsoddiad i fodel atal yn gyntaf ar draws y system.

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi bod yn gweithio gyda'r sector tai hefyd, ac wedi cydweithredu â Cartrefi Cymunedol Cymru i ddarparu cynllun gwaith ar y cyd ar iechyd a thai. Yn 2017-2018, mae'r prosiectau a gynhaliwyd sy'n gysylltiedig â'r cynllun gwaith hwn wedi cynnwys datblygu dull wedi'i lywio gan brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod yn y sector tai cymdeithasol, a ddatblygwyd drwy gydweithrediad rhwng yr arweinwyr polisi ym maes plismona a thai, mewn partneriaeth ag arweinwyr iechyd a thai yn Solas Cymru, Cartrefi Cymunedol Cymru a Llywodraeth Cymru. Nod y prosiect hwn yw mapio a nodi dulliau presennol sy'n seiliedig ar brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod ar draws Cymru, a datblygu a phrofi dull wedi'i lywio gan brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod gyda darparwyr tai a'u gwasanaethau cymorth. Yn 2018-2019, bydd prosiect yn cael ei gynnal er mwyn deall y rhyngweithiadau rhwng profiadau niweidiol yn ystod plentyndod a digartrefedd. Mae gwaith sylweddol hefyd wedi'i wneud gan y grŵp hwn o ran atal cwympiadau, ac mae hyn wedi cysylltu â'r Tasglu Atal Cwympiadau Cenedlaethol.

Sut rydym yn cydweithio i gyfrannu at amcanion llesiant Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn gorff cyhoeddus sydd â chyrhaeddiad cenedlaethol. Nid yw'n aelod statudol o 19 o Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC) Cymru, yn hytrach mae'n bartner gwâdd. Mae timau iechyd y cyhoedd lleol ac Arsyllfa'r sefydliad wedi cefnogi'r BGC drwy ddatblygu Fframwaith Canlyniadau Iechyd y Cyhoedd a chefnogi eu hasesiadau a'u cynlluniau llesiant lleol.

Yn ogystal, mae'r Ganolfan Iechyd a Chynaliadwyedd wedi rhoi cyngor perthnasol, hygyrch ac amserol ar iechyd y cyhoedd a chynaliadwyedd mewn ymateb i geisiadau gan gydlynwyr BGC, megis y papur briffio ar 'fannau iach i genedlaethau'r presennol a'r dyfodol'. Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru hefyd yn cefnogi BGC i weithredu ar sail system gyfan o ran gwella canlyniadau, mewn perthynas â 1,000 o ddiwrnodau cyntaf bywyd plentyn, a mynd i'r afael â phrofiadau niweidiol yn ystod plentyndod. Mae'r gwaith hwn hefyd yn adlewyrchu'r ffaith bod profiadau niweidiol yn ystod plentyndod yn flaenoriaeth i Gomisinydd Cenedlaethau'r Dyfodol i baratoi pobl at y dyfodol.

Mae'r sefydliad hefyd yn cydlynu Rhwydwaith Cefnogi BGC ar gyfer system iechyd y cyhoedd yn ei waith gyda BGC. Hyd yma, mae hyn wedi darparu tri gweithdy i arweinwyr iechyd y cyhoedd mewn ardaloedd lleol sydd wedi canolbwyntio ar ddatblygu gwybodaeth a sgiliau.

Ein Heffaith

22,500+

Cysylltiadau a gafwyd gan ganolfan gyswllt Helpa Fi i Stopio

Astudiaeth achos

Creu Cymru ddi-fwg

Mae smygu'n parhau i fod y ffactor risg sy'n cyfrannu fwyaf at flynyddoedd o fywyd a gollir yng Nghymru, yn ôl yr Adroddiad Baich Clefyd ar gyfer Cymru a gyhoeddwyd eleni.

Mae smygu'n achosi oddeutu 5,400 o farwolaethau bob blwyddyn, ac yn costio tua £1/3 biliwn y flwyddyn i GIG Cymru. Mae smygu hefyd yn un o brif achosion anghydraddoldebau ym maes iechyd, gyda chyfraddau smygu yn yr ardaloedd mwyaf difreintiedig tua thair gwaith yn uwch na'r rhai yn yr ardaloedd lleiaf difreintiedig.

Rydym wedi bod yn gweithio'n agos gyda Llywodraeth Cymru a phartneriaid eraill i ddatblygu *Cynllun Cyflawni Cymru ar Reoli Tybaco 2017/20*. Mae'r cynllun yn gosod sylfaen gweledigaeth gyffredinol ar gyfer Cymru ddi-fwg. Mae'n cynnwys gweithgarwch yn seiliedig ar atal drwy helpu plant a phobl ifanc i beidio â dechrau smygu, helpu mwy o smygwyr i roi'r gorau i'r arfer, a lleihau cysylltiad trwy sicrhau bod smygu'n fwyfwy anghyffredin.

Mae cynnydd da'n cael ei wneud tuag at gyflawni cenhedlaeth ddi-fwg yn y dyfodol, gyda'r data diweddaraf yn dangos bod cyfraddau smygu ar eu hisaf erioed i bobl 15-16 oed (saith y cant o fechgyn, naw y cant o ferched yn 2014). Mae hyn yn parhau tuedd ar i lawr, ac yn dilyn camau gweithredu, gan gynnwys newidiadau mewn cyfreithiau ynghylch arddangos tybaco i'w werthu, a throsglwyddo tybaco i bobl iau na 18 oed.

Mae gweithgarwch dan arweiniad Iechyd Cyhoeddus Cymru hefyd wedi cyfrannu at y cynnydd hwn, ac yn cynnwys dulliau ysgol gyfan o reoli tybaco drwy *Gynlluniau Ysgolion Iach - Rhwydwaith Cymru*, a *Just B* – ein rhaglen yn cefnogi disgyblion blwyddyn wyth dylanwadol i siarad â'u cyfoedion am fanteision cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol, ac iechyd aros yn ddi-fwg. Rydym yn targedu'r gweithgarwch hwn i ysgolion mewn ardaloedd lle mae nifer y bobl sy'n dechrau smygu'n debygol o fod ar ei uchaf, er mwyn helpu i sicrhau'r effaith fwyaf ar anghydraddoldebau mewn iechyd y mae smygu'n arwain atynt. Mae dros ddwy ran o dair o smygwyr yn dechrau'r arfer pan maent yn yr ysgol o hyd, felly mae'n gwbl hanfodol i ni ymyrryd ar y cam cynnar hwn.

Datblygwyd *Just B* gyda phobl ifanc, ac mae'n eu cynnwys ym mhob rhan o'r broses ddarparu. Mae'n adlewyrchu'r ffordd mae pobl ifanc yn cyfathrebu heddiw drwy ddefnyddio ap ar y we i'w helpu i ledaenu negeseuon a recordio eu sgysiau di-fwg â'u ffrindiau.

Gyda gwasanaeth Helpa Fi i Stopio (www.helpafiistopio.cymru), rydym wedi parhau i arwain camau gweithredu i adeiladu system integredig i ddiwallu anghenion amrywiol y mwyafrif helaeth o smygwyr yng Nghymru sy'n dweud eu bod am roi'r gorau iddi. Mae hyn wedi cynnwys newid sylweddol mewn gweithgarwch marchnata er mwyn helpu i annog pobl i roi'r gorau iddi.

Fel rhan o ymdrechion i ddad-normaleiddio smygu a diogelu pobl nad ydynt yn smygu rhag cysylltiad â mwg ail-law, rydym wedi bod yn cefnogi datblygiad a gweithrediad parhaus Deddf Iechyd y Cyhoedd (Cymru) 2017, sy'n cynnwys cynigion i gyfyngu ar smygu mewn ysgolion, lleoedd chwarae a thir ysbytai. Rydym yn parhau i gynyddu ein dealltwriaeth o'r pethau mwyaf effeithiol y gallwn eu gwneud i leihau lefelau smygu, i helpu i gyflawni Cymru ddi-fwg.

Blaenoriaeth Strategol 2

Gweithio ar draws sectorau i wella iechyd a llesiant ein plant yn y dyfodol

Mae sbarduno gwelliannau tymor hir yn iechyd a llesiant ein plant yn fuddsoddiad yn iechyd y genedl yn y dyfodol.

Rydym wedi gweithio gyda Llywodraeth Cymru i gefnogi'r gwaith o ddatblygu polisi'r llywodraeth ar y blynyddoedd cynnar, fel rhan o Ffyniant i Bawb, a chynnwys cyfeiriad rhaglen *Plant Iach Cymru* yn y dyfodol.

Yn 2017, lansiodd y Gyfarwyddiaeth Iechyd a Llesiant Pob Plentyn, sef rhaglen pum mlynedd newydd sy'n canolbwyntio ar y *10 Cam i Bwysau Iach* i ddechrau, ac sy'n gyfrifol am wella iechyd y grŵp cyn oed ysgol. Dros y cyfnod lansiad, bu ffocws penodol ar ordewdra plant, bwydo ar y fron a chwarae yn yr awyr agored.

Mae ein gwaith wedi dwyn rhagor o sylw at bwysigrwydd rhoi'r dechrau gorau mewn bywyd i blant, gyda ffocws ar y 1,000 o ddiwrnodau cyntaf – yn ystod beichiogrwydd tan ben-blwydd y plentyn yn ddwy flwydd oed. Drwy ein Cydweithrediad *1,000 o Ddiwrnodau Cyntaf*, rydym yn meithrin rhwydwaith o ardaloedd lleol sy'n ymroddedig i wella canlyniadau ar yr adeg allweddol hon. Erbyn diwedd 2017/18, roedd pedwar Bwrdd Gwasanaeth Cyhoeddus yn Wrecsam, Torfaen, Conwy a Sir Ddinbych, a Chaerffili wedi cofrestru ar gyfer y cydweithrediad.

Ym mis Rhagfyr 2017, cynhaliwyd ein digwyddiad rhwydwaith cenedlaethol cyntaf, gan ddod â rhanddeiliaid allweddol yng Nghymru ynghyd i baratoi camau gweithredu a chlywed gan arbenigwyr polisi a phwnc o bob rhan o'r DU. Mae'r *Rhaglen 1,000 o Ddiwrnodau Cyntaf* hefyd wedi cyhoeddi canfyddiadau prosiect mewnwelediad rhieni i ddeall yn well brofiadau ac anghenion cefnogaeth rhieni.

Hefyd, daethom â gweithwyr proffesiynol ynghyd i drafod sut y gall sefydliadau addysg uwch ac addysg bellach wella iechyd a llesiant staff a myfyrwyr, a fydd yn arwain at rwydwaith o weithwyr proffesiynol addysg uwch ac addysg bellach i rannu'r hyn maent yn ei wybod a dysgu gan ei gilydd.

Yn ehangach ar draws Iechyd Cyhoeddus Cymru, mae cydweithwyr yn y Gyfarwyddiaeth Polisi, Ymchwil a Datblygu Rhyngwladol wedi gweithio gyda Llywodraeth Cymru a chydweithrediad *Cymru Well Wales* i sefydlu Canolfan Atal a Chymorth Profiadau Niweidiol yn ystod Plentynod.

Ers hynny, mae'r Ganolfan wedi dechrau sesiynau ymwybyddiaeth a hyfforddiant atal a chymorth profiadau niweidiol yn ystod plentynod ar hyd a lled y wlad. Mae hyn wedi cynnwys tua 200 o bobl wrth ddatblygu fframwaith cymhwysedd gwybodaeth a sgiliau profiadau niweidiol yn ystod plentynod a chodi ymwybyddiaeth o brofiadau niweidiol yn ystod plentynod, gan gyrraedd mwy na 3,000 o bobl yn uniongyrchol.

Datblygodd y Gyfarwyddiaeth Ansawdd, Nyrsio a Gweithwyr Iechyd Proffesiynol Perthynol fatrics diogelu aeddfedrwydd drafft (plant ac oedolion) gyda GIG Cymru, i'w dreialu yn ystod 2018-19, a datblygu'r Datganiad Ansawdd Blynyddol Plant a Phobl Ifanc ac Uwchgynhadledd Ieuentid cyntaf Iechyd y Cyhoedd.

Astudiaeth achos

Pob Plentyn

Mae rhaglen *Pob Plentyn* yn rhoi gwybodaeth i rieni am iechyd a llesiant yn ystod blynyddoedd cynnar bywyd, â ffocws cychwynnol ar leihau gordewdra ymhlith plant.

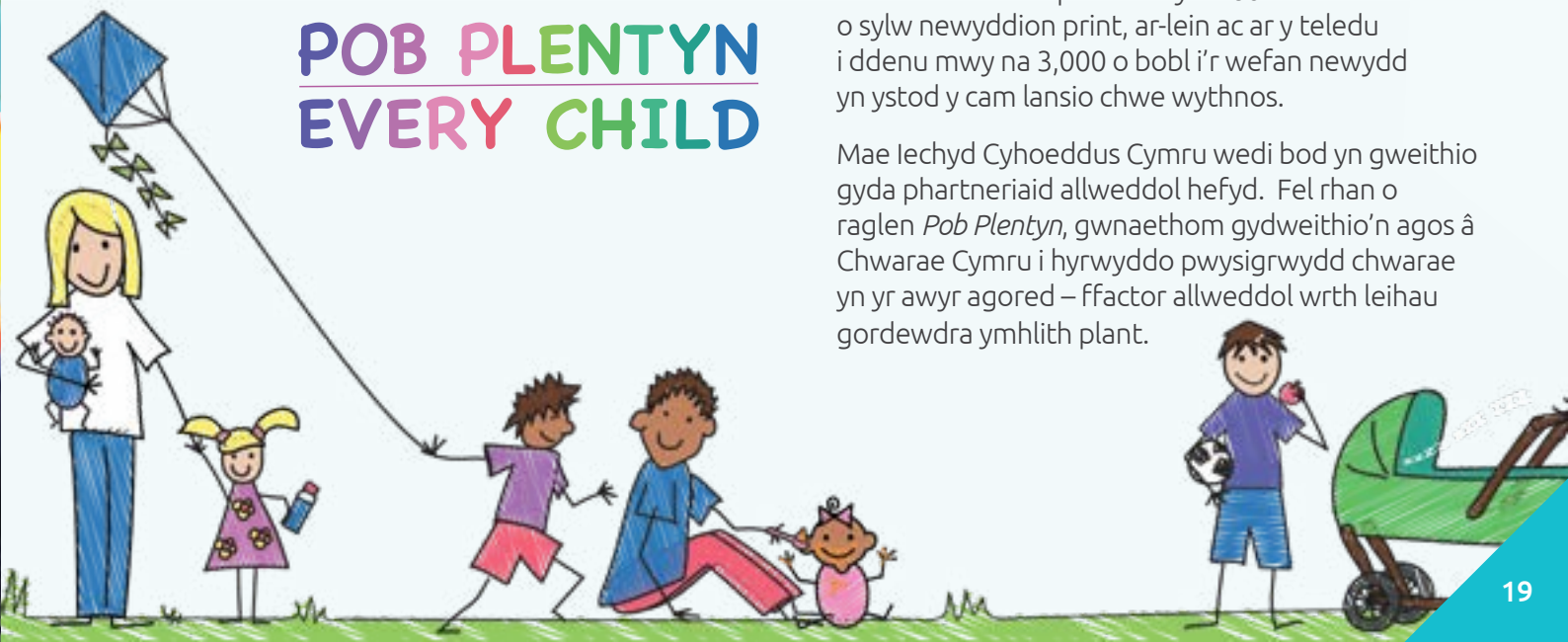
Yn haf 2017, gweithiodd yr Adran Gwella Iechyd mewn partneriaeth â'r Tîm Cyfathrebu i lansio'r rhaglen newydd – a gwefan liwgar, newydd sbon *Pob Plentyn*.

Mae'r wefan bellach yn rhoi cyfoeth o wybodaeth am iechyd a llesiant i deuluoedd sy'n cynllunio beichiogrwydd, ac i rieni sydd â babanod a phlant bach. Mae hefyd yn ffynhonnell wybodaeth hanfodol i weithwyr proffesiynol sy'n gweithio ym mhob sector, ac a ddaeth i gysylltiad â theuluoedd a'r rhai sy'n cynllunio beichiogrwydd.

Gweithiodd Iechyd Cyhoeddus Cymru i godi ymwybyddiaeth o'r rhaglen a'r wefan newydd drwy sianeli cyfryngau cymdeithasol newydd cyffrous, yn ogystal â thrwy gyfryngau newyddion traddodiadol. Helpodd mwy na 60 o achosion o sylw newyddion print, ar-lein ac ar y teledu i ddenu mwy na 3,000 o bobl i'r wefan newydd yn ystod y cam lansio chwe wythnos.

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi bod yn gweithio gyda phartneriaid allweddol hefyd. Fel rhan o raglen *Pob Plentyn*, gwnaethom gydweithio'n agos â Chwarae Cymru i hyrwyddo pwysigrwydd chwarae yn yr awyr agored – ffactor allweddol wrth leihau gordewdra ymhlith plant.

**POB PLENTYN
EVERY CHILD**

Ein Heffaith

100%

Cyfran y 19 o asesiadau llesiant yng Nghymru a ddefnyddiodd wybodaeth o Raglen Mesur Plant Cymru i lywio eu cynlluniau llesiant.

Blaenoriaeth Strategol 3

Datblygu a chefnogi gwasanaethau gofal sylfaenol a chymunedol i wella iechyd y cyhoedd

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn gweithio i gydlyn cymorth i fyrdau iechyd a chlystyrau'n genedlaethol wrth gyflawni'r Cynllun Cenedlaethol ar gyfer Gofal Sylfaenol a Chymunedol yng Nghymru.

Mae ein cynllun gwaith yn cynnwys amrywiaeth o brosiectau i gefnogi'r gwaith o gyflawni blaenoriaethau lleol a chenedlaethol, sy'n ceisio cefnogi trawsnewid a chynaliadwydd gofal sylfaenol a chymunedol yng Nghymru. Dros y flwyddyn, rydym wedi cydlynu'r gwaith parhaus o ddatblygu'r Ganolfan Datblygu ac Arloesi Gofal Sylfaenol a Chymunedol yn barhaus ar y cyd â'n partneriaid ar Fwrdd y Rhaglen.

Mae allbynnau wedi cynnwys ymgysylltu â chlinigwyr a rheolwyr wrth ddatblygu model newydd ar gyfer gofal sylfaenol a chymunedol yng Nghymru. Mae hyn wedi cynnwys creu a lansio gwefan newydd *Gofal Sylfaenol Un Cymru*, i hyrwyddo cydweithio a chymorth i glystyrau, a chyflwyno'r Rhaglen Arweinwyr Hyderus i arweinwyr clystyrau a darpar arweinwyr clystyrau. Mae'r rhaglen wedi cael derbyniad da.

Rydym hefyd wedi cyflwyno gweithdai sgiliau'n rhanbarthol i'r rhai sy'n gweithio mewn clystyrau neu gyda nhw. Roedd y pynciau'n cynnwys Asesu Anghenion Iechyd, Cydgynhyrchu ac Egwyddorion Rheoli Prosiectau.

Mae ein gweithgarwch ymchwil wedi cefnogi dull rhagnodi cymdeithasol mwy effeithiol drwy fapio tystiolaeth a rhannu gweithgarwch a gwersi rhwng clystyrau. Rydym hefyd wedi parhau i sefydlu mentrau gwella iechyd yn ddull cyflwyno gofal sylfaenol – er enghraifft cymorth i roi'r gorau i smygu i smygwyr o gymunedau lleiafrifoedd ethnig, ac adnodd hyfforddi meddygon teulu ar sut i ddefnyddio nodiadau ffitrwydd.

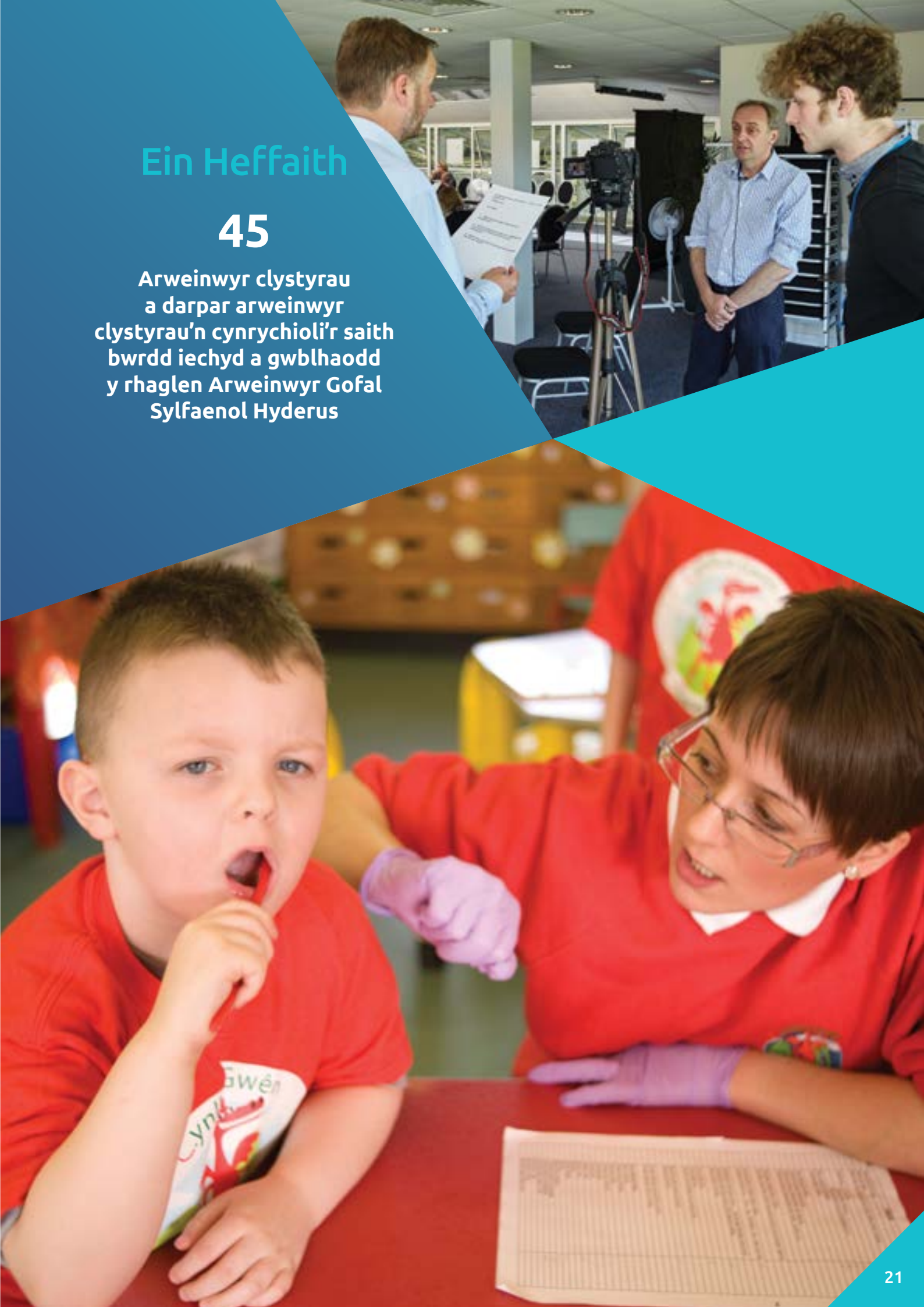
Rhoddodd y Ganolfan gymorth i gyflwyno a datblygu'r fframwaith asesu anghenion fferyllol yng Nghymru, a chyfres o ddatblygiadau cysylltiedig, llunio cynllun i wella deallusrwydd iechyd y geg yn ogystal ag argymhellion strategol Adolygiad Deallusrwydd Iechyd y Cyhoedd ac Adolygiad Deintyddol Iechyd y Cyhoedd gan Iechyd Cyhoeddus Cymru. Yna, aethom ymlaen i weithredu argymhellion yr adolygiad Adnoddau Iechyd Deintyddol dros y flwyddyn.

Hefyd, gweithiodd y Ganolfan yn agos gyda swyddfa'r Prif Swyddog Deintyddol a byrddau iechyd i ddechrau'r Rhaglen Diwygio Gwasanaeth Deintyddol Gyffredinol, gan ymgymryd ag arweinyddiaeth genedlaethol ar gyfer rhaglen *Cynllun Gwên*. Ar ôl hyn, cafodd rhaglen o ailgyfeirio *Cynllun Gwên* i'r grŵp 0-5 oed ei chyflwyno, gyda mwy o bwyslais ar y 1,000 o ddiwrnodau cyntaf.

Ein Heffaith 45

Arweinwyr clystyrau a darpar arweinwyr clystyrau'n cynrychioli'r saith bwrdd iechyd a gwblhaodd y rhaglen Arweinwyr Gofal Sylfaenol Hyderus

Astudiaeth achos

Cyflawni ein hymrwymiadau ar y dull rhagnodi cymdeithasol

Beth yw rhagnodi cymdeithasol?

Gan gydnabod y caiff iechyd pobl ei benderfynu'n bennaf gan amrywiaeth o ffactorau cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol, mae dull rhagnodi cymdeithasol yn ceisio diwallu anghenion pobl mewn ffordd gyfannol. Mae hefyd yn ceisio cefnogi unigolion i gymryd mwy o reolaeth dros eu hiechyd eu hunain.

Pwy sydd dan sylw, a pham?

Mae'r dull rhagnodi cymdeithasol, a elwir yn atgyfeirio cymunedol weithiau, yn helpu meddygon teulu, nyrsys a gweithwyr proffesiynol gofal sylfaenol eraill i atgyfeirio pobl at amrywiaeth o wasanaethau lleol, anghlinigol.

Yn aml, mae'r gwasanaethau'n cynnwys gweithgareddau a ddarperir gan sefydliadau trydydd sector, megis gwirfoddoli, gweithgareddau celfyddydau, dysgu mewn grŵp, garddio, cyfeillio, coginio, cyngor bwyta'n iach ac amrywiaeth o chwaraeon. Yn ogystal â helpu unigolion i gymryd mwy o reolaeth dros eu hiechyd eu hunain, gall cynlluniau rhagnodi cymdeithasol hefyd arwain at ostyngiad yn y defnydd o wasanaethau'r GIG.

Nod rhagnodi cymdeithasol yw helpu pobl sydd ag amrywiaeth eang o anghenion cymdeithasol, emosiynol neu ymarferol, gan gynnwys iechyd meddwl a llesiant corfforol. Mae'r rhai sy'n cael y budd mwyaf o ragnodi cymdeithasol yn cynnwys y rhai sydd â phroblemau iechyd meddwl ysgafn neu hirdymor, grwpiau agored i niwed, pobl wedi'u hynysu yn gymdeithasol, a defnyddwyr gofal iechyd sylfaenol neu eilaidd mynych

Ein hymrwymiad

Mae'r Ganolfan Datblygu ac Arloesi Gofal Sylfaenol a Chymunedol (Canolfan Gofal Sylfaenol), a gynhelir gan Iechyd Cyhoeddus Cymru, yn arwain y tri maes rhagnodi cymdeithasol yng Nghymru: mapio'r sylfaen dystiolaeth ar gyfer rhagnodi cymdeithasol; nodi gweithgarwch prosiect presennol mewn gofal sylfaenol; a rhannu dysgu.

Dros y 12 mis diwethaf, mae Gwasanaeth Tystiolaeth Arsyllfa Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi mapio'r holl dystiolaeth berthnasol ar gyfer arfer rhagnodi cymdeithasol, ac mae'r Ganolfan wedi defnyddio gwybodaeth gan benaethiaid gofal sylfaenol byrddau iechyd i nodi, coladu a rhannu gweithgarwch rhagnodi cymdeithasol presennol neu arfaethedig. Rydym hefyd wedi sefydlu tair cymuned o arfer, gyda chymorth 1,000 o Fywydau. Mae hyn yn helpu i rannu profiadau prosiect lleol ac yn creu cyfleoedd i ddysgu o ddulliau gweithredu a ddatblygwyd y tu allan i Gymru. Caiff yr holl ddeunydd ei gyhoeddi ar wefan Gofal Sylfaenol Un.

Yn ychwanegol, mae'r Ganolfan wedi creu offeryn gwerthuso cyffredinol ar gyfer clystyrau gofal sylfaenol, a gosod y sylfeini i greu Rhwydwaith Ymchwil Rhagnodi Cymdeithasol Cymru Gyfan, a lansiwyd ym mis Mai 2018.

Y tîm

Mae'r Tîm Prosiect Rhagnodi Cymdeithasol yn goruchwyllo gwaith y Ganolfan ar ragnodi cymdeithasol. Mae'n cynnwys cynrychiolwyr o glystyrau gofal sylfaenol, penaethiaid gofal sylfaenol, timau iechyd y cyhoedd lleol, cynghorau gwirfoddol sirol, Iechyd Cyhoeddus Cymru ac unigolion sydd â chysylltiadau â rhwydweithiau ehangach, gan gynnwys y sector gwirfoddol ac elusennol. Mae trawsaelodaeth gyda grwpiau eraill yn cysylltu gwaith y Ganolfan â rhaglenni cenedlaethol eraill sy'n ymwneud â rhagnodi cymdeithasol yng Nghymru, gan gynnwys datblygu cymunedol, defnyddio manau gwyrdd a bancio amser.

Blaenoriaeth Strategol 4

Cefnogi'r GIG i wella canlyniadau i bobl sy'n defnyddio gwasanaethau

Roedd y flwyddyn hon yn nodi deng mlynedd ers sefydlu *1,000 o Fywydau - Gwasanaeth Gwella* a Gwobrau GIG Cymru, gan ddathlu degawd o gefnogi byrddau iechyd ac ymddiriedolaethau i wella gwasanaethau i gleifion.

Mae *1,000 o Fywydau - Gwasanaeth Gwella* yn helpu staff GIG Cymru i ddarparu'r gofal cleifion o'r safon orau. Dros y flwyddyn ddiwethaf, rydym wedi cyflwyno hyfforddiant gwella o safon arbenigol a gweithio gydag elusen y DU, y Sefydliad Iechyd, i sefydlu rhwydwaith o hyrwyddwyr gwella (Q Cymru). Bydd hyn yn helpu staff i wneud y newidiadau sydd eu hangen i wella ansawdd gwasanaethau'r GIG.

Mae ein rôl mewn diogelwch cleifion wedi cynnwys cefnogi Rhwydwaith Canser Cymru a gweithio gyda Bwrdd Iechyd Cwm Taf a Bwrdd Iechyd Prifysgol Abertawe Bro Morgannwg i brofi ffordd gyflymach o roi diagnosis i gleifion. Rydym hefyd wedi parhau i arwain rhwydwaith cenedlaethol i gefnogi lleihau niwed a marwolaeth ymhlith cleifion sydd â salwch difrifol. Mae hyn wedi cynnwys ffocws ar sepsis ac anaf aciwt i'r arennau.

Fel rhan o'n gwaith gyda gwasanaethau iechyd meddwl, rydym hefyd wedi cefnogi byrddau iechyd i ddefnyddio Fframwaith Cydraddoldeb Iechyd i wella gwasanaethau i bobl sydd ag anableddau dysgu.

Rydym wedi gweithio gyda Gwasanaethau Iechyd y Cyhoedd i lansio cydweithrediad newydd i helpu'r GIG yng Nghymru i leihau cyfraddau heintiau ac ymwrthedd gwrthficrobaidd (mae ymwrthedd gwrthficrobaidd yn digwydd pan nad yw cyffur bellach yn effeithiol yn erbyn haint). Roedd y gwaith hwn yn cynnwys ail-lansio ymgyrch i wella defnyddio a chynnal dyfeisiau meddygol yn briodol er mwyn atal heintiau.

Rydym hefyd wedi gweithio gyda'r sector cyhoeddus ehangach drwy gefnogi tasglu cenedlaethol i atal cwympiau ymhlith pobl hŷn. Mae'r gwaith hwn yn cysoni agendâu 'Heneiddio'n Dda yng Nghymru' ac 'Iechyd a Thai' yn agos, a chawsant eu cefnogi gan ymgyrch ymwybyddiaeth genedlaethol o gwmpiau.

Rydym yn edrych ymlaen at y flwyddyn i ddod a fydd yn cynnwys datblygu rhaglenni gwaith newydd, gan gynnwys lleihau'r galw ar wasanaethau brys a gwella ansawdd gofal mewn cartrefi gofal.

Ein Heffaith

Bron 9000
Pobl a hyfforddwyd mewn offer a thechnegau ar gyfer rheoli amrywiaeth o gyflyrau iechyd tymor hir drwy Raglenni Addysg i Gleifion Cymru

Astudiaeth achos

Lleihau niwed o waedu gormodol ymhlith mamau ar ôl geni plant

Cafodd prosiect gwella ansawdd arobryn i leihau niwed o waedu gormodol ymhlith mamau ar ôl geni plant ei lansio ym mis Tachwedd 2016.

Mae'n bartneriaeth rhwng 1,000 o Fywydau - Gwasanaeth Gwella, byrddau iechyd, y Rhwydwaith Mamolaeth a Deoniaeth Cymru. Enw'r prosiect yw OBS (Strategaeth Gwaedu Obstetrig) Cymru.

Gwaedu gormodol ar ôl geni plant (a elwir hefyd yn waedlif ôl-enedigol) yw ail achos arweiniol marwolaeth uniongyrchol ymhlith mamau yn y DU ac mae'n un o'r pum mater ansawdd a diogelwch pwysicaf ar gyfer pob gwasanaeth mamolaeth yng Nghymru.

Ers i'r prosiect ddechrau, mae 1,000 o Fywydau - Gwasanaeth Gwella wedi cefnogi ymyriadau ar draws yr holl wardiau esgor dan arweiniad meddyg ymgynghorol yng Nghymru i leihau derbyniadau gofal critigol, nifer y cynhyrchion gwaed a roddwyd a nifer yr hysterectomiau a gyflawnwyd oherwydd gwaedu gormodol ar ôl geni plant.

Mae byrddau iechyd eisoes yn dangos y gwelliannau canlynol:

- Mae **asesu risg ar gyfer gwaedu gormodol ar ôl geni plant** bellach yn dod yn rhan arferol o'r broses dderbyn mewn lleoliadau geni dan arweiniad meddyg ymgynghorol

- Mae **Mesur Colli Gwaed** yn cael ei sefydlu'n gyflym mewn arfer, gyda chollod gwaed mwy na 90 y cant o fenywod sydd newydd roi genedigaeth yn cael ei mesur
- Mae **Gwaith Tîm Amlddisgyblaethol** yn gwella o ganlyniad i'r hyfforddiant a ddarparwyd gan y prosiect
- Mae **peiriannau arbenigol** wedi'u gosod ym mhob ward esgor yng Nghymru i alluogi mynediad cyflym at ganlyniadau profion hanfodol ac arwain y gwaith o reoli cynhyrchion gwaed

Mae hyfforddiant yn cael ei gyflwyno ar draws gwasanaethau mamolaeth dan arweiniad ymgynghorydd yng Nghymru i wella gwybodaeth, sgiliau clinigol a gwaith tîm.

Mae'r prosiect yn cefnogi agenda Gofal Iechyd Darbodus Cymru gyda chlinigwyr a chleifion yn cydweithio, yn dysgu o brofiadau menywod ac yn defnyddio tystiolaeth i leihau amrywiad.

Mae'r prosiect wedi llwyddo i ennill Gwobr Effeithlonrwydd Drwy Dechnoleg MediWales. Mae wedi cyrraedd y rhestr fer ar gyfer Gwobr GIG Cymru, a Gwobr Diogelwch Cleifion (DU).

Cewch ragor o wybodaeth am y prosiect ar www.1000ofwydauamwy.wales.nhs.uk/obs-cymru, a dilynwch y sgwrs ar Twitter gyda **#OBSCymru**.

Blaenoriaeth Strategol 5

Dylanwadu ar bolisi i ddiogelu a gwella iechyd a lleihau anghydraddoldebau

Dros y flwyddyn ddiwethaf, mae'r Gyfarwyddiaeth Polisi, Ymchwil a Datblygu Rhyngwladol wedi bod yn gweithio gyda phartneriaid yn Iechyd Cyhoeddus Cymru a'r tu allan iddo er mwyn datblygu gwybodaeth newydd a chyflwyno amrywiaeth o raglenni arloesol.

Ffocws allweddol fu gwaith yn archwilio'r agenda profiadau niweidiol yn ystod plentyndod. Mae hyn wedi cynnwys cydweithrediad arloesol gyda Heddlu De Cymru a Chomisiynydd Heddlu a Throseddau De Cymru i ddatblygu, cyflwyno a gwerthuso hyfforddiant profiadau niweidiol yn ystod plentyndod, a threialu un pwynt cyswllt i gleientiaid bregus drwy Brosiect Ymyrryd yn Gynnar De Cymru. Arweiniodd y llwyddiant hwn yn uniongyrchol at gais llwyddiannus i Gronfa Drawsnewid yr Heddlu am £6.8 miliwn i ddatblygu Dull Cenedlaethol o Blismona Breguster a'r Rhaglen Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod.

Rydym hefyd wedi cyflawni ymchwil ffactor effaith fawr ar brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod, sigarêts electronig, cyfraddau goroesi canser, digwyddiadau diweithdra torfol ac atal trais, gyda mwy nag 20 o bapurau academiaidd wedi'u llunio yn y chwarter cyntaf yn unig.

Rydym hefyd wedi mynd ymlaen i gyflawni allbynnau ymchwil newydd sy'n cwmpasu cydnerthedd cymunedol, profiadau niweidiol yn ystod plentyndod a'u hatal, Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, niwed gamblo a phlisma breguster.

Yn rhyngwladol, mae Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi cynnal ymweliad astudio Ewropeaidd ar gyd-lunio a grwpiau sy'n agored i niwed, wedi'i hwyluso ar y cyd ag RIVM (yr Iseldiroedd) gweithdy First Foresight Cymru i uwch-gynrychiolwyr o Iechyd Cyhoeddus Cymru, Llywodraeth Cymru a Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol. Hefyd, cynhaliwyd adolygiad cymheiriaid o Iechyd Cyhoeddus Cymru gan y Gymdeithas Ryngwladol o Sefydliadau Iechyd Cyhoeddus Cenedlaethol.

Mae datblygiadau rhyngwladol mawr yn cynnwys cyhoeddi dull gweithredu iechyd a chynaliadwyedd Cymru gyda Sefydliad Iechyd y Byd a lansio ein Strategaeth Iechyd Ryngwladol, gyda datblygu ei strwythur llywodraethu, cynllun gweithredu a chynnwys rhanddeiliaid.

Gwnaethom weithio gyda Sefydliad Iechyd y Byd, Ewrop, ar gyhoeddi'r unig offeryn ac adnodd ar-lein Sicrhau Ansawdd Asesiad Effaith Iechyd Rhyngwladol. Hefyd, gwnaethom gefnogi a chynghori Llywodraeth Cymru ar ddrafftio Canllawiau Statudol Asesiad Effaith Iechyd a'u gweithredu'n ymarferol.

Wrth edrych tua'r dyfodol, rydym wedi ymgorffori'r egwyddor datblygu cynaliadwy yn yr holl waith ar draws y sefydliad i gefnogi gwaith cynllunio strategol a gweithredu Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, ac wedi datblygu rhaglen waith ar *Fuddsoddi ar gyfer Iechyd a Llesiant* ar draws Cymru a Rhanbarth Ewrop Sefydliad Iechyd y Byd.

Mae'r Adran Deallusrwydd Iechyd wedi llunio'r adroddiad sylweddol ar *Iechyd a'i Benderfynyddion*, sydd bellach yn cael ei ddefnyddio'n eang i lywio gwaith datblygu polisi a chynllunio strategol ar draws y GIG ehangach yng Nghymru, ac mae cydweithwyr yn yr Adran Polisi wedi nodi llwybrau newydd ar gyfer ymgysylltu â'r cyhoedd a'i gynnwys wrth ddatblygu polisiâu a'u rhoi ar waith.

Rydym hefyd wedi sefydlu Rhwydwaith Cefnogi Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC) i arweinyddwyr iechyd y cyhoedd sy'n cefnogi BGC, yn darparu cefnogaeth cymheiriaid a datblygiad proffesiynol parhaus, yn ogystal â darparu cefnogaeth ehangach i gyrff cyhoeddus drwy weithio gyda Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol fel rhan o'r fenter 'Labordai Byw'.

Ein Heffaith

10

Troeon y soniwyd am brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod yn ystod sesiynau cyfarfod llawn a chyfarfodydd pwyllgor y Cynulliad

Astudiaeth achos

Arolwg profiadau niweidiol yn ystod plentyndod a chydnerthedd Cymru

Yn 2017, cynaliasom yr ail arolwg profiadau niweidiol yn ystod plentyndod cenedlaethol.

Roedd ein harolwg profiadau niweidiol yn ystod plentyndod cyntaf, yn 2015, wedi tynnu sylw at y perthnasoedd cryf rhwng profiadau niweidiol yn ystod plentyndod ac amrywiaeth eang o ymddygiadau sy'n niweidio iechyd a chyflyrau iechyd ymhlith oedolion, a mwy o ddefnydd o wasanaethau iechyd yn cyfateb i hynny. Fodd bynnag, mae llawer o bobl sy'n dioddef profiadau niweidiol yn ystod plentyndod yn llwyddo i osgoi eu heffeithiau niweidiol, a'r enw ar y gallu hwn i ffynnu yn wyneb adfyd yw cydnerthedd. Mae cefnogi'r broses o ddatblygu cydnerthedd ymhlith plant a phobl ifanc yn flaenoriaeth allweddol yng Nghymru ac, o ganlyniad, nod ein hail arolwg profiadau niweidiol yn ystod plentyndod oedd nodi ffactorau a all helpu i feithrin cydnerthedd yn erbyn profiadau niweidiol yn ystod plentyndod ymhlith poblogaeth Cymru.

Llenwyd yr arolwg gan oddeutu 2,500 o oedolion 18-69 oed ledled Cymru. Roedd yr adroddiad canfyddiadau cyntaf yn canolbwyntio ar y berthynas rhwng profiadau niweidiol yn ystod plentyndod a salwch meddwl, a dangosodd fod pobl yn fwy tebygol o ddioddef salwch meddwl drwy gydol eu hoes os ydynt yn dioddef mwy o brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod. Roedd pobl a adroddodd dri neu fwy o brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod dros dair gwaith yn fwy tebygol o adrodd eu bod wrthi'n cael triniaeth ar gyfer salwch meddwl, chwe gwaith yn fwy tebygol o adrodd eu bod wedi cael triniaeth ar gyfer salwch meddwl erioed, a naw gwaith yn fwy tebygol o adrodd eu bod wedi hunan-niweidio neu deimlo awydd i ladd eu hunain.

Fodd bynnag, roedd gan bobl a adroddodd fwy o adnoddau cydnerthedd lefelau is o salwch meddwl. Er enghraifft, ymhlith y rhai â phedwar neu fwy o brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod, gostyngodd y lefelau triniaeth bresennol ar gyfer salwch meddwl o 29 y cant ymhlith y rhai heb lawer o adnoddau cydnerthedd yn ystod plentyndod i 14 y cant ymhlith y rhai â llawer o adnoddau cydnerthedd yn ystod plentyndod.

Ynghyd â mesurau cydnerthedd cyffredinol, roedd ffactorau a oedd yn cynnwys bod â

pherthynas ddibynadwy ag oedolyn yn ystod plentyndod, cymryd rhan mewn chwaraeon pan oeddent yn blant ac yn oedolion, ymgysylltiad cymunedol a mwy o ddiogelwch ariannol i gyd yn gysylltiedig â risg is o salwch meddwl.

Roedd effeithiau amddiffynnol adnoddau cydnerthedd i'w gweld ymhlith y rhai a oedd wedi dioddef profiadau niweidiol yn ystod plentyndod a'r rhai nad oedd wedi eu dioddef, gan ddangos pwysigrwydd cydnerthedd wrth gefnogi iechyd meddwl ar draws y boblogaeth.

Yn hanfodol, dangosodd yr arolwg fod gan unigolion a oedd wedi dioddef nifer o brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod lai o adnoddau cydnerthedd pan oeddent yn blant ac yn oedolion, ac roedd yn llai tebygol o ymgysylltu â gwasanaethau. Mae hyn yn tynnu sylw at bwysigrwydd cefnogi'r gwaith o ddatblygu cydnerthedd ymhlith unigolion sydd mewn perygl o brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod, neu y mae profiadau niweidiol yn ystod plentyndod eisoes yn effeithio arnynt, a phwysigrwydd gwasanaethau'n deall y rhwystrau y gall y rhai y mae profiadau niweidiol yn ystod plentyndod yn effeithio arnynt eu hwynebu wrth gael cyfleoedd i feithrin cydnerthedd.

At hynny, er y gall ffactorau cydnerthedd gynnig rhywfaint o amddiffyniad yn erbyn profiadau niweidiol yn ystod plentyndod, nid ydynt yn gwrthsefyll yn llwyr y risgiau sy'n gysylltiedig â nhw, ac mae atal sylfaenol yn parhau i fod yn hanfodol. Felly, gall canfyddiadau ail arolwg profiadau niweidiol yn ystod plentyndod Cymru helpu i lywio'r gwaith o ddatblygu gwasanaethau wedi'u llywio gan brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod a gweithgarwch meithrin cydnerthedd ledled Cymru.

Blaenoriaeth Strategol 6

Diogelu'r cyhoedd a pharhau i wella ansawdd, diogelwch ac effeithiolrwydd y gwasanaethau rydym yn eu darparu

Rhan greiddiol o'n gwaith yw cefnogi partneriaid i ddiogelu iechyd y cyhoedd.

Cydweithredodd Cyfarwyddiaeth Gwasanaethau Iechyd y Cyhoedd ar sefydlu consensws a systemau i ddangos a lleihau marwolaethau cyn pryd sy'n ymwneud ag achosion o wenwyn alcohol a chyffuriau, a rhoi cymorth hefyd i adolygiad Gwasanaeth Iechyd Rhywiol y Prif Swyddog Meddygol a darparu PrEP ar gyfer HIV.

Cafodd trefniadau i weithredu system oruchwylio genedlaethol ar gyfer feirysau a gludir yn y gwaed, gan gynnwys HIV, o sgrinio i ganlyniad triniaeth er mwyn lleihau cyfraddau clefyd yr afu cysylltiedig eu cyflwyno yn 2017/18.

Mae'r gwaith ar foderneiddio ein gwasanaethau microbioleg wedi parhau, gyda chynllun sefydlogi'n cynnwys ffyrdd newydd o weithio i gefnogi'r gwaith o ddarparu gwasanaeth microbioleg 24/7 ar draws Cymru. Mae trefniadau i fynd ati i recriwtio ar gyfer swyddi gwyddonwyr meddygol a chlinigol allweddol ym maes microbioleg wedi parhau hefyd.

Cafodd gwaith i gydlynu a chyflwyno Profion Cynenedigol Anfewnwithiol (NIPT) ym maes Sgrinio Cynenedigol ei wneud yn 2017/18. Hefyd, datblygodd y rhaglenni sgrinio gynlluniau ar gyfer cyflwyno profion sylfaenol Feirws Papiloma Dynol yn Sgrinio Serfigol Cymru, profion imiwnogemegol ysgarthol yn Sgrinio Coluddion Cymru, a gweithredu camau i wella mynediad defnyddwyr â nam ar y synhwyrâu at wasanaethau sgrinio.

Parhaodd y Timau Diogelu Iechyd i arwain ar reoli achosion a digwyddiadau amgylcheddol yn effeithiol, gan gynnwys y frech goch, campylobacter a thanau gwastraff. Hefyd, gwnaethant gynnig deallusrwydd epidemiologol a chynghor arbenigol i gefnogi ymateb GIG Cymru i fflwr'r gaeaf, yn ogystal â chyfrannu at y paratoadau ar gyfer digwyddiad Cynghrair y Pencampwyr UEFA.

Hefyd, cafodd ymarfer hysbysu cleifion ar gyfer unedau cynhesu/oeri cardiaidd ar draws GIG Cymru ei gwblhau'n llwyddiannus. Er mwyn gwella ymatebion ar y cyd i ddigwyddiadau, cynhaliwyd gwerthusiad o gynlluniau peilot o system Ymateb Aciwt Cymru Gyfan.

Ein Heffaith

99.5%
Uptake for our Newborn Hearing Screening Wales programme - meaning that of 33,884 babies born in Wales, 32,998 were screened.

Astudiaeth achos

Genomeg pathogen

Ym mis Chwefror 2018, Gwasanaeth Microbioleg Iechyd Cyhoeddus Cymru oedd y cyntaf yng Nghymru i ddechrau dilyniannu genom pathogenau.

Dr Sally Corden sy'n arwain yr Uned Genomeg Pathogen. Yma, mae'n adrodd stori'r cam nesaf hwn mewn gwasanaethau clinigol:

"Mae clefydau heintus yn gyfrifol am saith y cant o farwolaethau'r DU, yn costio tua £30 biliwn y flwyddyn i'r GIG eu trin, ac yn cynrychioli wyth y cant o ddyddiau gwely. Mae'r angen i edrych yn fanylach ar hunaniaeth, tras, y ffyrdd y mae pathogenau'n rhyngweithio â'n cyrff, ac yn osgoi triniaeth, yn amlwg.

"Mae genomeg pathogen yn rhaglen broffil uchel a chymhleth a fydd âg oblygiadau sylweddol ar gyfer y ffordd y caiff gwasanaethau yn y labordai microbioleg eu darparu ledled Cymru.

"Bydd dilyniannu genomau pathogen yn disodli'r rhan fwyaf o ficrobioleg ddiagnostig glasurol yn yr hirdymor, ac mae Cymru wedi cael dechrau gwych.

"Yn gyntaf, rydym wedi canolbwyntio ar waith i osod a gweithredu llwyfannau dilyniannu'r genhedlaeth nesaf yn labordai Caerdydd ac Abertawe, a datblygu seilwaith a fydd yn helpu i wireddu pŵer y dechnoleg gyffrous hon.

"Mae'r Rhaglen Genomeg Pathogen yn cwmpasu pum prif faes:

- Ymwrthedd i HIV: Mae Dilyniannu'r Genhedlaeth Nesaf yn ddull mwy cywir a phwerus ar gyfer darganfod ymwrthedd feirysol i'r driniaeth bresennol
- Nodi rhywogaethau mycobacteriaidd ac ymwrthedd i TB: Mae hyn yn rhoi cyflymder a manwl gywirdeb, lleihau'r amser tan y canlyniad o ychydig o wythnosau i ychydig o ddyddiau
- Datblygu cynllun teipio newydd *C. difficile*
- ARGENT (Teipio Genomig Ymwrthedd Gwrthficrobaidd)
- Feirysau anadlol, e.e. ar gyfer y fflw, erbyn hyn mae angen i ddilyniannau genom cyfan gael eu cyflwyno i gronfa ddata fyd-eang

"Mae'n daith gyffrous a fydd yn cael effaith sylweddol ar gleifion ac mae angen i ni helpu i droi'r wyddor yn ofal clinigol ystyrlon.

"Bydd Microbioleg Iechyd Cyhoeddus Cymru yn cyflwyno nifer o brosiectau genomeg dros y misoedd nesaf er mwyn helpu i ddangos ei budd. Ein cam nesaf fydd chwilio data genomeg er mwyn cael gwybod sut y gallwn ei defnyddio mewn ymyriadau ataliol neu'n gynharach."

Agorwyd yr Uned Genomeg Pathogen ar 14 Chwefror 2018 yn y Ganolfan Gwyddorau Bywyd. Aeth gweithwyr proffesiynol gofal iechyd, swyddogion Llywodraeth Cymru a chynrychiolwyr Iechyd Cyhoeddus Lloegr i'r digwyddiad agoriadol.

Blaenoriaeth Strategol 7

Datblygu'r sefydliad

Mae gwrando ar staff a gweithredu ar adborth wedi bod yn thema gyson drwy gydol 2017/18 ar gyfer y swyddogaethau galluogi. O ddefnyddio canlyniadau'r arolwg staff i sbarduno gwelliannau sefydliadol i gynyddu'r ddarpariaeth o ddysgu Cymraeg i staff a chynnal sesiynau cinio a dysgu rheolaidd ar amrywiaeth o faterion sy'n berthnasol i lechyd Cyhoeddus Cymru, rydym wedi ceisio gweithredu ar yr hyn mae staff yn dweud eu bod am ei gael.

Elfen graidd o hyn fu'r gwaith ar lansio ein gwerthoedd sefydliadol – Gweithio Gyda'n Gilydd, gyda Pharch ac Ymddiriedaeth, i Wneud Gwahaniaeth – a'u hymgorffori mewn gweithdrefnau allweddol.

Mae ehangu cwrmpas ein rhanddeiliaid wedi bod yn flaenoriaeth i ni dros y flwyddyn ddiwethaf. Enillwyd Gwobr PENNA ar gyfer Hyrwyddo'r Cyhoedd: Gwrando a dysgu gan blant a phobl ifanc, a Gwobr Elite ar gyfer cyflogwyr mawr. Hefyd, datblygwyd Uwchgynhadledd Ieuenctid i blant a phobl ifanc ynghylch ein Datganiad Ansawdd Blynyddol. At hynny, gwnaethom wella ein gwaith ar amrywiaeth a chynhwysiant, gan gynnwys cwblhau Mynegai Stonewall a lansio amrywiaeth o grwpiau rhwydwaith, gan gynnwys Rhwydwaith Enfys LGBT+, Rhwydwaith Staff Pobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig, Rhwydwaith Staff Anabl a Rhwydwaith Rhieni Sengl.

Mae lechyd Cyhoeddus Cymru yn datblygu'n gyson, felly mae'n bwysig i ni sicrhau bod swyddogaethau sy'n cefnogi ein cyfarwyddiaethau'n cael eu trefnu yn y ffordd orau bosibl. O gofio hyn, cynhaliwyd a gweithredwyd adolygiad o waith ymgysylltu a chyfathrebu ac adnoddau'r we ar draws y sefydliad. Hefyd, cwblhawyd adolygiad strategol ar gyfer ein swyddogaethau deallusrwydd iechyd ac mae gennym raglen weithredu'n barod ar gyfer 2018/19.

Un darn allweddol o waith oedd datblygu ein strategaeth a'n blaenoriaethau sefydliadol newydd a chytuno arnynt, a ategir gan raglen ariannol gadarn. Cafodd y strategaeth ei datblygu drwy broses o waith ymgysylltu mewnol ac allanol, a

bydd hyn yn parhau wrth i ni gynllunio ar gyfer y flwyddyn nesaf. Gallwch ddarllen rhagor am sut i wneud hyn yn yr astudiaeth achos *Datblygu ein Strategaeth Hirdymor* ar dudalen 36.

Sut y mae ein saith maes newid corfforaethol yn addasu i'r Pum Ffordd o Weithio

Cynllunio Ariannol

Nod cynllunio ariannol yw sicrhau ein bod yn sicrhau effaith fwyaf bosibl ein cyllid drwy fuddsoddi darbodus, stiwardiaeth effeithiol, a rheolaeth ariannol arloesol. Ein gwaith gwerth ac effaith fydd yn dangos hyn.

Bydd ein Strategaeth Hirdymor newydd yn cynnwys newid sylweddol i'r ffordd rydym yn gweithio, yr hyn rydym yn ei wneud, a sut rydym yn dyrannu adnoddau. Mae'n bwysig i'r newid hwn gael ei reoli ac i natur y cyfnod pontio gael ei chynllunio a'i deall.

Gyda llawer o adnoddau wedi'u hymrwymo dros y tymor byr, bydd newid adnoddau o'r fath i adlewyrchu ein blaenoriaethau a'n hymrwymadau newydd yn digwydd dros nifer o flynyddoedd. Yn ystod y flwyddyn "bontio" gyntaf, bydd y ffocws ar ailfuddsoddi arbedion gwella costau a'r pot buddsoddi yn y meysydd sydd wedi'u blaenoriaethu yn y strategaeth. Yn ystod y flwyddyn bontio hon, bydd llawer o'r cyllid o natur arian sefydlu a chaiff ei ddefnyddio i hwyluso a chefnogi'r newid mewn modd nad yw'n rheolaidd.

Cydweithio, gydag ymddiriedaeth a pharch, i wneud gwahaniaeth

Working together, with trust and respect, to make a difference

Cynllunio

Fel rhan o'r gwaith i ddatblygu ein Strategaeth Hirdymor, rydym wedi dechrau ar y daith o weithredu dull newydd o gynllunio yn lechyd Cyhoeddus Cymru. Rhan o'r dull cydweithredol hwn yw sicrhau cyfranogiad ar draws y sefydliad, a nod hyn yw sicrhau bod y pum ffordd o weithio wrth wraidd popeth rydym yn ei wneud.

Rydym yn ymwybodol bod troi nodau uchelgeisiol Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn arfer arferol bob dydd yn dibynnu'n drwm ar y ffordd rydym, fel sefydliad, yn datblygu ein strategaethau a'n cynlluniau, sut rydym yn creu'r strwythurau, y polisiau a'r prosesau cywir, a sut rydym yn arwain, yn cyfathrebu ac yn cynnwys ein staff a'n partneriaid fel y gallwn gydweithio tuag at ddiben cyffredin. I'r perwyl hwn, penderfynwyd bod yn rhaid i'n hamcanion llesiant sbarduno popeth rydym yn ei wneud, a dod yn gyfystyr â'n blaenoriaethau strategol newydd.

Bydd y cysoni cryfach hwn yn galluogi'r gwaith o fonitro ac adrodd ar yr amcanion llesiant i ddangos cysylltiad clir â sut y bydd y sefydliad yn adlewyrchu ei gyfraniad unigryw at y saith nod llesiant. Gellir gweld cysondeb amlwg ein blaenoriaethau a'n hamcanion strategol a'r nodau llesiant drwy gydol ein Cynllun Strategol (Cynllun Tymor Canolig Integredig 2018-21).

Rheoli Perfformiad

Er mwyn monitro ein cynnydd yn erbyn ein hamcanion llesiant, mapiwyd pob amcan llesiant yn erbyn y camau gweithredu cyfrannol yn ein Cynllun Tymor Canolig Integredig. Cafodd statws cwblhau camau gweithredu cyfrannol y Cynllun Tymor Canolig Integredig ei gyflwyno i'n Bwrdd yng nghanol y flwyddyn ac ar ddiwedd y flwyddyn yn 2017/18. Cafodd y dull meintiol hwn ei ategu gan enghreifftiau o waith sy'n cyfrannu at ein hamcanion llesiant ar draws y sefydliad (am ragor o wybodaeth, ewch i dudalennau 55 - 62 o'r adroddiad hwn).

Anogir cyrff cyhoeddus i chwilio am gyfleoedd i gyfuno trefniadau adrodd presennol mewn ffordd fwy integredig fel rhan o'r Ddeddf. Yn 2017/18, gwnaethom ymrwymo i ddatblygu adroddiad perfformiad integredig sy'n sicrhau bod gan y Tîm Gweithredol a'r Bwrdd wybodaeth gadarn a pherthnasol am berfformiad er mwyn hwyluso penderfyniadau, yn ogystal â rhoi trosolwg mwy cytbwys o'n cynnydd ar draws y sefydliad. Yn ychwanegol, fel rhan o'n cyfarfodydd adolygu perfformiad cyfarwyddiaeth dwywaith y flwyddyn, cyflwynodd y cyfarwyddiaethau enghreifftiau o waith lle ystyriwyd y Pum Ffordd o Weithio.

Rheoli Risgiau

Mae'r system rheoli risgiau yn lechyd Cyhoeddus Cymru yn parhau i aeddfedu a datblygu yn unol â'r safonau a bennwyd yn ISO31000, sef y Safon Ryngwladol ar gyfer Rheoli Risgiau. Amcan y system yw sicrhau bod y sefydliad yn cydnabod y risgiau y mae'n eu hwynebu yn y dyfodol, ac yn gwneud y penderfyniadau angenrheidiol i'w rheoli. Nod y gwaith hwn yw sicrhau dull cynaliadwy o reoli risgiau sefydliadol, ac i alluogi'r sefydliad i weithredu strategaethau priodol er mwyn atal bygythiadau i gyflawni amcanion.

Elfen allweddol o'r datblygiad hwn fu datblygu cyfres o risgiau strategol gan Fwrdd lechyd Cyhoeddus Cymru sy'n pennu'r risgiau y mae'r sefydliad yn eu hwynebu wrth geisio cyflawni ei flaenoriaethau a'i amcanion. Yn ychwanegol at hyn, am y tro cyntaf, nododd y Bwrdd ei lefel archwaeth risg ar gyfer pob blaenoriaeth strategol. Mae hyn bellach yn cael ei fynegi ar draws y sefydliad, ynghyd ag adolygiad o'r holl risgiau gweithredol. Bydd hyn yn sicrhau dull cyson, integredig lle caiff yr holl risgiau eu cysylltu'n uniongyrchol ag amcanion sefydliadol gyda llinell welediad i Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd.

Cynllunio'r gweithlu

Mae lechyd Cyhoeddus Cymru wedi parhau i adolygu a mireinio ei brosesau cynllunio'r gweithlu i gefnogi'r pum ffordd o weithio.

Yn benodol, rydym wedi cyflwyno pecyn cymorth cynllunio'r gweithlu newydd, wedi'i gynllunio'n seiliedig ar Fframwaith Cynllunio chwe cham GIG Cymru. Mae'r pecyn cymorth yn cynnwys gwybodaeth am gyfansoddiad y gweithlu presennol, a chysylltiadau i adnoddau defnyddiol, megis demograffeg y boblogaeth, a gwybodaeth am y cyd-destun allanol sy'n effeithio ar y gwaith a'r gweithlu, gan gynnwys y Ddeddf.

Un o'r allbynnau allweddol o'n proses cynllunio'r gweithlu yn 2017/18 oedd cyflwyno Rhaglen Datblygu Cydweithwyr, gan ymateb i'r gofyniad sgiliau meddalach a nodwyd yn gyson ar draws y sefydliad i gefnogi ein strategaeth a'n cynlluniau. Roedd hyn yn cynnwys modiwlau ar sgiliau dylanwadu, sgiliau hwyluso, rheoli prosiectau, sgysiau pwerus, cynllunio newid a chyfathrebu ac ymchwil, sgiliau tystiolaeth a gwerthuso.

Ym mis Mai 2017, lansiodd gwerthoedd lechyd Cyhoeddus Cymru sy'n ei gwneud yn ofynnol i ni 'weithio gyda'n gilydd, gydag ymddiriedaeth a pharch i wneud gwahaniaeth.' Rydym yn parhau i adolygu sut rydym yn gweithio gyda'n rhanddeiliaid a'r cyhoedd, sydd wedi'i wireddu

drwy greu ein cynllun sefydliadol tymor hwy, gan gynnwys adolygu sut rydym yn gweithio'n well o amgylch blaenoriaethau a rennir yn fewnol, gan gynnwys adolygiad o waith matrices i gefnogi ein Blaenoriaethau Sefydliadol fel y manylir arnynt yn ein Cynllun Tymor Canolig Integredig diweddaraf.

Rydym wedi canolbwyntio ymhellach ar ehangu mynediad i'n sefydliad drwy raglen profiad gwaith ddiwygiedig, a mwy o ddefnydd o brentisiaethau. Byddwn yn parhau i adeiladu ar y dulliau hyn yn ystod ein Cynllun Tymor Canolig Integredig ac, yn benodol, byddwn yn gweithio i sefydlu cysylltiadau clir â'r cymunedau rydym yn eu gwasanaethau, gan eu cefnogi lle maent yn byw ac yn gweithio ac yn ehangu cyfleoedd iddynt ymuno ag lechyd Cyhoeddus Cymru.

Tîm Cyfathrebu

Mae Tîm Cyfathrebu lechyd Cyhoeddus Cymru wedi croesawu'r Pum Ffordd o Weithio mewn llawer o agweddau ar ein gwaith.

Ein diben yw adeiladu hygyrdd lechyd Cyhoeddus Cymru a'i arweinyddiaeth yn barhaus – yn fewnol gyda chydweithwyr, ac yn allanol gyda'r cyfryngau, llywodraeth ac asiantaethau partner. Mae hyn yn helpu lechyd Cyhoeddus Cymru, fel sefydliad ieuchyd y cyhoedd cenedlaethol, i ddylanwadu ar lunwyr polisi, darparwyr ieuchyd a gofal, yr asiantaethau a'r partneriaid sy'n ymwneud â chyflawni ieuchyd y cyhoedd, a'r cyhoedd er mwyn rhoi mwy o ffocws ar feddwl yn y tymor hir, gwella ieuchyd y boblogaeth ac atal salwch.

Rydym yn cydweithredu'n agos â byrddau ieuchyd lleol ac â Llywodraeth Cymru i roi cyhoeddusrwydd i negeseuon ymgyrch a rhannu cynnwys mor eang â phosibl. Rydym yn gweithio mewn partneriaeth agosach nag erioed â chydweithredwyr cyfathrebu yn ein sefydliadau partner, ac rydym wedi integreiddio ein hamcanion ag amcanion strategol lechyd Cyhoeddus Cymru, gan weithio mewn partneriaeth bwrpasol wirioneddol â phartneriaid mewnol ac allanol.

Rydym yn defnyddio syniadau hirdymor wrth gynllunio a gweithredu ein gwaith. Rydym yn parhau i chwilio'r gorwel, gan ddilyn y tueddiadau a fydd yn effeithio ar ein gwaith dros y tymor hwy. Rydym yn buddsoddi mewn sgiliau a thechnoleg newydd er mwyn sicrhau ein bod yn y sefyllfa orau bosibl i gyflwyno'r wybodaeth gywir, mewn ffyrdd sy'n benodol ac yn briodol i gynulleidfaoedd bwriadedig, er mwyn galluogi unigolion i gymryd mwy o atebolrwydd ac atebolrwydd mwy effeithiol o'u hiechyd a'u llesiant.

Ein Hystad

Rydym yn parhau i edrych ar ein hystad gyffredinol a'i hymarferoldeb, ei lefelau meddiannaeth a'i haddasrwydd at y diben, yn ogystal â gweithio ystwyth. Rydym hefyd yn asesu ein portffolio eiddo a'r cyfleoedd yn ein hystad bresennol, a gweithio gyda phartneriaid i nodi cyfleoedd cydweithio a phrosiectau ar y cyd i fod o fudd i'r boblogaeth rydym yn ei gwasanaethu ac i'n staff.

Yn ychwanegol, rydym yn adolygu perfformiad ynni ein safleoedd a pha gamau cadarnhaol y gellir eu cymryd i wella perfformiad ynni ac, wrth drefnu prydles newydd, chwilio am sgôr 'C' o leiaf ar dystysgrif perfformiad ynni.

Ein Heffaith

1000+
Yr oriau a dreuliwyd yn siarad â staff a'n rhanddeiliaid yng nghanol cyntaf yr ymgysylltu ar gyfer y strategaeth hirdymor

Astudiaeth achos

Datblygu ein Strategaeth Hirdymor

Ym mis Ebrill 2017, dechreuodd gwaith ar ddatblygu strategaeth hirdymor (10-12 mlynedd) – a gynlluniwyd i'n helpu i gael cynllun gwell ar gyfer y dyfodol.

Mae'r dull hwn yn ein helpu ni a'n partneriaid i ddeall ein ffocws a'n blaenoriaethau fel y gallwn weithio i gyflawni dyfodol iachach i Gymru.

Un o'r adroddiadau cynnar yn y broses ddatblygu hon oedd *Iechyd a'i Benderfynyddion yng Nghymru*. Wedi'i lunio gan ein Harsyllfa, helpodd yr adroddiad ni i ddeall y problemau y byddwn yn eu hwynebu a lle y dylem ganolbwyntio ein hymdrechion i gyflawni canlyniadau.

Cynhaliodd ein Bwrdd ddadansoddiad gwleidyddol, economaidd, cymdeithasol, technolegol, cyfreithiol, a moesegol (PESTLE) i'n helpu i ddeall yr amgylchedd y byddwn yn gweithredu ynddo dros y blynyddoedd nesaf – beth fydd y bygythiadau a'r heriau y byddwn yn eu hwynebu wrth i ni geisio cyflawni Cymru iachach.

Treuliwyd llawer o haf 2017 yn gwrandao ar ein staff a'n rhanddeiliaid am yr hyn roeddent yn meddwl y dylem fod yn canolbwyntio arno. Cynhaliodd ein Tîm Gweithredol nifer o gyfarfodydd â rhanddeiliaid allweddol i gael barn cynrychiolwyr o'r sector cyhoeddus, y GIG, y trydydd sector, yr heddlu, llywodraeth leol a Llywodraeth Cymru.

Roedd ymgysylltu â staff hefyd yn allweddol i ddatblygu ein strategaeth hirdymor. Yn ystod haf 2017, cynhaliwyd grwpiau ffocws a sesiynau galw heibio gyda mwy na 200 o'n haelodau staff er mwyn deall lle y dylem ganolbwyntio ein hymdrechion er mwyn cyflawni Cymru iachach yn eu barn nhw.

Yn olaf, cynhaliwyd arolwg cyhoeddus o 1,000 o gyfweiliadau wyneb yn wyneb a 3,400 o arolygon ar-lein i ddeall beth oedd y prif feysydd pryder roedd y cyhoedd yn meddwl y gallem helpu gyda nhw.

Yn ogystal â'n hymchwiliad ein hunain, gwnaethom ystyried nifer o ddogfennau allweddol a fyddai'n dylanwadu ar ein cyfeiriad strategol. Er enghraifft, mae *Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015* yn gyfle gwych i ni gan ei fod yn golygu bod sefydliadau eraill hefyd yn meddwl yn y tymor hwy am iechyd a llesiant dinasyddion Cymru. Ymhlith y dogfennau deddfwriaethol a pholisi allweddol eraill roedd yn rhaid i ni sicrhau bod ein strategaeth yn gyson â hwy roedd *Ffyniant i Bawb: y Strategaeth Genedlaethol, yr Adolygiad Seneddol o Iechyd a Gofal Cymdeithasol yng Nghymru a Deddf Iechyd y Cyhoedd (Cymru)*. Caiiff ein Strategaeth ei mireinio ymhellach er mwyn sicrhau cysondeb â'r Strategaeth GIG ehangach a ddisgwyliar yn haf 2018.

Bwydodd y wybodaeth hon i mewn i'n gweithdai a hwylyswyd gyda'n Timau Gweithredol ac Uwch-arweinyddiaeth a ddaeth ynghyd i grwpio awgrymiadau a syniadau'n themâu. Rhoddodd ein Bwrdd arweiniad a her drwy gydol y broses.

O'r gwaith hwn daeth ein saith blaenoriaeth strategol hirdymor, a ategir gan ein Cynllun Strategol 2018-21 (ein Cynllun Tymor Canolig Integredig) sy'n manylu ar dair blynedd gyntaf ein Strategaeth Hirdymor; a'n Cynllun Blynyddol 2018/19, sy'n manylu ar y cerrig milltir a gaiff eu cyflawni yn ystod 2018/19.

Mae cwmpas pob un o'r blaenoriaethau'n dangos bod pob cyfarwyddiaeth yn gyfrifol am lwyddiant yr holl flaenoriaethau, a gall staff uniaethu â mwy nag un o'r blaenoriaethau.

Sut rydym yn cyfrannu at Gymru sy'n gyfrifol yn fyd-eang

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi sefydlu ei hun fel Sefydliad Iechyd y Cyhoedd Cenedlaethol sy'n gyfrifol yn fyd-eang ac yn awdurdod sy'n arwain y byd ar gefnogi buddsoddi yn iechyd a llesiant pobl, gan sbarduno datblygu cynaliadwy a hyrwyddo ffyniant i bawb.

Mae Sefydliad Iechyd y Byd wedi dynodi ein Cyfarwyddiaeth Polisi, Ymchwil a Datblygu Rhyngwladol fel Canolfan Gydweithredol Sefydliad Iechyd y Byd ar Fuddsoddi ar gyfer Iechyd a Llesiant – y gyntaf yn y byd yn y maes hwn. Fel rhan o'n rhaglen waith dros bedair blynedd, bydd Canolfan Gydweithredu Sefydliad Iechyd y Byd yn datblygu, yn casglu ac yn rhannu gwybodaeth ac adnoddau ymarferol ar y ffordd orau o fuddsoddi mewn iechyd gwell, lleihau anghydraddoldebau a meithrin cymunedau cryfach yng Nghymru, Ewrop a ledled y byd. Bydd hyn yn llywio ac yn hyrwyddo polisiâu mwy cynaliadwy, yn croesawu egwyddorion hawliau dynol, ymyriadau ar sail tegwch a thystiolaeth ac yn helpu i fynd i'r afael ag anghenion iechyd a llesiant cenedlaethau'r presennol a'r dyfodol.

Mae Canolfan Gydweithredol Sefydliad Iechyd y Byd wedi ymuno â rhwydwaith byd-eang o

fwy nag 800 o ganolfannau mewn mwy nag 80 o wledydd. Mae'n cefnogi Cymru i weithredu Agenda 2030 y Cenhedloedd Unedig ar Ddatblygu Cynaliadwy a'i deddfwriaeth alluogi sy'n arwain y byd, sef Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Bydd gweithio gydag arbenigwyr sy'n arwain y byd yn Sefydliad Iechyd y Byd, a thrwy gydol ein rhwydweithiau rhyngwladol, yn ein helpu i sicrhau manteision mwyaf posibl dysgu ac arloesi rhyngwladol ar gyfer pobl Cymru, yn ogystal â gwella ein rôl a'n heffaith ar yr agenda iechyd fyd-eang.

Ar ôl mabwysiadu a lansio ein Strategaeth Iechyd Rhyngwladol 10 mlynedd, sef Iechyd Cyhoeddus Cymru: Ffocws Cenedlaethol, yn Gyfrifol yn Fyd-eang, ym mis Mehefin 2017, datblygwyd Cynllun Gweithredu cyffredinol sydd â Chynllun Gweithredu tair blynedd (2018/21), ynghyd â fframwaith llywodraethu a monitro strategol.

Yn ychwanegol at Grŵp Gweithredu Siarter y GIG sy'n bodoli eisoes, sefydlwyd dau grŵp newydd:

- Grŵp Cyngori Strategol Iechyd Rhyngwladol, a
- Grŵp Iechyd Rhyngwladol Iechyd Cyhoeddus Cymru

Eu nod yw hwyluso trefniadau llywodraethu cadarn, cyfrifoldeb byd-eang sefydliadol a thraws-sector; cyfathrebu effeithiol a rhannu gwybodaeth; synergedd, cydweithredu a phartneriaethau dwyffordd; symudiadau gwybodaeth ac arloesi; gwneud y gorau o effaith a defnyddio cyfleoedd newydd.

Drwy ein Canolfan Gydweithredu Iechyd Ryngwladol, mae Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi parhau i gefnogi'r sefydliad a'r GIG ehangach i weithredu'r Siarter ar gyfer Partneriaethau Iechyd Rhyngwladol yng Nghymru. Rydym yn gweithio'n agos gyda Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol ac yn datblygu synergedd i hyrwyddo a gweithredu'r nod 'Cymru sy'n gyfrifol yn fyd-eang' yn well. Mae hyn i'w weld yn Adroddiad Cynnydd cyhoeddus y Ganolfan Gydweithredu Iechyd Ryngwladol 2015-17, *Gweithio tuag at GIG sy'n gyfrifol yn fyd-eang, yn gydnweth ac yn ffyniannus yng Nghymru*.

Ym mis Hydref 2017, cynhaliwyd adolygiad cymheiriaid ar Iechyd Cyhoeddus Cymru gan y Gymdeithas Ryngwladol o Sefydliadau Iechyd Cyhoeddus Cenedlaethol. Treuliodd pum adolygwr bedwar diwrnod yn cynnal adolygiad manwl o'n gweithgarwch a'n blaenoriaethau allweddol.

Roedd yn cynnwys pob cyfarwyddiaeth, gyda chyfres o sesiynau'n cynnwys staff ar bob lefel mewn chwech o'n safleoedd. Daeth aelodau'r panel adolygu cymheiriaid o'r Ffindir, yr Almaen, Ffrainc, Canada a Slofenia. Yn ogystal ag aelodau Bwrdd Iechyd Cyhoeddus Cymru, cyfarfu'r panel adolygu ag Ysgrifennydd y Cabinet dros Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon, Gweinidog Iechyd y Cyhoedd, Cyfarwyddwr Cyffredinol Iechyd a Gofal Cymdeithasol a Phrif Weithredwr y GIG yng Nghymru a'i uwch-swyddogion yn Llywodraeth Cymru, Cyfarwyddwr Iechyd y Cyhoedd, Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol, Prif Weithredwr Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, Prif Weithredwr Cyfoeth Naturiol Cymru, Prif Weithredwr Chwaraeon Cymru, Dirprwy Brif Gwnstabl Heddlu a Chomisiynydd Heddlu a Throseddau De Cymru, yn ogystal â buddiannau'r trydydd sector ac academiaidd yng Nghymru, ac arweinwyr iechyd cyhoeddus yn nhair gwlad arall y DU.

Rhoddodd yr adolygiad gyfle i ni arddangos Cymru ac Iechyd Cyhoeddus. Crëwyd argraff dda gan y cyd-destun deddfwriaethol (Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru)) a'n hymateb wrth sefydlu'r Ganolfan Iechyd a Chynaliadwyedd. Crëwyd argraff dda hefyd gan yr amrywiaeth eang o bartneriaid rydym yn gweithio gyda nhw a'r ystod o weithgareddau rydym wedi ymrwymo iddynt, yn enwedig gyda phartneriaid y tu allan i'r sector iechyd. Cafwyd adroddiad yr adolygiad ym mis Mehefin 2018.

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn ehangu'r amrywiaeth traddodiadol o fesurau diogelu iechyd i feysydd eraill, yn fwyaf nodedig i atal trais, drwy ddatblygu dulliau seiliedig ar dystiolaeth gydag Ysgrifenyddiaeth y Gymanwlad ar atal trais, hyrwyddo heddwch. Rydym hefyd wedi datblygu Pecyn Cymorth Diogelu Iechyd fel rhan hanfodol o graffu ar iechyd yn fyd-eang a chefnogi 52 o wledydd y Gymanwlad.

Symud ymlaen - Datblygu ein Strategaeth Hirdymor newydd

Yn ystod 2017/18, cynhaliwyd proses i ddatblygu Strategaeth Hirdymor newydd y sefydliad o 2018 i 2030. Yn sail i waith datblygu'r Strategaeth roedd pum ffordd o weithio Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) a chaiff ei hategu gan Gynllun Strategol tair blynedd cyntaf i'w weithredu (Cynllun Tymor Canolig Integredig 2018 – 2021) a gymeradwywyd gan Ysgrifennydd y Cabinet dros lechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol.

Mae'r Strategaeth yn amlinellu saith blaenoriaeth strategol newydd i'r sefydliad yr ydym yn credu y byddant yn ein galluogi i gael yr effaith fwyaf ar wella iechyd a llesiant yng Nghymru.

Yn ogystal ag ystyried yr amgylchedd polisi a deddfwriaethol yng Nghymru, roedd datblygu'r Strategaeth newydd yn cynnwys mwy na 1,000 o oriau o adborth gan staff a rhanddeiliaid. Gwnaethom hefyd gynnal adolygiad o faich clefyd yng Nghymru, a'r ymchwil ddiweddaraf yn rhyngwladol ac yn genedlaethol, er mwyn llywio'r dystiolaeth orau sydd ar gael sy'n diffinio ein blaenoriaethau strategol.

Yn olaf, am y tro cyntaf, cynhaliwyd arolwg o farn y cyhoedd ar iechyd a llesiant er mwyn llywio'r Strategaeth - Cadw'n Iach yng Nghymru, i gael gwybod beth oedd barn y cyhoedd Cymru ar iechyd a llesiant.

Wrth ystyried y wybodaeth a gasglwyd gennym, daeth saith blaenoriaeth strategol i'r amlwg.

Y rhain yw:

- Dylanwadu ar benderfynyddion ehangach iechyd
- Gwellu llesiant meddyliol a meithrin cydnetheredd
- Hyrwyddo ymddygiad iach
- Sicrhau dyfodol iach ar gyfer y genhedlaeth nesaf drwy ganolbwyntio ar y blynyddoedd cynnar

- Diogelu'r cyhoedd rhag heintiau a bygythiadau amgylcheddol i iechyd
- Cefnogi gwaith i ddatblygu system iechyd a gofal gynaliadwy sy'n canolbwyntio ar atal ac ymyrryd yn gynnar
- Adeiladu a symud gwybodaeth a sgiliau i wella iechyd a llesiant ar draws Cymru

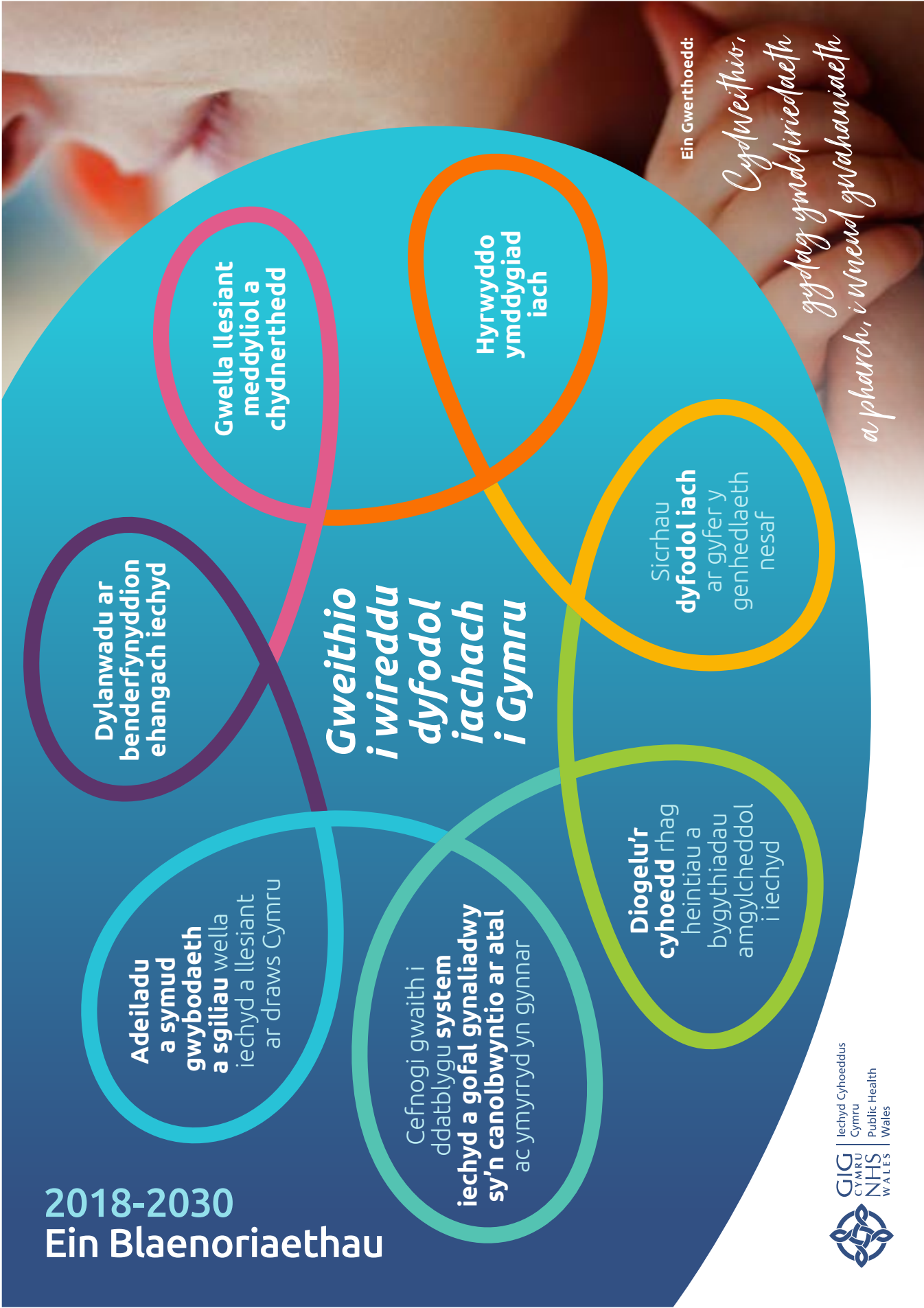
Rydym yn edrych ymlaen at adrodd yn erbyn y blaenoriaethau newydd hyn yn ein Hadroddiad Blynyddol nesaf.

Ein hamcanion llesiant

Wrth ddatblygu ein Strategaeth Hirdymor newydd, cydnabuwyd bod yn rhaid i'n hamcanion llesiant sbarduno popeth rydym yn ei wneud, felly penderfynwyd y byddai'r rhain yn gyfystyr â'n blaenoriaethau strategol. Mae'r rhain yn cynrychioli ein bwriad o sut rydym ni, fel sefydliad, yn ymateb i heriau a chyfleoedd iechyd y cyhoedd a wynebir gennym, wrth adlewyrchu ein cyfraniad at y saith nod llesiant.

Mae ein Datganiad Llesiant yn manylu ar ein hamcanion llesiant diwygiedig ac yn cynnwys nifer o enghreifftiau o lle rydym wedi cymhwyso 'lens' cenedlaethau'r dyfodol i nodi meysydd gwaith sy'n enghreifftio'r egwyddor datblygu cynaliadwy.

Ceir ein Datganiad Llesiant yma:
www.iechydcyhoedduscymru.org/datganaid-llesiant

Dadansoddiad Perfformiad

Er mwyn monitro sut rydym yn perfformio fel sefydliad, mae gennym drefniadau rheoli perfformiad ffurfiol ar waith a nodir yn ein Fframwaith Rheoli Perfformiad.

Rydym yn monitro ac yn mesur ein perfformiad yn erbyn ein Cynllun Strategol a'r gwasanaethau allweddol rydym yn eu darparu i sbarduno gwelliannau ym mhopeth rydym yn ei ddarparu. Mae hyn yn rhoi darlun cynhwysfawr i'n Bwrdd o gynnydd ein sefydliad, y mae ganddo gyfrifoldeb cyffredinol i fonitro gweithrediad ein Strategaeth. Mae hefyd yn rhoi arwydd cynnar o'r materion a'r risgiau sy'n dod i'r amlwg y gall fod angen camau unioni arnynt, er mwyn sicrhau ein bod yn gwneud popeth y gallwn i wella iechyd a llesiant pobl Cymru.

Unwaith eto, rydym wedi bodloni ein holl ddyletswyddau statudol yn 2017/18, gan gynnwys mantoli'r cyfrifon, cael Cynllun Tymor Canolig Integredig cymeradwy. Yn ychwanegol, gwnaethom lwyddo i greu cronfa fuddsoddi fewnol at ddiben datblygiad newydd, i barhau i feithrin cydnerthedd ar draws ein swyddogaethau, gyda'r nod o wella'r hyn rydym yn ei wneud. Tynnwyd sylw at y cyflawniadau allweddol hyn yn ddiweddar yn ein hadolygiad perfformiad dwywaith y flwyddyn gyda Llywodraeth Cymru, sy'n rhan o'n trefniadau atebolrwydd rhwng Tîm Gweithredol Llywodraeth Cymru ar gyfer Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol a'n Tîm Gweithredol ni. Yn ychwanegol, cynhelir cyfarfodydd misol rhwng ein Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwr Cyffredinol ar gyfer Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol/Prif Weithredwr GIG Cymru a chynhelir cyfarfodydd amrywiol â thema gyda Swyddogion Llywodraeth Cymru ar feysydd penodol o'n gwaith yn ystod y flwyddyn. Ein cyfarfod diwedd blwyddyn â Llywodraeth Cymru oedd yr un mwyaf cadarnhaol rydym wedi'i gael wrth i'n ffocws perfformiad, cydnerthedd a thrawsnewidiol barhau i ddatblygu bob blwyddyn.

Yn ystod 2017/18, gwnaethom barhau i ddatblygu a gweithredu trefniadau rheoli perfformiad ac adrodd i fonitro ein cynnydd yn erbyn ein Cynllun Strategol a dangosyddion perfformiad allweddol. Cofnodwyd cynnydd yn erbyn trefniadau cyflawni ein cynllun fel rhan o'n camau yn ein cynllun gweithredol blynyddol, a chafodd ei adrodd i'n Bwrdd a Llywodraeth Cymru yn chwarterol.

Ar ddiwedd y pedwerydd chwarter yn 2017/18, gwnaed cynnydd da yn erbyn ein cynllun gweithredol, gydag 82 y cant o'r camau (267 o gamau) yn cael eu cwblhau o fewn amserlenni cytûn. Gwnaed y cynnydd mwyaf yn erbyn camau sy'n cefnogi blaenoriaeth tri (*Datblygu a chefnogi gwasanaethau gofal sylfaenol a chymunedol i wella iechyd y cyhoedd*) a blaenoriaeth pump (*Dylanwadu ar bolisi i ddiogelu a gwella iechyd a lleihau anghydraddoldebau*), gyda 96 y cant a 100 y cant o'r camau'n cael eu cwblhau o fewn yr amserlen. I'r gwrthwyneb, gwnaed llai o gynnydd ar y camau sy'n cefnogi blaenoriaeth strategol dau (*gweithio ar draws sectorau i wella iechyd a llesiant ein plant yn y dyfodol*) gyda 69 y cant o'r camau'n cael eu cwblhau erbyn diwedd y pedwerydd chwarter, a 31 y cant yn weddill. Lle nad yw camau wedi'u cwblhau, mae'r rhain wedi'u hymgorffori fel rhan o gyflawni ein Cynllun Strategol newydd.

Blaenoriaethau Strategol 2017/18

1

Mabwysiadu a gweithredu dull systemau amlasiantaeth i gyflawni gwelliannau sylweddol yn iechyd ein poblogaeth

2

Gweithio ar draws sectorau i wella iechyd a llesiant ein plant yn y dyfodol

3

Datblygu a chefnogi gwasanaethau gofal sylfaenol a chymunedol i wella iechyd y cyhoedd

4

Cefnogi'r GIG i wella canlyniadau i bobl sy'n defnyddio gwasanaethau

5

Dylanwadu ar bolisi i ddiogelu a gwella iechyd a lleihau anghydraddoldebau

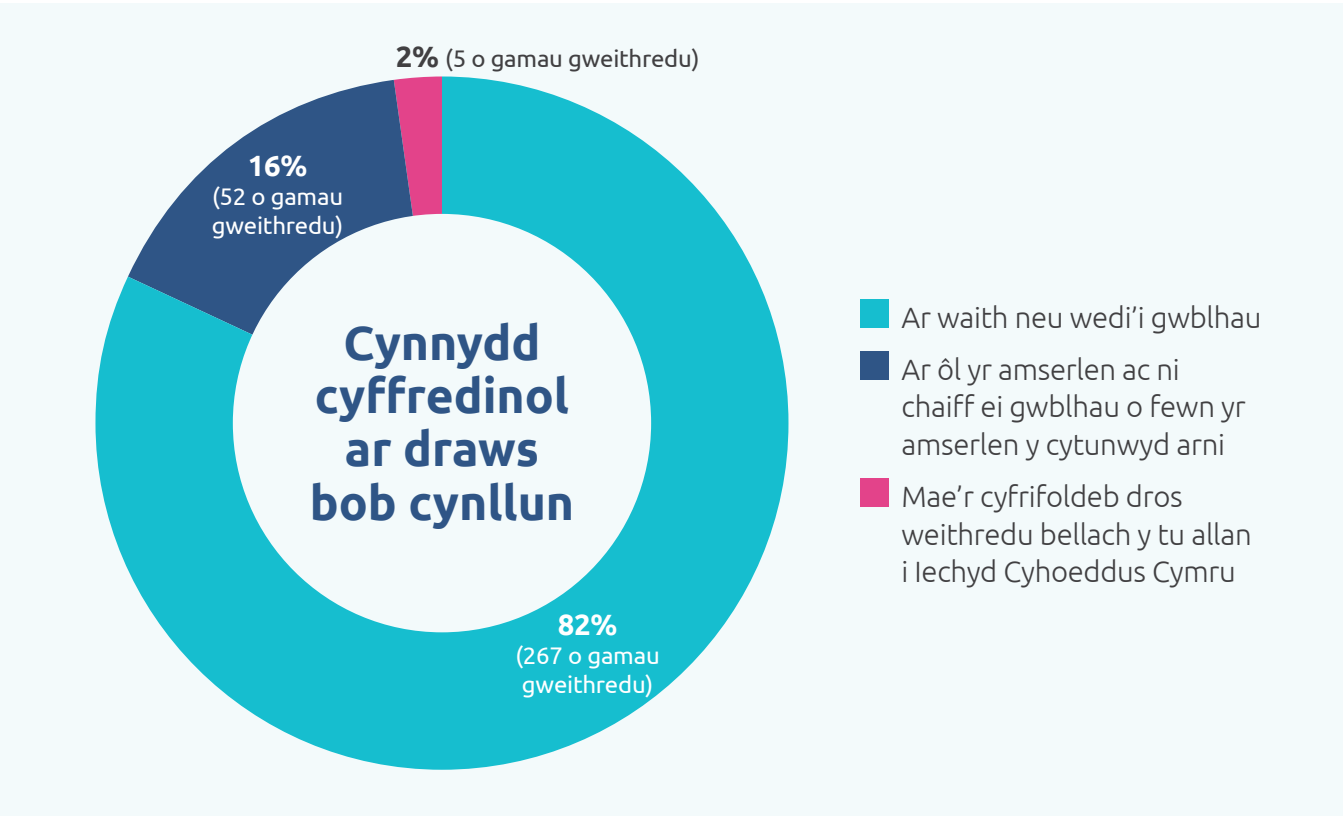
6

Diogelu'r cyhoedd a pharhau i wella ansawdd, diogelwch ac effeithiolrwydd y gwasanaethau rydym yn eu darparu

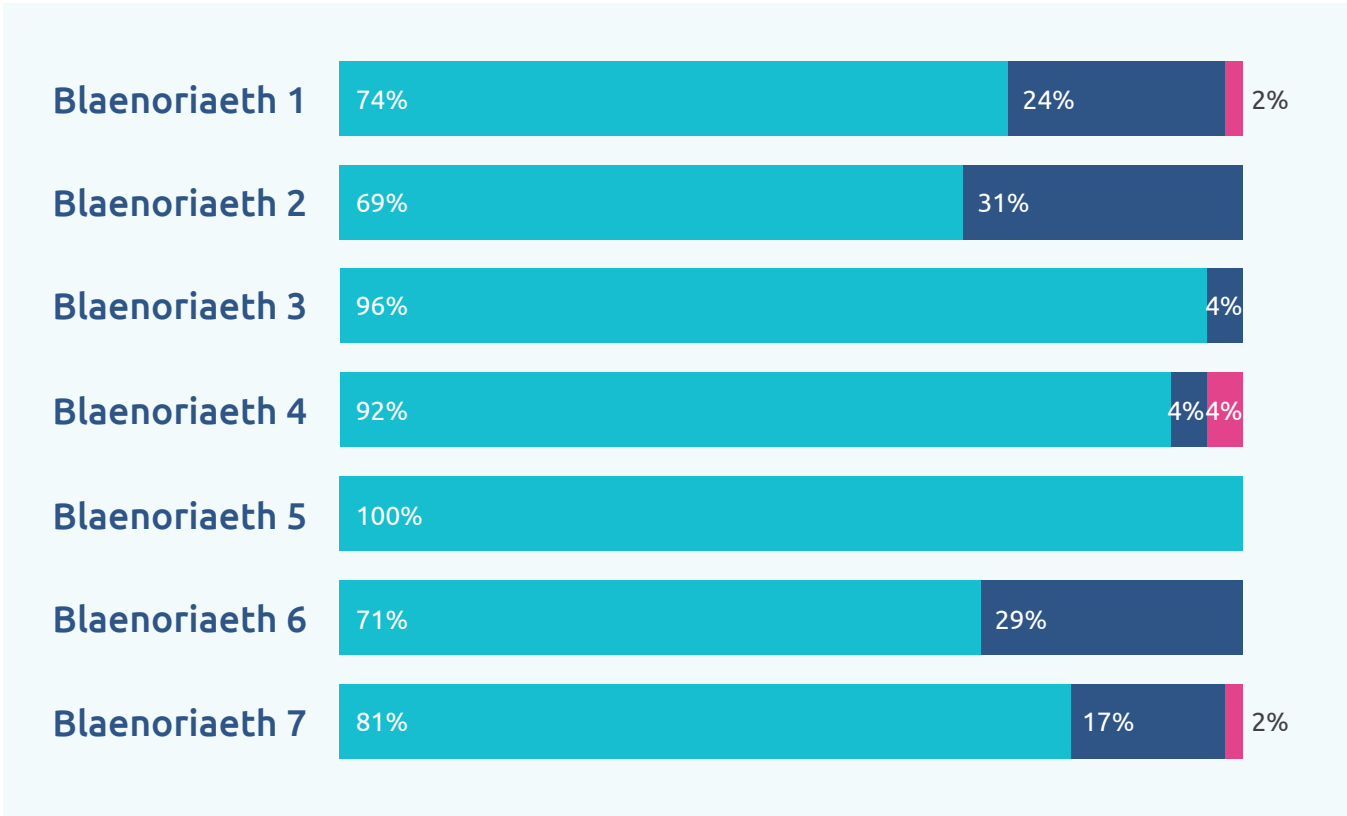
7

Datblygu'r sefydliad

Ffigur 1: Cynnydd cyffredinol ar draws bob cynllun

Ffigur 2: Cynnydd yn erbyn Blaenoriaethau Strategol

Mae’r adran ganlynol yn rhoi trosolwg yn erbyn detholiad o’n dangosyddion perfformiad allweddol. Er mwyn helpu i gefnogi gwelliannau ym mhob un o’n gwasanaethau, pennwyd nifer o dargedau uchelgeisiol yn ein Cynllun Strategol i sicrhau ein bod yn darparu’r gwasanaethau mwyaf effeithiol ac effeithlon y gallwn. Gwnaethom hefyd ddatblygu adroddiad perfformiad integredig sy’n rhoi gwybodaeth allweddol am ein perfformiad gweithredol, pobl, ansawdd ac ariannol mewn ymdrech i ddeall cysylltiadau ein gwaith yn well. Mae ein Tîm Gweithredol yn craffu ar y wybodaeth hon yn fisol ac mae ein Bwrdd yn craffu arni bob yn ail fis ym mhob cyfarfod Bwrdd ffurfiol.

Mae’r tabl canlynol yn rhoi crynodeb o’n perfformiad yn ystod 2017/18, yn ogystal â data cymharol ar gyfer y ddwy flynedd flaenorol. Hefyd, rhoddir trosolwg naratif ar gyfer pob maes, sy’n tynnu sylw at ragor o wybodaeth am ein gwasanaethau ac unrhyw gyflawniadau a heriau allweddol ym mhob un.

Mae ein ffigurau diweddaraf yn tynnu sylw at ddarlun cymysg o berfformiad o’i gymharu â’r llynedd. Er y gwnaed gwelliannau mewn nifer o feysydd, mae heriau o hyd o ran cyflawni neu gynnal targedau a safonau cenedlaethol cytûn iechyd Cyhoeddus Cymru ar draws ein gwasanaethau.

Tabl 1: Trosolwg o’n Dangosyddion Perfformiad Allweddol

		Perfformiad		
Dangosydd	Safon/Targed	15/16	16/17	17/18
Dim Smygu Cymru				
Canran y boblogaeth smygu a driniwyd gan Dim Smygu Cymru	2.01% (blynyddol)	1.6%	1.2%	1.1%
Canran y smygwyr lle dilyswyd iddynt roi’r gorau iddi’n llwyddiannus yn ôl lefelau CO	40%	42.1%	48.9%	47%
Plant dros eu pwysau neu’n ordew				
Canran y plant dosbarth derbyn (4/5 oed) y dosbarthwyd eu bod dros eu pwysau neu’n ordew ¹	Gostyngiad	26.2%	27.1%	Ddim ar gael
Nodiadau: ¹ Mae datganiad 2018 ar gyfer Rhaglen Mesur Plant Cymru yn ymwneud â’r canfyddiadau o fesuriadau plant pedair i bump oed yn y dosbarth derbyn yn ystod blwyddyn academiaidd 2016-2017				
Rhaglenni Gwella Iechyd				
Cynllun Cenedlaethol i Atgyfeirio Cleifion i Wneud Ymarfer Corff – Nifer yr atgyfeiriadau	23,184	29,542	30,919	32,775
Cynllun Cenedlaethol i Atgyfeirio Cleifion i Wneud Ymarfer Corff – nifer yr ymgynghoriadau 1af	16,228	17,995	18,307	19,694
Cynllun Cenedlaethol i Atgyfeirio Cleifion i Wneud Ymarfer Corff – nifer yr ymgynghoriadau 16 wythnos	6,492	8,486	8,927	9,509
Cymru Iach ar Waith – sefydliadau’n cwblhau asesiad llawn Safon Iechyd Corfforaethol	20	22	25	38
Cymru Iach ar Waith – sefydliadau’n cyflawni Gwobr Iechyd y Gweithle Bach	80	95	57	60
Brechu ac Imiwneiddio				
Derbyn holl frechiadau arfaethedig plant yn bedair oed	95%	85.3%	84.6%	84.9%
Derbyn brechiadau ffliw ymhlith y rhai 65 oed a hŷn	75%	66.6%	66.7%	68.8%
Derbyn brechiad ffliw ymhlith pobl iau na 65 oed mewn grwpiau risg uchel	55%	46.9%	46.9%	48.5%
Derbyn brechiad ffliw ymhlith menywod beichiog	75%	75.6%	76.8%	72.7%
Derbyn brechiad ffliw ymhlith gweithwyr gofal iechyd rheng flaen	60%	47.3%	51.5%	57.9%
Microbioleg				
Microbioleg - statws achredu UKAS i ISO 15189:2012 ar gyfer cwmpas diffiniedig	Achrededig	Achrededig	Achrededig	Achrededig

		Perfformiad		
Dangosydd	Safon/Targed	15/16	16/17	17/18
Heintiau sy'n gysylltiedig â Gofal Iechyd				
Cyfradd clostridiwm difficile (fesul 100,000 o'r boblogaeth)	<=26	40.1	33.6	36.8
Cyfradd staffylococws awrëws (fesul 100,000 o'r boblogaeth)	<=20	27.9	27.1	30.0
Cyfradd bacteremia E.Coli (fesul 100,000 o'r boblogaeth) ²	<=67	75.3	81.9	83.7

Nodiadau: ² Cyflwynodd Llywodraeth Cymru fesur newydd (E.Coli) fel y nodwyd yn Fframwaith Cyflawni'r GIG 2017/18

Sgrinio ³				
Sgrinio'r fron: anfonir canlyniadau arferol o fewn pythefnos i'r prawf sgrinio	90%	96.3%	98.0%	91.4%
Sgrinio'r fron: apwyntiadau asesu o fewn tair wythnos i'r prawf sgrinio blaenorol	90%	52.1%	69.2%	65.1%
Sgrinio'r fron: o fewn 36 mis i'r prawf sgrinio blaenorol	90%	64.0%	84.7%	88.6%
Cwmpas sgrinio coluddion	60%	51.2%	52.0%	52.2%
Amser aros sgrinio coluddion ar gyfer colonosgopi	90%	81.3%	85.7%	47.5%
Cwmpas sgrinio serfigol	80%	77.8%	77.1%	76.3%
Amseroedd aros sgrinio serfigol ar gyfer canlyniadau: o fewn pedairwythnos	95%	67.9%	94.8%	93.3%
Derbyn goruchwyliaeth ymlediad aortig abdomenol: bach	90%	89.2%	92.6%	91.0%
Derbyn goruchwyliaeth ymlediad aortig abdomenol: canolog	90%	93.1%	94.2%	90.9%
Canran y babanod sy'n cwblhau'r rhaglen sgrinio clyw o fewn pedair wythnos	90%	98.7%	98.7%	98.4%
Canran y babanod sy'n cwblhau'r weithdrefn asesu sgrinio clyw erbyn tri mis oed	85%	91.5%	92.7%	89.8%
Cwmpas sgrinio smotyn gwaed newydd-anedig	95%	93.5%	94.2%	94.4%
Cyfradd ailadrodd y gellir eu hosgoi sgrinio smotyn gwaed newydd-anedig	2%	5.6%	5.6%	4.8%

Nodiadau: ³ Mae ffigurau'r rhaglen sgrinio a gyflwynwyd ar gyfer 2017/18 yn ymwneud â pherfformiad gweithredol y rhaglenni hyn yn ystod y flwyddyn a nodwyd. Maent yn cynrychioli carfan wahanol i'r cyfranogwyr a wahodwyd yn ystod y flwyddyn honno, y mae angen amser arnynt er mwyn cwblhau unrhyw weithgarwch cysylltiedig cyn y gellir cyhoeddi'r Ystadegau Swyddogol

		Perfformiad		
Dangosydd	Safon/Targed	15/16	16/17	17/18
Ansawdd				
Nifer y pryderon/cwynion ysgrifenedig a gafwyd	N/A	48	43	52
Nifer y pryderon/cwynion ysgrifenedig yr ymatebwyd iddynt o fewn amserlenni targed	100%	75%	72%	73%
Nifer y digwyddiadau anffafriol difrifol a adroddwyd	N/A	6	3	2
Ymchwiliadau i ddigwyddiadau anffafriol difrifol a gwblhawyd o fewn amserlenni targed	90%	84%	100%	0%
Staff ac Adnoddau				
Cyfradd absenoldeb oherwydd salwch (cyfradd dreigl flynyddol)	<=3.25%	3.86%	3.64%	3.90%
Canran y staff meddygol sydd wedi cynnal arfarniad ailddilysu yn y 15 mis diwethaf	100%	100%	100%	100%

Dim Smygu Cymru

Mae Dim Smygu Cymru yn wasanaeth iechyd arbenigol sy'n cynnig sesiynau i smygwyr sydd am gael help i roi'r gorau iddi. Mae gan ein rhaglen rôl bwysig wrth leihau effaith tybaco ar iechyd pobl yng Nghymru. Yn 2017/18, rydym wedi parhau i weithio'n agos gyda byrddau iechyd i gydgyflawni'r targed ar gyfer nifer y smygwyr a gafodd eu trin ym mhob ardal bwrdd iechyd. Ymrwymwyd i drin tua 10,000 o smygwyr yng Nghymru sy'n cyfateb i oddeutu dau y cant o'r holl smygwyr ledled y wlad y bydd y gyfran a gafodd eu trin gan Dim Smygu Cymru yn amrywio yn ôl bwrdd iechyd.

Mae'r ffigurau diweddaraf yn dangos i ganran y smygwyr a gafodd eu trin gan Dim Smygu Cymru ostwng ychydig rhwng 2016/17 (1.2 y cant) a 2017/18 (1.1 y cant), fel y gwnaeth y ganran o smygwyr sydd wedi llwyddo i roi'r gorau i'r arfer yn ôl y lefelau carbon monocsid a ddilyswyd yn ystod yr un cyfnod (o 48.9 y cant i 47 y cant). Mae hyn yn unol â disgwyliadau'r gwasanaeth gyda chyflwyno Helpa Fi i Stopio – brand newydd o wasanaethau rhoi'r gorau i smygu sy'n cwmpasu holl wasanaethau'r GIG yng Nghymru ar gyfer rhoi'r gorau i smygu – gan roi cyngor arbenigol i smygwyr ddefnyddio'r gwasanaeth mwyaf priodol iddynt roi'r gorau i smygu. Hefyd, dylid ystyried perfformiad yn erbyn gostyngiad cefndir o ran presenoldeb mewn gwasanaethau rhoi'r gorau i smygu ar draws y Deyrnas Unedig.

Bydd helpu i leihau nifer y bobl sy'n smygu yng Nghymru yn parhau i fod yn elfen allweddol o'n gwaith ochr yn ochr â'n partneriaid yn 2018/19 wrth i ni geisio cyrraedd targed Llywodraeth Cymru, sef lleihau cyfraddau smygu i 16 y cant erbyn 2020. Fel y nodwyd yn ein Cynllun Strategol newydd, bydd perfformiad yn 2018/19 yn canolbwyntio ar ansawdd y gwasanaeth a ddarperir a chanlyniadau, yn hytrach na maint, yn seiliedig ar y model newydd ar gyfer gwasanaethau rhoi'r gorau i smygu yng Nghymru.

Rhaglen Mesur Plant Cymru

Mae Rhaglen Mesur Plant Cymru yn rhaglen oruchwyllo a sefydlwyd fel y gallwn ddeall yn well sut y mae plant yng Nghymru yn tyfu. Bydd y wybodaeth a gesglir yn helpu pobl sy'n gweithio mewn gwasanaethau iechyd a gwasanaethau eraill y sector cyhoeddus i ddeall patrymau twf plant fel y gallant gynllunio gwasanaethau yn unol â hynny.

Bu cynnydd bron un y cant yn genedlaethol yn nifer y plant sy'n ordew neu dros eu pwysau dros y flwyddyn ddiwethaf, gyda mwy na chwarter (27.1 y cant) yn y dosbarth derbyn wedi'u dosbarthu eu bod dros eu pwysau neu'n ordew.

Cynllun Cenedlaethol i Atgyfeirio Cleifion i Wneud Ymarfer Corff

Mae'r Cynllun Cenedlaethol i Atgyfeirio Cleifion i Wneud Ymarfer Corff yn gynllun a ariennir gan Lywodraeth Cymru sydd wedi'i ddatblygu i safoni cyfleoedd i atgyfeirio cleifion i wneud ymarfer corff ar draws pob awdurdod lleol a bwrdd iechyd yng Nghymru. Mae'r cynllun yn targedu cleientiaid sydd mewn perygl o ddatblygu clefyd cronig drwy roi cyfle iddynt gael mynediad at raglen ymarfer corff o safon, wedi'i goruchwyllo i wella eu hiechyd a'u llesiant.

Yn 2017/18, gwnaed mwy na 32,770 o atgyfeiriadau i'r cynllun, gan ragori ar ein targed, sef ychydig dros 23,000 o atgyfeiriadau am y drydedd flwyddyn yn olynol. O'r rhain, cafodd mwy na 19,600 o unigolion ymgynghoriad cyntaf a chwblhaodd tua 9,500 yr ymgynghoriad 16 wythnos, a ragorodd ar y targedau eto o dros 16 y cant a 31 y cant.

Cymru Iach ar Waith

Mae Cymru Iach ar Waith yn cefnogi pobl yng Nghymru i ddychwelyd i'r gwaith ac aros yn y gwaith yn hwy drwy hybu iechyd a llesiant, cydbwysedd da rhwng bywyd a gwaith a ffyrdd iach o fyw i helpu i leihau salwch ac absenoldeb. Cyflwynir y rhaglen mewn partneriaeth gan Lywodraeth Cymru, Iechyd Cyhoeddus Cymru a Phrifysgol Caerdydd.

Cwblhaodd 38 o sefydliadau asesiad llawn a oedd bron yn ddwbl targed Cymru Iach ar Waith, sef 20 ac, er y bu cynnydd bach yn nifer y sefydliadau a enillodd wobr y gweithle bach (60), roedd yn parhau i fod yn is na'r targed, sef 80 o sefydliadau, am yr ail flwyddyn yn olynol.

Gwasanaeth Heintiau Cenedlaethol Cymru

Un o'n swyddogaethau statudol allweddol yw paratoi ar gyfer bygythiadau heintus ac amgylcheddol presennol a newydd i iechyd ac ymateb iddynt a'u rheoli'n effeithiol. Mae ein timau diogelu iechyd a microbiolog wedi cael tair blynedd eithriadol o brysur yn ymateb i achosion a digwyddiadau fel rhan o'u busnes gweithredol craidd wrth fabwysiadu technolegau newydd i ymateb yn well i'r fath fygythiadau. Rydym yn darparu gwasanaeth 24 awr, 365 diwrnod y flwyddyn i ymateb i fygythiadau clefydau heintus i

boblogaeth Cymru. Mae hyn yn golygu bod angen perthynas waith agos rhwng ein gwasanaethau Diogelu Iechyd a Microbiolog.

Dau weithgaredd allweddol yn ystod y tair blynedd diwethaf yw ymateb i'r achos o Glefyd Feirws Ebola a'i reoli, mabwysiadu technolegau genomeg newydd a sefydlu Uned Genomeg Pathogen (PenGU) newydd Cymru mewn partneriaeth â Phrifysgol Caerdydd a Phrifysgol Abertawe. Hefyd, llwyddwyd i gyflawni Achrediad ISO 15189:2012 o holl Labordai Microbiolog Iechyd Cyhoeddus Cymru yn 2017.

Ers amser maith, rydym wedi cydnabod bod angen i ni foderneiddio a thrawsnewid ein gwasanaeth heintiau o ystyried y gweithlu newidiol a datblygiad parhaus technolegau newydd. Ar ôl sefydlu strwythurau uwch-reoli newydd a systemau llywodraethu mewnol yn 2017, rydym wrthi'n datblygu Gwasanaeth Heintiau Cenedlaethol modern i Gymru. Mae gwaith yn mynd rhagddo i adolygu ein dangosyddion perfformiad allweddol yn y meysydd hyn er mwyn sicrhau ein bod yn gallu monitro ein cynnydd wrth dynnu sylw at broblemau posibl.

Brechu ac Imiwneiddio

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn gweithio i gefnogi Byrddau Iechyd, drwy ddatblygu polisïau, hyfforddiant a rhoi gwybodaeth, er mwyn cyflawni targedau mewn perthynas â nifer o ddangosyddion brechu ac imiwneiddio allweddol.

Gwelwyd gwelliannau ers 2016/17 i nifer o'n dangosyddion perfformiad allweddol. Cafwyd y gwelliant mwyaf mewn *derbyn brechiadau ffliw ymhlith gweithwyr gofal iechyd*, cynnydd o 51.5 y cant i 57.9 y cant. Cafwyd gwelliannau mewn *derbyn brechiadau ffliw hefyd i'r rhai 65 oed a hŷn* (gwelliant 2.1 y cant), ac o dan 65 oed mewn *grwpiau risg uchel* (gwelliant 1.6 y cant), er y cafwyd gostyngiad ymhlith menywod beichiog (gostyngiad 4.1 y cant). Yn dilyn gostyngiad mewn *brechiadau plant yn bedair oed* y llynedd, mae ffigurau 2017/18 yn dangos cynnydd bach o 84.6 y cant i 84.9 y cant dros y flwyddyn ddiwethaf.

Ceir gwybodaeth fanylach am bob bwrdd iechyd yn: www.wales.nhs.uk/sites3/page.cfm?orgid=457&pid=25355

Heintiau sy'n gysylltiedig â Gofal Iechyd

Mae heintiau sy'n gysylltiedig â gofal iechyd yn heintiau sy'n datblygu o ganlyniad uniongyrchol i driniaeth feddygol neu lawfeddygol neu gyswllt mewn lleoliad gofal iechyd. Gellir eu dal mewn ysbytai, lleoliadau iechyd neu ofal cymdeithasol yn y gymuned a gallant effeithio ar gleifion a gweithwyr gofal iechyd. Mae HGGI cyffredin yn cynnwys Clostridiwm difficile (C.difficile), Staffylococws awrëws (Staff. awrëws), a bacteremia E.coli (E.coli). Rydym yn monitro nifer yr heintiau hyn yn fisol ar gyfer yr holl fyrddau iechyd ac ymddiriedolaethau'r GIG sy'n trin cleifion mewnol yng Nghymru.

Mae ffigurau diweddaraf Cymru wedi dangos cynnydd yng nghyfraddau C.difficile, Staff awrëws ac E.coli o'u cymharu â'r llynedd, ac maent yn parhau i fod yn uwch na'r disgwyliadau gostyngiadau cenedlaethol ar gyfer Cymru. Yn dilyn gostyngiad yng nghyfraddau C.difficile rhwng 2015/16 a 2016/17, mae'r cyfraddau wedi cynyddu dros y flwyddyn ddiwethaf o 33.6 i 36.8 fesul 100,000 o'r boblogaeth. Cododd cyfraddau E.coli, sydd wedi cynyddu am y drydedd flwyddyn yn olynol, o 81.9 to 83.7 fesul 100,000 rhwng 2016/17 a 2017/18. Bu cynnydd hefyd yng nghyfraddau Staff. awrëws, o 27.1 i 30.0 fesul 100,000 yn ystod yr un cyfnod.

Rydym wedi darparu arweinyddiaeth strategol i'r GIG mewn ymateb i heriau HGGI. Enghreifftiau o'r ffordd rydym wedi cefnogi'r GIG yw sefydlu Cydweithrediaeth genedlaethol ar gyfer HGGI, dan arweiniad ar y cyd ein Gwasanaeth Gwella 1,000 o Fywydau a'n Tîm Diogelu Iechyd, a'n cefnogaeth i'r Prif Swyddog Meddygol wrth ddatblygu cynllun cenedlaethol i fynd i'r afael ag ymwrthedd gwrthficrobaidd. Byddwn yn parhau i weithio'n agos gyda byrddau iechyd ac ymddiriedolaethau i ddarparu cefnogaeth a chynghor arbenigol i leihau cyfraddau HGGI yng Nghymru, fel y nodwyd yn nisgwyliadau gostyngiadau newydd Llywodraeth Cymru ar gyfer 2018/19.

Ceir gwybodaeth fanylach am bob bwrdd iechyd ar: www.wales.nhs.uk/sites3/page.cfm?orgid=379&pid=67899

Sgrinio

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn darparu saith rhaglen sgrinio genedlaethol ac yn cydlynu'r rhwydwaith clinigol a reolir ledled Cymru ar gyfer sgrinio cyn geni. Mae ein rhaglenni naill ai'n ataliad sylfaenol i geisio lleihau achosion o glefydau (e.e. Sgrinio Serfigol) neu'n ataliad eilaidd i geisio diagnosis cynnar i leihau effaith y clefyd (e.e. Sgrinio'r Fron). Dros y flwyddyn ddiwethaf, rydym wedi gwneud cynnydd wrth lwyddo i weithredu'r System Archifo Cleifion newydd ar gyfer Bron Brawf Cymru a rhaglenni sgrinio ymlediaid aortig abdomenol, a threfnu cyflwyno profion sylfaenol Feirws papiloma dynol (HPV) yn Sgrinio Serfigol Cymru a'r Prawf Imiwnogemegol Ysgarthol (FIT) yn Sgrinio Coluddion Cymru.

Blaenoriaeth allweddol i ni dros y blynyddoedd diwethaf fu cynnal neu wella ein perfformiad ym mhob un o'n rhaglenni. Nodir hyn yn ein Cynllun Strategol ac mae'n seiliedig ar gyfres o ddangosyddion perfformiad, a adnewyddwyd gennym yn 2017/18, er mwyn mynd ati i fonitro cynnydd pob rhaglen.

Yn dilyn y cynnydd a wnaed rhwng 2015/16 a 2016/17, mae'r ffigurau diweddaraf yn dangos bod cynnal neu wella perfformiad ar draws ein gwasanaethau sgrinio'n cyflwyno heriau. Gellir gweld gwelliannau cymedrol ers y llynedd ar gyfer Bron Brawf Cymru: *gwahoddwyd menywod o fewn 36 mis i'r prawf sgrinio blaenorol* (gwelliant 3.9 y cant), *cwmpas* Sgrinio Coluddion (0.2 y cant), a *chwmpas* Sgrinio Smotyn Gwaed Newydd-anedig (0.2 y cant) a *chyfradd ailbrofion y gellir eu hosgoi* (0.8 y cant).

Bu heriau yn ei rhaglen Sgrinio Coluddion o ran *amseroedd aros ar gyfer colonosgopi*, gyda gostyngiad 38 y cant mewn perfformiad ers y llynedd. Mae lefelau staffio meddygol isel mewn rhai ardaloedd byrddau iechyd yn parhau i fod yn broblem sylweddol i'r gwasanaeth, gydag ymdrechion cadarn yn cael eu gwneud i ystyried hyfforddi staff meddygol ychwanegol a mentoriaeth. Bydd cyflwyno'r prawf FIT (Profion Imiwnogemegol Ysgarthol) newydd ddechrau 2019 yn cynnig prawf mwy sensitif sy'n fwy derbyniol i gyfranogwyr a gall leihau baich canser y coluddyn yn y boblogaeth.

Mae heriau o hyd ar gyfer Bron Brawf Cymru: *gwahoddiadau asesiad a roddwyd o fewn tair wythnos i'r prawf sgrinio*, lle mae perfformiad wedi dirywio dros bedwar y cant ers y llynedd ac mae'n parhau islaw'r safonau cenedlaethol. Mae prinderau staffio meddygol yn parhau i gael effaith ar y gwasanaeth, yn enwedig yn rhanbarth gorllewin Cymru, gyda chlinigau'n cael eu rheoli'n ddynamig i sicrhau ein bod yn darparu'r gwasanaeth gorau y gallwn.

Dros y flwyddyn nesaf, byddwn yn parhau i adeiladu ar y gwelliannau a gafwyd tra'n cefnogi meysydd lle mae heriau o hyd er mwyn gwella canlyniadau i'n defnyddwyr gwasanaethau. Bydd perfformiad rhaglen Sgrinio Llygaid Diabetig Cymru hefyd yn cael ei adrodd yn 2018/19, ar ôl ei throsglwyddo i ni o Fwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro.

Ceir gwybodaeth fanylach am berfformiad pob rhaglen yn: www.screeningforlife.wales.nhs.uk

Cwynion

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn ymrwymedig i wrando'n astud ac ymateb yn briodol i brofiad defnyddwyr gwasanaethau, cwynion, achosion a honiadau. Mae hyn yn sicrhau bod gwersi'n cael eu dysgu a bod ansawdd y gwasanaeth a ddarperir yn well. Mae Canllawiau Gweithio i Wella a Pholisïau a Gweithdrefnau Gweithredol yn nodi'r trefniadau a ddefnyddir gan Iechyd Cyhoeddus Cymru i reoli pryderon (cwynion, honiadau a digwyddiadau) ac yn ymateb iddynt.

Mae'r Polisiâu a Gweithdrefnau'n sicrhau ein bod yn cydymffurfio â Rheoliadau'r GIG (Trefniadau Pryderon, Cwynion ac Iawn) (Cymru) 2011, ac yn gwneud iawn pan fo'n briodol.

Mae pryderon yn rhoi adborth gwerthfawr y mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn awyddus i ddysgu ohono ac ystyrir eu bod yn gyfrwng newid cadarnhaol. Mae'r Tîm Gweithredol a'r Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Gwella yn adolygu adroddiad Gweithio i Wella yn chwarterol. Diben yr adroddiad hwn yw nodi materion a thriongli themâu i gefnogi dysgu ar draws y sefydliad.

Y Panel Profiad a Dysgu Defnyddwyr Gwasanaethau yw'r fforwm ar gyfer sicrhau bod gwersi'n cael eu rhannu ac y creffir arnynt ar draws y sefydliad. Felly, mae'r gwersi a gaiff eu dysgu'n cael eu coladu'n chwarterol a'u cyflwyno i'r Panel. Mae hyn yn galluogi trafod camau gweithredu a chraffu arnynt er mwyn penderfynu a ydynt yn briodol, yn ogystal â rhannu'r gwersi a ddysgwyd yn ehangach.

Yn ystod 2017/18, cafodd Iechyd Cyhoeddus Cymru 52 o gwynion, y cafodd 87 y cant ohonynt eu cydnabod o fewn dau ddiwrnod gwaith ac ymatebwyd i 73 y cant o fewn yr amserlenni targed, sef 30 diwrnod. Bu cynnydd bach yn nifer y cwynion o'r 43 a gafwyd y llynedd. Yn ychwanegol, rhoddwyd gwybod i Lywodraeth Cymru am ddau Ddigwyddiad Difrifol. Oherwydd cymhlethdod yr ymchwiliadau, gan gynnwys gwaith adolygu a sicrhau ansawdd helaeth o'n cronfeydd data, a'r angen i gyfeirio at gofnodion a archifwyd, ni chwblhawyd yr un o'r Digwyddiadau Difrifol o fewn yr amserlenni targed. Er na chyflawnwyd yr amserlenni targed, gwnaed y gwaith yn brydlon iawn gyda Llywodraeth Cymru yn gwbl ymwybodol o amgylchiadau pob ymchwiliad a rhoddwyd yr holl wybodaeth ddiweddaraf iddi.

Gwybodaeth am y mathau o gwynion a gafwyd a sut rydym wedi ymateb iddynt yn ein Hadroddiad Blynyddol, Gweithio i Wella: www.iechydcyhoedduscymru.org/gweithio-i-wella

Staff ac Adnoddau

Mae ein cyfradd absenoldeb oherwydd salwch dreigl wedi cynyddu dros y flwyddyn ddiwethaf ac, ar hyn o bryd, mae'n 3.90 y cant sy'n uwch na'r targed, sef 3.25 y cant. Mae ein tîm Pobl a Datblygu Sefydliadol yn blaenoriaethu gwaith yn y maes hwn i ystyried darlun presennol absenoldeb oherwydd salwch ar draws y sefydliad. Bydd y gwaith hwn yn sail i weithgarwch parhaus i reoli cyfraddau absenoldeb oherwydd salwch.

Yn ystod 2017/18, mireiniwyd ein dull o reoli data perfformiad pobl allweddol ar draws ein sefydliad, a adroddir bellach fel rhan o'n hadroddiad perfformiad integredig misol. Mae hyn yn cynnwys dangosyddion perfformiad ar salwch, hyfforddiant statudol a gorfodol, trosiant ac arfarniadau.

Yn ogystal, ategir hyn gan wybodaeth fanylach, megis swyddi gwag hirdymor, amrywiaeth rhywedd a throsiant/ymadawiad staff yn ystod y flwyddyn. Byddwn yn parhau i ddatblygu ein hadroddiadau o ddata pobl a gaiff eu cofnodi yn Adroddiad Blynyddol 2018/19.

Mae canran ein staff meddygol sydd wedi cynnal arfarniad ailddilysu yn y 15 mis diwethaf yn parhau i fod yn 100 y cant am y drydedd flwyddyn yn olynol.

Ceir rhagor o wybodaeth am ein staff a'n hadnoddau yn adran staff a thaliadau cydnabyddiaeth yr adroddiad ar dudalen 118.

Ansawdd ac Effaith

Yn ystod 2017/18, rydym wedi cynnal proses o ddatblygu dangosyddion ansawdd ac effaith, gan gwmpasu'r pum maes a nodwyd yn ein Fframwaith Ansawdd ac Effaith. Mae'r dangosyddion wedi'u datblygu mewn partneriaeth â'n timau a byddant yn ein helpu i fonitro ansawdd ac effaith y gwaith a wnawn. Caiff y dangosyddion eu hadolygu'n flynyddol, gan eu bod yn sylfeini pwysig i'r sefydliad wrth newid y diwylliant a chynyddu'r ffocws ar ansawdd ac effaith.

Rheoli ein risg

Mae rheoli risg yn sylfaenol i redeg sefydliad llwyddiannus a pherfformiad uchel. Dylai fod wrth wraidd prosesau penderfynu a dyrannu adnoddau'n weithredol ac yn strategol. Dylai geisio nodi cyfleoedd i arloesi a buddsoddi, ochr yn ochr â'r angen i leddfu risgiau.

Rydym wedi parhau i ddatblygu a chryfhau ein trefniadau rheoli risgiau eleni'n strategol ac yn weithredol. Yn ystod 2018/19, byddwn yn cyhoeddi ein Datganiad Blynyddol cyntaf o Archwaeth Risg. Caiff rhagor o waith datblygu ei wneud i sefydlu trefniadau rheoli risgiau ar bob lefel o'r sefydliad, a fydd yn cynnwys hyfforddi'r holl berchnogion risg.

Bydd hyn yn galluogi'r sefydliad i fesur perfformiad risgiau strategol allweddol, sefydlu ei broffil risg a symbylu dadansoddiad thematig drwy ddefnyddio Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd, y Gofrestr Risgiau Corfforaethol a chofrestrau risgiau lleol.

Datblygu ein trefniadau rheoli perfformiad

Bydd ein Strategaeth newydd yn cynnwys newid sylweddol i'r ffordd rydym yn gweithio, yr hyn rydym yn ei wneud a sut rydym yn dyrannu adnoddau. Felly mae blwyddyn gyntaf ein Cynllun Strategol yn flwyddyn bontio er mwyn sicrhau bod newid yn cael ei reoli a bod natur y pontio'n cael ei gynllunio a'i ddeall yn ofalus.

Er mwyn cefnogi cyflawni ein blaenoriaethau hirdymor newydd, byddwn yn datblygu ac yn atgyfnerthu ein fframwaith rheoli perfformiad ymhellach yn 2018/19. Bydd hyn yn cynnwys datblygu dangosyddion perfformiad, ansawdd, canlyniad ac effaith mwy perthnasol a chadarn o bob rhan o'n sefydliad, i'n galluogi i ddisgrifio'n well sut rydym yn bodloni ein diben newydd, sef *Gweithio i gyflawni dyfodol iachach i Gymru*.

Mae hyn hefyd yn adlewyrchu ein hymrwymiad tuag at ddull gweithredu adroddiadau perfformiad integredig ar draws y sefydliad cyfan, gan ddefnyddio datblygiadau technolegol, ein ffocws cynyddol ar ddangos gwerth ac effaith ein gwaith, a'n haddewid i ymgorffori Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ym mhopeth a wnawn.

SUT GWNAETHOM
GYFLAWNI EIN
HAMCANION
LLESIANT

Sut gwnaethom gyflawni ein hamcanion llesiant

Diben

Mae'r adroddiad hwn yn rhoi diweddariad diwedd blwyddyn ar ein hymateb i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a'r cynnydd yn erbyn ein hamcanion llesiant.

Cefndir

Daeth Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol i rym ar 1 Ebrill 2016.

Ceir crynodeb o gerrig milltir allweddol y Ddeddf yn Atodiad 1. Pennwyd ein hamcanion llesiant cyntaf ym mis Mawrth 2017 drwy archwilio Cynllun Tymor Canolig Integredig y sefydliad wrth roi ystyriaeth i Lesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, gan adlewyrchu ein sefyllfa ar adeg benodol, h.y. blwyddyn olaf cynllun strategol tair blynedd (Ffigur 1).

Ffigur 1: Ein hamcanion llesiant sefydliadol, Mawrth 2017 - Mawrth 2018

- 1** I feithrin gallu a chefnogi newid y system, i ddiogelu a gwella iechyd a lleihau anghydraddoldebau
- 2** I roi'r dechrau gorau mewn bywyd i'n plant yn cynnwys cyfleoedd i dyfu, chwarae a dysgu mewn amgylchedd iach a diogel
- 3** I gynorthwyo'r GIG i ddarparu gwasanaethau teg a chynaliadwy o ansawdd uchel sy'n bodloni anghenion dinasyddion yn ystod pob cam o'u bywyd
- 4** I leihau peryglon iechyd y cyhoedd yn sgil clefydau presennol a rhai sy'n dod i'r amlwg, peryglon ac argyfyngau amgylcheddol
- 5** I ddylanwadu ar bolisi, cynllunio a dylunio i greu cymunedau cynaliadwy, cydlynus, sy'n ffynnu yn ddiwylliannol, er mwyn mynd i'r afael â phenderfynyddion ehangach iechyd a thorri cylch tlodi ac anfantais
- 6** I gynyddu potensial ein hadnoddau naturiol a diwylliannol er mwyn hybu iechyd a llesiant corfforol a meddyliol a chyfrannu at Gymru carbon isel, amgylcheddol gydnerth
- 7** I gryfhau ein rôl yn ymwneud ag iechyd byd-eang a datblygu cynaliadwy, gan wireddu buddion ymgysylltu rhyngwladol

Diweddarwyd ein hamcanion llesiant ym mis Mawrth 2018 fel rhan o broses sylweddol i ddatblygu ein Strategaeth Hirdymor newydd o 2018 tan 2030. Wrth ddatblygu ein strategaeth, cydnabuwyd bod rhaid i’n hamcanion llesiant lywio popeth rydym yn ei wneud ac felly maent yn cyd-fynd yn llwyr â’n blaenoriaethau strategol hirdymor sefydliadol. At hynny, roedd y broses gyfan o ddatblygu ein Strategaeth newydd a’n hamcanion llesiant yn seiliedig ar y Pum Ffordd o Weithio a amlinellir yn y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol. Ceir rhagor o wybodaeth am ddatblygiad ein Strategaeth Hirdymor a’n Datganiad Llesiant newydd ar dudalen 40.

Ym mis Mai 2018, cyhoeddwyd Llesiant yng Nghymru: y siwrnai hyd yn hyn¹ gan Gomisiynydd Cenedlaethau’r Dyfodol Cymru, sy’n trafod amcanion llesiant wedi’u pennu gan gyrff cyhoeddus ac mae’n rhoi cyngor ar sut gall sefydliadau ddangos eu bod yn cymryd camau effeithiol i gyflawni eu hamcanion.

Ar yr un pryd, cyhoeddwyd Myfyrio ar Flwyddyn Un: Sut mae Cyrff Cyhoeddus wedi Ymateb i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol (Cymru) 2015² gan Archwilydd Cyffredinol Cymru er mwyn:

- Darparu trosolwg o’r ffordd mae’r 44 o gyrff cyhoeddus yn ymateb i’r Ddeddf;
- Nodi a rhannu arferion sy’n dod i’r amlwg er mwyn helpu gyrff cyhoeddus i ddysgu a gwella; a
- Helpu i lywio ffocws gwaith archwilio yn y dyfodol o dan y Ddeddf.

Casgliad cyffredinol yr Archwilydd Cyffredinol yw bod “cyrff cyhoeddus yn disgrifio Deddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol (Cymru) 2015 mewn ffordd gadarnhaol ac yn ei gweld fel cyfle i newid eu diwylliant a gwella eu ffordd o weithio.”

¹ Ar gael yn: https://futuregenerations.wales/wp-content/uploads/2018/05/2018-05-10-FGCW-1-year-Report-_Welsh.pdf
² Ar gael yn: <https://futuregenerations.wales/wp-content/uploads/2018/05/Reflecting-on-Year-1-Welsh.pdf>

Rôl ein Canolfan Iechyd a Chynaliadwyedd

Crëwyd y Ganolfan Iechyd a Chynaliadwyedd yn y Gyfarwyddiaeth Polisi, Ymchwil a Datblygu Rhyngwladol er mwyn cynorthwyo’r sefydliad i gyflawni ei ddyletswyddau ym mlynnyddoedd cynnar y Ddeddf a chreu cynifer o gyfleoedd â phosibl o dan y Ddeddf.

Ei diben hefyd oedd cynorthwyo partneriaid ar draws y GIG ac, yn ehangach, i weithredu’r Ganolfan gan Andrew Goodall, Prif Swyddog Gweithredol y GIG yng Nghymru, a Sophie Howe, Comisiynydd Cenedlaethau’r Dyfodol, am ddangos arweinyddiaeth wrth gynorthwyo gweithredu’r Ddeddf i’n sefydliad ni ac i’r GIG a’r gwasanaeth cyhoeddus ehangach.

Cefnogi ymateb sefydliadol

Gwnaeth ein Canolfan arwain datblygiad ein datganiad a’n hamcanion llesiant ym mis Mawrth 2017, ac yn fwy diweddar mae wedi datblygu datganiad llesiant newydd, yn dilyn diweddarau’r amcanion llesiant sefydliadol ym mis Mawrth 2018.

Rydym wedi ymgysylltu’n helaeth â staff i gynyddu ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o’r cyfleoedd a’r heriau sydd ynghlwm wrth weithredu’r Ddeddf. Cafwyd dros 120 o achosion o ymgysylltu yn 2017/18 ar draws pob cyfarwyddiaeth a chydag arweinwyr corfforaethol ar gyfer swyddogaethau cymorth. Mae’r Ganolfan hefyd wedi cynnal nifer o sgysiau amser cinio gyda *Cynnal Cymru*, *Maint Cymru* a’r BBC.

Mae ein Canolfan hefyd wedi cefnogi datblygiad ein dull o ran cynaliadwyedd amgylcheddol ac wedi cynnal gweithdy ar gyfer arweinwyr corfforaethol ar y pwnc gyda *Cynnal Cymru*. Ym mis Hydref 2017, ni oedd y sefydliad cyntaf yn y sector cyhoeddus yng Nghymru i gael cydnabyddiaeth yn hyfforddiant ‘llythrennedd carbon’ *Cynnal Cymru*.

Galluogi dull ar y cyd

Mae ‘Rhwydwaith Cymorth BGC’ wedi’i sefydlu ar gyfer y system lechyd Cyhoeddus yn ei waith gyda Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC). Hyd yma, mae hyn wedi cynnwys gweithio mewn partneriaeth gyda’r Gyfarwyddiaeth Pobl a Datblygu Sefydliadol i gynnal tri gweithdy ar gyfer arweinwyr lechyd Cyhoeddus mewn ardaloedd lleol.

Rydym wedi cyfranogi yn rhwydwaith Cydgysylltwyr Datblygu Cynaliadwy Cymru a’r Rhwydwaith Cyrff Cenedlaethol, sy’n ei helpu i nodi cyfleoedd i ddatblygu amcanion llesiant ar y cyd a dulliau o weithio ar y cyd er mwyn cyflawni amcanion a rennir.

Mae ein Canolfan hefyd yn cydweithredu â Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau’r Dyfodol a Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr ar raglen waith ‘Labordy Byw’. Nod y rhaglen hon yw ystyried ac esbonio goblygiadau ymarferol y Ddeddf a chefnogi arloesedd, trawsnewid a newid diwylliant sefydliadol. Mae’r gwaith hwn wedi cael ei amlygu mewn digwyddiad dysgu cenedlaethol diweddar gan Swyddfa Archwilio Cymru fel un o’r ffyrdd rydym yn arwain ac yn cefnogi newid systemau.

Mae dau gyhoeddiad diweddar, a gefnogir gan ein Canolfan, yn amlygu Cymru fel astudiaeth achos o wlad sy’n enghraifft bendant o ddull cenedlaethol o ran datblygu cynaliadwy (*Progressing the Sustainable Development Goals through Health in All Policies: Case studies from around the world (2017)*³ a *Sustainable development in Wales and other regions in Europe – achieving health and equity for present and future generations (2017)*⁴).

³ Ar gael yn: www.sahealth.sa.gov.au/wps/wcm/connect/4760078042fd0137a2cff68cd21c605e/17061.3+HiAP+Who+Case+Study+Book-ONLINE.PDF?MOD=AJPE&RES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-4760078042fd0137a2cff68cd21c605e-llyto6K
⁴ Ar gael yn: www.euro.who.int/en/publications/abstracts/sustainable-development-in-wales-and-other-regions-in-europe-achieving-health-and-equity-for-present-and-future-generations-2017

Sut mae’r Ddeddf wedi gwneud gwahaniaeth?

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol, ac yn benodol y ffordd hirdymor o weithio, yn un o’r ysgogwyr i ni wrth lunio strategaeth sefydliadol hirdymor tan 2030.

Mae’r penderfyniad i sicrhau bod ein blaenoriaethau strategol sefydliadol a’n hamcanion llesiant yn cyd-fynd â’i gilydd yn golygu y bydd mesur cynnydd ac effaith yn y dyfodol yn cael ei integreiddio ymhellach mewn prosesau monitro perfformiad sefydliadol.

Mesur ein cynnydd hyd yma: Mapio yn erbyn camau gweithredu yn ein Cynllun Tymor Canolig Integredig

Er mwyn monitro cynnydd yn erbyn ein hamcanion llesiant, cafodd pob amcan llesiant ei fapio yn erbyn y camau gweithredu cyfrannol yng Nghynllun Gweithredol 2017/18. Mae Tabl 1 yn crynhoi nifer y camau gweithredu ym mlwyddyn gyntaf y Cynllun Gweithredol sy’n cyfrannu at gyflawni pob un o’r amcanion llesiant. Mae’n werth nodi bod rhai camau gweithredu’n cyfrannu at fwy nag un amcan llesiant.

Tabl 1. Nifer y camau gweithredu yn y Cynllun Gweithredol sy’n cyfrannu at amcanion llesiant

Amcan llesiant	Nifer y camau gweithredu sy’n cyfrannu at yr amcan
1	138
2	46
3	106
4	93
5	49
6	16
7	10

Crynhair perfformiad yn erbyn pob un o'r amcanion llesiant ar ddiwedd 2017/18 yn Ffigur 2. Mae'r siartiau'n amlygu statws cwblhau (gweler yr allwedd) camau gweithredu'r Cynllun Gweithredol sy'n cyfrannu at bob amcan llesiant, fesul canran.

Pan nad yw camau gweithredu sy'n cyfrannu at amcanion llesiant wedi'u cyflawni o fewn yr amserlenni targed (coch) neu pan fo asiantaeth allanol yn gyfrifol amdanynt bellach (glas), mae adroddiadau eithrio wedi cael eu llunio gan y cyfarwyddiaethau perthnasol ac mae'r rhain wedi'u cynnwys yn ein Hadroddiad Perfformiad Integredig a drafodwyd yn ein cyfarfod Bwrdd ffurfiol ar 31 Mai 2018. Mae'r camau gweithredu hyn wedi bod yn rhan bwysig wrth ddatblygu ein Cynllun Strategol newydd a chânt eu cynnwys yn ein cynllun gweithredol blynyddol ar gyfer 2018/19.

I gael rhagor o wybodaeth am y prif resymau nad yw camau gweithredu wedi'u cwblhau o fewn yr amserlenni disgwyliedig, gweler y diweddariad yn erbyn ein cynllun gweithredol ar gyfer 2017/18 yn yr Adroddiad Dadansoddi Perfformiad ar dudalen 42.

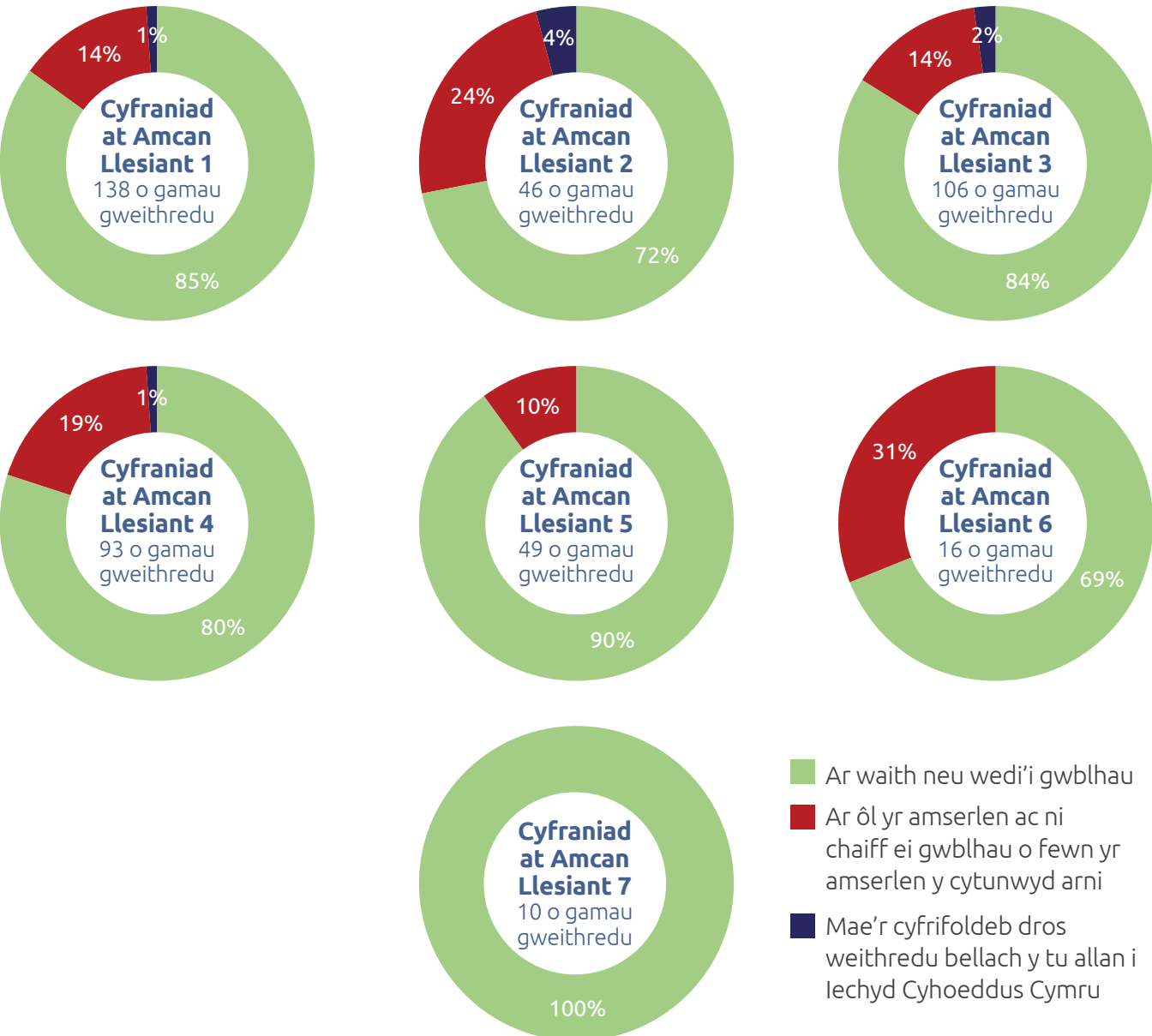
Astudiaethau Achos

Mae dwy astudiaeth achos yn enghreifftiau o weithgareddau sy'n cyfrannu at gyflawni'r amcanion llesiant a dylanwadu ar newid diwylliannol a system wrth ymgorffori'r egwyddor datblygu cynaliadwy.

- Ein hymagwedd sefydliadol at gynaliadwyedd amgylcheddol
- Cefnogi ein timau i seilio eu hymatebion ar Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

Ceir rhagor o fanylion yn Atodiad 2.

Ffigur 2. Perfformiad yn erbyn ein hamcanion llesiant

2018/19 - Datblygu Cynaliadwy: o bwys i bawb

Yn ogystal â gwaith cyfathrebu ac ymgysylltu parhaus ar draws y sefydliad i gynyddu ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o'r Ddeddf a gwaith ar y cyd sy'n parhau, mae enghreifftiau o waith pellach i ymgorffori datblygu cynaliadwy yn 2018-19 yn cynnwys:

Ymgyrch Byddwch y Newid

Gan ddilyn esiampl y Cenhedloedd Unedig, mae ein Canolfan Iechyd a Chynaliadwyedd yn datblygu canllawiau ymarferol 'darnau bach' i'n staff fel rhan o ymgyrch gyffredinol 'Byddwch y Newid'. Bydd y canllawiau'n cynnig 'awgrymiadau da' i herio staff er mwyn lleihau effeithiau negyddol a chynyddu effeithiau cadarnhaol ar gyfer pob nod llesiant, a byddant yn cael eu teilwra i waith y sefydliad a'i wasanaethau.

Offeryn Gwelliant Cynaliadwy i Dimau (SIFT)

Mae ein Canolfan yn datblygu offeryn newydd - Gwelliant Cynaliadwy i Dimau (SIFT). Bydd yr offeryn yn helpu i droi uchelgais mawr y ddeddfwriaeth yn gamau gweithredu ystyrlon y gall unigolion a thimau eu cyflawni gyda'r bwriad o newid normau diwylliannol dros amser a thoi'r ffyrdd o weithio yn arfer bob dydd. Mae'r broses o ddatblygu'r offeryn SIFT wedi'i llywio gan ganfyddiadau gan Gwella Ansawdd, cyngor a phrofiadau o 1000 o Fywydau, dysgu ac arbenigedd o newid sefydliadol a datblygu sefydliadol a diwygio'r sector cyhoeddus. Mae'r offeryn yn cael ei brofi mewn nifer o leoliadau, ac unwaith y bydd y profion wedi'u cwblhau, caiff cyfleoedd i ehangu ei ddefnydd mewn sectorau a lleoliadau eraill eu hystyried ar y cyd â Swyddfa Archwilio Cymru a thrwy'r Rhwydwaith Cyrff Cenedlaethol.

Digwyddiadau Arddangos Cynaliadwyedd

Ar y cyd â Rhwydwaith Iechyd Cyhoeddus Cymru a Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol, cynhelir cyfres o ddigwyddiadau ar draws Cymru gyda'r nod o roi cyfle i sefydliadau lleol ar draws sectorau i arddangos eu gwaith datblygu cynaliadwy. Mae'r digwyddiadau hefyd yn lle ar gyfer rhwydweithio lleol ac maent yn cefnogi gwaith i fapio a deall arferion sy'n dod i'r amlwg.

Cynaliadwyedd amgylcheddol

Mae ein dull sefydliadol o ran cynaliadwyedd amgylcheddol yn cynnwys cyfrifo ôl troed carbon y sefydliad. Mae'r Ganolfan yn gweithio gyda staff Iechyd a Llesiant i drefnu dau ddigwyddiad 'marchnadle' ychwanegol, gan adeiladu ar y cynlluniau peilot cadarnhaol yn Abertawe a Chaerdydd ym mis Mawrth 2018 (gweler yr astudiaeth achos yn Atodiad 2).

Cefnogi 'meddwl hirdymor'

Ym mis Gorffennaf 2017, cyhoeddodd Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol adroddiad⁵ am yr hyn a ddysgwyd o asesiadau llesiant lleol pob BGC. Un argymhelliad allweddol oedd yr angen i "adeiladu capasiti, arbenigedd a hyder i ddeall rhagolygon, tueddiadau'r dyfodol ac anghenion cenedlaethau'r dyfodol yn cynnwys ystyriaeth o senarios a thueddiadau sy'n llai sicr". I gefnogi'r ymateb hwn, gwneir gwaith i nodi dulliau llwyddiannus (gan gynnwys enghreifftiau rhyngwladol) at feddwl hirdymor y gellir ei addasu i gyd-destun Cymru, a sefydlu grŵp dysgu a chymorth cymheiriaid, a chreu cyfleoedd i feithrin sgiliau ac arbenigedd yng Nghymru i wneud gwaith rhagfynegi.

Amgylcheddau Cynaliadwy

Gan weithio gyda'r Adran Polisi, Ymchwil a Datblygu Rhyngwladol a'r Gwasanaeth Iechyd Cyhoeddus Amgylcheddol, mae pennod newydd o'r enw 'Gwneud Gwahaniaeth' sy'n crynhoi'r dystiolaeth ynglŷn ag ymyriadau rheoli ansawdd aer yn effeithiol yn cael ei datblygu i arwain a chefnogi cydweithredu i leihau llygredd aer, risgiau iechyd ac anghydraddoldeb.

Rydym yn datblygu sesiwn briffio am effaith yr amgylchedd adeiledig a naturiol (mannau a lleoedd) ar iechyd y boblogaeth gyda'r bwriad o lunio cyngor iechyd cyhoeddus perthnasol, hygyrch ac amserol ar gyfer BGC a rhanddeiliaid allweddol eraill.

⁵ Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru (2017). Llesiant yng Nghymru: Cynllunio heddiw ar gyfer gwell yfory. Ar gael yn: <https://futuregenerations.wales/cy/documents/llesiant-yng-nghymru-cynllunio-heddiw-ar-gyfer-gwell-yfory-dysgu-o-asesiadau-llesiant-2017>

Atodiad 1: Cerrig milltir allweddol Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Dyddiadau allweddol	
1 Ebrill 2016	Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn dod i rym a Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yn cael eu sefydlu
Haf 2016	Sefydlu'r Ganolfan Iechyd a Chynaliadwyedd
Hydref 2016	Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi adroddiad Tueddiadau'r Dyfodol
Mawrth 2017	Iechyd Cyhoeddus Cymru yn cyhoeddi ei Amcanion Llesiant cyntaf BGC yn cyhoeddi Asesiadau Llesiant
Mawrth 2018	Iechyd Cyhoeddus Cymru yn diweddarau ei Amcanion Llesiant
Mai 2018	Swyddfa Archwilio Cymru yn cyhoeddi <i>Myfyrion ar Flwyddyn Un: Sut mae Cyrff Cyhoeddus wedi Ymateb i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015?</i>
Mai 2018	Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol yn cyhoeddi Llesiant yng Nghymru: Y siwrnai hyd yn hyn
Mai 2018	BGC yn cyhoeddi Cynlluniau Llesiant
Mai 2018	Digwyddiad Dysgu Cenedlaethol Swyddfa Archwilio Cymru

Camau allweddol y Ganolfan Iechyd a Chynaliadwyedd	
Hyd yma	Arwain gwaith Iechyd Cyhoeddus Cymru i lunio Datganiad Llesiant diwygiedig Gweithgareddau parhaus i ymgysylltu a chydweithredu â staff a rhanddeiliaid Cefnogi dull sefydliadol o ran cynaliadwyedd amgylcheddol Sefydlu Rhwydwaith Cymorth BGC ar gyfer arweinwyr Iechyd Cyhoeddus lleol Cydweithredu â Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol
Ar y gweill	Cyhoeddiadau newydd i godi ymwybyddiaeth o'r Ddeddf ac ymateb Iechyd Cyhoeddus Cymru Datblygu fframwaith i gynorthwyo ymgorffori datblygu cynaliadwy ar gyfer timau (offeryn SIFT) Mudiad/ymgyrch <i>Byddwch y Newid</i> i ymgysylltu â staff Adnoddau newydd ar bynciau fel Ansawdd Aer Sioeau teithiol cynaliadwyedd gyda Rhwydwaith Iechyd Cyhoeddus Cymru

Atodiad 2: Adroddiad am astudiaethau achos

Ein dull sefydliadol o ran cynaliadwyedd amgylcheddol

Rydym yn gweithio i wella ein cynaliadwyedd amgylcheddol er mwyn cyfrannu at *Gymru Ffynniannus, iachach a chydnerth*. Rydym hefyd yn ymateb i weledigaeth Llywodraeth Cymru o greu 'sector cyhoeddus carbon niwtral yng Nghymru erbyn 2030'. Rydym yn falch o fod y sefydliad sector cyhoeddus cyntaf yng Nghymru i gyflawni hyfforddiant 'llythrennedd carbon' Cynnal Cymru, sydd wedi'i achredu gan y Prosiect Llythrennedd Carbon ym Manceinion.

Mae pum gweithgor gennym i weithio ar ein dull o ran lleihau carbon:

- Adeiladau, ynni a gwastraff
- Caffael cynaliadwy
- Teithio gwyrdd
- Cyfrifo a lleihau ein hól troed carbon
- Arwain, ymgysylltu a dysgu

Mae'r dull, a ddatblygwyd yn 2017-18, yn cael ei lywio gan y pum ffordd o weithio:

Hirdymor
Rydym yn datblygu ein dull ochr yn ochr â datblygu strategaeth hirdymor y sefydliad.

Atal
Rydym yn cydnabod y bydd gwella ein cynaliadwyedd amgylcheddol yn cyfrannu at fynd i'r afael â materion iechyd cyhoeddus allweddol, gan gynnwys llygredd aer, gordewdra a newid yn yr hinsawdd. Mae ein camau gweithredu'n dangos arweinyddiaeth a modelu newid ymddygiad, wrth i ni geisio gwireddu gweledigaeth y Ddeddf o greu cymdeithas carbon isel.

Integreiddio
Datblygwyd ein dull gyda gweithgor o gydweithwyr o bob rhan o'r sefydliad a'i leoliadau. Mae gan y pum gweithgor hefyd gynrychiolwyr o sawl sefydliad. Bydd ein dull cynaliadwyedd amgylcheddol yn cyfrannu at nifer o'n hamcanion llesiant, gan gynnwys 'Dylanwadu ar y penderfynyddion iechyd ehangach' a 'Hyrwyddo ymddygiad iach'.

Cydweithredu
Wrth gyflawni ein dull, rydym yn dysgu o arfer gorau Cyfoeth Naturiol Cymru yn ei 'Brosiect Carbon BositiF' o ran rheoli carbon. Mae'n bleser gennym hefyd i weithio gyda WRAP Cymru ar ein gwaith caffael strategol, a chydag Ymddiriedolaeth Carbon Cymru ar ein hól troed carbon.

Gan adeiladu ar Ein Lle a'r clod a gafwyd, rydym hefyd yn gweithio gyda Llywodraeth Cymru, CGGC a Chanolfan Cydweithredol Cymru i ystyried ymhellach y cyfleoedd i'r sector cyhoeddus greu gweithleoedd sy'n ysbrydoli gan ddefnyddio dodrefn swyddfa wedi'u hailgynhyrchu.

Cyfranogiad
Rydym wedi defnyddio ein mewnrwyd a grŵp Facebook ein staff, ynghyd â'n Canolfan Iechyd a Chynaliadwyedd, i gynnwys cydweithwyr wrth gefnogi'r gwaith hwn. Hefyd cynhaliwyd 'arolwg cymudo i staff' er mwyn cyfrifo ein taith gymudo flynyddol gyfunol a phennu gostyngiad yn y blynyddoedd nesaf. Rydym yn falch o dreialu tri 'marchnadle cynaliadwyedd' i ennyn brwdfrydedd ein staff am gynaliadwyedd amgylcheddol drwy ddarparu amrywiaeth o stondinau ar bynciau megis ailgylchu, teithio, bwyta'n iach a llesiant, a gwiriadau beic.

Detholiad o stondinau o'n 'marchnadle cynaliadwyedd'

Cefnogi ein timau i seilio eu hymatebion ar Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

Yn ystod 2016-17, gan weithio gydag Uned Datblygu Cynaliadwy Dinas a Sir Abertawe a Netherwood Sustainable Futures, creon ni ddarlun corfforaethol o sut yr eir i'r afael â'r egwyddor datblygu cynaliadwy (a'i phum ffordd o weithio) a sut mae'n cael ei chyflawni ar draws y sefydliad i ddatblygu ein man cychwyn a'n hymateb i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

Yn ystod 2017-18, mae ein Canolfan wedi cadw'r offer ymchwil hyn yn 'fyw' drwy eu haddasu i gynorthwyo'r Tîm Diogelu Cenedlaethol i asesu ei sefyllfa bresennol mewn perthynas â'r ddeddfwriaeth (ar lefel tîm).

Mae'r ymarfer 'meincnodi' hwn yn cynnwys nifer o becynnau gwaith, gan gynnwys:

- Arolwg staff ar-lein ynghylch lefelau ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o'r Ddeddf
- 'Metrics' arolwg ar gyfer arweinydd y tîm ynglŷn â chyfraniad gwaith y tîm at nodau llesiant Cymru
- Cyfweiliadau dros y ffôn (lled-strwythuredig) â sefydliadau rhanddeiliaid ynglŷn â'r cyfleoedd drwy'r Ddeddf am ragor o gydweithredu

Bydd y tîm yn derbyn trosolwg cryno o'i barodrwydd diwylliannol, corfforaethol a chydweithredol ar gyfer y Ddeddf, gydag argymhellion am ei gynllun gwaith. Ein nod yw cynnig yr offer hyn i dimau eraill ar draws y sefydliad, i ymgorffori'r Ddeddf ymhellach yn y sefydliad.

EIN HADRODDIAD CYNALIADWYEDD

Cyflwyniad

Mae ein Hadroddiad Cynaliadwyedd yn rhoi crynodeb o berfformiad y sefydliad ar gyfer 2017/18, gan gynnwys gwybodaeth am ein prif gyflwyniadau a gwaith i gynorthwyo gweithredu Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae hyn yn adlewyrchu ein hymrwymiad parhaus i sefydlu datblygu cynaliadwy a chyflawni gwelliannau perfformiad go iawn yn y maes hwn.

Cyd-destun Polisi

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi llunio'r adroddiad hwn ar gyfer 2017/18 i gydymffurfio â gofynion y sector cyhoeddus a nodwyd yn Llawlyfr Adroddiadau Ariannol y Llywodraeth.

Mae hyn yn ei gwneud yn ofynnol i endidau sy'n dod dan gwmpas adrodd ymrwymiadau Materion Gwyrdd y Llywodraeth lunio adroddiad cynaliadwyedd yn unol â chanllawiau Adrodd ar Gynaliadwyedd yn y Sector Cyhoeddus a gyhoeddwyd gan Drysorlys EM.

Cefndir a Phroffil

Yn ystod 2017/18 roedd gennym gyllideb flynyddol o £129m, ac yn cyflogi ar gyfartaledd 1,656 o bobl, gan gyfateb i 1,468 cyfwerth ag amser cyflawn (ac eithrio staff asiantaeth a staff ar secondiad o'r tu allan). Rydym yn bodoli er mwyn diogelu a gwella iechyd a llesiant a lleihau anghydraddoldeb iechyd i bobl yng Nghymru.

Rydym yn gweithio'n lleol, yn genedlaethol ac yn rhyngwladol, gyda'n partneriaid a'n cymunedau, yn y meysydd canlynol:

- **Gwella Iechyd** - darparu gwybodaeth, cyngor a chymryd camau gweithredu, ar draws sectorau, i hybu iechyd, atal clefydau a lleihau anghydraddoldebau iechyd
- **Deallusrwydd Iechyd** - darparu data iechyd y cyhoedd, dadansoddi a dod o hyd i dystiolaeth a rheoli gwybodaeth
- **Diogelu Iechyd** - darparu gwybodaeth a chynghor a chymryd camau i ddiogelu pobl rhag clefydau trosglwyddadwy a pheryglon amgylcheddol
- **Microbioleg** - darparu rhwydwaith o wasanaethau microbioleg sy'n cynorthwyo diagnosis o glefydau heintus a'u rheoli
- **Gwasanaethau Sgrinio** - darparu rhaglenni sgrinio sy'n cynorthwyo canfod clefydau'n gynnar, eu hatal a'u trin
- **Gwella Ansawdd a Diogelwch Cleifion y GIG** - darparu gwybodaeth, cyngor a chymorth i'r GIG i wella canlyniadau cleifion
- **Gofal sylfaenol, cymunedol ac integredig** - cryfhau effaith ar iechyd y cyhoedd drwy bolisi, comisiynu, cynllunio a darparu gwasanaethau
- **Polisi, ymchwil a datblygu rhyngwladol** - dylanwadu ar bolisi, cynorthwyo ymchwil a chyfrannu at ddatblygu iechyd yn rhyngwladol
- **Diogelu** - darparu arbenigedd a chynghor i helpu i ddiogelu plant ac oedolion agored i niwed

Mae ystad Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi'i lleoli ar draws Cymru ac, ar hyn o bryd, mae'n cynnwys 50 o eiddo:

21 o eiddo yn Ne-ddwyrain Cymru

17 o eiddo yng Nghanolbarth a Gorllewin Cymru

12 o eiddo yng Ngogledd Cymru

Defnyddir yr eiddo hyn i gefnogi'r sefydliad i ddarparu:

19 o ganolfannau sgrinio

8 labordy

20 o swyddfeydd

1 cyfleuster storio cofnodion

2 garej

Mae'r portffolio presennol yn cynnwys eiddo sydd dan berchnogaeth (1), dan brydles (19) neu'n cael eu darparu gan sefydliadau eraill y GIG neu eu rhannu â nhw (30). Mae hyn yn creu her o ran cyflwyno adroddiadau cywir a'r data cynaliadwyedd sydd ar gael. O ganlyniad i'r strwythur presennol, dim ond mewn 25 o eiddo y mae gwybodaeth ariannol ac anariannol ar gael.

Yn ystod 2017/18, mae gwaith sylweddol wedi'i wneud i wella ein cofnodi a chasglu data. Roedd ein rhaglen Ein Gofod (sy'n ceisio darparu gweithle modern, cydweithredol i'n staff) yn cynnwys cyfuno eiddo ein hystad bresennol ac mae wedi cyfrannu at wella cywirdeb y data y gallwn adrodd arnynt.

Ar hyn o bryd, mae strwythur Llywodraethu Rheoli'r Amgylchedd yn cynnwys y canlynol:

- Y Dirprwy Brif Weithredwr/Cyfarwyddwr Gweithrediadau a Chyllid yw'r arweinydd ar gyfer holl faterion rheoli'r amgylchedd yn Iechyd Cyhoeddus Cymru. Rhoddir y wybodaeth ddiweddaraf a'r materion i'r Bwrdd a'r Tîm Gweithredol
- Mae'r Pennaeth Ystadau ac Iechyd a Diogelwch yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Gyfarwyddiaeth Gweithrediadau a Chyllid drwy adroddiad misol. Caiff cyfarfod y Gyfarwyddiaeth ei gadeirio gan y Dirprwy Brif Weithredwr/Cyfarwyddwr Gweithrediadau a Chyllid
- Mae'r Swyddog Cydymffurfiaeth Ystadau'n rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf yn rheolaidd i'r Pennaeth Ystadau ac Iechyd a Diogelwch am reoli'r amgylchedd a chynaliadwyedd ac yn rheoli'r meysydd hyn o ddydd i ddydd
- Caiff data perfformiad ynni, gwastraff a dŵr eu casglu gan y Swyddog Cydymffurfiaeth Ystadau a'u hadrodd drwy'r System Rheoli Cyfleusterau

Crynodeb o’r Perfformiad

Rhaglen Ein Gofod

Ym mis Tachwedd 2017, cwblhawyd cam dau o’n rhaglen Ein Gofod. Roedd hyn yn cynnwys 90 o staff yn symud o Abertawe a Chaerfyrddin ac adleoli i Dŷ Matrics, Abertawe, a thua 15 o staff ym Mhont-y-pŵl yn adleoli i Ystad Parc Mamhilad.

Dilynodd y symudiad i Dŷ Matrics yr un egwyddorion â’r rhai a fabwysiadwyd ar gyfer ein symudiad i Rif 2 Cwr y Ddinas, gyda chynaliadwyedd wedi’i sefydlu yn y fanyleb. Caffaelwyd *Rype Office* i ddarparu’r un lefel o ailgylchu, ailddefnyddio ac ailweithgynhyrchu dodrefn i ni yn yr adeilad, yn ogystal â *Greenstream*, gan ddarparu cymysgedd o deils carped newydd ac wedi’u hailddefnyddio ar gyfer arwynebedd llawr y swyddfa. Yn ogystal, gwnaeth *‘Hewlett Packard’*, y deiliad blaenorol yn Nhŷ Matrics, yn hael roi’r holl ddodrefn i ni pan wnaethant adael yr eiddo. Yna, cafodd y dodrefn hyn eu glanhau, eu hailweithgynhyrchu a’u hailgylchu ar y safle er mwyn sicrhau eu bod yn diwallu anghenion ein staff ac yn lleihau ein hól troed carbon. Mae system rheoli tymheredd wedi’i gosod hefyd gyda goleuadau LED drwyddi draw, sy’n darparu gwell perfformiad ynni o gymharu â’r eiddo a adawyd.

Ym mis Tachwedd 2017, symudodd y timau Diogelu Iechyd, Diogelu a Rhoi’r Gorau i Smygu, a leolwyd yn Nhŷ Mamhilad gynt, i’r adeilad gerllaw, Tŷ Caerllion. Sicrhodd hyn fod gan y staff a oedd yn gweithio yn y lleoliad hwn y cyfleusterau gorau a mwyaf cynaliadwy ar gyfer eu hanghenion.

Fel rhan o’r symud hwn, cafodd dodrefn eu haddasu at ddibenion gwahanol gan *Ministry of Furniture*, sef Remploi gynt, sy’n cael ei reoli gan bobl ag abledl gwahanol o ardal leol Abertawe, ac yn eu cyflogi, gan roi’r cyfle i’r cwsmeriaid gael effaith go iawn ar eu hagendâu cyfrifoldeb cymdeithasol corfforaethol, amgylcheddol ac economi gylchol. Ynghyd ag *Orangebox*, cyflenwodd y cwmnïau 17 o gadeiriau tasg wedi’u hailweithgynhyrchu a wnaed o gydrannau wedi’u hailgylchu.

Yna, cafodd dodrefn ailddefnyddiadwy dros ben eu cynnig a’u derbyn gan nifer o elusennau, ysgolion ac eglwysi er mwyn cynyddu ein cyfraniad at yr economi gylchol ymhellach a sicrhau bod ôl troed carbon cyffredinol y sefydliad o’r prosiect mor isel â phosibl.

Mae llwyddiant rhaglen Ein Gofod wedi’i gydnabod yn genedlaethol ac yn rhyngwladol.

Mae hyn yn cynnwys:

- Enillwyr gwobrau ‘Arweinyddiaeth’ a ‘Chaffael’, a chlod uchel yn y categorïau ‘Ailddefnyddio’ a ‘Charbon’ yng Ngwobrau Cynaliadwyedd GIG y DU. Mae’r gwobrau hyn wedi’u creu i ddathlu effeithlonrwydd gofal iechyd a datblygu cynaliadwy yn y GIG
- Gwobr Gwerth yng Ngwobrau Rhagoriaeth Adeiladu Cymru, yn gydnabyddiaeth am y gwaith ailgylchu a gweithgynhyrchu a wnaed yn Rhif 2 Cwr y Ddinas. Gwobr Green Apple ar gyfer Arfer Gorau Amgylcheddol Rhyngwladol 2017, gan gystadlu yn erbyn dros 500 o enwebiadau o bob rhan o’r byd.
- Sefydlwyd Gwobrau Green Apple ym 1994 fel grŵp rhyngwladol, annibynnol, anwleidyddol, nid er elw ar gyfer cydnabod, gwobrwyo a hyrwyddo arfer gorau amgylcheddol ledled y byd. O ganlyniad i’r wobr hon, rydym wedi cael ein cyflwyno fel enwebiad y DU ar gyfer Gwobr Werdd y Byd 2018, ac mae 100 o goed wedi’u plannu yn enw Iechyd Cyhoeddus Cymru fel rhan o fenter Biliwn o Goed y Cenhedloedd Unedig.

Mwy o ddefnydd o dechnoleg

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi buddsoddi ymhellach mewn cyfleusterau fideogynadleda (offer Surface Hub) drwy fuddsoddi yn y dechnoleg ddiweddaraf i hyrwyddo’r ffordd rydym yn gwneud cysylltiadau ar draws y sefydliad a chyda’n rhanddeiliaid. Mae offer Surface Hub wedi’i osod ar draws 13 o safleoedd gyda’r nod o arbed amser, lleihau costau teithio a gall wneud cyfraniad sylweddol at nodau’n sefydliad ar gyfer cydbwysedd ariannol a chynaliadwyedd.

Mae’r offer Surface Hub yn dechnoleg cydweithrediad tîm bwerus a all ein helpu i fod yn fwy effeithiol a chynhwysol yn ein gwaith ac wrth gyfathrebu ag eraill.

Mae gan y system ffôn a osodwyd yn Nhŷ Matrics allu sylweddol o ran llais gynadleda i oresgyn yr atalfeydd presennol y deuir ar eu traws gyda llais gynadledau, sy’n unol â’r system a osodwyd yn Rhif 2 Cwr y Ddinas yn ystod 2016/17.

Mae gan Iechyd Cyhoeddus Cymru fwy na 680 o staff sydd wedi cael tocynnau VPN, sy’n galluogi mynediad o bell i staff ar yr amod bod cysylltiad rhyngrwyd/Wi-Fi. Dyma gyfran fawr o’i sylfaen staff o’i chymharu â sefydliadau eraill y GIG. Ym mlwyddyn ariannol 2017/18, cyhoeddwyd 113 o docynnau i staff newydd yn y sefydliad, yn ogystal â 157 o docynnau newydd eraill. Mae hyn yn rhoi mwy o hyblygrwydd i staff weithio o leoliadau amgen ac yn cefnogi lleihau ein hól troed carbon.

- Gwobr Ryngwladol Procura+ ar gyfer Gweithdrefn Dendro’r Flwyddyn yn Estonia. Cyflwynwyd y wobr hon gan y Cyngor Rhyngwladol ar gyfer Mentrau Amgylcheddol Lleol (ICLEI), y prif rwydwaith byd-eang ar gyfer dros 1,500 o ddinasoedd, trefi a rhanbarthau sy’n ymrwymedig i adeiladu dyfodol cynaliadwy. Pan oedd yno, cafwyd cyflwyniad gan y tîm hefyd ar y gwaith y mae’r tîm wedi’i wneud yng Nghyngres yr UE ar Brif Ffrydio’r Economi Gylchol
- Seremoni Wobrwyo *Cynnal Cymru* a Seremoni Wobrwyo HSJ 2017 ym mis Tachwedd 2017, gan ennill y Wobr Arloesedd Cynaliadwy mewn Gwasanaeth Cyhoeddus a chyrraedd y rownd derfynol yng Ngwobr Gwella Cynaliadwyedd Amgylcheddol a Chymdeithasol yn y drefn honno.

Mae dysgu o’n rhaglen *Ein Gofod* yn parhau i gael ei rannu’n genedlaethol ac yn rhyngwladol ac mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn cydnabod y gwaith eithriadol a wnaed gan dîm *Ein Gofod* ac rydym yn eithriadol o falch o’r gwaith gwyb maent wedi’i wneud hyd yma.

Deddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol (Cymru)

Ar gyfer 2017/18, mae Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi llunio adroddiad annibynnol fel rhan o’r Adroddiad Perfformiad i gyflwyno ein hymateb i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol (Cymru) a’r cynnydd yn erbyn ein Hamcanion Llesiant a gafodd eu pennu yn 2016/17 a’u diwygio ym mis Mawrth 2018 ynghyd â Datganiad Llesiant newydd Iechyd Cyhoeddus Cymru. Cyfeiriwch at adran *Deddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol (Cymru) 2015 – Datganiad Llesiant ac Adrodd Blynyddol yr Adroddiad Perfformiad*.

Archwilio Mewnol

Cynhaliodd Archwilio Mewnol adolygiad o’r Adroddiad Cynaliadwyedd ym mis Mai 2017 yn seiliedig ar yr adroddiad a luniwyd ar gyfer 2016/17. Amcan yr archwiliad oedd gwerthuso a phennu digonolrwydd trefniadau rheoli ar gyfer llunio Adroddiad Cynaliadwyedd 2016/17 yn yr Adroddiad Blynyddol, er mwyn rhoi sicrwydd rhesymol i Bwyllgor Archwilio’r Ymddiriedolaeth bod risgiau sy’n berthnasol i gyflawni amcanion y system yn cael eu rheoli’n briodol.

Rhoddwyd sicrwydd sylweddol o ran effeithiolrwydd y system reolaeth fewnol sydd ar waith i reoli’r risg sy’n gysylltiedig â llunio’r Adroddiad Cynaliadwyedd. Mae Tabl 1 isod yn rhoi manylion y camau gweithredu a argymhellir o’r adolygiad a’r cynnydd hyd yma.

Tabl 1: Camau a argymhellir

Cam Gweithredu	Cynnydd
Dylai’r tîm rheoli barhau i ddatblygu ei gynllun gweithredu cynaliadwyedd i gofnodi gofynion monitro ac adrodd newydd eu nodi fel y bo’n briodol.	Mae’r Strategaeth Ystadau’n cael ei datblygu ar hyn o bryd er mwyn cyd-fynd â’n Strategaeth Hirdymor newydd y bydd cynaliadwyedd yn rhan allweddol ohoni. Bydd monitro systemau presennol yn parhau ynghyd â datblygu systemau arloesol newydd er mwyn gwella ymhellach y data a gofnodir.
Bydd y tîm rheoli’n sicrhau y caiff y strategaeth gynaliadwyedd ei chymeradwyo a’i dosbarthu cyn gynted ag y bo’n ymarferol.	Cymeradwyodd a chyhoeddodd lechyd Cyhoeddus Cymru ei ddogfen <i>Dull Gweithredu Cynaliadwyedd Amgylcheddol</i> ym mis Awst 2017.

Perfformiad

Allyriadau Nwyon Tŷ Gwydr

Mae Tabl 2 isod yn rhoi manylion am berfformiad yr Ymddiriedolaeth ar gyfer allyriadau, defnydd ynni a dangosyddion ariannol ar gyfer ynni a theithio busnes ar gyfer 2017/18.

Eleni, bu cynnydd a nodwyd yng Nghyfanswm yr Allyriadau Gros o’u cymharu â rhai 2016/17, a adlewyrchir mewn cynnydd bach o ran Allyriadau Cwmpas 1 a adroddwyd. Mae’r sefydliad wedi gwella’n fawr ei allu i adrodd ar yr allyriadau hyn, ac rydym bellach yn gallu cynnwys ein pryniannau olew tanwydd ar gyfer ein fflyd o gerbydau teithiol Bron Brawf Cymru, defnydd oerol drwy ein hunedau aerdymheru, ac allyriadau o’n fflyd o gerbydau Sgrinio Ymlediad Aortig Abdomenol a Llygaid Diabetig.

Rydym hefyd wedi gweld cynnydd bach yn ein hallyriadau Cwmpas 2 a 3 a adroddwyd o’u cymharu â rhai 2016/17. Mae hyn o ganlyniad i gynnydd yn nifer yr allyriadau Cwmpas 3 a adroddwyd, er gwaethaf gostyngiadau amlwg mewn allyriadau Cwmpas 2 a’n hallyriadau carbon Cwmpas 3 a adroddwyd yn flaenorol, a drafodir isod. O’u cymharu â’r data a gasglwyd yn 2016/17, mae lechyd Cyhoeddus Cymru hefyd yn adrodd ar Allyriadau Tanwydd o’r Ffynnon i’r Tanc, Trydan y DU o’r Ffynnon i’r Tanc, Cerbydau Teithio a Thir Teithio Busnes o’r Ffynnon i’r Tanc a Cherbydau Danfon a Nwyddau o’r Ffynnon i’r Tanc.

Tabl 2: Allyriadau Nwyon Tŷ Gwydr

		2014-15	2015-16	2016-17	2017-18
Dangosyddion Anariannol (1,000 tCO2e)	Cyfanswm Allyriadau Gros*	0.396	1.371	1.307	2.424
	Allyriadau Gros Cwmpas 1 (uniongyrchol)	Gwybodaeth ddim ar gael ar gyfer 2014-15	0.224	0.184	1.218
	Allyriadau Gros Cwmpas 2 a 3 (anuniongyrchol)		1.149	1.123	1.206
Defnydd Ynni Cysylltiedig (KWh)	Trydan: Na ellir ei adnewyddu	968,353	1,107,061	1,239,031	1,426,314
	Trydan: Adnewyddadwy	Dim cynlluniau ar waith	Dim gwybodaeth ar gael ar hyn o bryd	Dim gwybodaeth ar gael ar hyn o bryd	Dim gwybodaeth ar gael ar hyn o bryd
	Nwy	704,317	1,218,114	997,706	711,235
	LPG	Ni ddefnyddiwyd LPG			
	Arall	Ni ddefnyddiwyd ffurfiau eraill			
Dangosyddion Ariannol (£)	Gwariant ar Ynni	209,851	209,634	215,229	234,767
	Gwariant ar deithio busnes swyddogol	681,475	670,982	627,549	554,525

* Cyfrifwyd allyriadau gros drwy ddefnyddio’r canllawiau ar fesur ac adrodd ar allyriadau nwyon tŷ gwydr a Ffactorau Trosi Nwyon Tŷ Gwydr Llywodraeth y DU ar gyfer Adroddiadau Cwmniâu.

Canlyniadau Cymhariaeth Uniongyrchol

Er mwyn cael adlewyrchiad gwir o’n perfformiad, rydym wedi cynnal cymhariaeth uniongyrchol o’r data a gasglwyd yn 2016/17 yn Nhabl 3.

Fel y gellir gweld yn y tabl uchod, pan gymharwn ein hallyriadau’n uniongyrchol â rhai 2016/17, rydym wedi lleihau ein hallyriadau yng Nghwmpas 1, 2 a 3 17.14 y cant. Mae allyriadau Cwmpas 1, yn enwedig defnydd nwy yn ein hadeiladau, wedi lleihau 28.65 y cant. Cyflawnwyd hyn drwy waith rhaglen *Ein Gofod*, lle mae nifer o adeiladau hanesyddol a oedd yn defnyddio llawer o nwy wedi eu gadael ar gyfer adeiladau mwy newydd, mwy ecogyfeillgar. Adlewyrchir hyn hefyd yn ein hallyriadau Cwmpas 2 ar gyfer trydan, ond nid i’r un maint. Hefyd, bu gostyngiad sylweddol yn yr allyriadau o’n trefniadau gwaredu gwastraff. Mae hyn wedi dod o drefniadau casglu data gwell ar gyfer ein gwasanaethau gwastraff a gwelliannau yn y ffactorau trosi ar gyfer adrodd ynghylch allyriadau ar wastraff. Arweiniodd hyn at ostyngiad cyffredinol o 15.24 y cant o ran allyriadau Cwmpas 2 a 3. Cafidd hyn ei amlygu ymhellach yn ddiweddarach yn yr adroddiad.

Ar y cyfan, rydym wedi cyflawni’r targed gostwng tri y cant o flwyddyn i flwyddyn ar gyfer allyriadau nwyon tŷ gwydr, a nodwyd yn Strategaeth ar y Newid yn yr Hinsawdd Llywodraeth Cymru gyda gostyngiad o 17.14 y cant mewn allyriadau a adroddwyd o gymharu â’r wybodaeth a adroddwyd yn 2016/17. Mae hyn ynghyd â’r gostyngiad o bump y cant mewn allyriadau nwyon tŷ gwydr a welwyd yn 2016/17 yn dangos ein bod ar y trywydd i gyflawni’r gostyngiad 40 y cant mewn allyriadau cyffredinol erbyn 2020, fel y nodir yn Strategaeth ar y Newid yn yr Hinsawdd Llywodraeth Cymru.

Rydym hefyd yn cydnabod bod gennym lawer mwy o waith a gwelliannau i’w gwneud o hyd, ac y gallwn wella ymhellach ein trefniadau casglu data allyriadau Cwmpas 3 ar gyfer adroddiadau yn y dyfodol, yn ogystal â sicrhau bod cynaliadwyedd yn cael ei sefydlu yn niwylliant y sefydliad i helpu i leihau ein hallyriadau ymhellach.

Tabl 3: Ffactorau Cwmpas

Ffactorau Cwmpas	Cyfanswm Allyriadau 2016/17 (tCO ₂ e)	Cyfanswm Allyriadau 2017/18 (tCO ₂ e)
Cwmpas 1 - Tanwyddau*	183.6	131
Cwmpas 2 - Trydan y DU	510.5	501.4
Cwmpas 3 - Cerbydau Asedau a Reolir	471.9	351.7
Cwmpas 3 - Trosglwyddo a Dosbarthu	46.2	46.9
Cwmpas 3 - Cyflenwi Dŵr	1.3	1.3
Cwmpas 3 - Trin Dŵr	2.7	2.6
Cwmpas 3 - Gwaredu Gwastraff	90.5	48.5

Ffactorau Cwmpas	Cyfanswm Allyriadau 2016/17 (tCO ₂ e)	Cyfanswm Allyriadau 2017/18 (tCO ₂ e)
Cwmpas 1	183.6	131
Cwmpas 2	1123.2	952
Cyfanswm cyfunol	1,307	1,083

* Ar gyfer y gymhariaeth uniongyrchol tebyg am debyg, dim ond nwy a ystyrir o fewn Cwmpas 1.

Defnydd Trydan a Nwy

Fel y dangoswyd yn Ffigur 3 uchod, bu cynnydd bach mewn defnydd trydan (15.12 y cant) ym mhob rhan o’r ystad. Fodd bynnag, gwelsom gostyngiad sylweddol eto yn ein defnydd o nwy (28 y cant). Mae hyn wedi arwain at ostyngiad yn ein hallyriadau carbon 60tCO₂e o ran defnydd trydan a nwy.

Mae hyn o ganlyniad i’n gwaith i gyfuno ein hystad ymhellach drwy raglen Ein Gofod yn ystod 2017/18. Arweiniodd gwerthu’r Deml Heddwch ac Iechyd i Brifysgol Caerdydd at gael gwared ar ddefnyddiwr nwy mawr o’n hystad. Hefyd, mae symud i Dŷ Matrics bellach wedi ein galluogi i ddarparu data o’n defnydd ynni, o’i gymharu â’n safleoedd a adawyd, sef Tŷ Oldway a Pharc Dewi Sant, nad oedd data ar gael ar eu cyfer.

Bu cynnydd bach yn y cyfanswm gwariant (naw y cant) ar drydan a nwy sydd, fel y nodwyd eisoes, o ganlyniad i wella ein trefniadau casglu data ar gyfer ein hystad ac adlewyrchiad o bris y farchnad bresennol ar gyfer nwy a thrydan. Byddwn yn parhau i archwilio opsiynau amrywiol i leihau’r defnydd a gwariant ynni trwy Strategaeth Ystadau Iechyd Cyhoeddus Cymru.

Rydym yn ymwybodol bod yr ystad yn dal i fod yn hynod amrywiol o ran oed, lleoliad a math o adeiladwaith. Mae’r rhain i gyd yn ffactorau a fydd yn effeithio ar gynaliadwyedd a pherfformiad effeithlonrwydd ynni. Mae’r gwaith sy’n cael ei wneud gan y sefydliad drwy raglen Ein Gofod wedi ceisio gwella cyflwr yr ystad swyddfeydd, sydd wedi arwain at amgylcheddau gwaith mwy cynaliadwy, defnydd ynni is a darparu data mwy cywir. Yn y dyfodol, caiff egwyddorion rhaglen Ein Gofod eu hymgorffori yn ein Strategaeth Ystadau.

Mae amcangyfrifon defnyddio ar gyfer mis Chwefror a mis Mawrth 2018 wedi’u gwneud ar gyfer rhywfaint o’r data nwy a thrydan, oherwydd nad ydym wedi cael anfonebau terfynol ar gyfer y cyfnod hwnnw. Fodd bynnag, bu hyn yn welliant mawr ar flynyddoedd blaenorol o ganlyniad i waith ymgysylltu gwell gyda’n cyflenwyr cyfleustodau i ddeall ein gofynion ar gyfer adrodd.

Teithio Busnes

Am y bedwaredd flwyddyn yn olynol, cafwyd gostyngiad mewn gwariant ar deithio busnes ac, o’i gymharu â 2016/17, cafwyd gostyngiad 12 y cant. Ffactor sy’n cyfrannu’n sylweddol at hyn yw mwy o ddefnydd o gyfleusterau fideogynadledda, a chredwn fod hyn oherwydd cyflwyno offer Surface Hub mewn 13 o leoliadau yng Nghymru.

Fel y nodwyd y llynedd, ni fydd pob cais am filltiroedd wedi’u derbyn ar gyfer mis Mawrth 2018, yn sgil amseriad ein hadrodd, a all arwain at wariant ychydig bach yn uwch na’r hyn a adroddir.

Yn y dyfodol, bydd Iechyd Cyhoeddus Cymru yn parhau i ymgysylltu â staff er mwyn lleihau milltiroedd busnes, gan gynnwys archwilio cyflwyno cerbydau trydan at ei fflyd sgrinio.

Camau i wella trefniadau casglu data ar gyfer 2018/19

- Rhagor o ymgysylltu â landlordiaid o ran y posibilrwydd o ddarparu costau defnydd ac ynni cyfatebol neu osod is-fesuryddion ym mannau Iechyd Cyhoeddus Cymru i roi data cywir
- Rhagor o waith cyfuno ac adolygu darparwyr ynni i alluogi darparu data cyson wrth sicrhau gwerth am arian
- Ymgysylltu â chyflenwyr ynni i wella trefniadau casglu data a chyflwyno mesuryddion clyfar lle y bônt ar gael
- Cynyddu’r defnydd o bortffolio ystad Iechyd Cyhoeddus Cymru drwy’r Strategaeth Ystadau.
- Archwilio opsiynau fel gosod mesuryddion ar wahân neu is-fesuryddion mewn unrhyw brydles newydd a gaiff ei lofnodi gan y sefydliad lle gellir rhannu’r safle

Rheoli Gwastraff

Mae’r tabl canlynol yn amlinellu ein perfformiad rheoli gwastraff ar gyfer 2017/18:

Tabl 4: Gwastraff

		2014-15	2015-16	2016-17	2017-18
Dangosyddion anariannol (tunelli)	Cyfanswm y Gwastraff	4.64	652.05	538.55	585.79
	Tirlenwi		642.58	445.15	457.54
	Ailddefnyddiwyd/ Ailgylchwyd	Data ddim ar gael	9.47	92.46	120.25
	Compostio		0	0.13	4.16
	Llosgi ac adfer ynni		Data ddim ar gael	0.81	3.83
	Llosgi heb adfer ynni			0	0
Dangosyddion ariannol (£)	Cyfanswm y Gost Waredu	12,429	35,078	46,342	48,907
	Tirlenwi		13,994	18,395	20,890
	Ailddefnyddiwyd/ Ailgylchwyd	Data ddim ar gael	11,649	19,034	17,632
	Compostio		0	0	259
	Llosgi ac adfer ynni			8,913	10,125
	Llosgi heb adfer ynni		9,435	0	0

Mae lechyd Cyhoeddus Cymru yn cydnabod ei gyfrifoldebau o ran rheoli gwastraff yn effeithiol ac mae wedi gwneud gwelliannau sylweddol yn ei drefniadau casglu data. Adlewyrchir hyn yn y ffigurau perfformiad ar gyfer 2017/18. Mae data bellach ar gael ar gyfer mwy o safleoedd, a chymerwyd camau i wella adrodd data ariannol ac anariannol ar gyfer tirlenwi, ailgylchu, bwyd a ffrydiau gwastraff peryglus, sydd wedi cyfrannu at gynnydd 47 tunnell o wastraff (8.77 y cant) o gymharu â 2016/17.

Er gwaethaf adroddiadau bod gwastraff tirlenwi’n cynyddu 12 tunnell (2.78 y cant), mae hyn o ganlyniad i drefniadau adrodd gwell, gyda hyn bellach ar gael mewn 11 o safleoedd ar draws ein hystad. Rydym yn disgwyl i’r gwastraff tirlenwi sy’n cael ei adrodd leihau’n eithafol yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf, oherwydd aeth mwy na 140 tunnell o wastraff swyddfa i safleoedd tirlenwi yn ystod 2017/18 yn sgil gadael Tŷ Oldway a’r Deml Heddwch ac lechyd.

Mae’r sefydliad yn parhau i fynd ati i annog staff i leihau defnydd papur ac, ar gyfer gwastraff papur, sicrhau y caiff cymaint â phosibl ei anfon i’w ailgylchu wrth sicrhau cydymffurfiaeth lawn â deddfwriaeth berthnasol a’i ddyletswydd gofal. Yn ystod 2017/18 rydym wedi gweld cynnydd o 28 tunnell (30 y cant) o ddeunydd sy’n cael ei anfon i’w ailgylchu. Ar ôl symud o Dŷ Oldway, Tŷ Mamhilad, a’r Deml Heddwch ac lechyd, anogwyd staff i sganio a gwaredu eu hen ffeiliau papur, sy’n gyfrifol am y cynnydd mewn deunydd a ailgylchwyd.

Mae lechyd Cyhoeddus Cymru hefyd wedi cyflwyno meddalwedd SafeQ i’n llun-gopiwyd yn Rhif 2 Cwr y Ddinas a Thŷ Matrics, sy’n ein galluogi i fonitro defnydd staff. Yna, mae adroddiadau defnydd ar gyfer aelodau staff yn cael eu hanfon i bob cyfarwyddiaeth yn y safle hwnnw i alluogi staff i gael eu haddysgu ar ffyrdd o leihau defnydd papur. O ganlyniad i hyn, rydym yn disgwyl gostyngiadau sylweddol yn ein cyfraddau defnydd papur yn 2018/19.

Mae compost o wastraff bwyd hefyd yn cael ei adrodd bellach ar gyfer meddiannaeth Cydweithrediaeth y GIG o Dŷ’r Afon, sydd wedi cyfrannu at gynnydd o fwy na phedair tunnell (3,100 y cant) o’r gwastraff a nodir. Mae lechyd Cyhoeddus Cymru yn llwyr ddisgwyl i hyn gynyddu yn y blynnyddoedd i ddod, oherwydd bod safleoedd yn cyflwyno mesurau gwastraff bwyd. Mae Rhif 2 Cwr y Ddinas bellach wedi cyflwyno biniau gwastraff bwyd ar bob un o’r pedwar llawr, a byddwn yn adrodd ar hyn yn 2018/19.

Mae gwelliannau bellach wedi’u gwneud ar ein hadroddiadau ar wastraff wedi’i losgi. Rydym bellach yn adrodd ar bwysau gwastraff wedi’i losgi mewn naw safle o gymharu â 2016/17, pan oedd gwybodaeth ar gael ar gyfer dau safle yn unig. Mae hyn yn cynnwys adroddiadau gwell ar wastraff clinigol a gwastraff glanweithiol. Mae hyn wedi arwain at gynnydd tair tunnell (372 y cant) mewn gwastraff a adroddwyd. Disgwylir i’r ffigur hwn barhau i fod yn gyson ar y lefel hon oherwydd y gwasanaethau sydd eu hangen sy’n cynhyrchu gwastraff clinigol.

Rydym yn cydnabod er bod £2.5k wedi’i wario ar gyfanswm gwastraff o’i gymharu â 2016/17, mae hyn o ganlyniad i’r sefydliad yn gwario mwy na £5k ar ddileu gwastraff drwy adael eiddo. Rydym yn teimlo bod potensial i wneud rhagor o arbedion o ran gwastraff ailddefnyddiadwy/ ailgylchadwy ac yn gobeithio adlewyrchu’r arbedion hyn yn ystod 2018/19.

Camau i wella trefniadau casglu data ar gyfer 2018/19

- Rhagor o waith ymgysylltu â darparwyr gwastraff cyfrinachol, ailgylchu a thirlenwi i roi gwybodaeth gywirach am bwysau gwastraff

Defnyddio Adnoddau

Mae'r tabl canlynol yn amlinellu perfformiad adnoddau cyfyngedig y sefydliad ar gyfer 2017/18:

Tabl 5: Defnydd Adnoddau Cyfyngedig						
			2014-15	2015-16	2016-17	2017-18
Dangosyddion Anariannol (000m3)	Defnydd Dŵr (Ystad Swyddfeydd)	Cyflenwyd	3.599	2.111	2.052	1.675
	Defnydd Dŵr (Nid Ystad Swyddfeydd)	Cyflenwyd	collected as part of Office Estate Data	2.281	1.791	2.207
	Defnydd Dŵr (Cyfanswm yr Ystad)	Cyflenwyd	3.599	4.392	3.843	3.882
Dangosyddion Ariannol (£)	Costau Cyflenwi Dŵr (Ystad Swyddfeydd)	12,726		8,526	7,453	6,079
	Costau Cyflenwi Dŵr (Nid Ystad Swyddfeydd)			6,804	5,699	7,247
	Cyfanswm Costau Cyflenwi Dŵr			15,330	13,152	13,326

Rydym yn adrodd cynnydd o un y cant yn ei ddefnydd dŵr cyffredinol o'i gymharu â 2016/17. Mae hyn oherwydd swyddogaethau adrodd gwell, gan ein galluogi i adrodd ar fwy o safleoedd a rhoi data mwy cywir. Rydym yn deall y bydd gweithlu cynyddol yn anochel yn arwain at gynnydd yn y dŵr a ddefnyddir. Mae cydymffurfiaeth diogelwch dŵr hefyd yn cael effaith ar ddefnydd, am fod angen cyfundrefnau tynnu dŵr rheolaidd ar draws yr ystad ar gyfer safleoedd defnydd isel. Hefyd, bu cynnydd £174 mewn taliadau dŵr yn ystod 2018/19, sy'n adlewyrchiad o brisiau presennol y farchnad.

Rydym yn ymwybodol nad yw oed a chyflwr y rhan fwyaf o'n hystad yn hwyluso defnydd effeithlon o'n cyflenwadau dŵr a byddwn yn mynd ati i wella ein hystad a lleihau gwastraff ymhellach trwy'r Strategaeth Ystadau, yn ogystal â gweithio gyda staff i nodi ffyrdd o arbed defnydd dŵr. Byddwn hefyd yn ceisio cynnal adolygiad o'n mesuryddion dŵr i sicrhau ein bod yn cael gwerth am arian.

Camau i wella trefniadau casglu data ar gyfer 2018/19

- Ymgysylltu â landlordiaid o ran y posibilrwydd o ddarparu defnydd dŵr amcangyfrifedig yn seiliedig ar ardal feddiannaeth

Cyfyngiadau Casglu Data

Mae lechyd Cyhoeddus Cymru yn wynebu nifer o heriau wrth gael gafael ar ddata cywir, y tynnir sylw at bob un ohonynt isod:

- Defnyddir nifer o wahanol ddarparwyr ynni a dŵr. Er y gall hyn wneud synnwyr busnes da, mae'n arwain at anawsterau wrth gael gafael ar ddata cynaliadwyedd a'u coladu
- Dim ond lle mae mesuryddion cywir a chadarn ar gyfer y cyfleustodau a gyflenwir y gellir rhoi data cynaliadwyedd
- Gall mesuryddion a ddarperir gan y cwmnïau cyfleustodau fod mewn mannau nad ydynt yn hygyrch i aelodau o staff lechyd Cyhoeddus Cymru na thrwy holi'r System Rheoli Peirianeg Adeiladu (BEMS)
- Lle cynhelir lechyd Cyhoeddus Cymru mewn adeiladau a rennir, nid oes mesuryddion (is-fesuryddion) mewn lleoliadau lle mae staff lechyd Cyhoeddus Cymru yn gweithio, sy'n golygu nad yw data cywir ar gael. Nid yw rhai landlordiaid wedi gallu rhoi costau defnydd a chyfleustodau cyfatebol hyd yn hyn. Codir tâl ar lechyd Cyhoeddus Cymru ar gyfer ei ddefnydd nwy, trydan, dŵr a gwastraff drwy dâl gwasanaeth, na chaiff ei ddadansoddi yn ôl gwasanaeth, ac felly ni ellir ei gofnodi.
- Mae lechyd Cyhoeddus Cymru yn aml yn meddiannu rhannau bach iawn o safleoedd a rennir lle mae'r defnydd yn isel ac nid yw bob amser yn hyfyw gosod mesuryddion ychwanegol (is-fesuryddion)
- Bu'n rhaid amcangyfrif rhai data pedwerydd chwarter oherwydd nad oedd anfonebau ar gael
- Lle rhoddwyd data ar gyfer gwastraff i safle tirlenwi ac ailddefnyddio/ailgylchu, amcangyfrifwyd y tunelli ar sail cynwysyddion/biniau/sachau hollol lawn pan gânt eu gwagio am nad oes mesurau ar waith i gofnodi pwysau gwastraff yn gywir
- Lle rhoddwyd data ar gyfer gwastraff i safle tirlenwi ac ailddefnyddio/ailgylchu mewn litrau, defnyddiwyd Ffactor Trosi Pwysau Gwastraff Asiantaeth yr Amgylchedd i'w drosi'n dunelli.

Gweithredu'r strategaeth rheoli ystadau

Yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ac adeiladu ar y gwelliannau a gyflawnwyd hyd yma, rydym wrthi'n datblygu ein Strategaeth Ystadau. Bydd y strategaeth yn ein helpu i gynllunio a gweithredu fframwaith rheoli amgylcheddol achrededig, yn benodol BS EN ISO 14001:2015, sy'n safon a gydnabyddir yn rhyngwladol.

Yn y blynyddoedd i ddod, byddwn yn dechrau asesiadau yn erbyn y meini prawf i ddarparu mesuriad o lle mae'r sefydliad a nodi cyfleoedd i wella cyn dechrau achredu llwybr ISO 14001:2015.

Mentrau Cynaliadwyedd Eraill

Cyflawnodd Iechyd Cyhoeddus Cymru lefel Efydd y Safon Iechyd Gorfforaethol yn 2017. Y Safon Iechyd Gorfforaethol yw'r marc ansawdd ar gyfer hybu iechyd yn y gweithle yng Nghymru a gellir ei ddefnyddio i gefnogi datblygu polisiau sy'n hybu iechyd a llesiant staff. Mae gwaith eisoes yn mynd rhagddo i gyflawni'r lefel Arian a disgwylir asesiad ym mis Gorffennaf 2018. Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn hyderus y bydd yn cyflawni hyn ac, wrth edrych tua'r dyfodol, rydym eisoes wedi ymgymryd â nifer mawr o'r amcanion cynaliadwyedd sy'n ofynnol ar gyfer y lefel Aur.

Rydym hefyd yn cydnabod pwysigrwydd caffael wrth gyflawni ymrwymadau datblygu cynaliadwy'r sefydliad, a adlewyrchwyd yn rhaglen Ein Gofod. Byddwn yn parhau i ymgysylltu â'r tîm caffael er mwyn sicrhau bod ganddo rôl bwysig wrth lywio ein dyfodol cynaliadwy.

Yn ychwanegol at waith cyfathrebu ac ymgysylltu parhaus ar draws y sefydliad, mae'r Ganolfan Iechyd a Chynaliadwyedd yn bwriadu codi ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o'r Ddeddf a threfniadau cydweithio parhaus ymhellach. Mae enghreifftiau o ragor o waith i sefydlu datblygu cynaliadwy yn 2018-19 yn cael eu hesbonio'n fanylach yn adran *Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 – Datganiad Blynyddol ac Adroddiadau Blynyddol* yr Adroddiad Perfformiad.

Rydym hefyd yn bwriadu gwella ein heffeithiolrwydd ymhellach fyth yn y meysydd a ganlyn yn ystod 2017/18:

- Parhau i rannu a hyrwyddo egwyddorion datblygu cynaliadwy ac annog is-gontractwyr i hyrwyddo materion datblygu cynaliadwy
- Sicrhau bod ein harferion busnes yn cynhyrchu'r isafswm gwastraff deunydd pacio ac annog ailddefnyddio, atgyweirio, ailgylchu, er enghraifft wrth gynhyrchu deunyddiau hyrwyddo
- Lleddfu'r effaith amgylcheddol trwy ddefnyddio e-bost, e-dendro, fideogynadleda a defnyddio mesurau ynni-effeithlon lle bynnag y bo'n ymarferol
- Adolygu'n rheolaidd ein hamcanion, targedau a'n hyfforddiant i adlewyrchu newidiadau o ran meddwl yn gynaliadwy
- Sicrhau bod dulliau casglu data yn gynhwysfawr er mwyn cofnodi cyfanswm ffigurau gwastraff cywir ar gyfer pob ffrwd wastraff
- Defnyddio adnoddau'n fwy effeithlon, a gwrthdroi tueddiadau ar i fyny mewn gwastraff yn unol â'r hierarchaeth gwastraff, sef gwaredu, cyfnewid, lleihau, ailddefnyddio, adfer gyda gwaredu'n opsiwn olaf
- Gwella cynlluniau ailddefnyddio ac ailgylchu a chynyddu swm y gwastraff a gaiff ei adfer
- Ymgysylltu â staff ymhellach i sefydlu diwylliant ynghylch cynaliadwyedd ym mhob rhan o'r sefydliad
- Ymchwilio i ddulliau pellach o leihau ein defnydd o gyfleustodau, allbynnau gwastraff ac allyriadau cyffredinol a cheisio gweithredu'r dulliau hyn

EIN HADRODDIAD ATEBOLRWYDD

Cynnwys

79 Adroddiad Llywodraethu Corfforaethol

79	Adroddiad y Cyfarwyddwyr
80	Datganiad o Gyfrifoldebau'r Cyfarwyddwyr mewn Perthynas â'r Cyfrifon y Grŵp
81	Cwmpas Cyfrifoldeb
81	Fframwaith Llywodraethu
97	Diben y System Reolaeth Fewnol
98	Y Gallu i Ymdrin â Risg
99	Trefniadau Llywodraethu Ansawdd
101	Safonau Iechyd a Gofal Gwasanaethau Iechyd yng Nghymru
101	Iechyd a Diogelwch
102	Strategaeth Hirdymor
102	Cynllun Tymor Canolig Integredig
104	Gwelliant Parhaus ac Adolygiadau Strategol
105	Datgeliadau Gorfodol
110	Cyrff a Gynhelir
111	Staff ac Ymgysylltu â Staff
111	Adolygiad o Effeithiolrwydd
114	Casgliad
115	Atodiad 1: Aelodaeth/Presenoldeb Bwrdd a Phwyllgorau 2017/18

118 Adroddiad Cydnabyddiaeth Ariannol a Staff

127	Atodiad 1a: Un Ffigur Cydnabyddiaeth Ariannol (2017/18)
128	Atodiad 1b: Un Ffigur Cydnabyddiaeth Ariannol (2016/17)
129	Atodiad 2: Buddiannau Pensiwn
130	Atodiad 3: Datganiad Polisi Cyflog 2017/18

133 Adroddiad Atebolrwydd ac Archwilio Cynulliad Cenedlaethol Cymru

133	Tueddiadau Gwariant Tymor Hir
134	Tystysgrif Archwiliad Archwilydd Cyffredinol Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Adroddiad Llywodraethu Corfforaethol

Adroddiad y Cyfarwyddwyr

Yn unol â'r Llawlyfr Adroddiadau Ariannol, rhaid i Adroddiad y Cyfarwyddwyr gynnwys y wybodaeth ganlynol, oni chaiff ei datgan rywle arall yn yr Adroddiad Blynnyddol a Chyfrifon. Os yw hynny'n digwydd, rhoddir croesgyfeiriad:

Gofyniad	Croesgyfeiriad
1. Enwau'r Cadeirydd a'r Prif Weithredwr, ac enw unrhyw unigolyn a oedd yn gyfarwyddwr yr endid ar unrhyw adeg yn y flwyddyn ariannol a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r Adroddiad a Chyfrifon Blynnyddol.	Gweler Atodiad 1 yn y Adroddiad Llywodraethu Corfforaethol.
2. Cyfansoddiad y bwrdd rheoli (gan gynnwys aelodau cynghori ac anweithredol) ag awdurdod neu gyfrifoldeb am gyfarwyddo neu reoli prif weithgarwch yr endid yn ystod y flwyddyn.	Gweler Atodiad 1 yn y Adroddiad Llywodraethu Corfforaethol.
3. Enwau'r cyfarwyddwyr sy'n ffurfio pwyllgor neu bwyllgorau archwilio.	Gweler Atodiad 1 yn y Adroddiad Llywodraethu Corfforaethol.
4. Manylion swyddi cyfarwyddwyr a buddiannau arwyddocaol eraill aelodau'r bwrdd rheoli a all wrthdaro â'u cyfrifoldebau rheoli. Lle mae Cofrestr Buddiannau ar gael ar-lein, gellir darparu dolen ar y we yn lle datgeliad manwl yn yr adroddiad blynnyddol.	Gweler Cofrestr Buddiannau 2017/18.
5. Gwybodaeth am ddigwyddiadau sy'n ymwneud â data personol lle adroddwyd amdanynt yn ffurfiol i swyddfa'r comisiynydd gwybodaeth. Adrodd am ddigwyddiadau sy'n ymwneud â data personol gan gynnwys "digwyddiadau anffafriol difrifol" sy'n cynnwys colli data neu doriadau cyfrinachedd a manylion am sut mae'r risgiau i wybodaeth yn cael eu rheoli.	Gweler Tudalen 106.
6. Gwybodaeth am faterion amgylcheddol, cymdeithasol a chymunedol.	Gweler Adroddiad Cynaliadwyedd Blynnyddol 2017/18.
7. Fel deiliad gwybodaeth sector cyhoeddus, mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn gallu cadarnhau bod y sefydliad wedi cydymffurfio â'r gofynion dyrannu costau a chodi ffioedd a bennwyd yng nghanllawiau Trysorlys EM.	

Datganiad o Gyfrifoldebau'r Cyfarwyddwyr mewn Perthynas â'r Cyfrifon y Grŵp

O dan Ddeddf Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006, mae'n ofynnol i gyfarwyddwyr baratoi cyfrifon ar gyfer bob blwyddyn ariannol.

Mae Gweinidogion Cymru, gyda chymeradwyaeth y Trysorlys, yn cyfarwyddo bod y cyfrifon hyn yn rhoi barn gywir a theg o sefyllfa'r Ymddiriedolaeth ac incwm a gwariant yr Ymddiriedolaeth am y cyfnod hwnnw. Wrth baratoi'r cyfrifon hynny, mae'n ofynnol i'r cyfarwyddwyr:

- gymhwyso'n gyson egwyddorion cyfrifyddu a osodir gan Weinidogion Cymru gyda chymeradwyaeth y Trysorlys;
- llunio barn a gwneud amcangyfrifon sy'n gyfrifol ac yn ddoeth;
- nodi a yw safonau cyfrifyddu cymwys wedi'u dilyn, ar yr amod bod unrhyw wyriadau perthnasol wedi'u datgelu a'u hesbonio yn y cyfrif.

Mae'r cyfarwyddwyr yn cadarnhau eu bod wedi cydymffurfio â'r gofynion uchod wrth baratoi'r cyfrifon. Mae'r cyfarwyddwyr yn gyfrifol am gadw cofnodion cyfrifyddu priodol sy'n datgelu sefyllfa ariannol yr Ymddiriedolaeth yn rhesymol gywir ar unrhyw adeg a'u galluogi i sicrhau bod y cyfrifon yn cydymffurfio â gofynion a amlinellwyd yn y cyfarwyddyd gan Weinidogion Cymru a nodwyd uchod.

Drwy Orchymyn y Bwrdd

Cadeirydd
30 Mai 2018

Prif Weithredwr
30 Mai 2018

Cyfarwyddwr Cyllid
30 Mai 2018

Cwmpas Cyfrifoldeb

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn bodoli er mwyn diogelu a gwella iechyd a llesiant a lleihau anghydraddoldebau iechyd i bobl yng Nghymru.

Mae gennym ddiben a blaenoriaethau strategol clir y datblygwyd ein strategaeth hirdymor newydd ohonynt. Ein gweledigaeth ar gyfer 2017/18 oedd "Cyflawni Cymru iachach, hapusach a thecach". Fel rhan o ddatblygu strategaeth hirdymor newydd y sefydliad, a'r cynllun strategol tair blynedd cyntaf cysylltiedig (Cynllun Tymor Canolig Integredig) (gweler tudalen 34), mae'r weledigaeth wedi'i diwygio fel a ganlyn: "Gweithio i gyflawni dyfodol iachach i Gymru".

Mae'r Bwrdd yn atebol am bennu'r cyfeiriad strategol, gan sicrhau bod trefniadau llywodraethu a rheoli risg effeithiol ar waith a dwyn y Gweithrediaethau i gyfrif o ran cyflwyno cynllun strategol y sefydliad yn effeithiol. Fel Prif Weithredwr Iechyd Cyhoeddus Cymru, mae gennyf gyfrifoldeb am gynnal strwythurau a

gweithdrefnau llywodraethu priodol, yn ogystal â system reolaeth fewnol gadarn sy'n cefnogi cyflawni diben a blaenoriaethau strategol y sefydliad, wrth ddiogelu'r arian cyhoeddus ac asedau'r sefydliad. Cynhelir y rhain yn unol â'r cyfrifoldebau a bennwyd gan Swyddog Atebol GIG Cymru.

Fel Prif Weithredwr a Swyddog Atebol, mae gennyf gyfrifoldeb cyffredinol personol am reoli a staffio'r sefydliad. Mae'n ofynnol i mi sicrhau fy hun, ac felly'r Bwrdd, fod trefniadau rheoli gweithredol y sefydliad yn addas at y diben ac yn galluogi arweinyddiaeth effeithiol. Mae'r datganiad canlynol yn dangos y mecanweithiau a'r dulliau a ddefnyddir i'm galluogi i gael y sicrwydd hwnnw.

Fframwaith Llywodraethu

Rydym wedi parhau i gynnal a datblygu system o lywodraethu a sicrwydd.

Mae'r Bwrdd yn gweithredu fel corff penderfynu corfforaethol, gyda Chyfarwyddwyr Gweithredol a Chyfarwyddwyr Anweithredol yn aelodau llawn a chyfartal ac yn rhannu cyfrifoldeb corfforaethol am holl benderfyniadau'r Bwrdd.

Yn benodol, mae gan y Bwrdd gyfrifoldeb am bennu'r cyfeiriad strategol, fframwaith llywodraethu, diwylliant a datblygiad sefydliadol, datblygu perthnasoedd cryf â rhanddeiliaid allweddol a phartneriaid, a chyflawni nodau ac amcanion Iechyd Cyhoeddus Cymru yn llwyddiannus. Yn ychwanegol, mae gan Gyfarwyddwyr Gweithredol gyfrifoldeb lefel bwrdd ar gyfer cyflawni ein swyddogaethau'n effeithiol.

Cefnogir y Bwrdd gan Ysgrifennydd y Bwrdd a'r Pennaeth Llywodraethu Corfforaethol, sy'n gweithredu fel cyngorydd ar lywodraethu corfforaethol yn Iechyd Cyhoeddus Cymru.

Cafodd strwythur y pwyllgor sefydliadol ei ddiwygio yn 2016/17. Roedd yr adolygiad hwn yn angenrheidiol er mwyn sicrhau bod trefniadau gweithredu a sicrwydd priodol yn eu lle i adlewyrchu'r strwythur sefydliadol. Ers ei gyflwyno yn 2016, mae datblygu a chyflwyno Fframwaith Rheoli Risg integredig a Fframwaith

Sicrwydd Bwrdd (BAF) hefyd yn sicrhau manteision i'r Bwrdd a'i bwyllgorau, gan gynnwys rheoli a goruchwyllo risgiau strategol. Gwnaeth y strwythur pwyllgorau diwygiedig gryfhau'r broses o gysoni priod gyfrifoldebau a dyletswyddau craffu pob pwyllgor â'r blaenoriaethau strategol, amcanion a swyddogaeth risg gorfforaethol. Oherwydd bod y Bwrdd wedi cytuno ar Gynllun Tymor Canolig Integredig newydd ym mis Mawrth 2018 mae wedi cymryd y cyfle i ailedrych ar y strwythur pwyllgorau. Bydd yr adolygiad yn parhau i mewn i 2018/19.

Rydym wedi mabwysiadu'r Rheolau Sefydlog a Chadw a Dirprwyo Pwerau enghreifftiol ar gyfer rheoleiddio gweithrediadau a busnes.¹ Maent wedi'u cynllunio i drosi'r gofynion statudol a bennwyd yn *Rheoliadau Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru (Aelodaeth a Gweithdrefn)* 2009 (fel y'u diwygiwyd) yn arfer gweithredu o ddydd i ddydd. Ynghyd â mabwysiadu cynllun penderfyniadau a gedwir i'r Bwrdd, cynllun dirprwyo i swyddogion ac eraill, maent yn darparu'r fframwaith rheoleiddiol ar gyfer cynnal busnes y sefydliad. Mae'r dogfennau hyn, ynghyd â'r ystod o bolisiau corfforaethol a bennwyd gan y Bwrdd, yn cyfrannu at y Fframwaith Llywodraethu.

¹ Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi mabwysiadu'r Rheolau Sefydlog enghreifftiol yn llawn, gydag un diwygiad i Adran 6.4.3: newid dosbarthu agendâu a phapurau ategol i aelodau Bwrdd/Pwyllgor o 10 i 7 diwrnod calendr cyn cyfarfod.

Gwelliannau i'r Fframwaith Llywodraethu

Yn ystod y flwyddyn, mae gwaith wedi bod yn mynd rhagddo er mwyn atgyfnerthu fframwaith llywodraethu'r sefydliad ymhellach a phrofi ei gadernid. Roedd hyn yn cynnwys y prif feysydd canlynol:

Adolygiad o'r Rheolau Sefydlog a Chynllun Dirprwyo

Roedd y Rheolau Sefydlog yn destun adolygiad blynyddol gan y Bwrdd. Roedd y diwygiadau, a gafodd eu cymeradwyo gan y Bwrdd yn ei gyfarfod ar 25 Ionawr 2018, yn rhai gweinyddol yn bennaf. Caiff Rheolau Sefydlog Iechyd Cyhoeddus Cymru eu hadolygu'n llawn pan gaiff y Rheolau Sefydlog Enghreifftiol newydd eu cyhoeddi.²

Ar yr un pryd, gydag adolygiad o'r Rheolau Sefydlog, cafodd y Cynllun Cadw Pwerau yn ôl a'r Cynllun Dirprwyo eu hadolygu'n llawn yn ystod 2017/18. Gwnaeth gweithgor traws-gyfarwyddiaeth wneud y gwaith er mwyn sicrhau bod y ddogfen yn adlewyrchu gofynion llywodraethu'n gywir a rhoddodd fframwaith manwl ar gyfer gwneud penderfyniadau dirprwyedig sefydliadol. Cafodd y fformat ar gyfer y Cynllun Dirprwyo ei ddiwygio hefyd i wella hygyrchedd o safbwynt defnyddiwr ac amlinellwyd y darpariaethau dirprwyo ynddo yn fanylach. Gwnaeth y Bwrdd hefyd gymeradwyo'r Cynllun diwygiedig yn ei gyfarfod ar 25 Ionawr 2018.

Cafodd adolygiad parhaus o'r Cynllun Dirprwyo ei ddirprwyo i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol a'r Tîm Gweithredol fel y bo'n briodol. Mae'r hyblygrwydd hwn yn bwysig er mwyn sicrhau bod y Cynllun Dirprwyo yn parhau'n gyfredol ac yn ymatebol i newidiadau o fewn yr amgylchedd gweithredu. Bydd y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol yn adolygu'r Cynllun Dirprwyo llawn yn flynyddol.

Bydd y Rheolau Sefydlog gan gynnwys y Cylch Gorchwyl a'r Cynllun Dirprwyo yn cael eu hadolygu eto pan fydd yr adolygiad o drefniadau Pwyllgorau wedi'i gwblhau.

Mae Ffigur 1 yn manylu ar y berthynas rhwng y Bwrdd a'i bwyllgorau, ynghyd â'r Tîm Gweithredol.

Ymhellach, datblygwyd nifer o gynhyrchion yn ystod y flwyddyn i atgyfnerthu'r seilwaith corfforaethol, wrth roi ffocws cryfach ar ansawdd (gweler tudalen 99), rheoli risg (gweler tudalen 97), a llywodraethu (gweler tudalen 85).

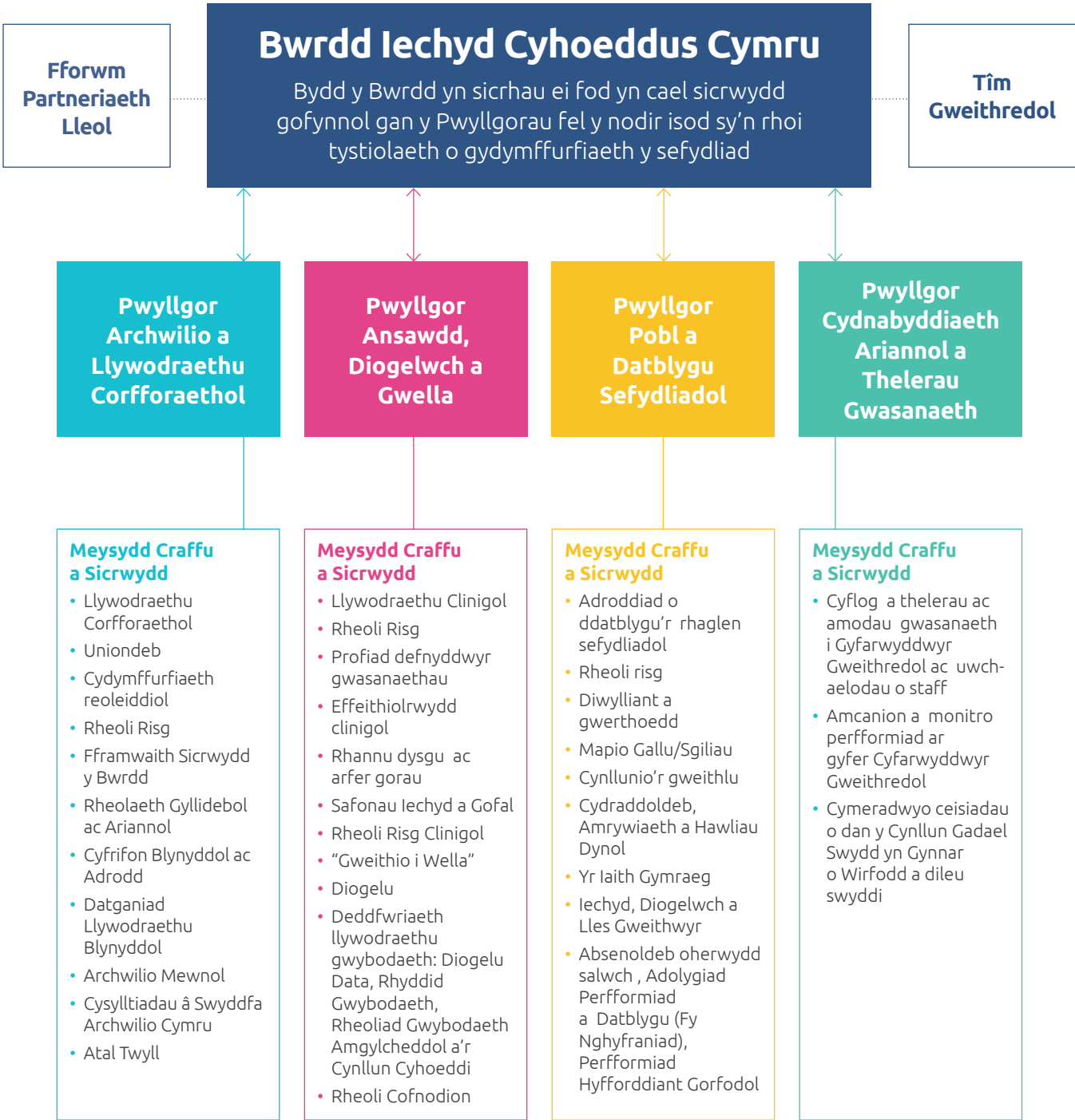
Mae'r Tîm Gweithredol, sy'n cynnwys cyfarwyddwyr gweithredol ac arweinwyr a chyfarwyddwyr eraill, yn gyfrifol am reoli'r sefydliad yn weithredol. Mae Ffigur 2 yn dangos Strwythur y Tîm Gweithredol a'r Gyfarwyddiaeth.

Creffir ar berfformiad ariannol, rheoli ansawdd a risg, gwybodaeth am y gweithlu a chyflwyno yn erbyn cynlluniau strategol a gweithredol y sefydliad yng nghyfarfodydd y Bwrdd, Pwyllgorau'r Bwrdd, y Tîm Gweithredol ac mewn cyfarfodydd tîm gweithredol amrywiol ar draws y sefydliad. Yn ystod y flwyddyn, mae'r Bwrdd wedi dod i'r casgliad bod potensial i wella rhywfaint er bod y wybodaeth roedd yn ei chael yn dderbyniol. Caiff hyn ei ystyried ar gyfer gwelliannau posibl ddechrau'r flwyddyn ariannol newydd.

Mae'r Bwrdd wedi ystyried ei effeithiolrwydd a'i ddatblygiad parhaus trwy gydol 2017/18. Yn ystod y flwyddyn, cynhaliodd y Bwrdd nifer o sesiynau datblygu gan gwmpasu pynciau fel rheoli risg ac archwaeth risg, llywodraethu cydweithredol a datblygu fframwaith penderfynu. Roedd y Bwrdd hefyd yn rhan o'r gwaith o ddatblygu'r strategaeth hirdymor newydd a risgiau strategol y sefydliad yn ystod y flwyddyn (gweler tudalennau 97 - 99).

Mae'r Bwrdd hefyd wedi ceisio cynyddu ei amlygrwydd yn ystod y flwyddyn, gyda'r cyfarfod cyhoeddus yn cael ei ffrydio drwy'r cyfryngau cymdeithasol ym mis Mawrth 2018.

Ffigur 1: Trosolwg o'r Fframwaith Llywodraethu

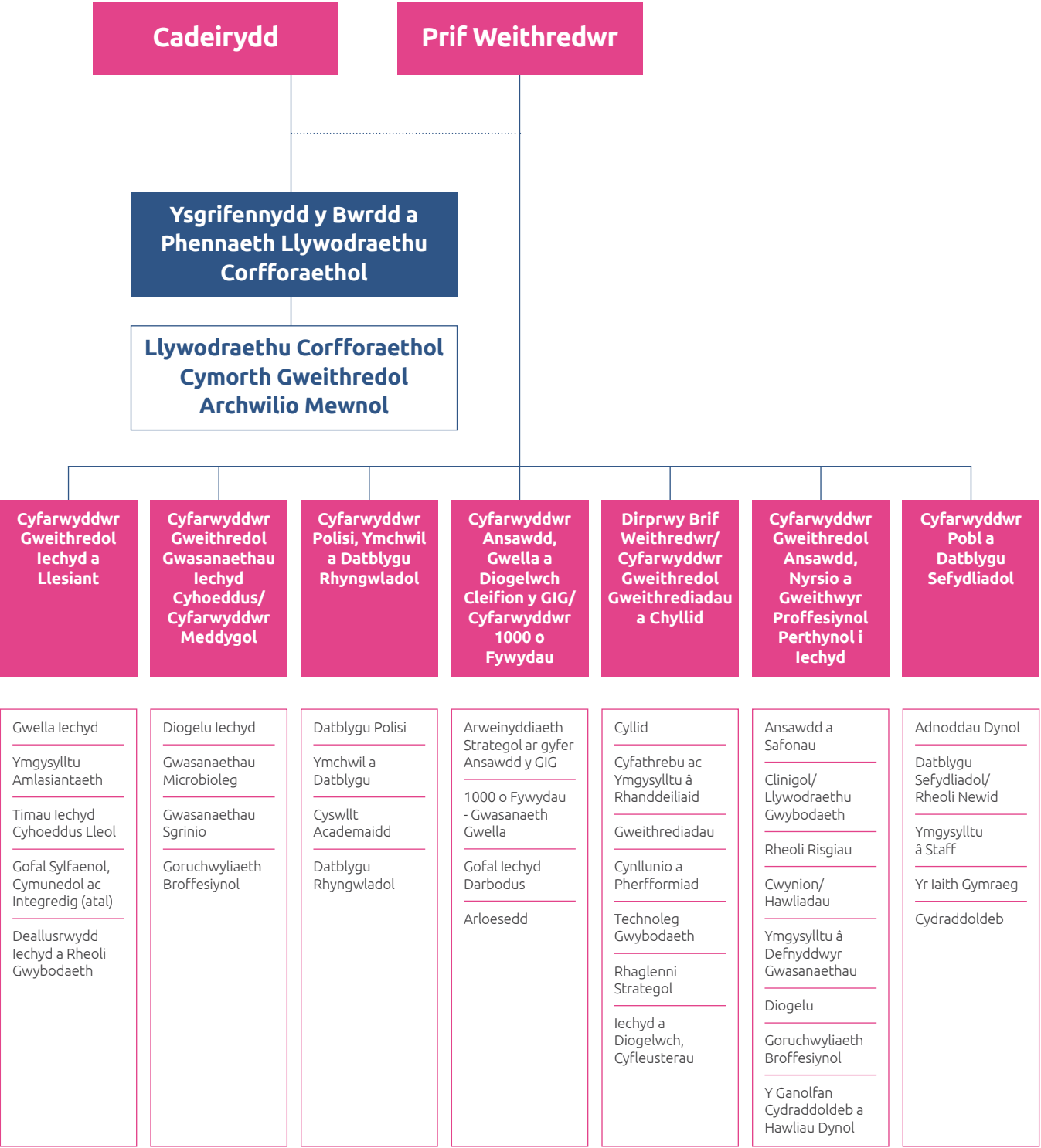

Bydd rhai themâu yn rhedeg trwy'r holl Bwyllgorau, er enghraifft:

- Rheoli Perfformiad
- Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015
- Safonau Iechyd a Gofal (gyda'r Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Gwella yn ystyried yr adroddiad blynyddol)

² Yn 2017-18, gwnaeth Grŵp Ysgrifenyddion Bwrdd Cymru Gyfan adolygu Rheolau Sefydlog Enghreifftiol GIG Cymru a gwnaeth argymhellion i Lywodraeth Cymru yn cynghori am ddiwygiadau posibl. Disgwylir i Lywodraeth Cymru gyhoeddi Rheolau Sefydlog Enghreifftiol diwygiedig ar gyfer y GIG yng Nghymru yn y dyfodol agos.

Ffigur 2: Strwythur y Tîm Gweithredol a’r Cyfarwyddiaethau

Materion allweddol a ystyrir gan y Bwrdd

Yn ystod y flwyddyn, mae’r Bwrdd wedi ystyried nifer o faterion allweddol a gweithredu lle y bo’n briodol. Manylir ar y rhain isod.

Rheoli Risg

Mae’r Bwrdd wedi cael diweddariadau rheolaidd ar ddatblygu a chryfhau trefniadau rheoli risg ar draws y sefydliad a chymryd rhan yn hyn.

Mae’r Bwrdd wedi parhau i gael trosolwg o reoli risg drwy’r Fframwaith Sicrwydd Bwrdd (BAF). Cafodd Polisi Rheoli Risg newydd, sy’n disgrifio’r ffordd mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn categorioedd risg a saernïaeth risg y sefydliad, ei gymeradwyo gan y Bwrdd ym mis Mai 2017. Mae’r Bwrdd hefyd wedi adolygu’r disgrifiyddion risg strategol ac ystyried ei archwaeth risg.

Am ragor o fanylion, gweler tudalen 97.

Cafodd Iechyd Cyhoeddus Cymru Adroddiad Asesiad Strwythuredig Swyddfa Archwilio Cymru cadarnhaol ar gyfer 2017 o ran y gwelliannau parhaus mewn trefniadau rheoli risg ar draws y sefydliad. Rhoddir rhagor o fanylion am ganfyddiadau’r asesiad ar dudalennau 113 - 114.

Cynllunio Strategol

Mae’r Bwrdd wedi chwarae rôl weithredol wrth ddatblygu Strategaeth Hirdymor Iechyd Cyhoeddus Cymru, ac roedd ganddo gyfrifoldeb am bennu’r cyfeiriad strategol. Cynhaliwyd trafodaethau Bwrdd manwl i gefnogi datblygiad fel rhan o’n proses strategol ‘edrych yn ôl ac ymlaen’, rydym yn ei chynnal yn flynyddol. Archwiliodd hyn y ffactorau strategol a gweithredol a all effeithio ar ein blaenoriaethau, yn ogystal ag adolygu cynnydd a pherfformiad. Gweler tudalen 102 am ragor o fanylion.

Mae ein cynllun strategol (Cynllun Tymor Canolig Integredig) (CTCI) yn rhoi manylion am y camau gweithredu y byddwn yn eu cymryd dros dair blynedd gyntaf ein Strategaeth Hirdymor. Cymeradwywyd hwn gan y Bwrdd ym mis Mawrth 2018. Gweler tudalen 102 am ragor o fanylion. Yn ogystal â’r CTCI a gymeradwywyd gan y Bwrdd, mae’r sefydliad wedi adolygu ac adnewyddu ei Ddatganiad Llesiant a’i Amcanion Llesiant yn unol â gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol (Cymru) 2015 er mwyn sicrhau ei fod yn gyson â’n blaenoriaethau strategol hirdymor newydd. Cytunodd y Bwrdd mai ein hamcanion Llesiant fyddai ein blaenoriaethau newydd.

Llywodraethu Cydweithredol

Cymeradwyodd y Bwrdd Fframwaith Cydweithio Iechyd Cyhoeddus Cymru ym mis Ionawr 2018. Mae’r Fframwaith yn darparu canllawiau o ran sefydlu cyfleoedd i gydweithio yn lleol, yn genedlaethol ac yn rhyngwladol. Mae’r Fframwaith yn nodi’r trefniadau llywodraethu ac atebolrwydd ar gyfer datblygu, cymeradwyo a monitro trefniadau cydweithio ffurfiol.

Trosglwyddodd y Bwrdd oruchwyliaeth o drefniadau llywodraethu presennol ar gyfer cytundebau cydweithio i’r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol.

Gwnaeth y Bwrdd hefyd dderbyn diweddariadau cynnydd rheolaidd gan y Prif Weithredwr o ran Partneriaeth Cymru Well Wales. Mae Cymru Well Wales yn fforwm aelodaeth gyda phob aelod yn gyfartal. Cafodd y Ganolfan Gymorth Profiad Niweidiol yn ystod Plentynod ei sefydlu gan Cymru Well Wales yn ystod 2017 a chafodd ei lansio’n ffurfiol ym mis Ionawr 2018.

Cymeradwyodd y Bwrdd y Cytundeb Partneriaeth Iechyd Cyhoeddus, Plismona a Chyfiawnder Troseddol rhwng Iechyd Cyhoeddus Cymru a Heddlu De Cymru a Chomisiynwyr Heddlu a Throseddau Cymru. Mae’r cytundeb yn cael ei gyllido gan grant o Gronfa Drawsnewid yr Heddlu.

Gwnaeth y Bwrdd hefyd gymeradwyo’r cylch gorchwyl diwygiedig ar gyfer Fforwm Arwain Cydweithredol GIG Cymru ym mis Ebrill 2017. Cafodd y rhain eu diweddarau ym mis Mawrth 2018 i gynnwys awdurdodau iechyd arbennig fel sefydliadau a gynrychiolir ar y Fforwm. Mae’r gwelliannau hyn wedi bod yn ofynnol mewn ymateb i sefydlu Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru Gwnaeth Fforwm Arwain Cydweithredol GIG Cymru gymeradwyo’r cylch gorchwyl yn y cyfarfod a gynhaliwyd ar 21 Chwefror 2018.

Datganiadau o Fuddiant, Rhoddion, Lletygarwch a Nawdd

Ym mis Tachwedd 2017, cymeradwyodd y Bwrdd y Polisi a Gweithdrefn Datganiadau o Fuddiant, Rhoddion, Lletygarwch a Nawdd. Gwnaeth y polisi a'i ddogfennau cysylltiedig gryfhau'r trefniadau llywodraethu yn y maes hwn.

Trosglwyddodd y Bwrdd oruchwyliaeth o ddatganiadau o fuddiant, rhoddion, lletygarwch a nawdd i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol.

Dull Iechyd Cyhoeddus Cymru o ran Ymgysylltu

Cefnogodd y Bwrdd ddull cyffredinol y sefydliad o ran ymgysylltu yn ei gyfarfod ar 30 Tachwedd 2017. Nododd yr angen am gynllun gweithredu, cysylltiadau clir â datblygu'r strategaeth hirdymor, a'r angen am ymgorffori gallu a galluedd mewn strategaethau datblygu'r gweithlu a datblygu sefydliadol, i alluogi gwaith ymgysylltu effeithiol.

Trosglwyddodd y Bwrdd sicrwydd a goruchwyllo'r cynllun gweithredu i'r Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Gwella, a rhoi'r cyfrifoldeb i'r Pwyllgor Pobl a Datblygu Sefydliadol ar gyfer gweithredu i adeiladu gallu a medr.

Archwiliad o Iechyd Cyhoeddus Cymru

Ers sefydlu Iechyd Cyhoeddus Cymru fel Ymddiriedolaeth y GIG yn 2009, mae nifer o wasanaethau a rhaglenni wedi trosglwyddo i'r sefydliad ac ar hyn o bryd mae gan Iechyd Cyhoeddus Cymru amrywiaeth eang o gyfrifoldebau. Yn sgil y newidiadau hyn, penderfynwyd cynnal archwiliad o Iechyd Cyhoeddus Cymru a'i berthynas â Llywodraeth Cymru gan ganolbwyntio ar dri maes craidd: llywodraethu ac arweinyddiaeth; perthnasoedd a chyfathrebu; a swyddogaethau a blaenoriaethau ar gyfer y dyfodol.

Cynhaliwyd yr archwiliad, gan Lywodraeth Cymru, dros gyfnod o bedwar mis rhwng mis Mai a mis Medi 2017 a chanolbwyntiodd ar y trefniadau a'r prosesu sydd yn eu lle rhwng Iechyd Cyhoeddus Cymru a Llywodraeth Cymru. Cafwyd ymgysylltu cynhwysfawr a sylweddol wrth gasglu gwybodaeth ar gyfer yr archwiliad.

Derbyniodd y Bwrdd Adroddiad Archwilio Iechyd Cyhoeddus Cymru yn ei gyfarfod ar 27 Mawrth 2018. Yn gyffredinol, canfu'r archwiliad fod trefniadau llywodraethu ac atebolrwydd yn gweithio'n dda ar y cyfan ac roeddent wedi gwella dros amser, a bod y berthynas rhwng Iechyd Cyhoeddus Cymru a Llywodraeth Cymru, ar y cyfan, yn gadarnhaol ac wedi datblygu. Roedd angen eglurder pellach o amgylch arweinyddiaeth systemau a blaenoriaethau allweddol gan Lywodraeth Cymru ac roedd cytundeb bod angen gwneud gwaith mewn perthynas â mesurau perfformiad presennol a sicrhau eu bod yn adlewyrchu'r amrywiaeth o swyddogaethau a gwasanaethau a wneir gan y sefydliad. Gwnaed nifer o gamau gweithredu a awgrymwyd a'u trafod gan y Bwrdd.

Trosglwyddodd y Bwrdd oruchwyliaeth o weithredu'r cynllun gweithredu i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol.

Adolygiad Seneddol o Iechyd a Gofal Cymdeithasol yng Nghymru

Yn 2017, sefydlwyd panel o arbenigwyr o gynnal adolygiad seneddol o Iechyd a gofal cymdeithasol yng Nghymru. Mae hyn yn unol ag ymrwymiad a roddwyd gan Brif Weinidog Cymru. Cafodd yr adroddiad adolygu ei gyhoeddi ar 16 Ionawr 2018. Derbyniodd y Bwrdd yr adroddiad yn ffurfiol yn ei gyfarfod ar 25 Ionawr 2018.

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn y broses o ddatblygu ymateb sefydliadol i'r Adolygiad Seneddol, tra'n aros am ymateb Llywodraeth Cymru.

Papur Gwyn – “Gwasanaethau ar gyfer y Dyfodol”

Derbyniodd a chymeradwyodd y Bwrdd ymateb Iechyd Cyhoeddus Cymru i Bapur Gwyn Llywodraeth Cymru. Ceisiodd y Papur Gwyn sylwadau ynghylch cryfhau'r llywodraethu mewn cyrff Iechyd yng Nghymru, ynghyd â barn ar y trefniadau ar gyfer cyrff rheoleiddio.

Deddf Iechyd y Cyhoedd (Cymru) 2017

Daeth Deddf Iechyd y Cyhoedd (Cymru) 2017 yn gyfraith ar 3 Gorffennaf 2017.

Ystyriodd y Bwrdd ymateb Iechyd Cyhoeddus Cymru i'r Ddeddf ym mis Gorffennaf 2017. Mae trafodaethau a gwaith gyda Llywodraeth Cymru i gefnogi'r Ddeddf wedi cynnwys:

- rôl Iechyd Cyhoeddus Cymru (ac yn fwy penodol Uned Gymorth Asesu Effaith ar Iechyd Cymru (WHIASU)) wrth gefnogi datblygu rheoliadau Asesu'r Effaith ar Iechyd (HIA) statudol.
- cymorth Iechyd cyhoeddus arbenigol sy'n ofynnol ar gyfer Strategaeth Atal a Lleihau Gordewdra.
- strwythur y model trwyddedu ar gyfer Ymarferwyr, gan gynnwys sut i ddiffinio cymhwysedd i ymgymryd â thriniaethau arbennig, a rhoi tystiolaeth ohono a'i asesu; gofynion hyfforddi ar gyfer Ymarferwyr a staff Awdurdod Lleol; a gwerthuso polisïau. Mae cymorth wedi'i ddarparu wrth ddatblygu is-ddeddfwriaeth i gefnogi'r rhan hon o'r Ddeddf.
- Cyhoeddi Asesiad o Anghenion Fferyllol (PNA) i bennu rheoli mynediad yn seiliedig ar yr asesiad hwnnw.
- hwyluso a darparu cyngor arbenigol i gefnogi datblygu Asesiadau o Anghenion Fferyllol (PNA) ochr yn ochr â pharatoi ar gyfer newidiadau i'r Rheoliadau Rheoli Mynediad Gwasanaethau Fferyllol (Cymru).

Aelodaeth y Bwrdd a'r Tîm Gweithredol

Cyfansoddwyd y Bwrdd i gydymffurfio â Rheoliadau Ymddiriedolaeth Gwasanaeth Iechyd Gwladol Iechyd Cyhoeddus Cymru (Aelodaeth a Gweithdrefn) 2009 (fel y'u diwygiwyd). Yn ychwanegol at gyfrifoldebau a rhwymedigaethau a bennwyd yn y telerau ac amodau penodi, mae aelodau'r Bwrdd hefyd yn ymgymryd â nifer o rolau Hyrwyddwr lle maent yn gweithredu fel llysgenhadon (gweler Atodiad 1). Fel y nodwyd yn flaenorol, mae'r Bwrdd yn cynnwys Cyfarwyddwyr Anweithredol a Gweithredol.

Mae Atodiad 1 yn amlinellu aelodaeth y Bwrdd ar gyfer 2017/18 a hefyd yn amlygu aelodaeth y Pwyllgorau a'r meysydd cyfrifoldeb a hyrwyddir gan aelodau'r Bwrdd. yn ychwanegol at aelodaeth bwrdd a phwyllgor, mae cyfarwyddwyr anweithredol hefyd yn cymryd rhan mewn grwpiau sefydliadol a rhaglenni newid lle y bo'n briodol ac yn eu cefnogi. Mae'r rhain yn cynnwys, er enghraifft, y Gymraeg a rhaglenni moderneiddio.

Yn ychwanegol at y Cyfarwyddwyr Gweithredol a benodwyd yn unol â'r Rheoliadau, mae unigolion wedi'u penodi hefyd i swyddi cyfarwyddwr eraill. Maent, ynghyd â chyfarwyddwyr gweithredol, yn aelodau'r Tîm Gweithredol. Mae ganddynt wahoddiad sefydlog i gyfarfodydd Bwrdd lle gallant gyfrannu at drafodaethau, ond nid oes ganddynt hawliau pleidleisio.

Mae'r Tîm Gweithredol a strwythur sefydliadol presennol wedi bod ar waith ers 1 Ebrill 2015. Cafwyd sefydlogrwydd yn y tîm yn ystod 2017/18 gyda dim ond un newid o ran deiliaid swydd.

Cadeirydd Iechyd Cyhoeddus Cymru

Cwblhaodd yr Athro Syr Mansel Aylward CB ei dymor terfynol yn y swydd fel Cadeirydd Iechyd Cyhoeddus Cymru ar 31 Gorffennaf 2017. Penododd Llywodraeth Cymru Jan Williams OBE fel ei olynydd, a ddechreuodd yn y swydd ar 5 Medi 2017, am dymor pedair blynedd yn y swydd.

Yn y cyfnod interim, gwnaeth trefniadau i'r Athro Simon Smail CBE, Is-gadeirydd Iechyd Cyhoeddus Cymru, i ymgymryd â'r rôl mewn swydd dros dro o 1 Awst 2017 tan 4 Medi 2017.

Is-Gadeirydd Iechyd Cyhoeddus Cymru

Mae penodi is-gadeirydd yn broses fewnol sydd ar wahân i benodi Cyfarwyddwr Anweithredol newydd.

Cyrhaeddodd yr Athro Simon Smail CBE, Is-gadeirydd Iechyd Cyhoeddus Cymru, ddiwedd ei dymor olaf yn y swydd ar 30 Medi 2017, fel Cyfarwyddwr Anweithredol.

Cadarnhaodd y Bwrdd Gweithred y Cadeirydd i benodi Kate Eden yn Is-gadeirydd newydd Bwrdd Iechyd Cyhoeddus Cymru ar 31 Hydref 2017.

Mae'r sefydliad yn parhau i weithio'n agos gyda Llywodraeth Cymru i gynorthwyo recriwtio i'r swydd Cyfarwyddwr Anweithredol a adawyd yn wag gan yr Athro Smail.

Ymadawiad a phenodiad Cyfarwyddwyr Anweithredol

Yn ogystal ag ymadawiad yr Athro Smail, mae hefyd yn angenrheidiol nodi'r canlynol mewn perthynas â'r Cyfarwyddwr Anweithredol:

Aelod Awdurdod Lleol

Ymddiswyddodd Jack Straw, Cyfarwyddwr Anweithredol (Awdurdod Lleol), o 31 Awst 2017. Dechreuodd y broses o recriwtio ar gyfer ei olynydd ym mis Hydref 2017. Yn dilyn proses recriwtio agored, penododd Ysgrifennydd y Cabinet dros lechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol Alison Ward CBE a Dyfed Edwards i'r swydd ar sail rhannu swydd o 1 Ebrill 2018.

Aelod Trydydd Sector – ailbenodi

Cafodd Judi Rhys ei phenodi i Fwrdd lechyd Cyhoeddus Cymru o 1 Ebrill 2017 – 31 Mawrth 2018. Gwnaeth Ysgrifennydd y Cabinet dros lechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol benodi Ms Rhys am gyfnod pellach yn y swydd o 1 Ebrill 2018 – 31 Mawrth 2020.

Cynllunio Olyniaeth ar gyfer 2018-19

Bydd Terence Rose CBE, Cyfarwyddwr Anweithredol yn cwblhau ei dymor terfynol yn y swydd ar 31 Hydref 2018. Bydd Llywodraeth Cymru yn dechrau'r broses recriwtio am ei olynydd ym mis Ebrill 2018, yn ogystal â'r swydd a adawyd yn wag gan ymadawiad yr Athro Smail.

Penodiadau ac Ymadawiadau Uwch-staff

Cafodd Rhiannon Beaumont-Wood, Cyfarwyddwr Gweithredol Ansawdd, Nyrsio a Gweithwyr Iechyd Proffesiynol Perthynol, ei phenodi i Fwrdd lechyd Addysgu Powys fel Cyfarwydd Nyrsio Interim am secondiad deuddeg mis, a gadawodd lechyd Cyhoeddus Cymru ar 2 Chwefror 2018.

Am hyd y secondiad hwn, mae Siân Bolton wedi cael ei phenodi yn Gyfarwyddwr Dros Dro Ansawdd, Nyrsio a Gweithwyr Iechyd Proffesiynol Perthynol, a dechreuodd yn y swydd o 5 Chwefror 2018.

Cynrychiolaeth Staff ar Gyfarfodydd Bwrdd a Phwyllgor

Mae Stephanie Wilkins, prif Gynrychiolydd UNITE ac Ysgrifennydd Ochr Staff lechyd Cyhoeddus Cymru; Claire Lewis, Stiward, Coleg Brenhinol y Nyrsys; a Roger Richards wedi mynychu cyfarfodydd y Bwrdd a phwyllgorau a chyfrannu atynt fel aelod heb hawliau pleidleisio drwy gydol 2017/18. Bu hyn yn eu rhinwedd fel cynrychiolwyr o'r Fforwm Partneriaeth Lleol.

Rydym wedi parhau i ymgysylltu ag undebau a chynrychiolwyr ar y Fforwm Partneriaeth Staff i annog mwy o gynrychiolaeth staff mewn cyfarfodydd Bwrdd a Phwyllgor.

Amrywiaeth y Bwrdd

Mae penodiadau a wnaed yn 2016/17 a 2017/18 wedi cael effaith gadarnhaol ar amrywiaeth y Bwrdd. Ym mis Mawrth 2018, mae pedwar o'r pum cyfarwyddwr anweithredol yn fenywod (gyda dwy swydd wag) a hefyd tri o'r pum Cyfarwyddwr Gweithredol.

Mae anghydbwysedd daearyddol o hyd ymhlith aelodau'r Bwrdd, gyda chynrychiolaeth gyfyngedig o gymunedau gwledig yng Nghymru. Nid oedd gan y Bwrdd aelod sy'n siarad Cymraeg yn rhugl yn ystod 2017/18, er bod un aelod yn ddysgwyr uwch. Mae canlyniad recriwtio'r cyfarwyddwr anweithredol ar gyfer y swydd awdurdod lleol wedi arwain at benodi un aelod sy'n siarad Cymraeg yn rhugl, sef Dyfed Edwards.

Pwyllgorau Bwrdd

Sefydlodd y Bwrdd bedwar Pwyllgor Bwrdd sefydlog, a gadeirir gan Gyfarwyddwyr Anweithredol, y mae ganddynt rolau allweddol mewn perthynas â'r system llywodraethu a sicrwydd, gwneud penderfyniadau, craffu, trafodaethau datblygu, asesiad o'r risgiau presennol a monitro perfformiad. Ac eithrio'r Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth, cafodd papurau a chofnodion pob cyfarfod eu cyhoeddi ar wefan lechyd Cyhoeddus Cymru. Cynhelir sesiynau preifat Pwyllgorau fel sy'n ofynnol i gael a thrafod gwybodaeth

sensitif neu warchodedig. Mae Cadeiryddion Pwyllgorau'n darparu adroddiadau i gyfarfod y Bwrdd yn dilyn pob cyfarfod Pwyllgor. Hefyd, cyflwynwyd cofnodion cyfarfodydd Pwyllgor ar ôl iddynt gael eu cymeradwyo gan y pwyllgor perthnasol. Mae pob Pwyllgor hefyd yn llunio adroddiad blynyddol, sy'n rhoi crynodeb o'r busnes a gynhaliwyd yn ystod y flwyddyn. Mae'r adroddiadau blynyddol Pwyllgor yn rhoi sicrwydd i'r Bwrdd eu bod yn gweithio'n effeithiol ac yn cyfrannu at yr asesiad cyffredinol o effeithiolrwydd y Bwrdd.

Mae aelodaeth gyffredin rhwng y Pwyllgorau i sicrhau integreiddio â'i gilydd mewn meysydd perthnasol. Fel y nodwyd yn flaenorol, arweiniodd yr adolygiad a diwygio'r strwythur pwyllgorau yn 2016/17 yn dilyn hynny at gyflwyno cylch gorchwyl newydd.

Nid yw lechyd Cyhoeddus Cymru wedi sefydlu Pwyllgor Cronfeydd Elusennol gan nad oes ganddo ei elusen ei hun. Mae ganddo fynediad at gronfa a weinyddir gan Ymddiriedolaeth GIG Felindre ac mae gan y Cyfarwyddwr Cyllid Gweithredol awdurdod dirprwyedig i reoli'r gronfa hon.

Mae'r paragraffau canlynol yn rhoi uchafbwyntiau adroddiadau a gafwyd gan Bwyllgorau trwy gydol y flwyddyn. Mae'r uchafbwyntiau hyn yn rhoi tystiolaeth o'r fframwaith llywodraethu ar waith.

Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol

Cyfarfu'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol chwe gwaith yn ystod 2017/18 a chafwyd cworwm ar bob un o'r chwe achlysur. Mae'r Pwyllgor yn rhoi cyngor a sicrwydd i'r Bwrdd ar yr holl systemau rheolaeth fewnol, llywodraethu a defnyddio adnoddau'n effeithlon ac yn effeithiol drwy oruchwylio a monitro rhaglen o archwilio mewnol ac allanol.

Yn ystod y flwyddyn, cafodd y Pwyllgor nifer o adroddiadau a luniwyd gan yr Archwiliad Mewnol a thrafodwyd yr adroddiadau hyn. Rhestrir y rhain yn Ffigur 3 isod, ynghyd â'r sgôr sicrwydd a roddwyd:

Ffigur 3: Sgorau Sicrwydd Adroddiadau Archwilio Mewnol 2017/18

Adroddiad	Lefel y sicrwydd a roddir			
	Dim sicrwydd	Sicrwydd cyfyngedig	Sicrwydd rhesymol	Sicrwydd sylweddol
Adroddiad Cynaliadwyedd Amgylcheddol 2016/17				
Datganiad Ansawdd Blynyddol				
Caffael				
Sgrinio Llygaid Diabetig Cymru				
Codi Pryderon (Chwythu'r Chwiban)				
Ad-daliad Cronfa Risg Cymru				
Llywodraethu Rhwydweithiau Clinigol				
Seiberddiogelwch				
Hyfforddi a Datblygu Staff				
Rheoli Sefydliad				
Safonau Iechyd a Gofal				
Systemau Ariannol Craidd				
Cydymffurfiaeth Reoleiddiol - Y Gymraeg (Gwaith dilynol)				

Gwnaeth Archwilio Mewnol hefyd gynnal adolygiad cynghori ar y broses yn lechyd Cyhoeddus Cymru ar gyfer goruchwylio'r trefniadau sydd yn eu lle gyda'i sefydliadau partner fel rhan o'r Cynllun Archwilio Blynyddol 2017/18. Oherwydd bod hyn yn adolygiad cynghori, ni roddwyd gradd sicrwydd.

Yn ystod 2016/17, cafwyd adroddiad sicrwydd cyfyngedig ar gyfer Cydymffurfiaeth Reoleiddiol – y Gymraeg. Cynhaliwyd adolygiad dilynol yn ystod y flwyddyn a roddodd lefel resymol o sicrwydd. Mae cynnydd sylweddol wedi'i wneud i sicrhau dull cyson o ran y Gymraeg ar draws y sefydliad, yn ogystal â chryfhau trefniadau llywodraethu. Adolygiad o brosesau presennol mewn cyfarwyddiaethau er mwyn nodi materion allweddol, heriau a bylchau o ran cydymffurfio.

Yn 2017/18 cafwyd tri adroddiad sicrwydd cyfyngedig ar gyfer Codi Pryderon (Chwythu'r Chwiban), Seiberddiogelwch a Llywodraethu Rhwydweithiau Clinigol. Mae cynlluniau gweithredu cael eu rhoi ar waith i fynd i'r afael ag argymhellion yr adroddiad. Bydd y Pwyllgor yn parhau i fonitro'r cynlluniau gweithredu hyn yn 2018/19.

Nododd yr adolygiad o godi pryderon er bod lechyd Cyhoeddus Cymru wedi mabwysiadu gweithdrefn Cymru gyfan i staff y GIG godi pryderon, roedd diffyg ymwybyddiaeth staff am y trefniadau sydd ar waith. Canfu'r adolygiad hefyd nad oedd cyflogeion a rheolwyr llinell (sydd wedi cael y dag o ymdrin â chwynion) wedi cael unrhyw hyfforddiant neu ganllawiau. Yn ogystal, nodwyd gwendidau o ran sut roedd pryderon yn cael eu cofnodi. Yn ymateb y rheolwyr, mae'r sefydliad wedi ymrwmo i fynd ati'n rhagweithiol i gyfathrebu'r weithdrefn ddiwygiedig (a gyhoeddwyd ym mis Ionawr 2018) i'r holl staff, darparu canllawiau priodol, hyfforddiant a ffynonellau gwybodaeth ar-lein. Mae'r sefydliad wedi sefydlu cofrestr ganolog o bryderon a godwyd, wedi'i chynnal gan Ysgrifennydd y Bwrdd a Phennaeth Llywodraethu Corfforaethol.

Nododd yr adolygiad o Seiberddiogelwch nifer o faterion a ddosbarthwyd fel gwendidau o ran rheoli a dylunio'r system. Canfu'r adroddiad er bod strwythur Technoleg a Rheoli Gwybodaeth a strwythur Llywodraethu Gwybodaeth wedi'u diffinio'n dda yn eu lle, roedd gwendidau wrth weithredu wal dân, canfod ymyrraeth a thechnoleg gwahanu rhwydwaith, canllawiau a roddir i'r staff a dull sefydliadol o ran gwiriadau diogelwch ac asesiadau perygl. Nodwyd gwendidau hefyd o ran sut roedd cyfrifoldebau diogelwch gwybodaeth

yn cael eu dogfennu a'u neilltuo i staff. Yn ymateb y rheolwyr, ymrwymodd y sefydliad i bennu cyfrifoldebau'n briodol, diweddarau dogfennaeth allweddol, cyflwyno prosesau newydd a dulliau cadarn o ran asesiadau a gwiriadau perygl. Mae Fframwaith Llywodraethu Gwybodaeth cadarn yn ei le (gweler tudalen 100), a chafodd Polisi Diogelwch Gwybodaeth ei gymeradwyo gan y Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Gwella ym mis Tachwedd 2017.

Cafodd adroddiad sicrwydd cyfyngedig o'r Rhwydweithiau Clinigol, a reolir gan Gydweithrediaeth Iechyd GIG Cymru ("y Gydweithrediaeth"), ei dderbyn hefyd. Nododd yr adolygiad nad oedd trefniadau rheoli risg wedi'u dogfennu a'u hymgorffori, ac roedd angen sicrhau eu bod yn cyd-fynd â pholisi corfforaethol Iechyd Cyhoeddus Cymru. Hefyd, nid oedd proses amlwg yn ei lle ar gyfer comisiynu sesiynau clinigol; ac, nad yw'r ddogfennaeth ynghylch trefniadau deiliadaeth ar gyfer clinigwyr sy'n ymgymryd ag aseiniadau ar sail sesiynol ar gyfer y rhwydweithiau clinigol yn ddigon cadarn ac roedd rheolaethau ychwanegol yn ofynnol. Yn ymateb y rheolwyr, ymrwymodd y Gydweithfa i ddatblygu prosesau wedi'u dogfennu i fynd i'r afael â'r gwendidau a nodwyd, gan gynnwys comisiynu sesiynau clinigol a threfniadau deiliadaeth ar gyfer clinigwyr. Mae trefniadau Rheoli Risg wedi'u datblygu gan gydymffurfio'n llawn â Pholisi a Gweithdrefn Rheoli Risg Iechyd Cyhoeddus Cymru, ynghyd â saernïaeth risg benodol sy'n cydnabod natur y Gydweithrediaeth fel corff a gynhelir (gweler tudalen 110).

Rhoddodd Swyddfa Archwilio Cymru (SAC) adroddiadau cynnydd rheolaidd i'r Pwyllgor ar archwiliadau allanol a monitro cynnydd yn erbyn argymhellion.

Cafodd y Pwyllgor adolygiad allanol (Swyddfa Archwilio Cymru) o Drefniadau Cydweithredol ar gyfer Rheoli Adnoddau Iechyd Cyhoeddus, mewn cyfarfod ychwanegol a gynhaliwyd ar 19 Hydref 2017. Darparodd yr archwiliad ddarlun lefel uchel o sut roedd trefniadau cydweithredol presennol Iechyd Cyhoeddus Cymru gyda Thimau Iechyd Cyhoeddus Lleol a Chyfarwyddwyr Iechyd Cyhoeddus yn gweithio yn ymarferol, effeithiolrwydd cydweithio a digonolrwydd y trefniadau llywodraethu. Datblygwyd ymateb rheoli cynhwysfawr gyda phartneriaid i sicrhau ymateb system gyfan, a gymeradwywyd gan y Pwyllgor.

Sefydlwyd cynllun rhaglen fesul cam a strwythur llywodraethu i ddatblygu'r ymateb. Gwnaeth y Pwyllgor fonitro'n agos y cynnydd yn erbyn cerrig milltir y cytunwyd arnynt drwy dderbyn diweddariadau rheolaidd ar gynnydd ym mhob un o'i gyfarfodydd dilynol.

Cafodd y trefniadau llywodraethu ar gyfer monitro gweithredoedd adolygu archwilio mewnol ac allanol eu cryfhau hefyd yn 2017/18. Gwnaeth gwelliannau i reoli a chyflwyno'r cofnodion gweithredu archwilio mewnol ac allanol. Roedd y newidiadau hyn yn cynnwys cyflwyno adroddiad â ffocws gyda phob cofnod a alluogodd y Pwyllgor i wneud penderfyniadau'n fwy effeithiol.

Mae'r Pwyllgor wedi monitro ei effeithiolrwydd drwy gydol y flwyddyn a monitro'r Cynllun Gweithredu a ddatblygwyd mewn ymateb i ganlyniad ymarfer hunanasesu 2016/17, a gynhaliwyd gan y Pwyllgor i asesu ei berfformiad a'i 'effeithiolrwydd'. Roedd y gwelliannau'n cynnwys cynnal sesiynau datblygu penodol i bwyllgor.

Ym mis Mawrth 2018, cynhaliodd y Pwyllgor y hunanasesiad ar gyfer 2017/18. Datblygwyd holiadur ar-lein yn seiliedig ar arweiniad yn *Llawlyfr Pwyllgorau Archwilio GIG Cymru*, a chafodd ei gylchredeg i aelodau pwyllgor a mynychwyr. Roedd ymatebwyr yn cynnwys ymatebion cynrychiadol gan Wasanaethau Archwilio a Sicrwydd Swyddfa Archwilio Cymru a'r GIG (Mewnol). Bydd y Pwyllgor yn ystyried y canlyniadau a'r adroddiad mewn gweithdy anffurfiol yn Chwarter 1, 2018/19. Os bydd angen, caiff cynllun gweithredu ei ddatblygu.

Mae Partneriaeth Cydwasanaethau GIG Cymru'n cynnal nifer o swyddogaethau ar ran lechyd Cyhoeddus Cymru. Mae'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol yn cael adroddiadau gan y swyddogaeth archwilio mewnol sy'n rhoi sicrwydd iddo fod y swyddogaethau hyn yn effeithlon ac yn gost-effeithiol. Hefyd, mae gan lechyd Cyhoeddus Cymru gynrychiolaeth ar Bwyllgor Partneriaeth Cydwasanaethau GIG Cymru lle mae unrhyw fater a nodwyd yn cael ei rannu a'i adrodd yn ôl i'r Pwyllgor.

Trafododd y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol y trefniadau rheoli risg a sicrwydd yn eu lle i'r sefydliad. Yn ogystal, derbyniodd y darn perthnasol o'r Gofrestr Risg Corfforaethol.

Derbyniodd y Pwyllgor y Fframwaith Sicrwydd Bwrdd (BAF) ym mhob cyfarfod ac mae'n goruchwyllo elfennau'r BAF sy'n berthnasol i'w risgiau penodol. Mae hefyd yn cael y BAF yn ei gyfanrwydd er mwyn ceisio sicrwydd bod y risgiau'n cael eu rheoli'n effeithiol a bod y mesurau rheoli sydd ar waith yn ddigonol ac yn addas at y diben. Rôl y pwyllgor yw herio'r Weithrediaeth ar reoli'r risgiau, yn benodol i brofi effeithiolrwydd y mesurau rheoli ac i wneud argymhellion i atgyfnerthu'r amgylchedd rheoli lle y bo angen.

Cymeradwyodd y Pwyllgor y Weithdrefn Rheoli Risg ym mis Mehefin 2017, a oedd yn sail i'r Polisi Rheoli Risg; cymeradwywyd gan y Bwrdd ar 25 Mai 2017.

Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Gwella
Cyfarfu'r Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Gwella bedair gwaith yn ystod 2017/18 a chafwyd cworwm ar bob un o'r pedwar achlysur.

Mae'r Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Gwella'n cynorthwyo'r Bwrdd wrth gyflawni ei swyddogaethau i ymgymryd â'i gyfrifoldebau o ran ansawdd a diogelwch. Mae'r Pwyllgor yn gyfrifol am geisio sicrwydd ar bob agwedd ar ansawdd gwasanaethau a gofal clinigol, systemau llywodraethu gan gynnwys risgiau ar gyfer safonau clinigol, corfforaethol a rheoleiddiol ar gyfer ansawdd a diogelwch.

Ar ddechrau pob cyfarfod, cafodd y Pwyllgor stori o safbwynt defnyddwyr gwasanaethau neu aelod o staff. Roedd y straeon yn cynnwys gwersi a ddysgwyd a'r camau a gymerwyd mewn ymateb i negeseuon allweddol y stori. Sicrhodd hyn fod y Pwyllgor yn dod â chraffu a phwyslais ar roi defnyddwyr gwasanaethau yn ganolog o ran gwella, datblygu a chynllunio gwasanaethau.

Mae rhai o'r eitemau allweddol a dderbyniwyd gan y Pwyllgor yn 2017/18 yn cynnwys:

- Yr Adolygiad Sgrinio ar gyfer y Dyfodol (gweler tudalen 104). Derbyniodd y Pwyllgor adroddiad yr adolygiad ym mis Mai 2017 a derbyn diweddariad ar gynnydd y prosiect wrth gynnal a gwella ansawdd yn ei gyfarfod ym mis Mawrth 2018
- Cynllun gweithredu i fynd i'r afael ag effaith Asiantaeth Feddygol a Deintyddol GIG Cymru a Defnyddio Locwm yng Nghymru. Mae'r cynllun hwn wedi'i ddatblygu mewn ymateb i Gylchlythyr lechyd Cymru (a gyhoeddwyd ym mis Hydref 2017) i leihau'r defnydd o asiantaethau a locwm meddygol a deintyddol yn lechyd Cyhoeddus

Cymru. Mae'r pwyllgor wedi cael adroddiadau diweddaru rheolaidd, yn ogystal ag adroddiad ehangach o ran yr effaith ar y Gwasanaeth Microbioleg cyfan, a bydd yn parhau i fonitro'r sefyllfa yn 2018/19. Yn sgil natur gyfrinachol rhywfaint o'r wybodaeth sy'n ymwneud â'r mater hwn, cafwyd adroddiadau dilynol a'u hystyried mewn sesiwn breifat y Pwyllgor

- Adroddiad a roddodd drosolwg o Raglenni Gwella 1000 o Fywydau. Roedd hwn yn cynnwys manylion am gylch bywyd y rhaglenni, sut roedd ansawdd ac effaith yn cael eu hadrodd a'u mesur
- Adroddiad a roddodd drosolwg o Ymarfer Hysbysu Cleifion (PNE) ar draws y DU lle roedd lechyd Cyhoeddus Cymru yn arwain arno ar ran GIG Cymru. Roedd hyn mewn ymateb i adroddiad 2015 o'r Swistir a oedd wedi nodi bod Unedau Gwresogi-Oeri mewn peiriannau dargyfeiriol cardio-pwlmonaidd yn ffynhonnell bosibl o heintiau mycobacteriaidd nad ydynt yn dwbercwlaidd mewn cleifion llawdriniaeth ar y galon. Nododd y Pwyllgor fod nifer o wersi allweddol wedi'u dysgu a fyddai'n cael eu bwydo i mewn i'r prosesau parhad busnes a pharodwyd am argyfwng
- Adolygiad o wallau trawsgrifio sgrinio smotyn gwaed newydd-anedig. Nododd y Pwyllgor fod y Bwrdd lechyd wedi cyflwyno system cod bar awtomataidd i fynd i'r afael â'r gwallau. Roedd Sgrinio Smotiau Gwaed Babanod Newydd-anedig Cymru yn gweithio gyda byrddau lechyd i gyflwyno systemau tebyg ledled Cymru. Byddai'r Prif Swyddog Risg yn parhau i fonitro'r risg a rhoi gwybod i'r Pwyllgor am unrhyw dueddiadau sy'n datblygu
- Y diweddaraf ar gynnydd yn erbyn Cynllun Gweithredu'r Fframwaith Ansawdd ac Effaith. Cytunodd y Pwyllgor y byddai adroddiad manwl ar weithredu'r Fframwaith yn cael ei ystyried gan y Pwyllgor ym mis Gorffennaf 2018

Gwnaeth y Pwyllgor hefyd dderbyn yr eitemau canlynol yn chwarterol:

- Adroddiad Gweithio i Wella - dadansoddiad o ddigwyddiadau, cwynion, hawliadau a chanmoliaethau i nodi tueddiadau, themâu a gwersi a ddysgwyd. Cafwyd diweddariad ar hawliadau yn sesiynau preifat y Pwyllgor oherwydd sensitifrwydd y wybodaeth
- Adroddiad Perfformiad wedi'i Gydgrynhio Llywodraethu Gwybodaeth – barn wedi'i chydgrynhio ar berfformiad y System Rheoli Llywodraethu Gwybodaeth. Mae'r adroddiad

hefyd yn rhoi crynodeb o'r risgiau Llywodraeth Gwybodaeth uchel ac eithafol ar draws y sefydliad. Galluogodd yr adroddiad y Pwyllgor i gryfhau ei ddulliau o graffu ar faterion llywodraethu gwybodaeth

- Cynllun Gweithredu'r Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol – cynnydd yn erbyn camau gweithredu a gymerwyd i baratoi'r sefydliad ar gyfer y Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol (GDPR), a ddaeth i rym ar 25 Mai 2018

Gwnaeth y Pwyllgor hefyd gymeradwyo'r Cynllun Archwilio Ansawdd a Gwaith Clinigol 2017/18. Byddai archwiliadau unigol yn destun 'adroddiadau manwl' yn ôl yr angen. Cafodd y cynllun hwn ei dderbyn gan y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol er gwybodaeth.

Derbyniodd y Pwyllgor nifer o adroddiadau blynyddol 2016/17: Ymchwil a Datblygu, Canolfan Cydraddoldeb a Hawliau Dynol y GIG, Tîm Diogelu Cenedlaethol, Gweithio i Wella a Hawliadau, Diogelu Corfforaethol, Heintiau, Atal a Rheoli a Llywodraethu Gwybodaeth. Gwnaeth hefyd dderbyn crynodeb o brofiadau staff a defnyddwyr gwasanaethau 2016/17 a'r hunanasesiad lechyd a Safonau Gofal sefydliadol.

Yn ogystal, adolygodd y Pwyllgor yr holl ddigwyddiadau difrifol y rhoddwyd gwybod amdanynt yn lechyd Cyhoeddus Cymru, a rhoddwyd gwybod i Lywodraeth Cymru am ddau ohonynt. Ar gyfer pob digwyddiad difrifol, holodd y Pwyllgor pa wersi a oedd wedi'u dysgu ac adolygodd y cynllun gweithredu a oedd yn manylu ar y gwelliannau a wnaed o ganlyniad. Rhoddir manylion am ddigwyddiadau difrifol ar dudalen 106.

Yn ogystal, adolygodd y Pwyllgor feysydd cydymffurfiaeth hyfforddiant statudol sy'n ymwneud ag Ansawdd a Diogelwch.

Derbyniodd y Pwyllgor y rhan berthnasol o'r gofrestr Dogfen Polisi a Rheoli ar sail dwywaith y flwyddyn, a gofynnodd bod yr holl bolisiau sefydliadol yr oedd yr adolygiad wedi'u pasio, yn destun asesiadau risg unigol. Yn fras, nododd yr asesiadau bod y risg i'r sefydliad yn isel yn y mwyafrif o achosion. Cafodd y dogfennau hynny â risg ganolig neu uchel eu blaenoriaethu ar gyfer adolygiad. Cymeradwyodd y Pwyllgor y polisiau canlynol: Cydsynio Drafft i Archwilio, Sgrinio neu Ymyriad, (Mai 2017); Polisi Llywodraethu Gwybodaeth (Awst 2017); a'r Polisi Diogelwch Gwybodaeth (Tachwedd 2017).

Derbyniodd y Pwyllgor y darn perthnasol o'r Fframwaith Sicrwydd Bwrdd (BAF) ym mhob cyfarfod yn ogystal â darn perthnasol y Gofrestr Risgiau Corfforaethol, a oedd yn cynnwys risgiau Llywodraethu Gwybodaeth.

Pwyllgor Pobl a Datblygu Sefydliadol

Cyfarfu'r Pwyllgor Pobl a Datblygu Sefydliadol dair gwaith yn ystod 2017/18 a chafwyd cworwm ar bob un o'r tri achlysur.

Ar ddechrau pob cyfarfod, cafodd y Pwyllgor stori o safbwynt aelod o staff. Roedd y straeon yn cynnwys gwersi a ddysgwyd a'r camau a gymerwyd mewn ymateb i negeseuon allweddol y stori. Sicrhodd hyn fod y Pwyllgor yn ymgysylltu'n llawn â staff ac yn dod â chraffu a phwyslais ar roi staff yn ganolog o ran gwella, datblygu a chynllunio'r gweithlu

Mae rhai o'r eitemau allweddol a dderbyniwyd gan y Pwyllgor yn 2017/18 yn cynnwys:

- Y dangosfwrdd perfformiad. Yn 2016/17, penderfynodd y Pwyllgor dderbyn dull canolog i reoli'r holl fetrigau pobl allweddol ar draws y sefydliad, wedi'i lywio gan y data sydd ar gael, arfer gorau ac ymgynghori â chymheiriaid. Cymerodd y Pwyllgor ran wrth ddatblygu'r dangosyddion pobl ac i ddechrau derbyniodd 'Ddangosfwrdd Perfformiad Pobl' a roddodd sicrwydd ar y datblygiadau a'r cynnydd a wnaed o ran Data Pobl. Yn dilyn rhagor o drafodaethau mewn perthynas ag ansawdd y data a gafwyd ar gyfer monitro a sicrwydd, penderfynwyd y byddai hyn yn cael ei gynnwys yn yr adroddiad perfformiad integredig a dderbynnir gan y Bwrdd, ac y byddai'r Pwyllgor yn cynnal adolygiadau manwl fel y cynghorwyd gan y Bwrdd. Ym mis Ionawr 2018, cynhaliodd y Pwyllgor adolygiad o'r fath o ddau fater: swyddi gwag hirdymor (hen) ac amrywiaeth rhwng y rhywiau. Cytunodd y Pwyllgor ystyried swyddi gwag hirdymor yn fanylach mewn cyfarfod yn y dyfodol
- Adroddiad perfformiad ar y Polisi a Gweithdrefn Disgyblu. Ategwyd yr adroddiad gan ddadansoddiad o wersi a ddysgwyd mewn gweithgarwch cysylltiadau gweithwyr. Cytunodd y Pwyllgor i dderbyn adroddiad yn flynyddol sy'n darparu data ar achwyn, achosion disgyblu ac atgyfeiriadau i gyrrff proffesiynol

- Y diweddarafr o ran cynnydd ar Werthoedd ac Ymddygiad Iechyd Cyhoeddus Cymru. Cafodd y Pwyllgor sicrwydd bod ymwybyddiaeth o'r gwerthoedd a'r ymddygiad yn cael ei chodi, gan gynnwys mewn prosesau rheoli perfformiad, a bod pecynnau cymorth cysylltiedig wedi'u datblygu
- Y diweddarafr o ran cynnydd o ran ymgysylltu â staff - gan gynnwys yr Arolwg Staff/Graddfa Ymgysylltu Meddygol, y Gwerthoedd sefydliadol a sefydlu staff. Cytunwyd i gynnal goruchwyllo'r cynllun arolwg staff sefydliadol ar lefel y Bwrdd, gyda chyfrifoldeb am fireinio a chyflwyno'r cynllun wedi'i ddirprwyo i'r Tîm Gweithredol. Mae cyfrifoldeb am roi sicrwydd i'r Bwrdd bod y cynllun yn cael ei gyflwyno wedi'i ddirprwyo i'r Pwyllgor
- Diweddariadau ar ddyfarnu'r Safon Iechyd Gorfforaethol Efydd, a chynnydd a wnaed yn erbyn y camau gweithredu a ddatblygwyd i gyflawni'r Safon Iechyd Gorfforaethol Arian
- Y diweddarafr am ymgyrch genedlaethol Amser i Newid Cymru, sy'n ceisio mynd i'r afael â'r stigma a'r gwahaniaethu a wynebwr gan rai pobl sy'n dioddef o salwch meddwl. Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi cytuno i gymryd rhan yn y fenter a llofnododd yr addewid ym mis Rhagfyr 2017
- Y diweddarafr ar weithredu'r system Cofnod Staff Electronig (ESR) yn sefydliadol. Nododd y Pwyllgor y cerrig milltir allweddol a'r manteision sy'n rhan o'r prosiect
- Y diweddarafr am ddarpariaeth Iechyd Galwedigaethol yn Iechyd Cyhoeddus Cymru. Nododd y Pwyllgor fod Cytundebau Lefel Gwasanaeth wedi cael eu llofnodi gyda phob un o'r Byrddau Iechyd o ran y ddarpariaeth iechyd galwedigaethol ar gyfer y Timau Microbioleg

Yn ystod 2017/18, penderfynwyd y byddai'r Pwyllgor yn derbyn diweddariadau Pobl a Datblygu Sefydliadol eang gan bob cyfarwyddiaeth. Rhoddodd y gyfarwyddiaeth Cyllid a Gweithrediadau'r cyntaf o'r diweddariadau hyn yng nghyfarfod y Pwyllgor ym mis Ionawr 2018, a ganolbwyntiodd ar fentrau ymgysylltu'r gyfarwyddiaeth a'r cynllun gweithredu a ddatblygwyd mewn ymateb i'r Arolwg Staff.

Gwnaeth y Pwyllgor hefyd dderbyn yr eitemau canlynol yn chwarterol:

- Adroddiad Diweddaru Iechyd a Diogelwch – derbyniodd y Pwyllgor y diweddarafr gan y Grŵp Iechyd a Diogelwch ym mhob cyfarfod a chafodd sicrwydd ar gynnydd yn erbyn y Cynllun Gweithredu Adolygu Strategaeth Iechyd a Diogelwch. Mae'r adroddiad wedi'i ategu gan y Gofrestr Risg Iechyd a Diogelwch
- Adroddiad Diweddaru am y Gymraeg – canolbwyntiodd y diweddariad hwn ar gynnydd yn erbyn y Cynllun Gweithredu Iaith Gymraeg, a ddatblygwyd mewn ymateb i Ymchwiliad Statudol ac adolygiad mewnol archwiliad sicrwydd cyfyngedig. Gwnaeth y Pwyllgor hefyd dderbyn diweddariad ar gynnydd Safonau'r Gymraeg (gweler tudalen 106)

Mae'r Pwyllgor hefyd wedi cyflawni ei gyfrifoldebau o ran cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant. Adolygodd y Pwyllgor gynnydd yn erbyn y Cynllun Gweithredu ar gyfer Cynllun Cydraddoldeb Strategol Iechyd Cyhoeddus Cymru (a gymeradwywyd gan y Pwyllgor, Gorffennaf 2017) a chymeradwyodd Adroddiad Cydraddoldeb Blynyddol 2016-17. Rhoddir rhagor o wybodaeth am gydraddoldeb ar dudalen 105.

Derbyniodd y Pwyllgor y rhan berthnasol o'r gofrestr Dogfen Polisi a Rheolaeth ddwywaith y flwyddyn Cymeradwyodd y Pwyllgor y polisiau

canlynol yn ystod 2017/18: Polisi Hyfforddiant Statudol a Gorfodol; Polisi Atal Straen a Rheoli Llesiant; Polisi Diogelwch Tân; Polisi Rheoli Gwastraff; Polisi Rheoli Dŵr. Gwnaeth y Pwyllgor hefyd fabwysiadu'r polisiau Cymru gyfan canlynol: Polisi a Gweithdrefn Disgyblu; Polisi Egwyl Gyflogaeth; Polisi Datblygiad Cyflog; Protocol Talu Recriwtio a Chadw.

Derbyniodd y Pwyllgor y darn perthnasol o'r Fframwaith Sicrwydd Bwrdd (BAF) ym mhob cyfarfod yn ogystal â'r Gofrestr Risgiau Corfforaethol.

Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth

Cyfarfu'r Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth bum gwaith yn ystod 2017/18 a chafwyd cworwm ar bob achlysur.

Ystyriodd a chymeradwyodd y Pwyllgor secondiad 12 mis y Cyfarwyddwr Gweithredol Ansawdd, Nyrso a Gweithwyr Iechyd Proffesiynol Perthynol i Fwrdd Iechyd Addysgu Powys (gweler tudalen 17). Gwnaeth hefyd gymeradwyo penodi'r Cyfarwyddwr Gweithredol dros dro yn ystod y cyfnod hwn. Cafodd ceisiadau mewn perthynas â'r Cynllun Gadael Swydd yn Gynnar o Wirfodd (VERS) ac unrhyw daliadau diswyddo arbennig eu hystyried hefyd. Cafodd y materion a gymeradwywyd gan y Pwyllgor eu cadarnhau gan y Bwrdd llawn. Mae'r Adroddiad Cydnabyddiaeth Ariannol yn rhoi rhagor o wybodaeth am y materion hyn.

Cyfarfodydd Bwrdd a Phwyllgor a gynhaliwyd yn ystod 2017/18

Mae Ffigur 4 yn amlinellu dyddiadau cyfarfodydd Bwrdd a Phwyllgor a gynhaliwyd yn ystod 2017/18.

Cafwyd cworwm yn holl gyfarfodydd Bwrdd a Phwyllgor Iechyd Cyhoeddus Cymru a gynhaliwyd yn ystod y cyfnod hwn. Os na fydd cworwm ar gyfer cyfarfod pwyllgor, mae trefniadau uwchgyfeirio ar waith i sicrhau y byddai sylw Cadeirydd y Bwrdd yn cael ei ddwyn i unrhyw fater o bryder sylweddol.

Ffigur 4: Cyfarfodydd Bwrdd a Phwyllgor 2017/18

Bwrdd/Pwyllgor		2017/2018						
Bwrdd		25 Mai	1 Mehefin*	27 Gorffennaf	28 Medi	30 Tachwedd	25 Ionawr	27 Mawrth
Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol		4 Mai	1 Mehefin	12 Medi	19 Hydref**	12 Rhagfyr	13 Mawrth	
Quality, Safety and Improvement		16 Mai	29 Awst	23 Tachwedd	27 Chwefror			
Ansawdd, Diogelwch a Gwella ***		20 Gorffennaf	19 Hydref	18 Ionawr				
Pobl a Datblygu Sefydliadol		27 Ebrill	28 Medi	14 Rhagfyr	25 Ionawr	13 Mawrth		

* Cynhaliwyd cyfarfod eithriadol i gymeradwyo'r Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon.

** Cynhaliwyd cyfarfod ychwanegol i ystyried Adolygiad Swyddfa Archwilio Cymru o Drefniadau Cydweithredol ar gyfer Rheoli Adnoddau Iechyd Cyhoeddus Lleol a chymeradwyo'r ymateb rheoli.

*** Cyflwynwyd y Pwyllgor Pobl a Datblygu Sefydliadol o ganlyniad i'r adolygiad o strwythur pwyllgor yn 2016-17. Cyfarfu ddwywaith yn ystod 2016-17 ym mis Hydref 2017 ac ym mis Chwefror 2017. Nododd y cyfarfodydd hyn angen i ddatblygu a chryfhau trefniadau ar gyfer adrodd i'r Pwyllgor hwn. O ganlyniad cytunwyd gyda Chadeirydd y Pwyllgor na fyddai cyfarfod a drefnwyd ar gyfer mis Ebrill 2017, yn cael ei gynnal i ganiatáu'r amser gofynnol ar gyfer hyn. O ganlyniad, dim ond teirgwaith y cyfarfu'r pwyllgor yn ystod 2017-18.

Diben y System Reolaeth Fewnol

Nod y system reolaeth fewnol yw rheoli risgiau i lefel resymol yn hytrach na gwaredu'r holl risgiau. Felly, gall roi sicrwydd effeithiolrwydd rhesymol yn unig, nid sicrwydd effeithiolrwydd llwyr.

Mae'r system reolaeth fewnol yn seiliedig ar broses barhaus a gynlluniwyd i nodi a blaenoriaethu'r risgiau i gyflawni'r polisiau, y nodau a'r amcanion, i werthuso'r tebygolrwydd y byddai'r risgiau hynny'n cael eu gwireddu a'r effaith os cânt eu gwireddu, a'u rheoli'n effeithlon, yn effeithiol ac yn ddarbodus. Mae'r system reolaeth fewnol wedi bod ar waith ar gyfer y flwyddyn a ddaw i ben ar 31 Mawrth 2018 a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r adroddiad a chyfrifon blynyddol.

Rydym yn defnyddio system a phroses Fframwaith Sicrwydd Bwrdd (BAF) i fonitro, ceisio sicrwydd a sicrhau yr eir i'r afael â diffygion trwy waith craffu'r Bwrdd a'i Bwyllgorau.

Dangosir hyn yn Ffigur 5.

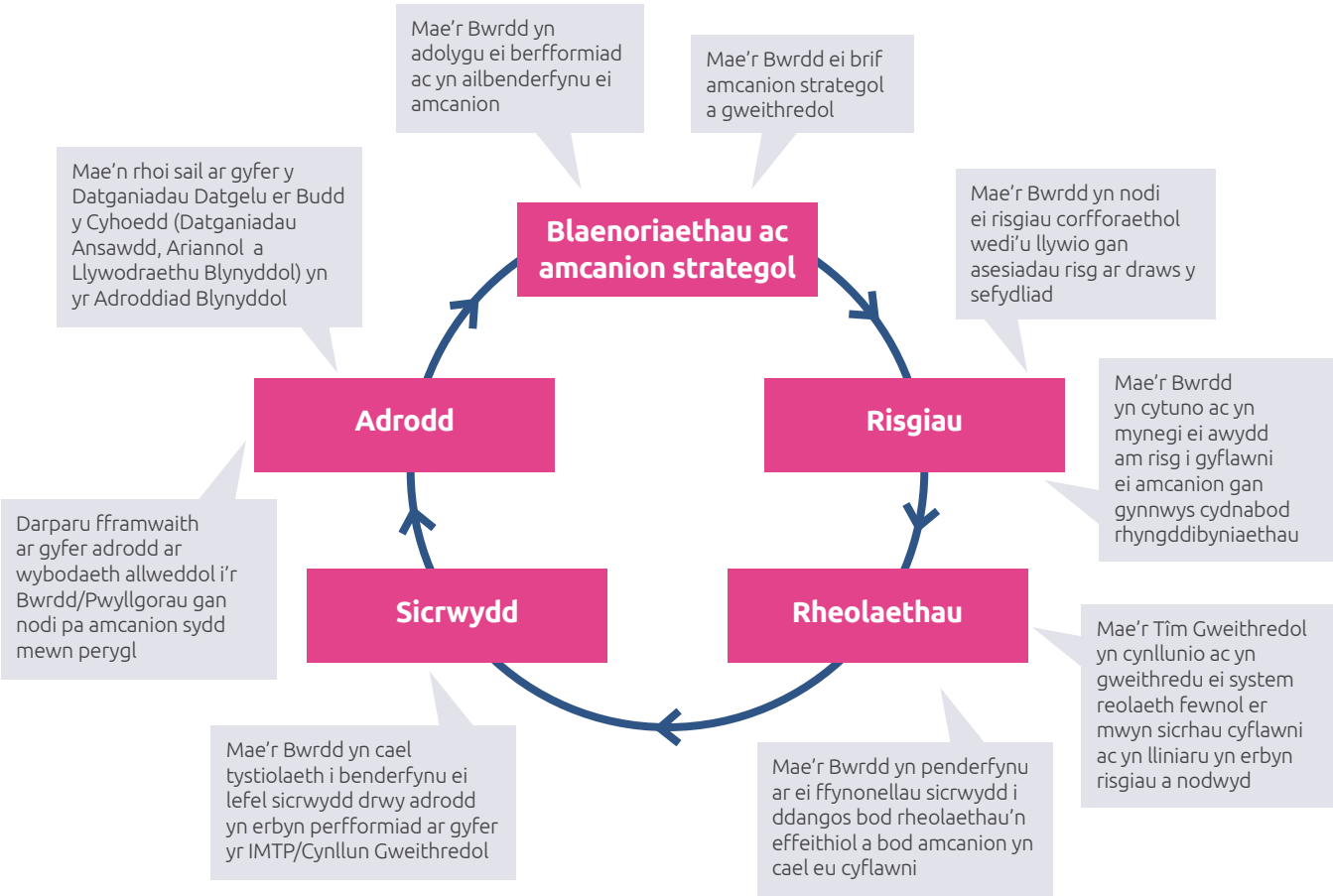
Diffinnir y mesurau rheoli allweddol fel y mesurau rheoli a'r systemau sydd ar waith wrth sicrhau bod amcanion strategol y Bwrdd yn cael eu cyflawni.

Mae enghreifftiau o fesurau rheoli allweddol yn cynnwys:

- Cynlluniau dirprwyo
- Polisiau a gweithdrefnau
- Data perfformiad
- Gwybodaeth rheoli ariannol
- Prosesau ansawdd a diogelwch

Mae effeithiolrwydd y system reolaeth fewnol yn cael ei asesu gan archwilwyr mewnol ac allanol.

Ffigur 5: System Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd

Y Gallu i Ymdrin â Risg

Ym mis Mawrth 2017, cymeradwyodd y Bwrdd y risgiau strategol a oedd yn wynebu’r sefydliad ar gyfer 2017/18.

Mae Ffigur 6 yn amlinellu’r risgiau strategol allweddol ynghyd â’r sgoriau risg a aseswyd (pan fydd mesurau rheoli risg presennol wedi’u hystyried.)

Cafodd y Bwrdd ddiweddariadau ar bob risg a’r priod gamau mewn cyfarfodydd Bwrdd drwy gydol y flwyddyn ar ffurf Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd (BAF). Cymeradwyodd unrhyw ddiwygiad i’r BAF, gan gynnwys estyn y dyddiadau gweithredu unigol.

Unwaith eto bu llawer o bwyslais ar hyfforddiant yn ystod y flwyddyn, ac ym mis Hydref 2017 derbyniodd y Tîm Gweithredol hyfforddiant Perchennog Risg a gyflwynwyd gan y Prif Swyddog Risg. Erbyn hyn mae dros 100 o Drafodwyr Risg wedi’u hyfforddi ar draws y sefydliad a’u rôl yw cefnogi cyfarwyddwyr a Pherchnogion Risg eraill, ac mae hyfforddiant bellach yn cael ei gynnig i’r holl uwch-reolwr y mae disgwyl iddynt dderbyn cyfrifoldebau perchnogion risg.

Ffigur 6: Risgiau Strategol Allweddol Iechyd Cyhoeddus Cymru 2017/18

Risg Strategol	Sgôr Risg*
Mae risg y bydd Iechyd Cyhoeddus Cymru heb y gweithlu sydd ei angen arno i gyflawni ei flaenoriaethau strategol.	8
Mae risg y bydd Iechyd Cyhoeddus Cymru’n methu ymateb yn effeithiol i flaenoriaethau Llywodraeth newydd ac sy’n dod i’r amlwg yn sgil agenda wleidyddol ddynamig sy’n datblygu	8
Mae risg y bydd Iechyd Cyhoeddus Cymru yn methu cyflawni enillion iechyd poblogaeth drwy arweinyddiaeth sefydliadol a system aneffeithiol (gan gynnwys aliniad gwael â Deddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol (Cymru) 2015)	12
Mae risg y bydd Iechyd Cyhoeddus Cymru yn methu cyflawni ei swyddogaethau statudol fel y’u nodir yng Ngorchymyn Ymddiriedolaeth Gwasanaeth Iechyd Gwladol Iechyd Cyhoeddus Cymru (Sefydli) 2009, i’w safonau ansawdd, perfformiad a chydymffurfio gofynnol	10
Mae risg na fydd Iechyd Cyhoeddus Cymru yn cydymffurfio â’i rhwymedigaethau statudol a rheolaethol i’r graddau ei fod yn methu cyflawni ei flaenoriaethau strategol	16
Mae risg y bydd Iechyd Cyhoeddus Cymru yn methu dylanwadu ar bartneriaid allweddol i’r dyfnder sy’n ofynnol i’w alluogi i ddarparu’r arweinyddiaeth ofynnol i ddatblygu gwaith traws-sector hanfodol	8
Mae risg y bydd Iechyd Cyhoeddus Cymru heb yr adnoddau ariannol sydd eu hangen arno i gyflawni ei flaenoriaethau strategol	5

* Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn defnyddio matrices 5 x 5 i gyfrifo’r sgôr risg. Mae’r dull hwn yn cael ei ddefnyddio’n eang yn y GIG. Mae tebygolrwydd ac effaith y bydd y risg yn digwydd yn cael eu hasesu ar raddfa o 1 i 5, ac yna mae’r ddwy sgôr yn cael eu lluosu i gyrraedd y sgôr risg derfynol (rhwng 1 a 25 ac 1 yw’r isaf). Ceir rhagor o wybodaeth yng Ngweithdrefn Rheoli Risg Iechyd Cyhoeddus Cymru.

Mae dogfennau arweiniad, trinwyr risg a enwebwyd, a ffurflen gyflwyno ar gael ar y feddalwedd rhoi gwybod am ddigwyddiadau a rheoli risg ar y we, Datix, i gyd yn rhoi cymorth i staff ar gyfer rhoi gwybod am risgiau ar draws y sefydliad. Mae hyn yn gwneud nodi, adrodd a rheoli risgiau’n symlach ac yn fwy effeithiol.

Mae’r Bwrdd wedi cymryd rhan mewn sawl digwyddiad datblygu rheoli risg eleni, sydd wedi cwmpasu meysydd fel perchnogaeth risg, archwaeth risg ac adolygu risgiau strategol. Mae’r Bwrdd wedi cymeradwyo Gweithdrefn Rheoli Risg ddiwygiedig sy’n cynnwys y gofyniad am Ddatganiad Blynyddol o Archwaeth Risg. Caiff iteriad cyntaf y ddogfen hon ei gwblhau a’i gymeradwyo ar ddechrau 2018/19.

Ar lefel weithredol, mae cyfarwyddwyr Gweithredol/Is-adrannol yn gyfrifol am adolygu Cofrestrau Risg eu Cyfarwyddiaeth/Is-adran yn rheolaidd, ac am sicrhau bod mesurau rheoli a chynlluniau gweithredu effeithiol ar waith a monitro cynnydd. Mae Cofrestrau Risg Cyfarwyddiaeth bellach yn derbyn craffu yng nghyfarfodydd yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth bob mis.

Mae’r Tîm Gweithredol yn adolygu’r Gofrestr Risgiau Corfforaethol yn ei gyfarfod busnes misol, a chaiff y Fframwaith Sicrwydd Bwrdd ei adolygu bob yn ail fis yn barod i’w hystyried mewn cyfarfodydd Bwrdd ffurfiol.

Cyhoeddir y BAF ar wefan Iechyd Cyhoeddus Cymru gyda phapurau’r Bwrdd ar gyfer cyfarfodydd y Bwrdd. Mae’r BAF wedi’i gyflwyno yn holl gyfarfodydd ffurfiol y Bwrdd ers ei fabwysiadu ym mis Mehefin 2016.

Trefniadau Llywodraethu Ansawdd

Mae’r trefniadau canlynol ar waith ar gyfer asesu ansawdd gwaith Iechyd Cyhoeddus Cymru.

Cyfarwyddiaeth Ansawdd, Nyrsio a Gweithwyr Proffesiynol Perthynol i Iechyd

Mae’r Gyfarwyddiaeth Ansawdd, Nyrsio a Gweithwyr Iechyd Proffesiynol Perthynol (AHP), yn gyfrifol am y swyddogaethau canlynol:

- Ansawdd a Safonau
- Rheoli Risg a Llywodraethu Gwybodaeth
- Gweithio i Wella (cwynion a hawliadau)
- Ymgysylltu â Defnyddwyr Gwasanaeth
- Heintiau, Atal a Rheoli (mewnol)
- Diogelu (mewnol)
- Tîm Diogelu Cenedlaethol (allanol)
- Canolfan Cydraddoldeb a Hawliau Dynol GIG Cymru
- Goruchwyliaeth Broffesiynol i Weithwyr Proffesiynol Nyrsio a Pherthynol i Iechyd (gan gynnwys Gwyddonwyr Biomeddygol).

Gweithredol yn aelod o’r Tîm Gweithredol sy’n gydatebol am reoli’r sefydliad yn weithredol a chyflawni’r amcanion corfforaethol.

Mae gan y Cyfarwyddwr Gweithredol Ansawdd, Nyrsio a Gweithwyr Iechyd Proffesiynol Perthynol gyfrifoldeb a rennir gyda’r Cyfarwyddwr Gweithredol Gwasanaethau Iechyd Cyhoeddus/ Cyfarwyddwr Meddygol ar gyfer llywodraethu clinigol ar draws y sefydliad.

Mae’r sefydliad yn parhau i sefydlu dulliau gwella ansawdd yn ychwanegol at ddulliau eraill, i gefnogi gwireddu ein nodau strategol a sicrhau ansawdd gorau posibl ein dulliau cyflwyno gwasanaethau a rhaglenni.

Ym mis Tachwedd 2016, cymeradwyodd y Bwrdd y Fframwaith Ansawdd ac Effaith. Mae’r Fframwaith yn pennu’r weledigaeth i fod yn sefydliad sy’n canolbwyntio ar ansawdd ac effaith, gan gynnwys yr elfennau amrywiol y byddwn yn eu defnyddio i ddangos a mesur yn eu herbyn. Yn ystod 2017/18 mae pob Cyfarwyddiaeth wedi bod yn gweithio ar ddatblygu dangosyddion ansawdd ac effaith penodol yn erbyn pum parth (colofnau) y fframwaith. Caiff dangosyddion allweddol eu monitro gan Bwyllgorau’r Bwrdd fel rhan o’r fframwaith rheoli perfformiad.

Mae’r Cyfarwyddwr Gweithredol dros Ansawdd, Nyrsio a Gweithwyr Proffesiynol Perthynol i Iechyd ag atebolrwydd cyffredinol ar gyfer ansawdd ar draws y sefydliad ac mae’n broffesiynol atebol i nyrsys a bydwagedd yn ychwanegol at Weithwyr Proffesiynol Perthynol i Iechyd sy’n cynnwys gwyddonwyr biomeddygol. Mae’r Cyfarwyddwr

Mae nifer o grwpiau corfforaethol presennol sy'n cefnogi gwaith y Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Gwella sy'n cynorthwyo'r Bwrdd wrth gyflawni ei swyddogaethau a bodloni ei gyfrifoldebau ynghylch ansawdd a diogelwch (gweler tudalen 92).

Mae'r rhain yn cynnwys:

- Grŵp Rheoli Ansawdd
- Panel Profiad Defnyddwyr Gwasanaethau a Dysgu
- Grŵp Diogelu
- Gweithgor Llywodraethu Gwybodaeth
- Grŵp Heintiau, Atal a Rheoli

Mae'r Grŵp Rheoli Ansawdd, a gadeirir gan y Cyfarwyddwr Gweithredol Ansawdd, Nyrsio a Gweithwyr Proffesiynol Perthynol i Iechyd, yn rhoi ffocws ledled y sefydliad ar ansawdd a gwella ansawdd. Ni chyfyngir ar gylch gwaith y grŵp i ansawdd yng nghyd-destun ansawdd clinigol, ond i gylch gwaith ehangach sy'n ystyried sut mae Iechyd Cyhoeddus Cymru'n dangos bod dull ansawdd a gwella ansawdd yn y cyfan mae'n ei wneud a sut mae'n rhoi tystiolaeth o hyn.

Mae'r Datganiad Ansawdd Blynnyddol (DAB) yn cael ei lunio i'r cyhoedd ac yn rhoi gwybodaeth am waith, swyddogaeth a chynnydd Iechyd Cyhoeddus Cymru. Mae'n cael ei ddatblygu trwy gynnwys defnyddwyr gwasanaethau a'r rhwydweithiau trydydd sector presennol sy'n cynrychioli'r cyhoedd. Caiff Datganiad Ansawdd Blynnyddol 2017/18 ei gyhoeddi ar wefan Iechyd Cyhoeddus Cymru erbyn 31 Gorffennaf 2018 fan bellaf.

Am y tro cyntaf y llynedd cyhoeddodd y sefydliad hefyd Ddatganiad Ansawdd Blynnyddol plant a phobl ifanc a arweiniodd at y sefydliad yn cynnal Uwchgynhadledd leuenctid ym mis Tachwedd 2017, yr aeth dros 70 o bobl ifanc iddi. Caiff hyn ei ailadrodd ar gyfer 2017-18.

Cydnabyddir hefyd bod yr agenda ansawdd yn rhyngddibynnol â'n trefniadau llywodraethu corfforaethol, llywodraethu gwybodaeth a rheoli risg.

Llywodraethu Gwybodaeth

Mae gan Iechyd Cyhoeddus Cymru drefniadau sefydledig ar gyfer llywodraethu gwybodaeth i sicrhau bod gwybodaeth yn cael ei rheoli'n unol â chyfraith llywodraethu gwybodaeth berthnasol, rheoliadau ac arweiniad Swyddfa'r Comisiynydd

Gwybodaeth. Mae'r Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Gwella Gwybodaeth (gweler tudalennau 92 - 94) yn darparu gwasanaeth goruchwyllo, cyngor a sicrwydd i'r Bwrdd o ran materion llywodraethu gwybodaeth.

Y Gwarcheidwad Caldicott yw'r sawl sy'n gyfrifol am ddiogelu cyfrinachedd gwybodaeth cleifion a defnyddwyr gwasanaethau a galluogi dulliau rhannu gwybodaeth priodol. Y Cyfarwyddwr Gweithredol Gwasanaethau Cyhoeddus/Cyfarwyddwr Meddygol sy'n cyflawni'r rôl hon.

Yr Uwch-swyddog Risg Gwybodaeth (SIRO) yw'r Cyfarwyddwr Gweithredol Ansawdd, Nyrsio a Gweithwyr Proffesiynol Perthynol i Iechyd. Rôl y SIRO yw eirioli risg gwybodaeth ar y Bwrdd. Mae'r SIRO yn gyfrifol am sefydlu fframwaith atebolrwydd yn y sefydliad i gyflawni dull cyson a chynhwysfawr at asesu risg gwybodaeth.

Y Prif Swyddog Risg yw'r Pennaeth Llywodraethu Gwybodaeth hefyd ac mae'n gyfrifol am weithredu'r system reoli sy'n cyflwyno ein gofynion Llywodraethu Gwybodaeth ac am sicrhau bod Iechyd Cyhoeddus Cymru'n parhau i gydymffurfio â'r holl ddeddfwriaeth a rheoliadau perthnasol.

Oherwydd cylch gwaith Cymru gyfan Iechyd Cyhoeddus Cymru, yn ogystal â'r gwasanaethau amrywiol mae'n eu darparu, cydnabyddir bod angen cefnogaeth dirprwyon priodol ar Warcheidwad Caldicott i alluogi cyflawni dyletswyddau'r rôl fel y nodwyd uchod. Mae dirprwyon Caldicott wedi'u nodi ac mae'n ofynnol iddynt, yn ogystal â'r Gwarcheidwad Caldicott a'r SIRO, ymgymryd â hyfforddiant Gwarcheidwad Caldicott/SIRO y cytunwyd arno yn flynyddol fel un o ofynion y rôl.

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi cymryd camau breision tuag at gydymffurfio â gofynion y Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol (GDPR) a ddaw i rym yn y DU ym mis Mai 2018. Mae Cofrestr Asedau Gwybodaeth wedi cael ei datblygu a'i chymeradwyo ac mae bellach yn cael ei defnyddio i fwrw ymlaen â'r gwaith cydymffurfio sy'n ofynnol, fel cadarnhau seiliau cyfreithiol ar gyfer prosesu, datblygu hysbysiadau preifatrwydd newydd a sicrhau bod contractau â phrosesau data'n bodloni'r gofynion newydd. Mae'r sefydliad hefyd wedi cydymffurfio â dynodi'r Pennaeth Llywodraethu Gwybodaeth fel Swyddog Diogelu Data'r sefydliad, gofyniad newydd o dan y GDPR.

Iechyd a Diogelwch

Mae Fframwaith Iechyd a Diogelwch wedi'i sefydlu ac wedi symud ymlaen ers yr adolygiad Capita ym mis Chwefror 2016.

Mae'r grŵp Iechyd a Diogelwch wedi symud i adrodd ar eithriadau, ac mae hyn yn tynnu sylw at faterion/heriau sydd gan bob cyfarwyddiaeth ac mae'n galluogi'r Grŵp i ganolbwyntio ar faterion allweddol. Mae'r rhain hefyd yn galluogi'r Grŵp i nodi unrhyw risg sefydliadol sy'n ofynnol ei chofnodi ar y gofrestr Iechyd a diogelwch corfforaethol.

Er mwyn cryfhau trefniadau llywodraethu materion Iechyd a diogelwch, cymerwyd y camau gweithredu canlynol:

- Mae'r cyfrifoldeb am oruchwyllo Iechyd a diogelwch yn cael ei gynnal gan y Pwyllgor Pobl a Datblygu Sefydliadol
- Ailstrwythurwyd y Grŵp Iechyd a Diogelwch gan ddatblygu Cylch Gorchwyl newydd i ymdrin â'r trefniadau llywodraethu newydd ac maent yn cael eu hadolygu'n flynyddol.
- Mae un Cynllun Gweithredu Iechyd a Diogelwch yn ei le ac mae'n cael ei adolygu'n rheolaidd gan y grŵp Iechyd a Diogelwch a'r rannu â'r Pwyllgor Pobl a Datblygu Sefydliadol, roedd gan y Cynllun gysylltiadau clir â Safonau Iechyd a Gofal, blaenoriaethu priodol, amserlenni ac atebolrwydd, a dulliau adrodd ffurfiol rhwng y cyfarwyddiaeth a'r grŵp. Mae cynnydd ar y cynllun yn cael ei adolygu'n chwarterol.
- Gwnaeth holl aelodau'r Bwrdd a'r Tîm Gweithredol ynghyd â rhai aelodau o'r Uwch Dîm Arwain gwblhau'r Cwrs Hyfforddi IOSH Diogelwch ar gyfer **Swyddogion Gweithredol a Chyfarwyddwyr**. Mae'r cwrs yn cael ei gymeradwyo a'i ddilysu gan IOSH (y Sefydliad Diogelwch Galwedigaethol ac Iechyd).
- Cafodd y Gofrestr Risg Iechyd a Diogelwch ei datblygu mewn ymgynghoriad â'r Prif Swyddog Risg. Mae gwaith yn barhaus i sicrhau bod yr holl risgiau ar y gofrestr yn cael eu hadolygu a'u diweddarau.

Safonau Iechyd a Gofal Gwasanaethau Iechyd yng Nghymru

Mae'r Safonau Iechyd a Gofal yn pennu gofynion cyflwyno gofal Iechyd yng Nghymru ar bob lefel ac ym mhob lleoliad.

Iechyd Cyhoeddus Cymru sy'n gyfrifol am ddangos bod y safonau'n cael eu defnyddio a'u bod yn cael eu cyrraedd yn barhaus. Er mwyn cyflawni hyn, mae cyfarwyddiaethau ac is-adrannau'n cynnal hunanasesiad yn erbyn pob un o'r safonau i bennu pa feysydd sy'n gwneud yn dda a nodi meysydd lle gall fod angen gwelliannau. Mae'r broses adolygu cymheiriaid yn galluogi craffu ar hunanasesiadau is-adrannol/cyfarwyddiaeth. Aeth cynrychiolwyr Archwilio Mewnol i'r digwyddiad hwn i arsylwi ar y broses yn cael ei dilyn fel rhan o'u harchwiliad o'r trefniadau Safonau Gofal Iechyd.

Cyflwynwyd adroddiadau hunanasesiadau o bob cyfarwyddiaeth i'r Tîm Gweithredol fel y gellid cytuno ar asesiad sefydliadol ar y cyd, yn seiliedig ar ffurflenni'r saith cyfarwyddiaeth. Yn gyffredinol, roedd y sefyllfa ar gyfer 2017/18 wedi gwella o'r flwyddyn flaenorol. Penderfynodd yr archwiliad mewnol ar ddigonolrwydd y systemau a'r mesurau rheoli sydd ar waith ar gyfer cwblhau'r hunanasesiadau a chafwyd sicrwydd sylweddol.

Mae'r camau gweithredu gwella a nodwyd gan gyfarwyddiaethau fel rhan o'r broses hunanasesu wedi'u hymgorffori yn y fframwaith monitro perfformiad sy'n cael ei gwblhau'n chwarterol, a'u monitro gan y Tîm Gweithredol.

Mae'r Cynllun Gweithredu hefyd yn cynnwys camau gweithredu i wella uwch-arweinyddiaeth o ran iechyd a diogelwch y sefydliad. Gwnaeth Cyfarwyddwyr Gweithredol ac Anweithredol gwblhau hyfforddiant Cyfarwyddo'n Ddiogel achrededig yn Chwarter 3, 2017/18. Gwnaeth y Cyfarwyddwyr Gweithredol hefyd gynnal nifer o "deithiau crwydr" yn ystod 2017/18.

Mae rheoli gweithredol yn gyfrifoldeb y Dirprwy Brif Weithredwr/Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid a Gweithrediadau. Ar lefel weithredol, mae'r Pennaeth Ystadau (Cyfleusterau) ac Iechyd a Diogelwch yn parhau i adeiladu fframwaith a diwylliant iechyd a diogelwch cadarnhaol.

Cymeradwyodd y Bwrdd y Polisi Iechyd a Diogelwch diwygiedig ym mis Mawrth 2018. Mae is-bolisïau a chyfres o ddogfennau gweithdrefnau a rheoli manwl yn ategu'r polisi. Mae rhagor o weithdrefnau'n cael eu datblygu.

Strategaeth Hirdymor

Yn ystod 2017-18, mae gwaith sylweddol wedi'i wneud ar draws y sefydliad i ddatblygu ein Strategaeth Hirdymor o 2018-2030.

Bydd hyn yn ein galluogi i ganolbwyntio ar sut y gallwn weithio orau gyda'n partneriaid i gael yr effaith fwyaf posibl o ran gwella iechyd a llesiant a lleihau anghydraddoldebau iechyd yng Nghymru.

Er mwyn i iechyd cyhoeddus weithio'n effeithiol mae angen i ni fabwysiadu dull hirdymor sy'n edrych ymhellach na thair blynedd.

Bydd hyn yn ein helpu i:

- Gyflawni'r mwyaf y gallwn ar gyfer pobl Cymru
- Bodloni gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) a rhagori ar y gofynion hyn
- Cydweithio â'n partneriaid yn y meysydd o angen mwyaf (meysydd pwnc)
- Deall yr heriau sy'n ein hwynebu ni wrth i ni symud tuag at boblogaeth sy'n heneiddio a heriau iechyd mwy cymhleth

Er mwyn cyflawni gwelliannau gwirioneddol i iechyd y cyhoedd, mae angen i ni symud i ffwrdd o feddwl tymor byr a chael dull strategol tymor hwy o ran sut y byddwn yn mynd i'r afael â'r materion yn effeithiol.

Fel rhan o'r broses hon o ddatblygu Strategaeth Hirdymor ar gyfer Iechyd Cyhoeddus Cymru, rydym wedi defnyddio ffynonellau amrywiol o wybodaeth gan gynnwys dros 1000 awr o adborth staff a rhanddeiliaid a chomisiynu arolwg cyhoeddus 'Cadw'n Iach yng Nghymru' sydd wedi llywio a pharatoi gwybodaeth gymhellol. Roedd deddfwriaeth, ymchwil ac adroddiadau allweddol i ddylanwadu ar ein dull wedi llywio ein ffordd o feddwl. Bydd gwaith pellach yn parhau i fireinio ein Strategaeth Hirdymor, a gaiff ei chyhoeddi yn haf 2018. Bydd y Strategaeth hefyd yn cael ei datblygu drwy'r pum ffordd o weithio sydd wedi'u hymgorffori yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Wrth ystyried y wybodaeth a gasglwyd gennym, daeth saith blaenoriaeth i'r amlwg. Maent yn darparu'r cyd-destun a'r rhesymeg hirdymor ar gyfer ein Cynllun Strategol. Mae gwaith pellach yn mynd rhagddo i ddatblygu cynllunio cyflawni manwl a hefyd ailddylunio ein trefniadau rheoli perfformiad. I gyflawni ein Strategaeth Hirdymor bydd angen i ni newid sut y byddwn yn darparu ein gwasanaethau, felly, bydd blwyddyn gyntaf ein Cynllun Strategol yn 'flwyddyn bontio' i'n galluogi i gysoni â'r cyfeiriad teithio newydd hwn ar gyfer agweddau newydd ar ein gwaith.

Cynllun Tymor Canolig Integredig

Adnewyddodd Iechyd Cyhoeddus Cymru ei gynllun strategol tair blynedd (a adwaenir hefyd fel ein Cynllun Tymor Canolig Integredig), a gymeradwywyd yn ffurfiol gan ein Bwrdd ym mis Mawrth 2017.

Yn dilyn hynny, cymeradwywyd y Cynllun gan Ysgrifennydd y Cabinet dros Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol ym mis Mehefin 2017, gan fodloni'r ddyletswydd statudol i Iechyd Cyhoeddus Cymru sicrhau bod cynllun cymeradwy ar waith. Mae ein cynllun strategol yn arwain y camau gweithredu rydym yn eu cymryd, a'r adnoddau rydym yn eu dyrannu, i gyflwyno ein saith blaenoriaeth strategol. Mae'n disgrifio'r hyn y byddwn yn ei gyflawni trwy gyflwyno ein blaenoriaethau i gael yr effaith fwyaf ar iechyd a llesiant yng Nghymru. Roedd perfformiad ariannol yn unol â'r CTCl a gymeradwywyd ac mae Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi bodloni ei ddyletswydd ariannol statudol i fantoli'r gyllideb dros y tair blynedd 2015-16 i 2017-18.

Mae Cynllun Strategol Iechyd Cyhoeddus Cymru 2018-21 wedi'i gymeradwyo'n ffurfiol gan ein Bwrdd ym mis Mawrth 2018 ac mae wedi'i gyflwyno i Lywodraeth Cymru er mwyn iddo gael ei gymeradwyo gan Ysgrifennydd y Cabinet dros Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol. Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru wrthi'n aros am ganlyniad y penderfyniad hwn.

Ein Cynllun Strategol (Cynllun Tymor Canolig Integredig) (CTCl) yw'r cynllun tair blynedd cyntaf ei gyflawni ein Strategaeth Hirdymor gyntaf, sy'n rhychwantu 2018 tan 2030. Mae'n rhoi manylion am y camau y byddwn yn eu cymryd dros y tair blynedd nesaf i weithio tuag at gyflawni ein Strategaeth Hirdymor newydd a sut rydym yn bwriadu cyflawni ein diben o 'Weithio i gyflawni dyfodol iachach i Gymru.' Mae'n dangos sut y byddwn yn canolbwyntio ein hymdrechion, drwy gyflawni ein saith blaenoriaethau strategol newydd, ar wneud y gwahaniaeth mwyaf posibl i iechyd a llesiant cenedlaethau'r presennol a'r dyfodol.

Ein Cynllun Strategol wedi'i adnewyddu'n flynyddol yn unol â'n prosesau busnes a chynllunio strategol. Mae canllawiau ac egwyddorion cynllunio mewnol yn sail i'r trefniadau hyn, sy'n amlinellu dull a phroses Iechyd Cyhoeddus Cymru wrth adnewyddu ei Gynllun Strategol a datblygu Cynllun Gweithredol a chyllideb gytbwys. Mae'r dogfennau hyn hefyd yn manylu ar y trefniadau llywodraethu ar gyfer datblygu'r cynllun, gan gynnwys rôl y Bwrdd, y Tîm Gweithredol a'r cyfarwyddiaethau.

Trafodwyd fersiynau drafft o'r Cynllun Strategol tair blynyddol â'r Bwrdd fel rhan o'r broses ddatblygu. Roedd hyn yn cynnwys ystyried yr adborth ffurfiol gan Lywodraeth Cymru, a arweiniodd at ddiwygio'r cynlluniau. Cymeradwywyd fersiynau drafft y Cynllun Strategol yn ffurfiol gan y Bwrdd ym mis Ionawr a mis Mawrth 2018 yn y drefn honno.

Mae'r Bwrdd wedi chwarae rôl weithredol wrth ddatblygu Strategaeth Hirdymor Iechyd Cyhoeddus Cymru, ac roedd ganddo gyfrifoldeb am bennu'r cyfeiriad strategol. Cynhaliwyd trafodaethau bwrdd manwl i gefnogi datblygiad fel rhan o'n proses strategol 'edrych yn ôl ac ymlaen', rydym yn ei chynnal yn flynyddol. Archwiliodd hyn y ffactorau strategol a gweithredol a all effeithio ar ein blaenoriaethau, yn ogystal ag adolygu cynnydd a pherfformiad.

Aeth y Bwrdd ati i reoli ein cynnydd wrth gyflwyno ein cynlluniau fel rhan o'n trefniadau rheoli perfformiad. Yn ystod y 2017/18, rydym wedi datblygu adroddiad perfformiad integredig sy'n darparu gwybodaeth allweddol am ein

perfformiad gweithredol, pobl, ansawdd ac ariannol. Mae ein hadroddiad perfformiad integredig yn destun craffu gan ein tîm Gweithredol bob mis a chan y Bwrdd bob yn ail fis ym mhob cyfarfod ffurfiol o'r Bwrdd. Mae'r wybodaeth a gynhwysir yn yr adroddiad hyn yn galluogi ein Bwrdd i dderbyn sicrwydd bod cynnydd yn cael ei wneud yn erbyn camau gweithredu a gynhwysir yn y Cynllun Tymor Canolig Integredig. Cafwyd rhagor o sicrwydd trwy gyfarfod y Tîm Gweithredol ar y Cyd rhwng Iechyd Cyhoeddus Cymru a Llywodraeth Cymru a chyfarfodydd Ansawdd a Chyflawni chwarterol, sydd wedi rhoi adborth cadarnhaol ar ein sefyllfa derfynol ar ddiwedd y flwyddyn ar gyfer 2017/18. Yn ystod 2017/18, gwnaethom barhau i ddatblygu a gweithredu trefniadau rheoli perfformiad ac adrodd i fonitro ein cynnydd yn erbyn ein cynllun a'n dangosyddion perfformiad allweddol.

Nodau a diben ein trefniadau perfformiad hyn yw sicrhau bod:

- Llinellau atebolrwydd clir ar waith fel rhan o'n fframwaith llywodraethu a sicrwydd
- Rhoddir gwybodaeth sy'n hyrwyddo ac yn llywio camau gweithredu i fynd i'r afael â meysydd tanberfformiad
- Gwybodaeth berthnasol am ein gwasanaethau a swyddogaethau allweddol yn cael ei darparu i gefnogi'r broses benderfynu
- Rhoddir gwybodaeth fel rhan o ddull integredig i roi trosolwg cynhwysfawr o berfformiad y sefydliad
- Nodir a rheolir risgiau sylweddol i gyflwyno targedau y cytunwyd arnynt yn rhagweithiol ac yn effeithiol
- Dyrennir adnoddau'n effeithiol yn unol â'n strategaeth a'n blaenoriaethau.

Bydd ein Strategaeth newydd yn cynnwys newid sylweddol i'r ffordd rydym yn gweithio, yr hyn rydym yn ei wneud a sut rydym yn dyrannu adnoddau. Felly mae blwyddyn gyntaf ein Cynllun Strategol yn flwyddyn bontio er mwyn sicrhau bod newid yn cael ei reoli a bod natur y pontio'n cael ei gynllunio a'i ddeall yn ofalus. Fel rhan o'r broses hon gwneir gwaith pellach i ddatblygu a chryfhau'r trefniadau a nodwyd uchod yn ogystal ag mewn meysydd fel datblygu sefydliadol, datblygu cydweithwyr a gwerthuso.

Mae cynnydd yn erbyn y camau gweithredu a bennwyd mewn blynyddoedd blaenorol yn ffactor allweddol sy'n sbarduno newid wrth ddatblygu ac adnewyddu ein cynlluniau. Mae'r wybodaeth hon yn chwarae rôl allweddol mewn trafodaethau a gynhelir fel rhan o'r broses 'edrych yn ôl' ac mae'n cael ei defnyddio gan y Bwrdd i arwain a llywio'r cyfeiriad strategol a bennwyd yn ein cynlluniau.

Gwelliant Parhaus ac Adolygiadau Strategol

Mae'r sefydliad yn ymdrechu'n gyson i wella'r gwasanaethau y mae'n eu darparu. Yn ystod y flwyddyn, cynhaliwyd yr adolygiadau canlynol:

Adolygiad Cymheiriaid y Gymdeithas Ryngwladol o Sefydliadau Iechyd Cyhoeddus Cenedlaethol

Cynhaliwyd yr ymweliad â'r safle ar gyfer yr adolygiad cymheiriaid o Iechyd Cyhoeddus Cymru a gynhaliwyd gan gymheiriaid o'r Gymdeithasol Ryngwladol o Sefydliadau Iechyd Cyhoeddus Cenedlaethol ym mis Hydref 2017. Cyfarfu'r adolygwyr â thimau o bob rhan o'r sefydliad ac amrywiaeth eang o bartneriaid o wahanol sectorau yng Nghymru. Roedd hyn yn cynnwys y cyn-Weinidog Iechyd y Cyhoedd a Gwasanaethau Cymdeithasol, swyddogion Llywodraeth Cymru a Chyfarwyddwyr Iechyd Cyhoeddus. Disgwylir adroddiad yr adolygiad yn hanner cyntaf 2018.

Sgrinio ar gyfer y Dyfodol

Comisiynwyd adolygiad allanol o'r Adran Sgrinio gan y Tîm Gweithredol yn 2016. Gofynnwyd i'r adolygwr adolygu strwythur a threfniadaeth yr adran, gyda phwyslais penodol ar:

- Ystyried sut gall yr is-adran dyfu'n effeithlon wrth i raglenni ychwanegol gael eu hychwanegu at y portffolio; a'r
- Potensial i ddatblygu prosesau busnes craidd cyffredin rhwng rhaglenni

Cafodd adroddiad yr adolygiad a'i argymhellion eu hymgorffori mewn un rhaglen waith i alluogi'r Adran Sgrinio i gynllunio, rheoli a gweithredu datblygu gwasanaeth llwyddiannus i ddatblygu'r Is-adran - 'Sgrinio ar gyfer y Dyfodol'.

Mae pwyslais arbennig ar wneud yr adran yn gynaliadwy ar gyfer y dyfodol er mwyn bod yn gryfach ac yn fwy hyblyg i dderbyn rhaglenni sgrinio ychwanegol neu reoli newidiadau o ran cwmipas rhaglenni presennol.

Cynhaliwyd cyfres o ymarferion ymgysylltu â staff ledled Cymru gyda staff ar draws yr holl raglenni sgrinio er mwyn sicrhau bod datblygu prosiect yn cael ei lunio gan farn y staff. Nodwyd themâu drwy'r ymarferion ymgysylltu, yr oedd llawer ohonynt yn cyd-fynd ag argymhellion yr adolygiad allanol, ac maent wedi ategu datblygu ffrydiau gwaith a chynlluniau'r rhaglen.

Mae bwrdd rhaglen a chynllun prosiect wedi'u sefydlu, ac mae Rheolwr Rhaglen wedi'i benodi. Bydd Uwch-dîm Rheoli'r Adran Sgrinio yn gweithredu fel Tîm y Rhaglen yn y lle cyntaf i gynorthwyo llunio'r ffrydiau gwaith. Mae'r cynnydd wedi'i ddogfennu a'i fonitro gan Dîm y Rhaglen gydag adroddiadau diweddar'u'n cael eu darparu i'r Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Gwella yn rheolaidd.

Adolygiad Strategol o Ddeallusrwydd Iechyd

Edrychodd yr Adolygiad Strategol o Ddeallusrwydd Iechyd (a gwblhawyd ar sail adolygiad cymheiriaid gan Iechyd Cyhoeddus Lloegr ym mis Medi 2017) ar swyddogaethau deallusrwydd iechyd ar draws Iechyd Cyhoeddus Cymru, gan gynnwys yr holl weithgareddau gwyliadwriaeth. Nododd yr adolygiad nifer o gyfeiriadau cyffrous ar gyfer y dyfodol yn seiliedig ar wasanaeth cliriach a chynnig cynnyrch i ddefnyddwyr, prosesau dadansoddi data modern a defnyddio'n adnoddau'n fwy effeithlon. Gwnaeth Tîm Gweithredol Iechyd Cyhoeddus Cymru gymeradwyo'r adolygiad.

Mae'r Prosiect Trawsnewid Deallusrwydd Iechyd wedi'i sefydlu i ddylunio a gweithredu model gweithredu newydd ar gyfer deallusrwydd iechyd am y 10 mlynedd nesaf sy'n gwireddu uchelgais yr adolygiad, ac sy'n ceisio defnyddio arfer deallusrwydd iechyd arweiniol. Bydd y model hwn yn crynhoi'r cynnyrch a'r gwasanaethau deallusrwydd iechyd ar gyfer y dyfodol, a'r prosesau, technoleg a strwythurau sefydliadol ategol sydd eu hangen i'w cyflawni.

Mae Bwrdd Prosiect wedi'i sefydlu bellach i oruchwylio'r prosiect ac mae'r Cyfarwyddwr Prosiect wedi'i benodi. Mae'r prosiect ar hyn o bryd ar gam llinell sylfaenol ac ymgynghorir â defnyddwyr mewnol ac allanol fel rhan o'r broses hon.

Adolygiad o Iechyd Deintyddol y Cyhoedd

Cynhaliodd Iechyd Cyhoeddus Cymru adolygiad o swyddogaethau ac adnoddau iechyd deintyddol y cyhoedd yn 2016. Roedd angen hyn er mwyn sicrhau bod swyddogaethau iechyd deintyddol y cyhoedd yn cael eu blaenoriaethu a'u cysoni er mwyn sicrhau effaith fwyaf bosibl y tîm iechyd deintyddol y cyhoedd yng Nghymru. Gwnaeth adroddiad yr adolygiad gyfres o argymhellion, gan gynnwys tri maes allweddol i'r tîm roi arweinyddiaeth genedlaethol a chyflwyno arnynt, sef: Gwella Iechyd y Geg, Arloesedd ac Ansawdd Gwasanaethau Deintyddol a Deallusrwydd ac Iechyd y Geg.

Cafodd bwrdd prosiect ei sefydlu i fonitro a chynghori ar roi argymhellion yr adolygiad ar waith. Mae'r tîm iechyd deintyddol y cyhoedd wedi gweithio gyda rhanddeiliaid mewnol ac allanol i weithredu'r argymhellion. Bydd y camau gweithredu'n cael eu hadolygu cyn cau'r prosiect.

Datgeliadau Gorfodol

Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Hawliau Dynol

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru'n gwbl ymroddedig i gyflawni'r dyletswyddau cyffredinol a phenodol a bennwyd yn Nyletswyddau Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus (2011). Mae mesurau rheoli ar waith i sicrhau y cydymffurfir â holl rwymedigaethau'r sefydliad dan ddeddfwriaeth cydraddoldeb, amrywiaeth a hawliau dynol.

Mae gwaith yn mynd rhagddo i fodloni'r amcanion cydraddoldeb a bennwyd yn ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2016 - 2020 diwygiedig a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2016. Fel sefydliad, rydym hefyd yn arbennig o awyddus i hyrwyddo cydraddoldeb trwy weithredu'n gadarnhaol, gan sicrhau bod yr hyn rydym yn ei wneud yn ein busnes bob dydd yn deg, yn gwbl hygyrch ac yn gynhwysol i'r holl boblogaethau ac unigolion, gan gynnwys y rhai a ddiogelir rhag gwahaniaethu dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010.

Gan gefnogi'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol diwygiedig, datblygwyd cynllun gweithredu i ddatblygu'r ffrwd waith cydraddoldeb. Er bod y trefniadau llywodraethu ar gyfer cydraddoldeb yn cael eu rheoli'n gorfforaethol trwy'r Pwyllgor Pobl a Datblygu Sefydliadol, mae angen rhagor o waith er mwyn sicrhau bod trefniadau llywodraethu ar waith i fesur cynnydd yn erbyn y cynllun

gweithredu cydraddoldeb. Mae cynnydd yn erbyn y camau gweithredu yn y Cynllun Cydraddoldeb Strategol yn cael eu hadrodd i'r Pwyllgor Pobl a Datblygu Sefydliadol yn chwarterol. Wrth gyflwyno yn erbyn y cynllun hwn, mae ymrwymiad cadarn wedi'i wneud gan bob rhan a lefel o'r sefydliad i ystyried cydraddoldeb fel rhan o'r gwaith maent yn ei wneud. Yn unol â dyletswyddau adrodd y sector cyhoeddus, cyhoeddodd y sefydliad ei Adroddiad Cydraddoldeb Blynyddol 2016/17 sy'n amlygu'r cynnydd hyd yn hyn. Roedd hyn hefyd yn cynnwys gwybodaeth am ein Bwlch Cyflog Rhwng y Rhywiau, sydd hefyd wedi'i nodi ar borth y Llywodraeth. Rydym hefyd wedi adrodd ar ein data cyflogaeth, hyfforddiant a chydraddoldeb.

Gwnaed rhagor o waith i weithredu ymrwymiad cadarn y sefydliad i ymgymryd ag Asesiadau o'r Effaith ar Gydraddoldeb Iechyd (EHIA). Mae'r holl bolisiau a strategaethau newydd a diwygiedig yn destun Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb Iechyd fel y mae agweddau eraill ar y gwaith a wneir gan y sefydliad. Mae cynlluniau hyfforddiant ac adnoddau ategol yn cael eu cwblhau fel bod staff sy'n rhan o gynnal EHIA yn deall sut mae cynnal asesiadau o effaith o ansawdd uchel. Mae trefniadau llywodraethu a chraffu EHIA wrthi'n cael eu pennu a byddant ar waith yn fuan.

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru'n cydnabod bod angen gwneud mwy i sicrhau bod y gwasanaethau rydym yn eu darparu'n gynhwysol a bod y gweithlu sydd gennym yn amrywiol. Gan fod cydraddoldeb yn annatod i bob rhan o'n busnes, mae meysydd gwasanaeth, adrannau a thimau'n cael eu hannog i ystyried effeithiau'r hyn maent yn ei wneud o ran cydraddoldeb. Maent yn dechrau ymgysylltu mwy â phobl o gymunedau gwarchodedig i lywio'u gwaith. Wrth fabwysiadu'r arfer hwn, bydd Iechyd Cyhoeddus Cymru yn datblygu partneriaethau cryf â phobl o gymunedau gwarchodedig ac yn dysgu ganddynt a chyda nhw. Mae gwaith hefyd yn cael ei wneud i adolygu ein prosesau recriwtio i sicrhau bod cronfa amrywiol o unigolion yn cael eu denu i'n gweithlu. Mae'r sefydliad yn ymroddedig i nifer o fentrau sy'n gysylltiedig â'r gweithlu, er enghraifft, Hyderus o ran Anabledd, Amser am Newid a'r addewid Gweithio Blaengar i gefnogi cyflogeion beichiog a rhieni newydd yn y gweithle. Mae'r sefydliad hefyd wedi dod yn aelod o Gynllun Hyrwyddwyr Amrywiaeth Stonewall, ac roedd yn safle 338 o blith 434 o sefydliadau a gymerodd ran yn y Mynegai Cydraddoldeb yn y Gweithle. Mae hyn wedi darparu llinell sylfaen glir a mandad ar gyfer gwella, ac mae cynllun gweithredu wedi'i ddatblygu i ddatblygu'r gwaith hwn. Bydd cefnogi'r fath fentrau'n ein symud ymlaen fel sefydliad o ran amrywiaeth y gweithlu.

Fodd bynnag, trwy roi ein camau gweithredu ar waith yn unol â'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol, bydd y gwaith hwn yn gwneud cyfraniad sylweddol i lechyd Cyhoeddus Cymru wrth gyflwyno ei weledigaeth ar gyfer Cymru.

Y Gymraeg

Mae lechyd Cyhoeddus Cymru’n cydnabod bod darpariaeth gofal ac iaith yn mynd law yn llaw. Mae ansawdd darpariaeth gofal, diogelwch cleifion, urddas a pharch yn gallu cael ei gyfaddawdu trwy fethu cyfathrebu â chleifion a defnyddwyr gwasanaethau yn eu hiaith gyntaf. Dim ond trwy gyfrwng y Gymraeg y gall llawer o bobl gyfathrebu a chyfranogi yn eu gofal fel partneriaid cyfartal yn effeithiol. Rydym yn ymroddedig i ddiwallu anghenion y Gymraeg a dewisiadau ein defnyddwyr gwasanaethau.

Ers 2010, mae lechyd Cyhoeddus Cymru wedi bod yn gweithredu ei Gynllun Iaith Gymraeg statudol ac, yn ddiweddarach, fframwaith strategol Llywodraeth Cymru ar gyfer gwasanaethau’r Gymraeg ym maes iechyd, gwasanaethau cymdeithasol a gofal cymdeithasol: *‘Mwy na Geiriau’*. Gwnaed gwaith i wella argaeledd, hygyrchedd, ansawdd a chydraddoldeb ein gwasanaethau Cymraeg. Fodd bynnag, mae gweithgareddau monitro wedi arwain at y casgliad bod llawer i’w wneud o hyd i sicrhau y gall defnyddwyr gwasanaethau gyrchu ystod lawn o wasanaethau Cymraeg yn ddi-oed lle bynnag y maent yn byw yng Nghymru.

Ym mis Medi 2015, daeth Dim Smygu Cymru yn destun ymchwiliad statudol o dan adran 17 o Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993. Roedd hyn o ganlyniad uniongyrchol i gŵyn a wnaed i Gomisiynydd y Gymraeg gan ddefnyddiwr gwasanaeth. Yn ei hadroddiad ymchwilio, cadarnhaodd y Comisiynydd y gŵyn a gwnaeth argymhellion i fynd i’r afael â’r materion a godwyd yn yr adroddiad. Mae lechyd Cyhoeddus Cymru wedi bod yn gweithio i fynd i’r afael â’r materion hyn ac mae wedi cyflwyno adroddiadau cynnydd rheolaidd i’r Comisiynydd, gyda’r diweddaraf yn cael ei gyflwyno ym mis Ebrill 2018.

Yn unol â Chynllun Archwilio Mewnol lechyd Cyhoeddus Cymru 2016/17, cynhaliwyd ‘Adolygiad o Gydymffurfiaeth Reoleiddiol – y Gymraeg’ gan Wasanaeth Archwilio a Sicrwydd Partneriaeth Cydwasanaethau GIG Cymru. Amcan cyffredinol yr adolygiad oedd asesu digonolrwydd y trefniadau ar gyfer cydymffurfio rheoliadol o ran y Gymraeg, er mwyn rhoi sicrwydd i Bwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol yr Ymddiriedolaeth fod risgiau sy’n berthnasol i gyflawni amcanion y

system yn cael eu rheoli’n briodol. Cadarnhaodd yr adroddiad fod lefel y sicrwydd a roddwyd o ran effeithiolrwydd y system rheolaeth fewnol sydd yn ei lle i reoli’r risgiau sy’n gysylltiedig â chydymffurfio rheoleiddiol – y Gymraeg yn ‘sicrwydd cyfyngedig’. Mae cynllun gweithredu cychwynnol wedi’i weithredu er mwyn mynd i’r afael â’r materion a godwyd yn yr adroddiad ac i weithredu ei argymhellion. Rhoddodd y gwaith dilynol yr Archwiliad Mewnol radd ‘Sicrwydd Rhesymol’ ym mis Hydref 2017.

Mae Pwyllgor Pobl a Datblygu Sefydliadol y Bwrdd yn cael adroddiadau rheolaidd ar faterion y Gymraeg. Mae’r Bwrdd yn cael adroddiad blynyddol ar weithredu’r Cynllun Iaith Gymraeg.

Cafodd Grŵp y Gymraeg lechyd Cyhoeddus Cymru (Pwyllgor y Gymraeg gynt) ei adfer yn 2017. Mae cynrychiolwyr o bob cyfarwyddiaeth yn mynd i gyfarfodydd chwarterol a chanddynt ffocws strategol yn bennaf. Yn ogystal, mae gan gyfarwyddiaethau ‘Hyrwyddwyr yr Iaith Gymraeg’ enwebedig i gydlynu a datblygu materion Cymraeg yn eu hardaloedd.

Rhagwelir y bydd lechyd Cyhoeddus Cymru yn destun Rheoliadau Safonau’r Gymraeg (Rhif 7) o fis Medi 2018. Bydd y safonau’n cymryd lle’r Cynllun Iaith Gymraeg. Dros y ddwy flynedd nesaf, bydd ffocws a momentwm parhaol o ran cyflawni ein rhwymedigaethau Cymraeg, a bydd Grŵp y Gymraeg, y Tîm Gweithredol a’r Pwyllgor Pobl a Datblygu Sefydliadol yn derbyn adroddiadau cynnydd rheolaidd. Bydd adroddiadau monitro blynyddol yn parhau i gael eu cyflwyno i’r Bwrdd, Comisiynydd y Gymraeg a Llywodraeth Cymru.

Ymdrin â Chwynion a Phryderon

Mae gan lechyd Cyhoeddus Cymru drefniadau ar waith i’w alluogi i reoli cwynion a phryderon ac ymateb iddynt er mwyn bodloni gofynion Rheoliadau’r Gwasanaeth lechyd Gwladol (Trefniadau Pryderon, Cwynion ac lawn) (Cymru) 2011 ac Arweiniad Polisi Cymru Gyfan ar gyfer Gweithio i Wella. Mae’r Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Gwella’n goruchwylio cwynion a phryderon (gweler tudalennau 92 - 94).

Yn 2017/18 rhoddwyd gwybod i Lywodraeth Cymru am ddau ddigwyddiad difrifol, y ddau’n ymwneud â’r Adran Sgrinio. Yn ychwanegol, cafwyd 53 o gwynion ffurfiol ar gyfer y cyfnod.

Cynhaliwyd adolygiad o’r broses ad-dalu hawliadau yn lechyd Cyhoeddus Cymru gan yr Archwiliad Mewnol yn unol â Chynllun Archwilio Mewnol 2017-18, a rhoddwyd gradd sicrwydd sylweddol am hyn. Gweler tudalennau 90 - 92 am ragor o fanylion.

• Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth

Mae Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000 yn rhoi hawl mynediad i’r cyhoedd i amrywiaeth o gofnodion a gwybodaeth a gedwir gan gyrff cyhoeddus ac mae’n rhoi ymrwymiad i’r sector cyhoeddus fod yn fwy agored a thryloyw. Yn 2017/18, cafodd lechyd Cyhoeddus Cymru 83 o geisiadau am wybodaeth erbyn diwedd mis Mawrth 2018.

Atebwyd 82 o’r rhain o fewn y targed, sef 20 diwrnod, gan ymateb i un yn unig y tu allan i’r terfyn amser. Roedd hyn yn sgil ymholiad cymhleth ac estynnwyd y terfyn amser gyda chytundeb y ceisydd.

Cynaliadwyedd a Chynllun Cyflenwi Lleihau Carbon

Mae lechyd Cyhoeddus Cymru’n llwyr gefnogi cynigion manwl mewn dogfennau ymgynghori amrywiol Llywodraeth Cymru i sefydlu datblygiad cynaliadwy fel egwyddor drefnu ganolog cyrff sector cyhoeddus yng Nghymru trwy sicrhau ffocws clir ar ganlyniadau a bod penderfyniadau strategol yn cael eu llywio trwy ystyried penderfynyddion ehangach ie chyd y lles. Mae lechyd Cyhoeddus Cymru’n cydnabod bod datblygiad cynaliadwy ac ie chyd y cyhoedd wedi’u cysylltu’n gynhenid a bod angen camau gweithredu cyfatebol a chydlynol er mwyn wynebu heriau allweddol o ran y ddau yng Nghymru.

Mae’r sefydliad wedi cynnal asesiadau risg ac mae Cynlluniau Cyflenwi Lleihau Carbon ar waith yn unol â gofynion parodrwydd am argyfyngau ac argyfyngau sifil posibl yn seiliedig ar ragolygon tywydd Rhaglen Effeithiau Hinsawdd y DU 2009 i sicrhau y cydymffurfir â rhwymedigaeth y sefydliad dan Ddeddf Newid yn yr Hinsawdd 2008 a’r gofynion Adrodd Addasiadau.

Rydym yn monitro ôl troed carbon y sefydliad gan ddefnyddio 2015/16 fel ffigur gwaelodlin ac rydym wedi mabwysiadu menter Llywodraeth Cymru o sicrhau bod cynaliadwyedd yn cael ei sefydlu ym mhopeth rydym yn ei wneud. Er mwyn gwella hyn, rydym wedi penodi meini prawf cynaliadwyedd amgylcheddol a chymdeithasol yn ein buddsoddiadau mewn prosiectau ystadau mawr. Er enghraifft, mae gan ein hadeilad newydd yn 2 Cwr y Ddinas, Caerdydd, radd BREEAM ‘ragorol’ ac mae wedi ennill nifer o wobrau arfer gorau yn ystod 2017/18 gan gynnwys y Wobr Gwerth, Gwobr Procuar + (ar gyfer tendro a chaffael), Gwobr Ryngwladol Green Apple, Gwobr Cynaliadwyedd y GIG a Gwobr Cynaliadwyedd Rhagoriaeth Adeiladu yng Nghymru.

Cynhaliwyd adolygiad archwilio mewnol blynyddol yr Adroddiad Cynaliadwyedd Amgylcheddol ar gyfer 2016/17 yn unol â Chynllun Archwilio Mewnol 2017-18, a rhoddwyd gradd sicrwydd sylweddol am hyn. Gweler tudalen 90 - 92 am ragor o fanylion.

Cynllunio at Argyfwng/ Argyfyngau Sifil Posibl

Mae lechyd Cyhoeddus Cymru’n gyfrifol am ddarparu parodrwydd am argyfyngau ie chyd y cyhoedd, gwydnwch ac arweinyddiaeth ymateb, a chyingor gwyddonol a thechnegol ar bob lefel sefydliadol, gan weithio mewn partneriaeth â sefydliadau eraill er mwyn diogelu ie chyd y cyhoedd yng Nghymru.

Mae Deddf Argyfyngau Sifil Posibl (2004) yn gosod nifer o ddyletswyddau diogelu sifil ar lechyd Cyhoeddus Cymru o ran:

- Asesu risg
- Cynlluniau argyfwng
- Rhybuddio a hysbysu
- Rhannu gwybodaeth
- Cydweithredu ag ymatebwyr lleol

Er mwyn cyflwyno’r dyletswyddau’n effeithiol (y mae angen eu datblygu mewn amgylchedd amlasiantaeth), mae gan lechyd Cyhoeddus Cymru gynrychiolaeth ar y pedwar Fforwm Lleol Cymru Gydnerth. Mae hyn yn galluogi sefydlu a chynnal trefniadau amlasiantaeth i ymateb i argyfyngau mawr.

Mae’r sefydliad yn cydweithredu’n rheolaidd ag asiantaethau partner i ddatblygu cynlluniau hyblyg i alluogi ymateb effeithiol ar y cyd i ddigwyddiad er mwyn sefydlu gwydnwch yn wyneb ystod eang o heriau aflonyddgar. Yn ystod 2017/2018 mae lechyd Cyhoeddus Cymru wedi ymgysylltu â phartneriaid yn y cynllunio ar gyfer digwyddiadau lle mae llawer iawn o bobl wedi eu hanafu a Rownd Derfynol Cynghrair Pencampwyr UEFA (2017) yn ogystal â llu o weithgareddau ar gynlluniau gwaith Fforwm Lleol Cymru Gydnerth.

Fel ymatebwr Categori 1, mae’n ofynnol i lechyd Cyhoeddus Cymru, dan y Ddeddf Argyfyngau Sifil Posibl (2004) gynnal a datblygu cynlluniau i sicrhau y gall y sefydliad gyflawni ei swyddogaethau os yw argyfwng yn digwydd neu’n debygol o ddigwydd, cyn belled ag y bo’n angenrheidiol neu’n ddymunol at ddiben atal yr argyfwng, lleihau, rheoli neu leddfu ei effeithiau, neu gymryd camau eraill mewn cysylltiad ag ef. Mae’r Cynllun Ymateb i Argyfwng yn rhoi fframwaith i sefydlu, creu a gwella gwydnwch.

Mae Cynllun Ymateb i Argyfwng Iechyd Cyhoeddus Cymru’n manylu ar drefniadau ymateb y sefydliad i unrhyw argyfwng, digwyddiad neu achos sy’n effeithio ar adnoddau a galluoedd iechyd y cyhoedd neu’n golygu bod angen eu symud y tu hwnt i’r arfer.

Yn 2017 dilysodd y sefydliad y cynllun argyfwng fel rhan o’i raglen ymarfer. Gwnaeth ymarfer AKVO brofi gallu’r sefydliad i ymateb i ddigwyddiad cemegol bwriadol. Ceisiodd yr ymarfer desg hwn roi sicrwydd bod trefniadau’r sefydliad yn addas at y diben yn ogystal â helpu i nodi gwendidau cynllunio, bylchau o ran adnoddau ac eglurder yn ymwneud â rolau a chyfrifoldebau.

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru’n parhau i gyfranogi mewn hyfforddiant ac ymarferion mewnol ac allanol. Mae’r sefydliad yn parhau i gynnal ymarfer byw bob tair blynedd, ymarfer pen bord a sefydlu’r ganolfan reolaeth yn ffisegol yn flynyddol ac mae prawf cyfathrebu’n rhaeadr bob chwe mis yn unol â gofynion Arweiniad Craidd Cyhoeddus Cynllunio at Argyfwng GIG Cymru.

Mae gan Iechyd Cyhoeddus Cymru Grŵp Sicrwydd Cynllunio at Argyfwng i gydlynu gweithgaredd cynllunio at argyfwng yn y sefydliad. Fel rhan o gryfhau llywodraethu cynllunio at argyfwng, adolygwyd y trefniadau hyn a datblygwyd cylch gorchwyl diwygiedig yn 2018.

Fel rhan o’r gwaith parhaus i gryfhau cydnerthedd ar draws y sefydliad, recriwtiwyd Rheolwr Cynllunio at Argyfwng a Pharhad Busnes i rôl newydd ym mis Ionawr 2018. Caiff cynigion i gryfhau swyddogaeth Cynllunio at Argyfwng y sefydliad eu hamlinellu yng nghynllun gwaith Cynllunio at Argyfwng 2018/2019. Mae hyn yn ceisio ysgogi rhagor o welliannau ar gyfer cynllunio sy’n canolbwyntio ar asesu risg a’r gwersi a nodwyd, gan ymgorffori cysyniadau Rheoli Argyfwng Integredig yn y sefydliad. Yn ogystal, rhoddir ystyriaeth ar hyn o bryd i uno trefniadau Cynllunio at Argyfwng a Pharhad Busnes i ddarparu mwy o wydnwch a gallu i ymateb yn y sefydliad.

Mae copi o Gynllun Argyfwng Iechyd Cyhoeddus Cymru, yn ogystal â gwybodaeth ychwanegol am Gynllunio ar Argyfwng, Gwydnwch ac Ymateb i’w gweld yma www.publichealthwales.org/emergency-preparadness

Parhad Busnes

Mae angen i’r GIG allu cynllunio at amrywiaeth eang o ddigwyddiadau ac argyfyngau ac ymateb iddynt. Felly mae angen i Iechyd Cyhoeddus Cymru sicrhau bod gwasanaethau allweddol yn cael eu cynnal wrth wynebu aflonyddwch. Mae’r sefydliad yn parhau i ymgorffori’r model Cynllunio, Gwneud, Gwirio, Gweithredu a nodwyd fel arfer gorau i sefydlu, gweithredu, monitro, adolygu, cynnal a gwella’n barhaus Fframwaith Rheoli Parhad Busnes y sefydliad.

Mae Fframwaith Parhad Busnes Iechyd Cyhoeddus Cymru yn darparu’r egwyddorion, y dull a’r rhagdybiaethau sy’n ysgogi datblygu, gweithredu a chynnal parhaus trefniadau parhad busnes yn y sefydliad. Mae’r fframwaith hwn yn pennu amcanion parhad busnes y sefydliad ac mae’n ymrwymiad ffurfiol i gyflawni’r rhaglen rheoli parhad busnes a gwelliant parhaus.

Mae’r Fframwaith Parhad Busnes yn eistedd ochr yn ochr â Phroses Rheoli Digwyddiadau Parhad Busnes ac mae cynlluniau parhad busnes unigol Cyfarwyddiaeth/Adrannol yn sail i hyn. Mae’r rhain yn amlinellu’r camau gweithredu a phrosesau penodol ar gyfer defnyddio cynlluniau, rolau a chyfrifoldebau a sut y caiff effaith y risgiau ei rheoli. Mae hyn er mwyn sicrhau y gall gweithgareddau hanfodol gael eu hadfer o fewn amserlenni priodol. Mae’r cynlluniau’n cael eu cyfeirio gan asesiad risg i nodi peryglon a bygythiadau lle mae angen i’r sefydliad gynllunio, yng nghyd-destun gweithgareddau allweddol.

Mae llawer o risgiau sy’n gallu bygwth gweithrediad arferol swyddogaethau hanfodol Iechyd Cyhoeddus Cymru. Fodd bynnag, gall yr effeithiau o bob risg gael eu categorïddio i un o dair effaith generig wahanol gan gynnwys: gwrthod mynediad, tarfu ar wasanaeth(au) allweddol a phersonél ddim ar gael. Mae’r broses cynllunio parhad busnes wedi’i strwythuro i adlewyrchu’r effeithiau cyffredinol hyn a chymerir camau gweithredu i liniaru’r effeithiau hyn yn unol â hynny.

Drwy gydol 2017, cynhaliwyd nifer o ymarferion desg i brofi cynlluniau parhad busnes adrannol a nodi meysydd i’w datblygu a’u cryfhau ymhellach. Yn dilyn y gyfres o ymarferion, cafodd cynlluniau eu diwygio er mwyn sicrhau eu bod yn addas at y diben. Gwnaeth yr archwiliad mewnol hefyd adolygu ein trefniadau parhad busnes a rhoddwyd ‘sicrwydd rhesymol’ am hyn.

hwn gan hunanasesiad y sefydliad yn erbyn y Safon Llywodraethu, Arweinyddiaeth ac Atebolrwydd (fel rhan o’r Safonau Iechyd a Gofal), a’i ategu gan dystiolaeth o archwiliadau mewnol ac allanol. Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru’n dilyn ysbryd y Cod yn effeithiol ac yn cynnal ei fusnes yn agored ac yn unol â’r Cod. Mae’r Bwrdd yn cydnabod nad yw holl elfennau adrodd y Cod wedi’u hamlinellu yn y datganiad llywodraethu hwn, ond maent wedi’u hadrodd yn fanylach yn Adroddiad Blynyddol ehangach y sefydliad. Nid adroddwyd ymadawiadau â’r Cod Llywodraethu Corfforaethol.

Cynllun Pensiwn y GIG

Fel cyflogwr â staff, y mae ganddynt hawl i Gynllun Pensiwn y GIG, mae mesurau rheoli ar waith er mwyn sicrhau y cydymffurfir â’r holl rwymedigaethau cyflogwr a gynhwysir yn rheoliadau’r cynllun. Mae hyn yn cynnwys sicrhau bod didyniadau o gyflog, cyfraniadau cyflogwr a thaliadau i mewn i’r Cynllun yn gyson â rheolau’r Cynllun, a bod cofnodion aelodau’r Cynllun Pensiwn yn cael eu diweddarau’n gywir yn unol â’r amserlenni a nodwyd yn y Rheoliadau. Mae nodyn 11 i’r cyfrifon yn rhoi manylion am y cynllun, sut mae’n gweithredu a hawl gweithwyr.

Cyfarwyddiadau Gweinidogol

Er y ceir Cyfarwyddiadau Gweinidogol gan sefydliadau GIG Cymru, nid yw’r rhain bob amser yn berthnasol i Iechyd Cyhoeddus Cymru. Rhestrir yr holl Gyfarwyddiadau Gweinidogol a gyhoeddir trwy gydol y flwyddyn ar wefan Llywodraeth Cymru .

Yn ystod 2017/18 cyhoeddwyd saith Cyfarwyddyd Gweinidogol (Offerynnau Anstatudol) gan Lywodraeth Cymru ond roeddent wedi’u hanelu’n benodol at wasanaethau a ddarperir gan Fyrddau Iechyd Lleol, felly nid oedd unrhyw gamau’n ofynnol gan Iechyd Cyhoeddus Cymru. Roedd un Cyfarwyddyd Gweinidogol (2017 Rhif 17) ynglŷn â chyflwyno meddyginiaethau newydd wedi’i anelu at Fyrddau Iechyd Lleol ac Ymddiriedolaethau, ond penderfynwyd nad oedd angen cymryd unrhyw gamau.

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi gweithredu ar yr holl Gylchlythyrau Iechyd Cymru, ac ymateb iddynt, a gyhoeddwyd yn ystod 2017/18 ac a oedd yn berthnasol i Iechyd Cyhoeddus Cymru. O’r 48 a gyhoeddwyd, roedd 29 o’r rhain yn berthnasol i Iechyd Cyhoeddus Cymru. Roedd angen gweithredu ar 15 ohonynt.

Mae’r Cynllun Rheoli Digwyddiad yn amlinellu ac yn diffinio’n glir gynllun gweithredu wedi’i ddogfennu ar gyfer ei ddefnyddio ar adeg y digwyddiad. Drwy gydol 2017/2018 cafodd y cynllun ei weithredu nifer o weithiau, yn arbennig mewn ymateb i nifer o achosion o golli pŵer a effeithiodd ar nifer o wasanaethau, yn ogystal ag ymosodiad meddalwedd wystlo WannaCry ar y GIG.

Er mwyn datblygu a chryfhau ein trefniadau parhad busnes ymhellach, mae rhaglen waith yn parhau i gael ei gweithredu a’i datblygu sy’n disgrifio’r camau gweithredu a gaiff eu cymryd dros y tair blynedd nesaf. Mae’r rhaglen waith yn cynnwys camau gweithredu a nodwyd wrth ddatblygu Fframwaith a Phroses Parhad Busnes, yn ogystal â gwersi a nodwyd drwy’r profi a dysgu o ddigwyddiadau. Mae’r Grŵp Parhad Busnes, sy’n cynnwys cynrychiolaeth o bob gwasanaeth yn Iechyd Cyhoeddus Cymru, yn goruchwyllo gweithredu’r rhaglen waith.

Caiff trefniadau Parhad Busnes eu datblygu ymhellach a’u hadlewyrchu yn y cynllun gweithredu ar gyfer y swyddogaeth yn 2018/2019 ar ôl ymgynghori â rhanddeiliaid. Mae hyn yn ceisio adeiladu cydnerthedd sefydliadol gyda’r gallu am ymateb effeithiol i ddiogelu staff, rhanddeiliad, enw da a gweithgareddau’r sefydliad.

Ceir copi o Fframwaith Parhad Busnes a Phroses Rheoli Digwyddiad y sefydliad yma [www. publichealthwales.org/emergency-preparadness](http://www.publichealthwales.org/emergency-preparadness)

Diogelwch Data

Adroddir digwyddiadau llywodraethu gwybodaeth ‘achosion y bu ond y dim iddynt ddigwydd’ trwy system rheoli digwyddiadau’r sefydliad. Adroddir unrhyw ddigwyddiad difrifol yn llawn i’r Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Gwella (y Pwyllgor Llywodraethu Gwybodaeth gynt) a Llywodraeth Cymru a chynhelir ymchwiliadau llawn Dadansoddiad Achos Gwreiddiol.

Nid adroddodd Iechyd Cyhoeddus Cymru lithriad diogelwch data i Swyddfa’r Comisiynydd Gwybodaeth (SCG) yn ystod 2017/18.

Cod Llywodraethu Corfforaethol y DU

Mae’n ofynnol i ni gydymffurfio â *Chod Llywodraethu Corfforaethol y DU: llywodraethu corfforaethol mewn adrannau llywodraeth ganolog: cod ymarfer da 2011*. Mae’r wybodaeth a roddir yn y datganiad llywodraethu hwn yn rhoi asesiad o sut rydym yn cydymffurfio â phrif egwyddorion y Cod gan eu bod yn ymwneud â sefydliad sector cyhoeddus GIG yng Nghymru. Llywiwyd yr asesiad

Cyrff a Gynhelir

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi cynnal un corff yn ystod 2017/18:

Cydweithrediaeth Iechyd GIG Cymru

Sefydlwyd Cydweithrediaeth GIG Cymru yn 2015 ar gais Prif Weithredwyr GIG Cymru i wella lefel y cydweithio rhwng cyrff GIG Cymru, GIG Cymru a'i randdeiliaid. Mae gwaith y Gydweithrediaeth yn cynorthwyo gwella ansawdd gofal i gleifion ac, yn y pen draw, yn gwella gwasanaethau'r GIG ledled Cymru.

Dyma swyddogaethau craidd y Gydweithrediaeth:

- Cynllunio gwasanaethau ar draws ffiniau sefydliadol i gynorthwyo nodau strategol
- Rheoli rhwydweithiau clinigol, rhaglenni strategol a phrosiectau ar draws ffiniau sefydliadol
- Cydlynu gweithgareddau a thimau ar draws GIG Cymru er mwyn symleiddio prosesau presennol

Mae'r Gydweithrediaeth yn cael ei chynnal gan Iechyd Cyhoeddus Cymru, ar ran GIG Cymru, o dan gytundeb cynnal ffurfiol sydd wedi'i lofnodi gan bob un o ddeg Prif Weithredwr GIG Cymru a Chyfarwyddwr y Gydweithrediaeth. Ym mis Ebrill 2017, mae gan y Gydweithrediaeth linell adrodd glir i fyny at Grŵp Gweithredol y Gydweithrediaeth (gyda'r Prif Weithredwyr yn cwrdd yn fisol) ac, yn y pen draw, i'r Fforwm Arwain Cydweithredol newydd (gyda'r Cadeiryddion a'r Prif Weithredwyr yn cwrdd tua phob chwarter). Mae Grŵp Gweithredol y Gydweithrediaeth a'r Fforwm Arwain Cydweithredol yn llofnodi cynllun gwaith y Gydweithrediaeth.

Daeth y cytundeb cynnal cychwynnol am flwyddyn i ben ar 31 Mawrth 2016. Cymeradwywyd cytundeb cynnal diwygiedig ar gyfer 2016-19 gan Fwrdd Iechyd Cyhoeddus Cymru ym mis Ebrill 2016. Mae'n rhoi manylion am gyfrifoldebau Bwrdd Iechyd Cyhoeddus Cymru a'r corff a gynhelir. Mae'r Bwrdd yn cael sicrwydd ar gydymffurfio â thelerau'r cytundeb trwy lunio Datganiad ac Adroddiad Cydymffurfio Blynyddol gan y gydweithrediaeth. Caiff yr Adroddiad ar gyfer 2017/18 ei dderbyn gan y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol a'r Bwrdd ym mis Mai 2018.

Mae gan y Gydweithrediaeth ei phroses rheoli risg ei hun a byddai risgiau o'i Chofrestr Risgiau Corfforaethol yn cael eu huwchgysirio i'r Bwrdd hwn fel y bo'n briodol. Fel y nodwyd ar dudalen 90, arweiniodd adolygiad archwilio mewnol a rwydweithiau clinigol, wedi'i reoli gan y Gydweithrediaeth, at radd sicrwydd cyfyngedig. Mae cynllun gweithredu yn ei le a bydd y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol yn monitro cynnydd yn 2018/19.

Ym mis Mai 2017 cytunodd y Bwrdd i gynnal yr Uned Cyflawni Cyllid. Mae cytundeb cynnal wedi'i ddatblygu sy'n amodol ar gytundeb ar hyn o bryd. Mae'r trefniadau llywodraethu'n seiliedig ar y trefniadau presennol gyda'r Gydweithrediaeth.

Cafodd adolygiad o'r trefniadau llywodraethu sydd yn eu lle ar gyfer y rhwydweithiau clinigol, sy'n rhan o'r Gydweithrediaeth, ei gynnal fel rhan o Gynllun Archwilio Mewnol 2017-18, a rhoddwyd gradd sicrwydd cyfyngedig am hyn. Gweler tudalennau 90 - 92 am ragor o fanylion.

Staff ac Ymgysylltu â Staff

Rydym yn ymgysylltu â'n staff mewn nifer o ffyrdd sy'n rhan o'r gwiriadau a'r cydbwysedd rydym yn eu cynnal er mwyn galluogi llywodraethu da.

Wrth gefnogi'r Bwrdd a'r Weithrediaeth, mae gennym un grŵp cynghori ffurfiol - y Fforwm Partneriaeth Lleol, y Cydbwyllgor Trafod Telerau (JNC). Mae'r cylch gorchwyl ar gyfer y Fforwm Partneriaeth Lleol yn cael eu hadolygu a chaiff ei gyflwyno i'r ar gyfer ei gymeradwyo yn 2018/19. Cyfarfu'r JNC dair gwaith yn ystod 2017/18 hyd nes iddo gael ei ailgyfansoddi fel y Fforwm Partneriaeth Lleol o fis Ionawr 2018.

Mae gennym hefyd Grŵp Trafod Meddygol a Deintyddol ar y cyd wedi'i hen sefydlu. Mae Senedd Nyrsio'r sefydliad yn cynghori ac yn rhoi diweddariadau ar faterion proffesiynol ynglŷn â gweithwyr proffesiynol Nyrsio a Bydwreigiaeth. Mae'r fforymau hyn yn rhoi mecanweithiau sy'n galluogi adborth i uwch-reolwyr ar berfformiad sefydliadol neu faterion eraill yr hoffai staff eu codi, sy'n cynorthwyo tryloywder. Yn ychwanegol at y mecanweithiau ffurfiol hyn, mae gennym broses ymgynghori sy'n agored i'r holl staff ar gyfer yr holl bolisiau sefydliadol newydd a diwygiedig, cynhadledd staff, digwyddiadau ymgysylltu â staff, y manteisir arnynt i gyd er mwyn cymryd rhan mewn sgysiau â staff ar lefelau unigol a grŵp. Mae'r mecanweithiau hyn yn cael eu defnyddio'n gyfochrog â blog agored, fforwm ar y we a ffyrdd rhithwir eraill i staff rannu eu gwaith a'u barn. Yn ystod y flwyddyn, rydym wedi cynnal digwyddiadau ymgysylltu gyda staff i rannu'r CTCL a chreu trafodaeth am y gwerthoedd a'u hystyr i'r holl staff ar draws y sefydliad.

Adolygiad o Effeithiolrwydd

Fel Prif Weithredwr a Swyddog Atebol, mae gennyf gyfrifoldeb am adolygu effeithiolrwydd y system reolaeth fewnol.

Caiff yr adolygiad o'r system reolaeth fewnol ei lywio gan waith yr archwilwyr mewnol, y swyddogion Gweithredol yn y sefydliad y mae ganddynt gyfrifoldeb am ddatblygu a chynnal y fframwaith rheolaeth fewnol, a sylwadau a wnaed gan archwilwyr allanol yn eu llythyr archwilio ac adroddiadau eraill.

Mae'r Bwrdd a'r Pwyllgorau wedi adolygu effeithiolrwydd y system reolaeth fewnol ynghylch y sicrwydd a gafwyd. Y Fframwaith Sicrwydd Bwrdd yw'r mecanwaith ar gyfer monitro risgiau strategol yn agos a chreffir arno ym mhob cyfarfod Bwrdd a Phwyllgor. Ar ôl adolygu'r system reolaeth fewnol, gallaf gadarnhau ei bod yn effeithiol wrth roi'r sicrwydd angenrheidiol i'r Bwrdd a'r Pwyllgorau.

Cynhaliodd pob Pwyllgor hunanasesiad yn ystod 2017/18. Ystyriodd y Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Gwella ganlyniadau ei hunanasesiad mewn gweithdy a gynhaliwyd ym mis Tachwedd 2017, ac ar ôl hynny datblygwyd cynllun gweithredu a'i gymeradwyo gan y Pwyllgor ym mis Chwefror 2018. Caiff canlyniadau'r asesadau ar gyfer y Pwyllgorau Archwilio a Llywodraeth Corfforaethol a Phobl a Datblygu Sefydliadol eu hystyried mewn gweithdai a gynhelir yn Chwarter 1, 2018-19.

O fis Tachwedd 2017, cyflwynwyd arolygon ôl-cyfarfod i alluogi'r Bwrdd a Phwyllgorau i hunanasesu effeithiolrwydd yn barhaus. Cafodd canlyniadau pob arolwg eu hystyried gan Gadeirydd a Phrif Weithredwr Iechyd Cyhoeddus Cymru (neu Gadeirydd Pwyllgor priodol) a'u defnyddio i lywio gwelliannau o ran gweinyddu cyfarfodydd, paratoui agenda ac ymddygiad yn ystod cyfarfodydd. Bydd y Bwrdd yn parhau i ystyried sut y mae'n asesu ei effeithiolrwydd yn 2018/19.

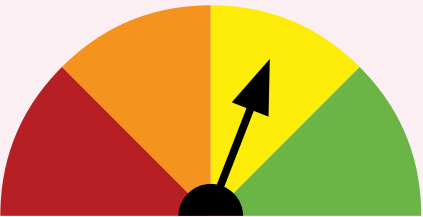
Archwilio Mewnol

Mae archwilio mewnol yn rhoi llif sicrwydd i'r Swyddog Atebol, a'r Bwrdd trwy'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol, ar y system reolaeth fewnol. Fel Prif Weithredwr, rwyf wedi comisiynu rhaglen o waith archwilio sydd wedi cael ei wneud yn unol â'r Safonau Archwilio Mewnol Sector Cyhoeddus trwy Bartneriaeth Cydwasanaethau GIG Cymru. Cytunir ar gwmpas y gwaith hwn â'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol ac mae'n canolbwyntio ar feysydd risg penodol a blaenoriaethau gwella lleol.

Mae barn gyffredinol y Pennaeth Archwilio Mewnol am lywodraethu, rheoli risg a rheolaeth yn swyddogaeth o'r rhaglen archwilio ar sail risg hon ac mae'n cyfrannu at y darlun o sicrwydd sydd ar gael i'r Bwrdd wrth adolygu effeithiolrwydd a chefnogi ein hymgyrch ar gyfer gwelliant parhaus.

Mae'r Pennaeth Archwilio Mewnol wedi casglu:

Gradd Sicrwydd

Melyn

“Yn fy marn i gall y Bwrdd gael **sicrwydd rhesymol** bod trefniadau i sicrhau llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fewnol, yn y meysydd sy’n cael eu hadolygu, wedi’u cynllunio’n addas a’u cymhwyso’n effeithiol. Mae angen sylw rheolwr ar rai materion wrth gynllunio rheolaeth neu gydymffurfio ag effaith isel i gymedrol ar fod yn agored i risg weddilliol nes iddynt gael eu datrys.”

Mae'r sail dystiolaeth ar gyfer ffurfio'r farn gyffredinol fel a ganlyn:

- Asesiad o'r amrywiaeth o opsiynau unigol sy'n codi o aseiniadau archwilio seiliedig ar risg a gynhwysir yn y cynllun Archwilio Mewnol sydd a adroddwyd i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol drwy gydol y flwyddyn. Mae'r asesiad hwn wedi ystyried perthnasedd cymharol y meysydd hyn a chanlyniadau unrhyw archwiliadau dilynol wrth ddatblygu gwelliannau rheoli.
- Canlyniadau unrhyw waith archwilio sy'n gysylltiedig â'r Safonau Iechyd a Gofal gan gynnwys, os yw'n briodol, y dystiolaeth sydd ar gael a ddefnyddiwyd gan y Bwrdd i gyrraedd ei ddatganiad mewn perthynas â'r hunanasesiad ar gyfer y modiwl Llywodraethu, Arweinyddiaeth ac Atebolrwydd.
- Adolygiadau sicrwydd eraill sy'n effeithiol ar farn y Pennaeth Archwilio Mewnol gan gynnwys gwaith archwilio a gyflawnwyd mewn sefydliadau eraill.

Fel y nodwyd uchod, mae'r canlyniadau manwl hyn wedi'u crynhoi i greu darlun o sicrwydd ar draws yr Ymddiriedolaeth.

Yn ogystal, mae'r Pennaeth Archwilio Mewnol wedi ystyried amlygiad i risg weddilliol ar draws yr aseiniadau hynny lle adroddwyd sicrwydd cyfyngedig. Lle y gwneir newidiadau i'r cynllun archwilio yna caiff y rhesymau eu cyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol ar gyfer eu hystyried a'u cymeradwyo. Ac eithrio lle mae'r farn wedi'i chyfyngu i'r meysydd hynny a oedd yn destun yr adolygiad archwilio, mae'r Pennaeth Archwilio Mewnol yn ystyried effaith newidiadau a wnaed i'r cynllun wrth ffurfio eu barn gyffredinol.

Wrth gyrraedd y farn hon, mae'r Pennaeth Archwilio Mewnol wedi nodi bod y rhan fwyaf o adolygiadau yn ystod y flwyddyn wedi casglu'n gadarnhaol gyda threfniadau rheoli cadarn ar waith mewn rhai meysydd. Fodd bynnag, cyhoeddwyd adroddiadau archwilio gyda chasgliad o sicrwydd cyfyngedig ar gyfer codi pryderon, seiberddiogelwch a llywodraethu Rhwydweithiau Clinigol. Cafwyd ei bod yn ofynnol cael gwelliannau o ran llywodraethu, rheoli risg a rheoli effeithiau ar gyfer y meysydd hyn.

Mae Cynlluniau Gweithredu wedi'u rhoi ar waith mewn ymateb i argymhellion yr adroddiad ar gyfer pob adroddiad. Mae'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol yn olrhain yr holl argymhellion a wnaed gan y Pennaeth Archwilio Mewnol ac yn sicrhau yr eir i'r afael â hwy yn y sefydliad.

I gael rhagor o fanylion am yr adroddiadau a dderbyniwyd, gweler tudalennau 90 - 92.

Atal Twyll

Mae Gwasanaeth Atal Twyll Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro'n darparu gwasanaeth i Iechyd Cyhoeddus Cymru. Cwblhawyd ei gynllun gwaith ar gyfer 2017/18 ac roedd yn cwmpasu'r holl ofynion dan gyfarwyddiadau Llywodraeth Cymru. Mae'r Gwasanaeth Atal Twyll yn rhoi adroddiadau a diweddariadau rheolaidd i aelodau'r Tîm gweithredol ac yn uniongyrchol i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol. Cafodd y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol Adroddiad Blynnyddol Atal Twyll a Llygredd ar gyfer 2017/18. Cynhaliwyd Hunanasesiad Risg yn erbyn Safonau Gwarchod y GIG i Ddarparwyr – Twyll, Llwgrwobrwyo a Llygredd/Contract Safonol y GIG. Cyflawnodd Iechyd Cyhoeddus Cymru sgôr 'werdd' ar gyfer pob un o'r safonau, sy'n golygu nad oes meysydd wedi'u nodi ar gyfer gwella.

Archwilio Allanol – Swyddfa Archwilio Cymru (SAC)

Archwilydd Cyffredinol Cymru yw'r archwilydd allanol statudol i'r GIG yng Nghymru. Mae SAC yn ymgymryd â rôl archwilydd allanol Iechyd Cyhoeddus Cymru ar ran yr Archwilydd Cyffredinol. Cwblhaodd Swyddfa Archwilio Cymru ei Hasesiad Strwythuredig ar gyfer 2017 ac ar y cyfan daethant i'r casgliad bod y sefydliad yn gwella ymhellach agweddau ar ei drefniadau llywodraethu a chynllunio ond nid oedd eto'n adrodd yn effeithio ar ei berfformiad nac yn gweithredu rhai trefniadau allweddol. Nodwyd y bu'r sefydliad yn rhagweithiol wrth asesu effeithiolrwydd sefydliadol ehangach ac roedd yn gweithio i wella ac ymgorffori trefniadau ar gyfer llywodraethu da a chynnwys rhanddeiliaid a'r cyhoedd i lywio cynllunio tymor hwy. Mae cyflwyno adroddiadau ariannol wedi gwella ond nid yw pob rhan o fusnes y sefydliad yn cael ei gofnodi mewn adroddiadau perfformiad ac mae adrodd ar gynnydd yn erbyn y cynllun gweithredol yn anfyndych ac mae rhai trefniadau allweddol ar gyfer datblygiadau gwybodeg nad ydynt wedi'u gweithredu eto.

Yn benodol, casglodd yr adroddiad fod:

- Cynllunio ariannol a rheoli cyllidebol yn parhau i weithio'n dda. Fodd bynnag, er bod manylion mewn adroddiadau cyllid y bwrdd wedi gwella, prin oedd y wybodaeth am arbedion a nodwyd ar gyfer ailfuddsoddi.
- Roedd y Bwrdd yn gweithio'n effeithiol ac roedd yn adeiladu ar waith i wella trefniadau llywodraethu gwybodaeth, ond mae rhagor i'w wneud i ymestyn craffu ar berfformiad mewn meysydd allweddol.
- Mae gwelliannau parhaus i drefniadau rheoli risg yn cael effaith.
- Mae'r adrodd ar berfformiad yn gwella ond nid yw pob rhan o fusnes y sefydliad yn destun craffu gan y Bwrdd ac mae adrodd yn erbyn y cynllun gweithredol yn anfyndych.
- Mae gan y sefydliad raglen weithredol o ymgysylltu i lywio ei strategaeth hirdymor, mae wedi bod yn gwella cynllunio'r gweithlu ac mae ganddo raglen wybodeg uchelgeisiol i gynorthwyo cyflawni ei gynllun tymor canolig integredig ond mae rhai trefniadau allweddol i'r cytuno a'u gweithredu o hyd.

Gwnaeth yr adroddiad nifer o argymhellion ar gyfer y meysydd canlynol:

Cyflwyno Adroddiadau Ariannol

Dylai'r sefydliad gynnwys gwybodaeth am berfformiad cynlluniau ailfuddsoddi a gyllidid drwy arbedion effeithlonrwydd yn ei adroddiadau cyllid i'r Bwrdd.

Rheolaethau Mewnol

O ran cyfranogiad y sefydliad yn y Fenter Twyll Genedlaethol, dylai gyflwyno cynllun gweithredu i sicrhau bod y cyfatebiaethau data a dderbynnir ganddo o'r ymarfer hwnnw'n cael eu hadolygu a lle y bo angen dylid ymchwilio iddynt mewn modd amserol.

Llywodraethu Gwybodaeth

Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol (GDPR) yr UE sy'n mandadu rôl y Swyddog Diogelu Data. Dylai'r sefydliad nodi'n glir y rolau, cyfrifoldebau a llinellau atebolrwydd. I gael rhagor o wybodaeth am y GDPR gweler tudalen 100.

Diogelwch gwybodaeth

Cwblhaodd y Gwasanaeth Archwilio Mewnol adolygiad o drefniadau seiberddiogelwch y sefydliad ar yr un pryd roedd y sefydliad yn datblygu'r Polisi Diogelwch Gwybodaeth newydd a gweithdrefnau ategol. Dylai'r sefydliad gymharu canfyddiadau'r Archwilwyr Mewnol â'r polisi newydd a gweithdrefnau ategol i sicrhau nad oes unrhyw fylchau.

Adrodd ar berfformiad

Dylai'r sefydliad gytuno ar fesurau realistig ar gyfer y rhannau hynny o'r busnes nad ydynt wedi'u cwmpasu gan y Fframwaith Cyflawni ar hyn o bryd, fel Gwella Ansawdd y GIG/1000 o Fywydau, Deallusrwydd Iechyd a rhaglenni gwella iechyd cenedlaethol fel y '1000 o ddiwrnodau cyntaf', i alluogi craffu'r Bwrdd, ac i adrodd arnynt yn unol â hynny.

Yn ogystal, mae angen egluro amllder adrodd yn erbyn y Fframwaith Cyflawni yn unol â Chanllawiau Cynllunio'r GIG ar gyfer 2017-2020. Dylai hyn gynnwys adroddiad ar gyfer y Bwrdd sy'n nodi'r cynnydd cyffredinol yn erbyn cerrig milltir y cynllun tymor canolig integredig a'r effaith.

Gwybodeg

Nid yw'r sefydliad hyd yma wedi cwblhau ei Strategaeth Ddigidol ar gyfer datblygu cynigion a nodwyd yn y cynllun tymor canolig integredig a'r Rhaglen Amlinelliad Strategol, gan gynnwys rhoi'r trefniadau llywodraethu angenrheidiol ar waith ar gyfer goruchwyllo a chraffu. Dylai'r Strategaeth Ddigidol gael ei chwblhau ar ei ffurf derfynol; nodi arweinydd clinigol ar gyfer datblygiadau gwybodeg; datblygu gwasanaethau hyfforddi TG effeithiol; a sefydlu'r Bwrdd Trawsnewid Digidol arfaethedig.

Bydd dulliau o ran trefniadau cyflwyno adroddiadau ariannol a pherfformiad yn cael eu haddasu er mwyn mynd i'r afael â'r materion a nodwyd yn yr adroddiad. Mae cynllun gweithredu wedi'i roi ar waith i sicrhau bod y defnydd o ymarfer paru data'r Fenter Twyll Genedlaethol yn fwy effeithiol. Mae'r sefydliad wedi bod yn paratoi ar gyfer Rheoliadau Diogelu Data Cyffredinol yr UE (gweler tudalen 100), sydd wedi cynnwys adolygiad o'r Polisi Llywodraethu Gwybodaeth a rôl y Swyddog Diogelu Data. Nid yw adolygiad o'r Polisi Diogelwch Gwybodaeth wedi nodi unrhyw fylchau o ganlyniad i'r archwiliad mewnol.

Ansawdd Data

Roedd y Bwrdd yn teimlo bod y wybodaeth roedd y Bwrdd a'i bwyllgorau allweddol wedi derbyn ystod 2017/18 yn cefnogi craffu a sicrwydd ar y cyfan, er bod bylchau mewn rhai meysydd..

Casgliad

Fel Swyddog Atebol, mae gennyf gyfrifoldeb am adolygu effeithiolrwydd y system reolaeth fewnol.

Mae fy adolygiad o'r system reolaeth fewnol yn cael ei lywio gan waith yr archwilwyr mewnol, a'r swyddogion Gweithredol yn y sefydliad y mae ganddynt gyfrifoldeb am ddatblygu a chynnal y fframwaith rheolaeth fewnol, a sylwadau a wnaed gan archwilwyr allanol yn eu llythyr archwilio ac adroddiadau eraill.

Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn cadarnhau bod Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi parhau i aeddfedu fel sefydliad ac ni nodwyd materion rheolaeth fewnol na llywodraethu arwyddocaol. Bydd y sefydliad yn parhau i fynd i'r afael â risgiau allweddol a sefydlu trefniadau llywodraethu da a rheolaethau priodol trwy gydol y sefydliad.

Gallaf gadarnhau bod system reolaeth fewnol gadarn ac effeithiol wedi bod ar waith gan y Bwrdd a'r Tîm Gweithredol sy'n rhoi sicrwydd rheolaidd yn gyson ag amcanion strategol a risgiau strategol y sefydliad.

Dr Tracey Cooper
Prif Weithredwr a Swyddog Atebol
Iechyd Cyhoeddus Cymru
30 Mai 2018

Atodiad 1: Aelodaeth/Presenoldeb Bwrdd a Phwyllgorau 2017/18

Enw	Swydd	Aelodaeth Pwyllgor Bwrdd	Presenoldeb mewn Cyfarfodydd 2016/17***	Rolau Hyrwyddo +
Yr Athro Syr Mansel Aylward CB	Cadeirydd (Daeth ei dymor olaf yn y swydd i ben ar 31 Gorffennaf 2018)	• (Cadeirydd) Bwrdd • (Cadeirydd) Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth	3/3 1/1	Cyn-filwyr (hyd nes y bydd y tymor yn y swydd yn dod i ben)
Jan Williams OBE	Cadeirydd (Dechreuodd ei Thymor yn y Swydd ar 5 Medi 2018)	• (Cadeirydd) Bwrdd • (Cadeirydd) Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth	4/4 4/4	Cyn-filwyr
Yr Athro Simon Smail CBE	Is-gadeirydd A Chyfarwyddwr Anweithredol (Cadeirydd Dros Dro: 1 Awst 2017 – 4 Medi 2017)	• (Is-gadeirydd/ Cadeirydd Dros Dro) Bwrdd • (Is-gadeirydd/ Cadeirydd Dros Dro) Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth • (Cadeirydd) Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Gwella	4/4 2/2 2/2	Gweithio i Wella (hyd nes y bydd y tymor yn y swydd yn dod i ben) Diogelu (hyd nes y bydd y tymor yn y swydd yn dod i ben)
Kate Eden	Is-gadeirydd A Chyfarwyddwr Anweithredol (Is-gadeirydd o 31 Hydref 2017)	• Bwrdd • Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth • (Cadeirydd) Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol • Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Gwella (Cadeirydd Dros Dro o 5 Medi 2017)	7/7 3/5 5/6 4/4	Iechyd meddwl
Judi Rhys	Cyfarwyddwr Anweithredol	• Bwrdd • Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth • Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol • Pwyllgor Pobl a Datblygu Sefydliadol	7/7 5/5 5/6 3/3	Cydraddoldeb Pobl hŷn
Yr Athro Shantini Paranjothy	Cyfarwyddwr Anweithredol	• Bwrdd • Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth • Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Gwella • Pwyllgor Pobl a Datblygu Sefydliadol	6/7 4/5 3/4 3/3	Profiad defnyddwyr gwasanaethau
Terence Rose CBE	Cyfarwyddwr Anweithredol	• Bwrdd • Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth • Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Gwella • (Cadeirydd) Pwyllgor Pobl a Datblygu Sefydliadol	6/7 5/5 4/4 3/3	Codi pryderon (staff)

Enw	Swydd	Aelodaeth Pwyllgor Bwrdd	Presenoldeb mewn Cyfarfodydd 2016/17***	Rolau Hyrwyddo +
Jack Straw OBE	Cyfarwyddwr Anweithredol (ymddiswyddodd – yn weithredol o 31 Awst 2017)	• Bwrdd • Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth • Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol • Pwyllgor Pobl a Datblygu Sefydliadol	1/3 1/1 2/2 1/1	
Dr Tracey Cooper	Prif Weithredwr	• Bwrdd • Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth** • Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol** <i>Sylwer: mae gan y Prif Weithredwr wahoddiad sefydlog i holl gyfarfodydd Pwyllgor y Bwrdd, ond dim ond cyfarfodydd y Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth mae'n mynd iddynt yn rheolaidd. Rhaid i'r Prif Weithredwr fynd i un cyfarfod y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol y flwyddyn.</i>	7/7 5/5 3/6	
Huw George	Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau a Chyllid/Dirprwy Brif Weithredwr	• Bwrdd • Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth** • Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol** • Pwyllgor Pobl a Datblygu Sefydliadol**	7/7 5/5 6/6 3/3	Diogelwch Tân
Dr Quentin Sandifer	Cyfarwyddwr Gweithredol Gwasanaethau Iechyd Cyhoeddus a Chyfarwyddwr Meddygol	• Bwrdd • Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Gwella** • Pwyllgor Pobl a Datblygu Sefydliadol**	6/7 4/4 0/3	Gwarcheidwad Caldicott Cynllunio at argyfwng
Dr Chrissie Pickin	Cyfarwyddwr Gweithredol Iechyd a Llesiant	• Bwrdd • Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Gwella**	6/7 3/4	
Rhiannon Beaumont- Wood*	Cyfarwyddwr Gweithredol Ansawdd, Nyrsio a Gweithwyr Proffesiynol Perthynol i Iechyd (ar secondiad o 2 Chwefror 2018)	• Bwrdd • Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Gwella** • Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol** • Pwyllgor Pobl a Datblygu Sefydliadol**	5/6 3/3 2/5 1/3	
Sian Bolton	Cyfarwyddwr Gweithredol Dros Dro Ansawdd, Nyrsio a Gweithwyr Proffesiynol Perthynol i Iechyd (o 5 Chwefror 2018)	• Bwrdd • Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Gwella** • Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol**	1/1 1/1 (hefyd yn bresennol yn ei rôl flaenorol) 1/1	

Enw	Swydd	Aelodaeth Pwyllgor Bwrdd	Presenoldeb mewn Cyfarfodydd 2016/17***	Rolau Hyrwyddo +
Yr Athro Mark Bellis OBE	Cyfarwyddwr Polisi, Ymchwil a Datblygu Rhyngwladol	• Bwrdd*	5/7	
		• Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Gwella**	1/4	
Phil Bushby	Cyfarwyddwr Pobl a Datblygu Sefydliadol	• Bwrdd*	7/7	Y Gymraeg
		• Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth**	5/5	
		• Pwyllgor Pobl a Datblygu Sefydliadol**	3/3	
Dr Aidan Fowler	Cyfarwyddwr Gwella Ansawdd a Diogelwch Cleifion y GIG/Cyfarwyddwr Gwasanaeth Gwella 1000 o Fywydau	• Bwrdd*	4/7	
		• Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Gwella**	1/4	
Melanie Westlake	Ysgrifennydd y Bwrdd a Phennaeth Llywodraethu Corfforaethol	• Bwrdd**	7/7	
		• Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth**	5/5	
		• Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol**	5/6	
		• Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Gwella**	3/4	
		• Pwyllgor Pobl a Datblygu Sefydliadol**	2/3	

* Yn mynd i gyfarfodydd Bwrdd, ond nid ydynt yn aelodau o'r Bwrdd, felly nid oes ganddynt hawliau pleidleisio.

** Yn mynd i gyfarfodydd Pwyllgor, ond nid ydynt yn aelodau o'r Pwyllgor, felly nid oes ganddynt hawliau pleidleisio.

*** Nifer gwirioneddol y cyfarfodydd yr aethpwyd iddynt/nifer y cyfarfodydd yr oedd modd mynd iddynt.
Mae hyn yn amrywio o unigolyn i unigolyn gan i rai ymuno â'r Pwyllgor yn ystod y flwyddyn.

+ Caiff dyrannu rolau hyrwyddwyr ei adolygu yn 2018/19.

Sylwer: Yn ychwanegol at aelodaeth Bwrdd a Phwyllgor, mae Cyfarwyddwyr Anweithredol hefyd yn cymryd rhan mewn grwpiau sefydliadol a rhaglenni newid lle y bo'n briodol ac yn eu cefnogi. Mae'r rhain yn cynnwys, er enghraifft, ymchwil a datblygu, y Gymraeg, a rhaglenni moderneiddio.

Adroddiad Cydnabyddiaeth Ariannol a Staff

Mae’r wybodaeth yn yr adroddiad hwn yn ymwneud â chydabyddiaeth ariannol uwch-reolwyr a gyflogir gan lechyd Cyhoeddus Cymru.

Mae’r Datganiad Polisi Tâl (Atodiad 3) yn ymwneud â safbwynt strategol lechyd Cyhoeddus Cymru ar gydnabyddiaeth ariannol i uwch-reolwyr a rhoi datganiad clir o’r egwyddorion sy’n sail i’r penderfyniadau ar ddefnyddio arian cyhoeddus.

Diffiniad o “Uwch-reolwr”:

‘y bobl mewn uwch-swyddi y mae ganddynt awdurdod neu gyfrifoldeb am gyfarwyddo neu reoli prif weithgarwch corff y GIG. Mae hyn yn golygu’r rhai sy’n dylanwadu ar benderfyniadau’r endid yn ei gyfarwydd yn hytrach na phenderfyniadau cyfarwyddiaethau neu adrannau unigol.’

Ar gyfer lechyd Cyhoeddus Cymru, ystyrir mai’r uwch-reolwyr yw’r rhai sy’n mynd i gyfarfodydd Bwrdd yr Ymddiriedolaeth yn rheolaidd, h.y. y cyfarwyddwyr gweithredol, y cyfarwyddwyr anweithredol a gweddill y cyfarwyddwyr lefel bwrdd. Gyda’i gilydd, mae’r cyfarwyddwyr gweithredol a lefel bwrdd yn cael eu hadnabod fel y Tîm Gweithredol.

Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth

Mae Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth lechyd Cyhoeddus Cymru’n ystyried ac yn cymeradwyo cyflogau, dyfarniadau cyflog a thelerau ac amodau cyflogaeth y Tîm Gweithredol ac uwch-staff allweddol eraill.

Mae’r Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth hefyd yn ystyried ac yn cymeradwyo ceisiadau sy’n ymwneud â’r Cynllun Gadael Swydd yn Gynnar o Wirfodd, taliadau colli swydd ac ymddeoliadau cynnar.

Mae’r Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth wedi pennu cyflogau a thelerau ac amodau’r holl Gyfarwyddwyr Gweithredol yn y Fframwaith a bennwyd gan Lywodraeth Cymru a bydd hyn yn parhau.

Yn ystod 2017/18, roedd y Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth lechyd Cyhoeddus Cymru yn cynnwys yr Aelodau canlynol:

- Yr Athro Syr Mansel Aylward CB (Cadeirydd) – tan 31 Gorffennaf 2017
- Jan Williams (Cadeirydd) – o 5 Medi 2017
- Yr Athro Simon Smail (Cyfarwyddwr Anweithredol ac Is-gadeirydd) – tan 30 Medi 2017 (Noder: Cadeirydd Dros Dro’r Ymddiriedolaeth o 1 Awst 2017 tan 4 Medi 2017 yn gynhwysol)
- Judi Rhys (Cyfarwyddwr Anweithredol – (o 1 Ebrill 2017)
- Yr Athro Shantini Paranjothy (Cyfarwyddwr Anweithredol) – (o 1 Ebrill 2017)
- Kate Eden (Cyfarwyddwr Anweithredol)
- Terence Rose (Cyfarwyddwr Anweithredol)
- Jack Straw (Cyfarwyddwr Anweithredol) (tan 31 Awst 2017)

Asesir perfformiad Cyfarwyddwyr Gweithredol yn erbyn amcanion unigol a pherfformiad cyffredinol lechyd Cyhoeddus Cymru. Nid yw lechyd Cyhoeddus Cymru’n gwneud unrhyw fath o daliadau bonws.

Mae’r holl ddyfarniadau cyflog yn amodol ar berfformiad. Mae’r holl daliadau yn erbyn yr amlen gyflog yn y llythyr blynyddol gan Brif Weithredwr GIG Cymru ar y mater hwn. Yr uwch-reolwyr i gael dyfarniadau cyflog fu’r rhai a delir ar raddfeydd cyflog meddygol a deintyddol neu Agenda ar gyfer Newid a’r rhai mewn Swyddi Gweithredol ac Uwch.

Yn ystod 2017/18, cymeradwyodd y Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth y canlynol (mewn ymgynghoriad â Llywodraeth Cymru lle y bo’n briodol):

- 14 Rhagfyr 2017 – nodwyd a chefnogwyd secondiad y Cyfarwyddwr Nyrsio, Ansawdd a Gweithwyr Proffesiynol Perthynol i lechyd i Fwrdd lechyd Addysgu Powys, cymeradwywyd y trefniadau ar gyfer ceisio penodiad dros dro a chytunwyd i benodi’r ymgeisydd llwyddiannus ar y cyflog y cytunwyd arno’n flaenorol ar gyfer y swydd.
- 25 Ionawr 2018 – cytunodd i benodi Sian Bolton yn Gyfarwyddwr Gweithredol Dros Dro Ansawdd, Nyrsio a Gweithwyr lechyd Proffesiynol Perthynol am gyfnod o 12 mis gan ddechrau ddydd Llun 5 Chwefror 2018 ar y canlynol

Gadael Swydd yn Gynnar o Wirfodd a chytundebau Setlo:

- Cymeradwyo dau gais, cyfanswm o £154,800 o dan y Cynllun Gadael Swydd yn Gynnar o Wirfodd.
- Cymeradwyo dau gytundeb setliad gwerth cyfanswm o £33,572.

Datgeliadau Cyflog a Phensiwn

Nodir manylion am gyflogau a buddiannau pensiwn uwch-reolwyr yn yr adroddiad hwn yn Atodiadau 1 a 2.

Nod yr un ffigur cydnabyddiaeth ariannol (Atodiad 1) yw bod yn ffigur cynhwysfawr sy'n cynnwys pob math o daliad a gaiff uwch-reolwyr yn ystod y cyfnod yr adroddir arno, gan gynnwys elfennau sefydlog ac amrywiol yn ogystal â darpariaeth pensiwn.

Mae'r un ffigur yn cynnwys y canlynol:

- Cyflog a ffioedd, elfennau pensiynadwy ac amhensiynadwy.
- buddiannau mewn nwyddau (trethadwy) (cyfanswm i'r £100 agosaf)
- buddiannau cysylltiedig â phensiwn - y buddiannau sy'n cronni i uwch-reolwyr o aelodaeth cynllun pensiwn buddiannau diffiniedig cyfranogol.

Nid oes bonysau sy'n gysylltiedig â pherfformiad blynyddol neu dymor hir.

Dangosir ffigurau cyflog blynyddol cyn gostyngiad o ganlyniad i unrhyw gynllun aberthu cyflog.

Cyfrifir gwerth buddiannau sy'n gysylltiedig â phensiwn a gronnir yn ystod y flwyddyn fel y cynnydd gwirioneddol yn y pensiwn wedi'i luosi gan 20 llai y cyfraniadau a wneir gan yr unigolyn. Nid yw'r cynnydd gwirioneddol yn cynnwys cynnydd oherwydd chwyddiant nac unrhyw gynnydd neu ostyngiad oherwydd trosglwyddo hawliau pensiwn.

Cyfrifir y ffigur buddiannau dal pensiwn ar sail cynnydd yn y gwerth dros y flwyddyn ariannol Pan fo staff wedi ymuno â'r sefydliad neu'r Bwrdd yn ystod y cyfnod nid oes gwybodaeth gymaradwy ar gyfer y flwyddyn flaenorol ar gael. Gall hyn olygu bod y cynnydd yn y ffigur buddiannau a gyfrifwyd yn artiffisial o uchel. Lle mae hyn yn wir nid yw'r ffigur hwn yn cael ei adrodd yn Atodiad 1a (Un Ffigur Cydnabyddiaeth Ariannol) nac yn Atodiad 2 (Buddiannau Pensiwn) o 2017/18. Lle cafodd y ffigurau hyn eu hadrodd mewn blynyddoedd blaenorol gall hyn arwain at werth negyddol yn 2017/18.

Mae Atodiad 2 yn nodi'r cyfanswm buddiannau pensiwn ar gyfer pob uwch-reolwr. Y gyfradd chwyddiantol a gymhwyswyd i ffigur 2016/17 yw 1% fel a bennwyd gan ganllawiau Greenbury 2017/18.

Perthynas Cydnabyddiaeth Ariannol

Mae'n ofynnol i gyrff y GIG yng Nghymru ddatgelu'r berthynas rhwng cydnabyddiaeth ariannol y cyfarwyddwr â'r cyflog uchaf yn y sefydliad a chydnabyddiaeth ariannol canolrif gweithlu'r sefydliad. Rhoddir y wybodaeth hon yn nodyn 10.6 y Datganiadau Ariannol.

Adroddiad Staff 2017/18

Nifer yr uwch-staff

Ar 31 Mawrth 2018, roedd naw o uwch-staff yn y Tîm Gweithredol; roeddent hefyd yn aelodau Bwrdd neu'n mynd i'w gyfarfodydd yn rheolaidd. Dangosir crynodeb o'u bandiau cyflog isod:

Ymgynghorydd (Meddygol a Deintyddol):	1
Graddfa Cyflog Gweithredwyr a Swyddi Uwch:	6
Band Agenda ar gyfer Newid Cymru 9:	1
Band Agenda ar gyfer Newid Cymru 8D:	1

Niferoedd Staff

Mae'r tabl canlynol yn dangos nifer cyfartalog y staff a gyflogir gan Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru, yn ôl grŵp a ddiffinnir yn y cyfrifon blynyddol.

	Cyflogir yn Barhaol (gan gynnwys Cyfnod Penodol) WTE	Staff Asiantaeth WTE	Staff ar secondiad mewnol WTE	Cyfanswm 2017/18 WTE	Cyfanswm 2016/17 WTE
Aelodau gweinyddol, clercol a Bwrdd	838	23	39	900	847
Meddygol a deintyddol	67	3	30	100	102
Ar y gofrestr nyrso, bydwreigiaeth	57	0	0	57	57
Staff proffesiynol, gwyddonol a thechnegol	506	9	0	515	496
Gweithwyr Proffesiynol Perthynol i Iechyd	0	0	1	1	0
Cyfanswm	1,468	35	70	1,573	1,502

Cyfansoddiad Staff

Roedd dadansoddiad rhyw y Tîm Gweithredol a gweithwyr eraill ar 31 Mawrth 2017 fel a ganlyn:

	Gwryw	Benyw
Uwch-staff (Tîm Gweithredol)	5	4
Gweithwyr eraill	404 (23%)	1367 (77%)

Daeth adrodd ar Fwlch Cyflog rhwng y Rhywiau yn ofyniad cyfreithiol ar 6 Ebrill 2017. Yn unol â Rheoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Gwybodaeth am y Bwlch Cyflog rhwng y Rhywiau) 2017, a gyhoeddwyd ar 26 Mawrth 2018, ar y porth Bwlch Cyflog rhwng y Rhywiau a’n Hadroddiad Cydraddoldeb Blynyddol.

- cymedr bwlch cyflog rhwng y rhywiau o ran cyflog fesul awr;
- cymedr blwch cyflog rhwng y rhywiau o ran cyflog fesul awr;
- cyfran y dynion a’r menywod ym mhob chwarterl cyflog.

Ar 31 Mawrth 2017, mae’r gyfradd gymedr a chanolrif yr awr yn ôl Rhyw yn lechyd Cyhoeddus Cymru fel a ganlyn:

Rhyw	Cymedr Cyfradd fesul Awr	Canolrif Cyfradd fesul Awr
Dynion	22.30	18.01
Menywod	17.27	14.56
Gwahaniaeth	5.03	3.46
Bwlch Cyflog	22.6%	19.2%

Mae’r ffigurau’n tynnu sylw at fwlch rhwng y cyflog ar gyfer dynion a menywod yn y sefydliad. Mae hyn i’w briodoli i’r gyfradd uchel o fenywod mewn rhai o’r graddau is, yn ogystal â chyfran uchel o ddynion mewn rhai graddau uwch, lle nad yw nifer y staff mor fawr. Byddwn yn adolygu proffil rhyw ein gweithlu ar draws meysydd gwasanaeth, gan nodi a oes unrhyw rwystrau i recriwtio a chynnydd a chymryd camau angenrheidiol i fynd i’r afael â hyn, gydag ymyriadau wedi’u targedu i gefnogi menywod sy’n cydbwysu ymrwymïadau domestig a gyrfa.

Data Absenoldeb oherwydd Salwch

Mae’r tabl canlynol yn darparu gwybodaeth am nifer y diwrnodau a gollwyd oherwydd salwch yn ystod 2016/17 a 2017/18:

	2017-2018 Nifer	2016-2017 Nifer
Diwrnodau a gollwyd (hirdymor)	15,039.98	12,942.47
Diwrnodau a gollwyd (tymor byr)	7,055.57	6,473.39
Cyfanswm y diwrnodau a gollwyd	22,095.55	19,415.86
Cyfanswm blynyddoedd staff	1,518.51	1,464.32
Diwrnodau gwaith a gollwyd ar gyfartaledd	909.72	825.36
Cyfanswm y staff a gyflogwyd yn y cyfnod (nifer)	1,712	1,661
Cyfanswm y staff a gyflogwyd yn y cyfnod heb absenoldeb (nifer)	765	674
Canran y staff heb absenoldeb salwch	44.68%	40.58%

Dechreuodd cyfraddau salwch gynyddu ym misoedd y gaeaf. Roedd hyn i’w ddisgwyl yn sgil newidiadau tymhorol, ac roedd yn unol â thueddiadau’r flwyddyn flaenorol yn lechyd Cyhoeddus Cymru ac roedd yn gyson â thueddiadau cenedlaethol ar draws y GIG ar gyfer yr un cyfnod.

Cynhaliwyd archwiliadau salwch drwy gydol mis Medi tan fis Rhagfyr a lluniwyd y canlyniadau. Roedd cynllun gweithredu’n cael ei ddatblygu i fynd i’r afael â’r materion o’r archwiliad, gyda chynrychiolwyr Adnoddau Dynol yn gweithio

gyda rheolwyr ar ymyriadau pwrpasol. Gwnaed gwaith hefyd i ddatblygu offeryn Archwilio Cymru Gyfan, sy’n cynnwys y safonau gofynnol ar gyfer absenoldeb salwch wedi’u hymgorffori ynddo a bydd yn ymgorffori rôl ehangach ar gyfer lechyd Galwedigaethol. Ochr yn ochr â’r archwiliadau, sy’n mynd i’r afael â materion lleol, ceir Cynllun Gweithredu Salwch cyffredinol, a ddatblygwyd mewn partneriaeth â’r Fforwm Partneriaeth Lleol. Mae’r Cynllun Gweithredu’n edrych ar ymyriadau a datblygiadau ar lefel uwch, gan gynnwys yr agenda lesiant ehangach a hyfforddiant sefydliadol.

Polisiau staff a gymhwyswyd yn ystod y flwyddyn ariannol

Mae polisiau gweithlu'r Ymddiriedolaeth yn cwmpasu pob agwedd ar gyflogaeth, o recriwtio a dethol, hyfforddi a datblygu i delerau ac amodau gwasanaeth a therfynu cyflogaeth. Maent hefyd yn pennu'r egwyddorion arweiniol sy'n dylanwadu ar y ffordd mae lechyd Cyhoeddus Cymru'n cynnal ei weithgarwch cyflogaeth staff a disgwyliadau'r holl staff. Cafodd rhai o'r polisiau hyn eu datblygu gyda sefydliadau eraill y GIG ar sail "Cymru gyfan" ac roedd yn orfodol eu mabwysiadu. Yn ogystal, mae gan lechyd Cyhoeddus Cymru ystod o bolisiau sy'n galluogi pobl â nodwedd warchodedig (gan gynnwys anabledd) i gael cyflogaeth gyda'r Ymddiriedolaeth, ac aros mewn cyflogaeth lle y bo'n briodol, os bydd y nodwedd warchodedig yn eu cwmpasu yn ystod eu cyflogaeth. Mae gennym drefniadau gweithio hyblyg i'r staff i'w galluogi i ddarparu ar gyfer eu sefyllfaoedd domestig a'u gofynion personol, yn ogystal ag lechyd Galwedigaethol a all eu cynghori ar addasiadau rhesymol ar gyfer y rhai sydd eu hangen. Mae ein Polisi Recriwtio a'n gwybodaeth i ymgeiswyr wedi'u diweddarau er mwyn sicrhau bod yr iaith a ddefnyddir yn gynhwysol ac yn groesawgar, ac i gynghori ymgeiswyr y byddwn yn gwneud addasiadau rhesymol i'r broses yn ôl yr angen. Yn ogystal, mae gennym ganllawiau i staff sy'n trosglwyddo yn y gweithle, er mwyn helpu unigolion a rheolwyr drwy'r broses.

Mae Polisi Recriwtio lechyd Cyhoeddus Cymru'n cyfeirio at waredu pob ffurf ar wahaniaethu'n unol â Deddf Cydraddoldeb 2010. Mae lechyd Cyhoeddus Cymru'n gweithredu safon "Tic Dwbl" ar gyfer recriwtio lle mae ymgeiswyr anabl yn sicr o gael cyfwelliad os ydynt yn bodloni gofynion hanfodol manyleb person y swydd maent yn gwneud cais amdani. Pan gânt eu gwahodd i gyfwelliad, gofynnir i'r holl ymgeiswyr a oes angen addasiadau arbennig arnynt i'w galluogi i ddod i'r cyfwelliad.

Lle caiff ymgeisydd anabl ei benodi, mae lechyd Cyhoeddus Cymru'n gyfrifol am wneud addasiadau rhesymol i'r gweithlu neu gyflenwi cyfarpar ychwanegol i gynorthwyo'r gweithiwr newydd yn ei rôl. Fel arfer, mae hyn fel arfer yn dilyn asesiad, cyngor a chefnogaeth gan Wasanaeth lechyd Galwedigaethol yr Ymddiriedolaeth.

Mae Polisi Absenoldeb oherwydd Salwch Cymru Gyfan yn rhoi arweiniad ar y gefnogaeth sydd ar gael ac a ddarperir i weithwyr os byddant yn mynd yn anabl yn ystod eu cyflogaeth. Nod y polisi yw cefnogi gweithwyr yn ystod cyfnodau o salwch a allai arwain at anabledd. Mae'n cynnig yr opsiwn i weithwyr ddychwelyd yn raddol/cyfnod o adsefydlu heb golli cyflog; ac mae'n cynnwys y ddyletswydd i wneud addasiadau rhesymol a fydd yn galluogi gweithiwr anabl i barhau i weithio (conglfaen Deddf Cydraddoldeb 2010). Ceisir cyngor lechyd Galwedigaethol lle y bo'n briodol trwy bob cam o'r broses absenoldeb oherwydd salwch. Lle nad oes modd i weithiwr gynnal ei rôl mwyach oherwydd salwch, mae lechyd Cyhoeddus Cymru'n ceisio ei adleoli i rôl yr ystyri ei bod yn addas; gall hyn gynnwys cyfnod o ailhyfforddi.

Hefyd, mae nifer o bolisiau, gweithdrefnau a chanllawiau sy'n cefnogi ieuchyd a llesiant staff megis y Polisi a Phhecyn Cymorth Gweithio Hyblyg, y Cynllun Seibiant Gyrfa, y Cynllun Prynu Gwyliau Blynyddol, y Polisi Atal Straen a Rheoli lechyd Meddwl a'r Polisi Llesiant.

Mae lechyd Cyhoeddus Cymru'n ymroddedig i sicrhau amgylchedd gwaith heb aflonyddu a bwlio a sicrhau bod yr holl staff yn cael eu trin, ac yn trin eraill, ag urddas a pharch. Mae ein Proses Urddas yn y Gweithle yn hyrwyddo urddas a pharch yn y gweithle ac yn cefnogi ac yn helpu gweithwyr a all fod yn profi bwlio, aflonyddu a/neu erledigaeth.

Mae gan yr holl staff fynediad cyfartal i arfarniad, trwy broses 'Fy Nghyfraniad i' lechyd Cyhoeddus Cymru, cyfleoedd hyfforddi a datblygu gyrfa. Disgwylir iddynt ymgymryd â'r holl hyfforddiant statudol a gorfodol sy'n berthnasol i'w swydd.

Mewn perthynas â newid sefydliadol staff ac ailstrwythuro gwasanaethau, mae lechyd Cyhoeddus Cymru wedi mabwysiadu Polisi Newid Sefydliadol Cymru Gyfan ac mae ganddo Bolisi Dileu Swydd a Chynllun Gadael Swydd yn Gynnar o Wirfodd ar waith.

Mae'r holl bolisiau gweithlu'n cael eu hadolygu a'u datblygu ar y cyd â'r undebau llafur cydnabyddedig, yn unol ag amserlen adolygu a datblygu y cytunwyd arni.

Caiff polisiau eu cyhoeddi ar wefan lechyd Cyhoeddus Cymru yn www.iechydcyhoedduscymru.org/polisiau

Materion Eraill yn ymwneud â Chyflogeion

Rydym wedi penodi Hyrwyddwyr Cydraddoldeb adrannol, sy'n gyfrifol am adrodd ar weithgaredd sy'n ymwneud â Chydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant yn eu meysydd. Cafodd y wybodaeth a ddarparwyd ei bwydo i mewn i'r Adroddiad Cydraddoldeb Blynyddol, Adroddiad Cydraddoldeb yn y Gweithle Stonewall a'r Safonau Hygyrchedd. Mae'r Hyrwyddwyr Cydraddoldeb hefyd yn lledaenu negeseuon ac yn hyrwyddo'r agenda Amrywiaeth a Chynhwysiant yn lleol yn eu hadrannau.

Rydym hefyd wedi sefydlu Rhwydweithiau Amrywiaeth staff ar gyfer staff Lesbiaidd, Hoyw, Deurywiol a Thrawsryweddol, Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig ac Anabl a chyn bo hir byddwn yn sefydlu rhwydwaith ar gyfer rhieni sengl, ar gais aelod o staff sydd wedi nodi'r angen am hyn. Mae'r rhwydweithiau'n cynnig cymorth i aelodau ac yn rhoi mewnbyn i bolisiau a newidiadau sefydliadol.

Gwariant ar Ymgynghoriaeth

At ddibenion y cyfrifon statudol, diffinnir ymgynghoriaeth fel aseiniadau â therfyn amser/ad-hoc nad ystyri eu bod yn ymwneud â gweithgarwch yr Ymddiriedolaeth o ddydd i ddydd.

Gall hyn gynnwys gwariant ar wasanaethau megis:

- Ymgynghoriaeth Reoli Gyffredinol
- Cyfreithiol
- Adnoddau Dynol
- Ariannol
- Ymgynghoriaeth TG
- Gwasanaethau Eiddo/ Ystadau
- Marchnata a Chyfathrebu
- Rheoli Rhaglen a Phrosiect

Yn ystod 2017/18, gwariant lechyd Cyhoeddus Cymru ar ymgynghoriaeth oedd £322k o gymharu â £418k yn 2016/17.

Sicrwydd Treth ar gyfer Ymrwymadau Oddi ar y Gyflogres

Mae'n ofynnol i'r Ymddiriedolaeth ddatgelu trefniadau lle telir unigolion trwy eu cwmnïau eu hunain neu oddi ar y gyflogres. Lle gwneir taliadau oddi ar y gyflogres, mae'r Ymddiriedolaeth wedi ceisio sicrwydd gan yr holl bartïon perthnasol bod y trefniadau treth priodol ar waith. Cyhoeddir manylion llawn am y trefniadau hyn ar wefan lechyd Cyhoeddus Cymru yn www.wales.nhs.uk/sitesplus/888/tudalen/77332

Pecynnau Gadael

Mae'r ffigurau a ddatgelir yn y nodyn hwn yn ymwneud â phecynnau gadael y cytunwyd arnynt yn ystod y flwyddyn. Gallai'r dyddiad gadael gwirioneddol fod mewn cyfnod dilynol, a gallai'r traul sy'n ymwneud â'r costau gadael fod wedi'u cronni mewn cyfnod blaenorol. Felly, cyflwynir y data ar sail wahanol i nodiadau costau a threuliau staff eraill yn y cyfrifon.

Tabl 1	2017-18	2017-18	2017-18	2017-18	2016-17
Band cost pecynnau gadael (gan gynnwys unrhyw elfen o daliad arbennig)	Nifer yr achosion o ddileu swyddi yn orfodol	Nifer yr ymadawiadau eraill	Cyfanswm nifer y pecynnau gadael	Nifer yr ymadawiadau lle gwnaed taliadau arbennig	Cyfanswm nifer y pecynnau gadael
llai na £10,000	0	1	1	0	2
£10,000 to £25,000	0	0	0	0	7
£25,000 to £50,000	0	1	1	0	0
£50,000 to £100,000	0	2	2	0	1
£100,000 to £150,000	0	0	0	0	0
£150,000 to £200,000	0	0	0	0	0
mwy na £200,000	0	0	0	0	0
Cyfanswm	0	4	4	0	10

	2017-18	2017-18	2017-18	2017-18	2016-17
Band cost pecynnau gadael (gan gynnwys unrhyw elfen o daliad arbennig)	Cost yr achosion dileu swyddi gorfodol £'oedd	Nifer yr ymadawiadau eraill £'oedd	Cyfanswm cost y pecynnau gadael £'oedd	Cost yr elfen arbennig mewn pecynnau gadael £'oedd	Cyfanswm cost y pecynnau gadael £'oedd
llai na £10,000	0	8,500	8,500	0	15,811
£10,000 to £25,000	0	0	0	0	134,466
£25,000 to £50,000	0	25,072	25,072	0	0
£50,000 to £100,000	0	154,800	154,800	0	76,700
£100,000 to £150,000	0	0	0	0	0
£150,000 to £200,000	0	0	0	0	0
mwy na £200,000	0	0	0	0	0
Cyfanswm	0	188,372	188,372	0	226,977

Datganiad Sicrwydd

Cadarnhaf nad oes gwybodaeth archwilio berthnasol yn yr Adroddiad Blynnyddol nad yw Swyddfa Archwilio Cymru’n ymwybodol ohoni. Fel Prif Weithredwr, rwyf wedi cymryd pob cam er mwyn gwneud fy hun yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth berthnasol a sicrhau bod Swyddfa Archwilio Cymru’n ymwybodol o’r wybodaeth honno.

Dr Tracey Cooper
Prif Weithredwr a Swyddog Atebol, Iechyd Cyhoeddus Cymru
30 Mai 2018

Atodiad 1a:
Un Ffigur Cydnabyddiaeth Ariannol (2017/18)

Enw a Theitl	Cyflog (bandiau £5k)	Buddiannau mewn nwyddau (trethadwy) i'r £100 agosaf	Buddiant pensiwn i'r £1,000 agosaf	Cyfanswm i'r bandiau £5k agosaf
Dr Tracey Cooper, Prif Weithredwr	150 - 155	-	33	180 - 185
Huw George, Dirprwy Brif Weithredwr a Chyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau a Chyllid	125 - 130	-	30	150 - 155
Dr Quentin Sandifer, Cyfarwyddwr Gweithredol Gwasanaethau Iechyd Cyhoeddus	155 - 160	-	22	180 - 185
Rhiannon Beaumont-Wood, Cyfarwyddwr Gweithredol Nyrsio ac Ansawdd ¹	85 - 90	-	21	105 -110
Dr Christine Pickin, Cyfarwyddwr Gweithredol Iechyd a Llesiant	130 - 135	-	31	160 - 165
Dr Aidan Fowler, Cyfarwyddwr Diogelwch Cleifion ac Ansawdd Gofal Iechyd	140 - 145	-	(80)	60 - 65
Yr Athro Mark Bellis, Cyfarwyddwr Polisi, Ymchwil a Datblygu Rhyngwladol	120 - 125	-	24	140 - 145
Melanie Westlake, Ysgrifennydd y Bwrdd	75 - 80	-	(250)	(170) - (175)
Phil Bushby, Cyfarwyddwr Pobl a Datblygu Sefydliadol	95 - 100	-	24	120 - 125
Sian Bolton, Cyfarwyddwr Gweithredol Dros Dro Nyrsio ac Ansawdd ²	15 - 20	-	*** ⁸	15 - 20
Cyfarwyddwyr Anweithredol:	-	-	-	-
Yr Athro Syr Mansel Aylward ³	10 - 15	-	0	10 - 15
Janice Williams ⁴	20 - 25	-	0	20 - 25
Yr Athro Simon Smail ⁵	10 - 15	-	0	10 - 15
Terence Rose	5 - 10	-	0	5 - 10
Kate Eden ⁶	10 - 15	-	0	10 - 15
Jack Straw ⁷	0 - 5	-	0	0 - 5
Judith Rhys	5 - 10	-	0	5 - 10
Yr Athro Shantini Paranjothy	5 - 10	-	0	5 - 10

1. Gadawodd Rhiannon Beaumont-Wood Iechyd Cyhoeddus Cymru ar 02 Chwefror 2018 am secondiad 12 mis i Fwrdd Iechyd Addysgu Powys
2. Penodwyd Sian Bolton ar 05 Chwefror 2018 fel Cyfarwyddwr Gweithredol dros dro Nyrsio am 12 mis
3. Gadawodd yr Athro Syr Mansel Aylward y Bwrdd ar 31 Gorffennaf 2017
4. Ymunodd Janice Williams â'r sefydliad fel Cadeirydd ar 05 Medi 2017
5. Gadawodd yr Athro Simon Smail y sefydliad ar 30 Medi 2017 ac roedd hefyd yn Gadeirydd dros dro rhwng 01 Awst 2017 a 04 Medi 2017
6. Kate Eden, cynyddwyd ei hamser i alluogi darparu cymorth ychwanegol yn sgil y swyddi gwaith ymhlith y Cyfarwyddwyr Anweithredol.
7. Gadawodd Jack Straw y Bwrdd ar 31 Awst 2017
8. Nid yw'r wybodaeth ar gael
Cyfeiriwch at bwynt 3.6 am eglurhad o werth y pensiynau. Mae amcangyfrifon yn cael eu paratoi drwy ddefnyddio'r wybodaeth a ddarperir gan Awdurdod Gwasanaethau Busnes y GIG.

Atodiad 1b: Un Ffigur Cydnabyddiaeth Ariannol (2016/17)

Enw a Theitl	Cyflog (bandiau £5k)	Buddiannau mewn nwyddau (trethadwy) i'r £100 agosaf	Buddiant pensiwn i'r £1,000 agosaf	Cyfanswm i'r bandiau £5k agosaf
Dr Tracey Cooper, Prif Weithredwr	150 - 155	-	35	180 - 185
Huw George, Dirprwy Brif Weithredwr a Chyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau a Chyllid	120 - 125	-	9	130 - 135
Dr Quentin Sandifer, Cyfarwyddwr Gweithredol Gwasanaethau Iechyd Cyhoeddus	155 - 160	-	27	180 - 185
Rhiannon Beaumont-Wood, Cyfarwyddwr Gweithredol Nyrsio ac Ansawdd	100 - 105	-	25	125 - 130
Dr Christine Pickin, Cyfarwyddwr Gweithredol Iechyd a Llesiant	125 - 130	-	30	155 - 160
Dr Aidan Fowler, Cyfarwyddwr Diogelwch Cleifion ac Ansawdd Gofal Iechyd	175 - 180	-	134	310 - 315
Yr Athro Mark Bellis, Cyfarwyddwr Polisi, Ymchwil a Datblygu Rhyngwladol	120 - 125	-	28	145 - 150
Melanie Westlake, Ysgrifennydd y Bwrdd ¹	35 - 40	-	460	495 - 500
Phil Bushby, Cyfarwyddwr Pobl a Datblygu Sefydliadol ²	75 - 80	-	18	90 - 95
Hywel Daniel, Cyfarwyddwr Dros Dro Pobl a Datblygu Sefydliadol ³	20 - 25	-	14	30 - 35
Cyfarwyddwyr Anweithredol:		-		
Yr Athro Syr Mansel Aylward	40 - 45	-	0	40 - 45
Dr Carl Clowes	5 - 10	-	0	5 - 10
Yr Athro Simon Smail ⁴	20 - 25	-	0	20 - 25
Terence Rose	5 - 10	-	0	5 - 10
Yr Athro Gareth Williams ⁵	0	-	0	0
Kate Eden ⁶	5 - 10	-	0	5 - 10
Jack Straw ⁷	0 - 5	-	0	0 - 5

1. Roedd Melanie Westlake yn Ysgrifennydd Dros Dro'r Bwrdd ar secondiad o Fwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro o 1 Ebrill 2016 a chafodd ei phenodi i'r swydd o 1 Hydref 2016. Mae'r ffigurau yn y tabl uchod yn ymwneud â'r cyfnod 1 Hydref 2016 i 31 Mawrth 2017.

2. Ymunodd Philip Bushby â'r sefydliad ar 27 Mehefin 2016.

3. Roedd Hywel Daniel yn Gyfarwyddwr Dros Dro o 01 Ebrill 2016 i 24 Mehefin 2016.

4. Roedd yr Athro Smail yn Gadeirydd Dros Dro o 7 Rhagfyr i 30 Ebrill 2017

5. Er na chafodd yr Athro Williams gydnabyddiaeth ariannol uniongyrchol am ei ddyletswyddau, talwyd £10k y flwyddyn i Brifysgol Caerdydd gan yr Ymddiriedolaeth oherwydd ei berthynas â hi fel cyn weithiwr ac Athro Emeritws.

6. Ymunodd Kate Eden â'r Bwrdd ar 01 Ebrill 2016

7. Ymunodd Jack Straw â'r Bwrdd ar 01 Tachwedd 2016

Atodiad 2: Buddiannau Pensiwn

Enw a Theitl	Cynnydd gwirioneddol yn y pensiwn ar oed pensiwn, (bandiau £2,500)	Cynnydd gwirioneddol yn y cyfandaliad pensiwn ar oed pensiwn, (bandiau £2,500)	Cyfanswm pensiwn a gronwyd ar oed pensiwn ar 31 Mawrth 2018 (bandiau £5,000)	Cyfandaliad ar oed pensiwn yn ymwneud â'r pensiwn a gronwyd ar 31 Mawrth 2018 (bandiau £5,000)	Gwerth Trosgrlwyddo Arian Parod Cyfatebol ar 31 Mawrth 2018	Gwerth trosgrlwyddo arian parod cyfatebol ar 31 Mawrth 2017	Cynnydd gwirioneddol yn y gwerth trosgrlwyddo arian parod cyfatebol	Cyfraniad cyflogwr at y pensiwn rhanddeiliaid
Dr Tracey Cooper, Prif Weithredwr	2.5 - 5	0 – (2.5)	20 - 25	40 - 45	£'000	£'000	£'000	£'000
Huw George, Dirprwy Brif Weithredwr a Chyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau a Chyllid	0 - 2.5	0 - 2.5	35 - 40	100 - 105	731	666	65	0
Dr Quentin Sandifer, Cyfarwyddwr Gweithredol Gwasanaethau Iechyd Cyhoeddus	0 - 2.5	5 – 7.5	50 - 55	160 - 165	1,190	1,119	71	0
Rhiannon Beaumont-Wood, Cyfarwyddwr Gweithredol Nyrsio	0 - 2.5	2.5 - 5	20 - 25	65 - 70	472	417	55	0
Dr Christine Pickin, Cyfarwyddwr Gweithredol Iechyd a Llesiant	0 - 2.5	0	5 - 10	0	83	46	36	0
Dr Aidan Fowler, Cyfarwyddwr Gwella Ansawdd a Diogelwch Cleifion y GIG	0 - (2.5)	(12.5) – (15)	45 - 50	120 - 125	857	870	(13)	0
Yr Athro Mark Bellis, Cyfarwyddwr Polisi, Ymchwil a Datblygu Rhyngwladol	0 – 2.5	0	10 - 15	0	128	98	30	0
Melanie Westlake, Ysgrifennydd y Bwrdd	(10) – (12.5)	(35) – (37.5)	30 - 35	80 - 85	537	690	(154)	0
Phil Bushby, Cyfarwyddwr Pobl a Datblygu Sefydliadol	0 - 2.5	0 - 5	0 - 5	0	34	14	20	0
Sian Bolton, Cyfarwyddwr Gweithredol Dros Dro Nyrsio	***1	***1	30 - 35	95 - 100	601	***1	***1	0

1. Nid yw'r wybodaeth ar gael i Gweler troednodyn 2 yn Atodiad 1a.

Atodiad 3: Datganiad Polisi Cyflog 2017/18

Cyflwyniad a Diben

Diben y datganiad polisi hwn yw egluro safbwynt strategol Iechyd Cyhoeddus Cymru ar gydnabyddiaeth ariannol uwch-reolwyr a rhoi datganiad clir ar yr egwyddorion sy'n sail i benderfyniadau ar ddefnyddio arian cyhoeddus.

Mae'r Datganiad Polisi Cyflog blynyddol (y "datganiad") yn cael ei lunio ar gyfer pob blwyddyn ariannol, yn unol ag egwyddorion a safonau gofynnol Llywodraeth Cymru a bennwyd yn y ddogfen "Tryloywder Cydnabyddiaeth Ariannol Uwch-reolwyr yn y Sector Cyhoeddus Datganoledig yng Nghymru" sy'n cynnwys cyfres o egwyddorion lefel uwch ynghylch adrodd ar gyflog uwch-reolwyr. Mae'r ddogfen yn pennu trefniadau ac egwyddorion mewn cyfres o safonau a gofynion anstatudol ar sefydliadau yn y sector cyhoeddus datganoledig yng Nghymru. Mae'n cynnwys gofyniad i gyhoeddi adroddiadau blynyddol, yn ogystal â datganiad polisi cyflog blynyddol.

Diben y datganiad hwn yw rhoi tryloywder ynghylch dull Iechyd Cyhoeddus Cymru o bennu cyflog ei uwch-weithwyr (nid yw hyn yn cynnwys staff a gyflogir ar delerau ac amodau cyflogaeth a bennir yn genedlaethol) trwy nodi:

- a) diffiniad "swyddi uwch-reolwyr" a fabwysiadwyd gan Iechyd Cyhoeddus Cymru at ddibenion y datganiad polisi cyflog,
- b) diffiniad "gweithwyr ar y cyflog isaf" a fabwysiadwyd gan Iechyd Cyhoeddus Cymru at ddibenion y datganiad polisi cyflog,
- c) rhesymau Iechyd Cyhoeddus Cymru dros fabwysiadu'r diffiniadau hynny
- d) y berthynas rhwng cydnabyddiaeth ariannol swyddi uwch-reolwyr a chydabyddiaeth ariannol y gweithwyr ar y cyflog isaf.

Fframwaith Deddfwriaethol

Wrth bennu cyflog a chydabyddiaeth ariannol ei holl weithwyr, bydd Iechyd Cyhoeddus Cymru'n cydymffurfio â'r holl ddeddfwriaeth cyflogaeth berthnasol. Mae hyn yn cynnwys Deddf Cydraddoldeb 2010, Rheoliadau Cyflogaeth Ran-amser (Atal Triniaeth Lai Ffafirol) 2000, Rheoliadau Gweithwyr Asiantaeth 2010 a, lle y bo'n berthnasol, Reoliadau Trosglwyddo Ymgymeriadau (Diogelu Cyflogaeth). O ran gofynion Cyflog Cyfartal y Ddeddf Cydraddoldeb, mae Ymddiriedolaeth y GIG yn sicrhau nad oes gwahaniaethu cyflog yn ei strwythurau cyflog i weithwyr a gwmpesir gan Delerau ac Amodau Cenedlaethol y GIG (Agenda ar gyfer Newid), Llawlyfr Staff Meddygol a Deintyddol (Cymru) a charfan y Weithrediaeth a Swyddi Uwch-reolwyr ac y gellir cyfiawnhau'r holl wahaniaethau cyflog yn wrthrychol trwy ddefnyddio mecanweithiau Gwerthuso Swyddi sy'n bodloni profion cydraddoldeb sy'n cysylltu cyflogau'n uniongyrchol â gofynion, galwadau a chyfrifoldebau'r rôl.

Strwythur Cyflogau

Diffiniad swyddi uwch-reolwyr Iechyd Cyhoeddus Cymru yw'r holl staff nad ydynt wedi'u cwmpasu gan Agenda ar gyfer Newid na chontractau Meddygol a Deintyddol (ac eithrio ein Cyfarwyddwr Gweithredol Gwasanaethau Iechyd Cyhoeddus sydd hefyd â swydd Cyfarwyddwr Meddygol ac a gwmpesir gan Contract Meddygol a Deintyddol a'r Cyfarwyddwr Polisi, Ymchwil a Datblygu Rhyngwladol a delir ar raddfa gyflog Agenda ar gyfer Newid).

Cyfeirir at y garfan hon o staff fel "Swyddi Gweithredol ac Uwch-reolwyr (ESP)"

a) Mewn perthynas â'r datganiad hwn, y swyddi ESP yn Ymddiriedolaeth y GIG yw:

- Prif Weithredwr
- Dirprwy Brif Weithredwr/Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau a Chyllid
- Cyfarwyddwr Gweithredol Iechyd a Llesiant
- Cyfarwyddwr Gweithredol Gwasanaethau Iechyd Cyhoeddus
- Cyfarwyddwr Gweithredol Ansawdd, Nyrsio a Gweithwyr Proffesiynol Perthynol i Iechyd
- Cyfarwyddwr Ansawdd, Gwella a Diogelwch Cleifion y GIG

- Cyfarwyddwr Pobl a Datblygu Sefydliadol
- Cyfarwyddwr Polisi, Ymchwil a Datblygu Rhyngwladol
- b) Telir y "gweithwyr ar y cyflog isaf" yn Iechyd Cyhoeddus Cymru £16,523 y flwyddyn (£8.45 yr awr) yn unol â'r Bandiau Cyflog a phwyntiau cyflog a bennir yn genedlaethol yng Nghymru.
- c) Mae diffiniadau swyddi uwch-reolwyr a'r gweithwyr ar y cyflog isaf yn unol â'r darpariaethau cenedlaethol a bennwyd gan Lywodraeth Cymru fel y nodwyd yn a) uchod.
- d) Pennir cydnabyddiaeth ariannol swyddi uwch-reolwyr gan broses werthuso swyddi (Gwerthuso Swyddi Uwch-reolwyr (JESP)) a chytunir ar yr holl gyflogau gan Lywodraeth Cymru. Pennir cydnabyddiaeth ariannol y gweithwyr ar y cyflog isaf trwy gyfeirio at y system Gwerthuso Swyddi genedlaethol (Agenda ar gyfer Newid) a phennir cyflogau'r holl bwyntiau colofn gyflog Agenda ar gyfer Newid (gan gynnwys y rhai isaf) ar ôl cael argymhellion y Corff Adolygu Cyflogau. O 1 Ionawr 2015, addaswyd y pwyntiau colofn gyflog isaf i ymgorffori'r Cyflog Byw.
- e) Mae proses flynyddol cyflwyno tystiolaeth i'r cyrff adolygu cyflogau (Corff Adolygu Cyflogau'r GIG a'r Corff Adolygu ar Gydnabyddiaeth Ariannol Meddygon a Deintyddion) yn galluogi asesiad annibynnol i gael ei gynnal ar gyflogau'r GIG. Mae'r cyrff adolygu cyflogau'n ystyried y canlynol wrth wneud eu hargymhellion:
 - yr angen i recriwtio, cadw ac ysgogi staff galluog a chymwysedig addas;
 - amrywiadau rhanbarthol/lleol mewn marchnadoedd gwaith a'u heffeithiau ar recriwtio a chadw staff;
 - yr arian sydd ar gael i Adrannau Iechyd, fel a bennwyd yn Nherfynau Gwariant Adrannol y Llywodraeth;
 - targed chwyddiant y Llywodraeth;
 - egwyddor cyflog cyfartal am waith o werth cyfartal yn y GIG;
 - y strategaeth gyffredinol y dylai'r GIG wneud cleifion yn ganolog i'r cyfan mae'n ei wneud a'r mecanweithiau i gyflawni hynny.

- f) Darperir gwybodaeth am gyflogau sy'n ymwneud ag uwch swyddi yn Atodiad 1a i'r adroddiad Cydnabyddiaeth Ariannol a Staff.
- g) Dull Iechyd Cyhoeddus Cymru o reoli talent fewnol yw rhannu'r holl swyddi gwag a chyfleoedd yn fewnol er mwyn annog symudedd a datblygu gyrfa ein holl weithwyr. Yn ychwanegol, trwy ein proses cynllunio'r gweithlu, rydym yn cynnal dadansoddiad anghenion dysgu a phrosesau Cynllunio Olyniaeth i nodi anghenion datblygu'r holl staff. Cynllunio Olyniaeth yw'r broses o nodi swyddi hanfodol, asesu'r aelodau staff presennol a all lenwi'r swyddi hyn o fewn sawl amserlen (parod nawr; 1-2 flynedd a 2-5 mlynedd) a datblygu cynlluniau gweithredu i'r unigolion hyn ymgymryd â'r swyddi hynny.
- h) Nid yw Iechyd Cyhoeddus Cymru'n defnyddio system o gyflog sy'n gysylltiedig â pherfformiad ar gyfer swyddi uwch-reolwyr.
- i) Mae gan Iechyd Cyhoeddus Cymru ddull cynhwysfawr o ran perfformiad, datblygu ac adolygu a'r polisiâu/prosesau i gefnogi hyn yw:
 - Pecyn Cymorth Cynllunio'r Gweithlu Strategol
 - Fy Nghyfraniad i (Arfarniad Perfformiad)
 - Fframwaith Sgiliau Craidd a Hyfforddiant
 - Rhaglen Dysgu a Datblygu
 - Rhaglen Datblygu Sgiliau Rheoli ac Arwain
 - Polisi a Phroses Sefydli
- j) Pwyntiau cyflog uchaf ac isaf yr Agenda ar gyfer Newid a bennwyd gan Iechyd Cyhoeddus Cymru yw:

Pwynt uchaf - £101,436

Pwynt isaf - £16,523
- k) Y polisiâu taliad diswyddo a weithredir gan Iechyd Cyhoeddus Cymru yw;
 - yr hyn a nodir yn Adran 16 Llawlyfr Telerau ac Amodau Gwasanaeth y cytunwyd arno'n genedlaethol ar gyfer dileu swydd a dim ond trwy gytundeb cenedlaethol rhwng llywodraeth, cyflogwyr ac undebau llafur y gellir amrywio'r amodau hyn;
 - y cynllun Gadael Swydd yn Gynnar o Wirfodd sy'n ei gwneud yn ofynnol cael awdurdodiad Llywodraeth Cymru i unrhyw daliad gael ei wneud;

- Polisi Newid Sefydliadol GIG Cymru sy'n darparu ar gyfer ymagwedd gyson at reoli newid sefydliadol ac mae'n darparu ar gyfer adleoli a diogelu cyflog.
- Polisi Dileu Swydd Iechyd Cyhoeddus Cymru sy'n nodi dull sefydliadol at reoli sefyllfaoedd lle mae achosion o ddileu swyddi (neu berygl o ddileu swyddi) yn codi

Pecyn Taliadau a Chydnabyddiaeth Ariannol Ehangach

l) Buddiannau ychwanegol a gynigir gan Iechyd Cyhoeddus Cymru yw;

Gwyliau blynyddol

Caiff staff lwfans 27 diwrnod y flwyddyn o wyliau blynyddol ynghyd â gwyliau banc, gan godi i 29 diwrnod ar ôl pum mlynedd a 33 diwrnod ar ôl deng mlynedd.

Gweithio hyblyg

Mae'r Ymddiriedolaeth yn cynnig polisi gweithio hyblyg i'ch helpu i gydbwyso'ch bywyd cartref a bywyd gwaith, gan gynnwys opsiynau gweithio gartref, oriau rhan-amser a rhannu swydd.

Pensiwn

Rydym wedi cofrestru i gynllun pensiwn y GIG. Os bydd staff yn ymuno â chynllun pensiwn y GIG, bydd yr Ymddiriedolaeth yn cyfrannu 14.3% tuag at eu pensiwn.

Talebau gofal plant

Rydym yn cynnig aelodaeth i'r cynllun talebau gofal plant i'r holl weithwyr y mae ganddynt blant.

Cynllun beicio i'r gwaith

Mae'r Ymddiriedolaeth yn cyfranogi mewn cynllun beicio i'r gwaith, sy'n cynnig arbedion hyd at 42% oddi ar gost beic newydd.

Benthyciadau teithio

Mae benthyciadau tocyn tymor di-log ar gael i staff (yn flynyddol).

Iechyd a llesiant

Mae mentrau iechyd a llesiant ar gael ar draws yr Ymddiriedolaeth, gan gynnwys aelodaeth campfa ostyngedig ledled Cymru.

Iechyd galwedigaethol

Mae gan yr holl weithwyr fynediad at ein gwasanaethau iechyd galwedigaethol: gall y gwasanaeth gefnogi staff gyda rheoli straen, cwnsela cyfrinachol a brechiadau tymhorol.

Ymagwedd at roi cymorth i staff ar gyflog is

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru, yn gyson â'r GIG ehangach, yn sicrhau y telir y cyflog byw, sef £16,523 y flwyddyn, i'w holl weithwyr.

Adroddiad Atebolrwydd ac Archwilio Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Tueddiadau Gwariant Tymor Hir

Mae'r tabl canlynol yn dangos gwariant yr Ymddiriedolaeth rhwng 2013/14 a 2017/18. Daw'r ffigur gwariant o'r Datganiad Incwm Cynhwysfawr a nodiadau 3 (Refeniw o Weithgaredd Gofal Cleifion), 4 (Refeniw Gweithredu Arall) a 5 (Treuliau Gweithredu) o fewn y datganiadau ariannol.

Tabl 1: Tuedd Gwariant Tymor Hir yn ôl Math o Wariant

	£000s	£000s	£000s	£000s	£000s	Total % Cynnydd	12 mis % Cynnydd
Gwariant	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18		
Llywodraeth Cymru/ Byrddau Iechyd Lleol / Ymddiriedolaeth / Awdurdodau Lleol	19,732	18,968	18,390	20,717	23,149	17.32	11.74
Gwariant Cyflog	61,129	63,980	65,070	72,370	77,194	26.28	6.67
Arall heblaw am Gyflog	21,374	21,947	22,036	24,641	25,064	17.26	1.72
Dibrisiant a Lleihad	2,798	2,781	3,276	3,462	3,528	26.09	1.91
Gwariant Gros	105,033	107,676	108,772	121,190	128,935	22.75	6.39
Refeniw							
Refeniw o Weithgarwch Gofal Cleifion	(83,044)	(84,843)	(85,975)	(92,376)	(91,925)	10.69	(0.49)
Refeniw Gweithredu Arall	(22,038)	(22,894)	(22,836)	(28,861)	(37,062)	68.17	28.42
Incwm Gros	(105,082)	(107,737)	(108,811)	(121,237)	(128,987)	22.75	6.39
Refeniw Buddsoddi, Costau Cyllid ac Enillion a Cholledion Eraill	34	26	22	31	24		
(Gwarged) / Diffyg a Gadwyd	(15)	(35)	(17)	(16)	(28)		
(Gwarged) / Diffyg Cronnol	(15)	(50)	(67)	(83)	(111)		

Fel y dangosir gan y tabl uchod, mae gwariant yr Ymddiriedolaeth wedi cynyddu o £105.033m yn 2013/14 i £128.935m yn 2017/18: cynnydd o bron 23% dros 5 mlynedd, a chynnydd o 6% dros y 12 mis diwethaf.

Mae hyn yn adlewyrchu'r swyddogaethau, rhaglenni a gwasanaethau ychwanegol a drosglwyddwyd i'r Ymddiriedolaeth; o gyrff eraill y GIG a Llywodraeth Cymru. Mae'r rhain yn cynnwys nifer o Raglenni Gwella Iechyd, Sgrinio Smotiau Gwaed Babanod Newydd-anedig,

Sgrinio Ymlediadau Aortig Abdomenol a Labordy Microbioleg Wrecsam. Yn ychwanegol, mae'r Ymddiriedolaeth yn cynnal Cydweithrediaeth Iechyd GIG Cymru a rhwydweithiau clinigol, a drosglwyddwyd i Iechyd Cyhoeddus Cymru yn 2016/17. Mae blwyddyn lawn gyntaf yr incwm a gwariant o'r rhwydweithiau wedi'u hadlewyrchu yn 2017/18.

Mae'r Ymddiriedolaeth wedi cyflawni gwarged bob blwyddyn am y cyfnod 2013/14 i 2017/18, gyda gwarged cronol am y pum mlynedd o £111k.

Tystysgrif Archwiliad Archwilydd Cyffredinol Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Adroddiad ar yr archwiliad o'r datganiadau ariannol

Barn

Ardystiaf fy mod wedi archwilio datganiadau ariannol Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2018 dan Adran 61 Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004. Mae'r rhain yn cynnwys y Datganiad o Incwm Cynhwysfawr, Datganiad o Sefyllfa Ariannol, Datganiad o Lif Arian a'r Datganiad o Newidiadau yn Ecwiti Trethdalwyr a nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys crynodeb o bolisiâu cyfrifyddu sylweddol. Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu llunio yw cyfraith berthnasol a Llawlyfr Adrodd Ariannol Trysorlys EM yn seiliedig ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi barn gywir a theg ar gyflwr materion Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru ar 31 Mawrth 2018 ac o'i gwarged a gedwir ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi'u llunio'n briodol yn unol â Deddf Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006 a chyfarwyddiadau a wnaed oddi tani gan Weinidogion Cymru.

Sail y farn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU (ISA (DU)). Mae fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hynny wedi'u disgrifio ymhellach yn adran fy adroddiad ar gyfrifoldebau'r archwilydd ar gyfer archwilio'r datganiadau ariannol. Rwy'n annibynol ar yr ymddiriedolaeth yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU gan gynnwys Safon Foesegol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi bodloni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio a gefais yn ddigonol ac yn briodol i fod yn sail ar gyfer fy marn.

Casgliadau'n ymwneud â busnes gweithredol

Nid oes gennyf ddim i'w adrodd am y materion canlynol y mae'r safonau ISA (DU) yn eu gwneud yn ofynnol i mi adrodd arnynt mewn perthynas â hwy lle:

- nad yw'r defnydd o'r sail busnes gweithredol o gyfrifyddu wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol; neu
- nid yw'r Prif Weithredwr wedi datgelu yn y datganiadau ariannol unrhyw ansicrwydd perthnasol a nodwyd a allai fwrw cryn amheuaeth ynghylch gallu'r ymddiriedolaeth i barhau i fabwysiadu'r sail busnes gweithredol o gyfrifyddu am gyfnod o ddeuddeg mis o leiaf o'r dyddiad pan gaiff y datganiadau ariannol eu hawdurdodi ar gyfer eu cyhoeddi.

Gwybodaeth arall

Mae'r Prif Weithredwr yn gyfrifol am y wybodaeth arall yn yr adroddiad blynyddol a chyfrifon. Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys y wybodaeth a gynhwysir yn yr adroddiad blynyddol heblaw am y datganiadau ariannol a'm hadroddiad archwilydd ar hynny. Nid yw fy marn ar y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, ac eithrio i'r graddau a nodir yn benodol fel arall yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw ffurf ar gasgliad sicrwydd ar hynny.

Mewn cysylltiad â'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol, fy nghyfrifoldeb i yw darllen y wybodaeth arall i nodi anghysondebau perthnasol â'r datganiadau ariannol sydd wedi'u harchwilio ac i nodi unrhyw wybodaeth sy'n ymddangos yn sylweddol anghywir yn seiliedig ar y wybodaeth a gefais yn ystod cyflawni'r archwiliad, neu'n sylweddol anghyson â'r wybodaeth honno. Os dof yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau perthnasol rwy'n ystyried y goblygiadau ar gyfer fy adroddiad.

Barn ar Reoleidd-dra

Yn fy marn i, ym mhob ystyriaeth berthnasol, mae'r gwariant a'r incwm yn y datganiadau ariannol wedi'u cymhwyso at y dibenion a fwriadwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ac mae'r trafodion ariannol a gofnodwyd yn y datganiadau ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.

Adrodd ar ofynion eraill

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, mae'r rhan o'r adroddiad cydnabyddiaeth ariannol i'w harchwilio wedi'i llunio'n unol â Deddf Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006 a chyfarwyddiadau a wnaed oddi tani gan Weinidogion Cymru.

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a roddwyd yn y Datganiad Llywodraethu am y flwyddyn ariannol y mae'r datganiadau ariannol wedi'u paratoi ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Datganiad Llywodraethu wedi'i baratoi yn unol â chanllawiau Gweinidogion Cymru; ac
- mae'r wybodaeth a roddwyd yn y Rhagair a'r Adroddiad Atebolrwydd am y flwyddyn ariannol y mae'r datganiadau ariannol wedi'u paratoi ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Rhagair a'r Adroddiad Atebolrwydd wedi'i baratoi yn unol â chanllawiau Gweinidogion Cymru.

Materion rwy'n adrodd arnynt trwy eithriad

Yn sgil y wybodaeth am yr ymddiriedolaeth a'i amgylchedd a'r ddealltwriaeth o hyn a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi unrhyw gamddatganiad perthnasol yn y Rhagair a'r Adroddiad Atebolrwydd.

Nid oes gennyf ddim i'w adrodd o ran y materion canlynol, a adroddaf i chi, os yw'r canlynol yn wir yn fy marn i:

- ni chadwyd cofnodion cyfrifyddu priodol;
- nid yw'r datganiadau ariannol yn gyson â'r cofnodion a ffurflenni cyfrifyddu;
- ni ddatgelwyd gwybodaeth a nodwyd gan Drysorlys EM neu Weinidogion Cymru ynghylch cydnabyddiaeth ariannol a thrafodion eraill; neu
- nid wyf wedi cael yr holl wybodaeth ac esboniadau angenrheidiol ar gyfer fy archwiliad.

Adroddiad

Nid oes gennyf arsylwadau i'w gwneud ar y datganiadau ariannol hyn.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau Cyfarwyddwyr a'r Prif Weithredwr

Fel yr esboniwyd yn llawnach yn y Datganiadau o Gyfrifoldebau Cyfarwyddwyr a'r Prif Weithredwyr, mae'r Cyfarwyddwyr a'r Prif Weithredwr yn gyfrifol am baratoi datganiadau ariannol sy'n rhoi darlun cywir a theg ac ar gyfer y fath reolaeth fewnol y mae'r Cyfarwyddwyr a'r Prif Weithredwr yn penderfynu sy'n angenrheidiol i alluogi paratoi datganiadau ariannol sy'n rhydd o gamddatganiad perthnasol, boed hynny oherwydd twyll neu gamgymeriad.

Wrth baratoi'r datganiadau ariannol, mae'r Cyfarwyddwyr a'r Prif Weithredwr yn gyfrifol am asesu gallu'r ymddiriedolaeth i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel y bo'n briodol, faterion sy'n ymwneud â busnes gweithredol a defnyddio'r sail busnes gweithredol o gyfrifyddu oni ystyrir bod hynny'n amhriodol.

Cyfrifoldebau'r archwilydd ar gyfer archwilio'r datganiadau ariannol

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn gyffredinol yn rhydd o gamddatganiad perthnasol, boed yn sgil twyll neu wall, ac i gyhoeddi adroddiad archwilydd sy'n cynnwys fy marn. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n warant y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â safonau ISA (DU) bob amser yn canfod camddatganiad perthnasol pan fo'n bodoli. Gall camddatganiadau godi o dwyll neu wall ac ystyrir eu bod yn berthnasol os gellir, yn unigol neu gyda'i gilydd, disgwyl yn rhesymol iddynt ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a wneir ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd ar gyfer archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o fy adroddiad archwilydd.

Cyfrifoldebau am reoleidd-dra

Mae'r Prif Weithredwr yn gyfrifol am sicrhau rheoleidd-dra trafodion ariannol.

Mae hefyd yn ofynnol i mi gael tystiolaeth ddigonol i roi sicrwydd rhesymol y defnyddiwyd y gwariant a'r incwm at y dibenion a fwriadwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru a bod y trafodion ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.

Huw Vaughan Thomas
Archwilydd Cyffredinol Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ
13 Mehefin 2018

**EIN
DATGANIADAU
ARIANNOL**

Datganiad o Incwm Cynhwysfawr am y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2018

	2017-18 £000	2016-17 £000
Refeniw o weithgarwch gofal cleifion	91,925	92,376
Refeniw gweithredu arall	37,062	28,861
Treuliau gweithredu	(128,935)	(121,190)
(Diffyg)/gwarged gweithredu	52	47
Refeniw buddsoddi	27	16
Enillion a cholledion eraill	(2)	0
Costau cyllid	(49)	(47)
Gwarged a gadwyd	28	16
Incwm Cynhwysfawr Arall		
Eitemau na fyddant yn cael eu hailddosbarthu i gostau gweithredu net:		
Enillion/(colledion) net ar ailbrisio eiddo, offer a chyfarpar	102	37
Enillion/(colledion) net ar ailbrisio asedau anniriaethol	0	0
Enillion/(colledion) net ar ailbrisio asedau ariannol	0	0
Enillion/(colledion) net ar ailbrisio PPE ac asedau anniriaethol a ddelir i'w gwerth	0	0
Enillion/(colledion) net ar ailbrisio asedau ariannol a ddelir i'w gwerthu	0	0
Lleihad mewn gwerth a gwrthdroadau	(93)	(6)
Symudiadau mewn cronfeydd wrth gefn eraill	0	0
Trosglwyddiadau rhwng cronfeydd wrth gefn	0	0
Enillion/colledion net ar Gronfa Arall Wrth Gefn	0	0
Addasiad ailddosbarthu ar waredu asedau ariannol sydd ar gael i'w gwerthu	0	0
Is-gyfanswm	9	31
Eitemau y gellir eu hailddosbarthu wedyn i gostau gweithredu net		
Enillion/(colledion) net ar ailbrisio asedau ariannol a ddelir i'w gwerthu	0	0
Is-gyfanswm	0	0
Cyfanswm yr incwm cynhwysfawr arall am y flwyddyn	9	31
Cyfanswm yr incwm cynhwysfawr am y flwyddyn	37	47

Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol ar 31 Mawrth 2018

	31 Mawrth 2018 £000	31 Mawrth 2017 £000
Asedau nad ydynt yn gyfredol	12,782	14,476
Eiddo, offer a chyfarpar	0	0
Asedau anniriaethol	0	146
Masnach a symiau derbyniadwy eraill	0	0
Asedau ariannol eraill	12,782	14,622
Cyfanswm yr asedau nad ydynt yn gyfredol	12,782	14,622
Asedau cyfredol	786	158
Stocrestrau	10,263	9,597
Masnach a symiau derbyniadwy eraill	0	0
Asedau ariannol eraill	6,432	4,128
Arian parod ac arian parod cyfatebol	17,481	13,883
Asedau nad ydynt yn gyfredol a ddelir i'w gwerthu	0	0
Cyfanswm asedau cyfredol	17,481	13,883
Cyfanswm yr asedau	30,263	28,505
Rhwymedigaethau cyfredol	(10,397)	(7,937)
Masnach a symiau eraill sy'n daladwy	0	0
Benthyciadau	0	0
Rhwymedigaethau ariannol eraill	(3,843)	(3,224)
Darpariaethau	(14,240)	(11,161)
Cyfanswm y rhwymedigaethau cyfredol	3,241	2,722
Asedau/(rhwymedigaethau) cyfredol net	16,023	17,344
Cyfanswm yr asedau llai rhwymedigaethau cyfredol	(622)	(259)
Rhwymedigaethau nad ydynt yn gyfredol	0	0
Masnach a symiau eraill sy'n daladwy	0	0
Benthyciadau	0	0
Rhwymedigaethau ariannol eraill	(1,419)	(1,469)
Darpariaethau	(2,041)	(1,728)
Cyfanswm y rhwymedigaethau nad ydynt yn gyfredol	13,982	15,616
Cyfanswm yr asedau a ddefnyddwyd	13,017	14,688
A ariennir gan ecwiti trethdalwyr:	597	551
Cyfalaf difidend cyhoeddus	368	377
Enillion argadwedig	0	0
Cronfa ailbrisio wrth gefn	13,982	15,616
Cronfeydd wrth gefn eraill		
Cyfanswm ecwiti'r trethdalwyr		

Datganiad o Newidiadau Ecwiti'r Trethdalwyr
2017-18

	Cyfalaf Difidend Cyhoeddusl £000	Enillion argadwedig £000	Cronfa ailbriso wrth gefn £000	Cronfeydd wrth gefn eraill £000	Cyfanswm £000
Balans ar 1 Ebrill 2017	14,688	551	377	0	15,616
Newidiadau o ran ecwiti trethdalwyr ar gyfer 2017-18					
Gwarged/(diffyg) a gadwyd am y flwyddyn		28			28
Enillion/(colledion) net ar ailbriso eiddo, offer a chyfarpar		0	102	0	102
Enillion/(colledion) net ar ailbriso asedau anniriaethol		0	0	0	0
Enillion/(colledion) net ar ailbriso asedau ariannol			0	0	0
Enillion/(colledion) net ar ailbriso PPE ac asedau anniriaethol a ddelir i'w gwerthu		0	0	0	0
Enillion/(colledion) net ar ailbriso asedau ariannol a ddelir i'w gwerthu		0	0	0	0
Lleihad mewn gwerth a gwrthdroadau		0	(93)	0	(93)
Symudiadau mewn cronfeydd wrth gefn eraill		0	0	0	0
Trosglwyddiadau rhwng cronfeydd wrth gefn		18	(18)	0	0
Enillion/colledion net ar gronfeydd wrth gefn eraill (nodwch)		0	0	0	0
Addasiad ailddosbarthu ar waredu asedau ariannol sydd ar gael i'w gwerthu		0	0	0	0
Cronfeydd wrth gefn a gafodd eu dileu wrth ddiddymu	0				0
Cyfalaf Difidend Cyhoeddus newydd a dderbyniwyd	0				0
Cyfalaf Difidend Cyhoeddus a ad-dalwyd yn y flwyddyn	(1,671)				(1,671)
Cyfalaf Difidend Cyhoeddus a ddiddymwyd/ddilëwyd	0				0
Symudiadau eraill mewn PDC yn y flwyddyn	0				0
Balans ar 31 Mawrth 2018	13,017	597	368	0	13,982

Datganiad o Newidiadau Ecwiti'r Trethdalwyr
2017-18

	Cyfalaf Difidend Cyhoeddusl £000	Enillion argadwedig £000	Cronfa ailbriso wrth gefn £000	Cronfeydd wrth gefn eraill £000	Cyfanswm £000
Balans ar 1 Ebrill 2016	13,232	535	346	0	14,113
Newidiadau o ran ecwiti trethdalwyr ar gyfer 2016-17					
Gwarged/(diffyg) a gadwyd am y flwyddyn		16			16
Enillion/(colledion) net ar ailbriso eiddo, offer a chyfarpar		0	37	0	37
Enillion/(colledion) net ar ailbriso asedau anniriaethol		0	0	0	0
Enillion/(colledion) net ar ailbriso asedau ariannol		0	0	0	0
Enillion/(colledion) net ar ailbriso PPE ac asedau anniriaethol a ddelir i'w gwerthu		0	0	0	0
Enillion/(colledion) net ar ailbriso asedau ariannol a ddelir i'w gwerthu		0	0	0	0
Lleihad mewn gwerth a gwrthdroadau		0	(6)	0	(6)
Symudiadau mewn cronfeydd wrth gefn eraill		0	0	0	0
Trosglwyddiadau rhwng cronfeydd wrth gefn		0	0	0	0
Enillion/colledion net ar gronfeydd wrth gefn eraill (nodwch)		0	0	0	0
Addasiad ailddosbarthu ar waredu asedau ariannol sydd ar gael i'w gwerthu		0	0	0	0
Cronfeydd wrth gefn a gafodd eu dileu wrth ddiddymu	0				0
Cyfalaf Difidend Cyhoeddus newydd a dderbyniwyd	1,456				1,456
Cyfalaf Difidend Cyhoeddus a ad-dalwyd yn y flwyddyn	0				0
Cyfalaf Difidend Cyhoeddus a ddiddymwyd/ddilëwyd	0				0
Symudiadau eraill mewn PDC yn y flwyddyn	0				0
Balans ar 31 Mawrth 2017	14,688	551	377	0	15,616

Datganiad Llif Arian Parod

am y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2018

Llif arian parod o weithgarwch gweithredu

Gwarged/(diffyg) gweithredu	52	47
Dibrisio ac amorteiddio	3,702	3,439
Lleihad mewn gwerth a gwrthdroadau	(174)	23
Rhyddhau credydau Menter Cyllid Preifat wedi'u gohirio	0	0
Asedau a roddwyd a gredydwyd i refeniw ond nad ydynt yn arian parod	0	0
Asedau a Gafwyd gan y Llywodraeth a gredydwyd i refeniw ond nad ydynt yn arian parod	0	0
Llog a dalwyd	(49)	(47)
(Cynnydd)/(gostyngiad mewn stocrestrau	(628)	(37)
(Cynnydd)/(gostyngiad mewn masnach a symiau derbyniadwy eraill	(520)	(3,611)
Cynnydd)/(gostyngiad) mewn masnach a symiau eraill sy'n daladwy	2,897	(1,274)
Cynnydd)/(gostyngiad) mewn darpariaethau	569	1,120

Mewnlif (all-lif) arian parod net o weithgarwch gweithredu

2017-18 £000	2016-17 £000
5,849	(340)

Llifau arian parod o weithgarwch buddsoddi

Llog a dderbyniwyd	27	16
(Taliadau) ar gyfer eiddo, offer a chyfarpar	(2,522)	(5,126)
Elw o waredu eiddo, offer a chyfarpar	737	(6)
(Taliadau) am asedau anniriaethol	0	0
Elw o waredu asedau anniriaethol	0	0
(Taliadau) am fuddsoddiadau gyda Llywodraeth Cymru	0	0
Elw o waredu buddsoddiadau gyda Llywodraeth Cymru	0	0
(Taliadau) ar gyfer asedau ariannol.	0	0
Elw o waredu asedau ariannol.	0	0
Elw rhent	0	0

Mewnlif/(all-lif) arian parod net o weithgarwch buddsoddi

(1,758)	(5,116)
4,091	(5,456)

Mewnlif / (all-lif) arian parod net cyn ariannu

Llifau arian parod o weithgarwch ariannu

Cyfalaf Difidend Cyhoeddus a dderbyniwyd	0	1,456
Cyfalaf Difidend Cyhoeddus a ad-dalwyd	(1,671)	0
Benthyciadau a gafwyd gan Lywodraeth Cymru	0	0
Benthyciadau eraill a gafwyd	0	0
Benthyciadau a ad-dalwyd i Lywodraeth Cymru	0	0
Benthyciadau eraill a ad-dalwyd	0	0
Derbyniadau cyfalaf eraill	0	0
Elfennau cyfalaf o brydlesi cyllid ac ar-SOFP PFI	(116)	(469)
Arian parod a drosglwyddwyd (i)/oddi wrth gyrff eraill GIG Cymru	0	0

Mewnlif/(all-lif) arian parod net o weithgarwch ariannu

2017-18 £000	2016-17 £000
2,304	(4,469)
4,128	8,597
6,432	4,128

Cynnydd/(gostyngiad) net mewn arian parod ac arian parod cyfatebol

Arian parod [ac] arian parod cyfatebol ar ddechrau'r flwyddyn ariannol

Arian parod [ac] arian parod cyfatebol ar ddiwedd y flwyddyn ariannol

ATODIAD

Cyflawniadau allweddol yn y tair blynedd diwethaf (2015 – 2018)

Mae’r Adroddiad Blynyddol yn nodi blwyddyn olaf ein Cynllun Strategol cyntaf, 2015 – 2018. Wrth i’n Cynllun Strategol cyntaf ddod i ben, a chyn i’n Strategaeth Hirdymor newydd ddechrau, roeddem yn teimlo ei bod yn bwysig crynhoi’r cyflawniadau allweddol sydd wedi digwydd dros y tair blynedd diwethaf.

Dros y cyfnod hwn, mae ein pobl dalentog, broffesiynol ac ymroddedig iawn wedi cyflawni cynnydd sylweddol wrth ddatblygu’r hyn rydym yn ei wneud, sut rydym yn ei wneud a pharhau i ddarparu gwasanaethau o safon bob dydd. Yn debyg i lawer o sefydliadau, mae gennym rai heriau o hyd mewn nifer o’n gwasanaethau.

Fodd bynnag, mae cynnydd a datblygiad y sefydliad dros y tair blynedd diwethaf wedi adeiladu llwyfan cryf i greu newid sylweddol i’n heffaith wrth i ni ddechrau ar ein Strategaeth Hirdymor newydd. Mae’r canlynol yn rhoi crynodeb o rai o gyflawniadau lefel uchel y sefydliad dros y cyfnod hwn.

Meithrin cydweithrediadau pwrpasol

Rydym wedi parhau i feithrin cydweithrediadau pwrpasol gydag amrywiaeth o bartneriaid ar draws Cymru er mwyn symbylu camau penodol i gyflawni effaith fawr dorfol wrth wella iechyd a llesiant yng Nghymru. **Mae’r rhain yn cynnwys:**

Sefydlu Cymru Well Wales

Dyma fudiad o sefydliadau llawn cymhelliant sy’n ymroddedig i gydweithio heddiw er mwyn sicrhau iechyd gwell i bobl Cymru yfory drwy ddefnyddio gweithgarwch ac adnoddau i fynd i’r afael â’r materion sy’n cyfrannu fwyaf tuag at iechyd gwael yng Nghymru. Cafodd hyn ei sefydlu gennym ni a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC) ac mae’n cynnwys 60 o aelodau o amrywiaeth eang o sectorau. Mae ganddo dair prif flaenoriaeth:

- Gwella’r canlyniadau i blant yn eu 1,000 o ddiwrnodau cyntaf drwy Gydweithriad Cenedlaethol 1,000 o Ddiwrnodau Cyntaf
- Cefnogi’r gwaith o atal a lleddfu profiadau niweidiol yn ystod plentyndod drwy sefydlu Canolfan Cefnogi Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod Cymru gyfan
- Gwella cyflogadwyedd gydol oes

Sefydlu Partneriaeth Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Thai â Cartrefi Cymunedol Cymru

Sydd wedi cynnwys Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth gyda Cartrefi Cymunedol Cymru a phenodi swydd Iechyd y Cyhoedd a Thai ar y cyd. Mae hyn yn cynnwys aelodaeth o iechyd, tai, llywodraeth leol, gwasanaethau brys, y trydydd sector, a Llywodraeth Cymru. Mae nifer o feysydd blaenoriaeth iechyd y cyhoedd wedi’u datblygu, gan gynnwys atal cwympiadau, atal digartrefedd, atal a lleddfu profiadau niweidiol yn ystod plentyndod. Yn ychwanegol, rhoddwyd cyngor allweddol i Lywodraeth Cymru o ran canolbwyntio ar iechyd wrth fuddsoddi mewn tai.

Sefydlu Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth â Chomisiynydd Heddlu a Throseddau De Cymru a Heddlu De Cymru a phenodi swydd Iechyd y Cyhoedd a Phlisma ar y cyd

Roedd y bartneriaeth hon yn canolbwyntio ar sefydlu a gwerthuso dull wedi’i lywio gan drawma a phrofiadau niweidiol yn ystod plentyndod o blisma i atal y cylch troseddau o un genhedlaeth i’r llall. Sicrhodd hyn gyllid gan Gronfa Drawsnewid Heddlu’r DU. Ym mis Mawrth 2018, gan adeiladu ar lwyddiant y berthynas hon, cymeradwyodd Iechyd Cyhoeddus Cymru a’r heddlu a’r system cyfiawnder troseddol yng Nghymru gytundeb partneriaeth cenedlaethol – cydweithio i ddatblygu’r gallu i wrthsefyll drwy ddull iechyd y cyhoedd o weithredu plisma a chyfiawnder troseddol yng Nghymru.

Cefnogi a galluogi eraill

Agwedd allweddol ar ein gwaith yw cefnogi a galluogi eraill i ganolbwyntio ar yr hyn a fydd yn cyflawni'r effaith fwyaf i wella iechyd a llesiant. **Dyma rai o'r cyflawniadau allweddol:**

Gwasanaeth Gwella 1,000 o Fywydau

- Sefydlu OBSCymru, Strategaeth Gwaedu Obstetrig Cymru, sef prosiect gwella ansawdd cydweithredol Cymru gyfan i leihau niwed o waedlif ôl-enedigol
- Lansio a gweithredu *Beichiogrwydd Mwy Diogel Cymru*, sef ymgyrch hyd blwyddyn a ddatblygwyd gan Rwydwaith Mamolaeth Cymru
- Sefydlu *Cydweithrediad Gwella Heintiau sy'n Gysylltiedig â Gofal Iechyd Cymru*
- Cynnal a darparu *Gwneud Dewisiadau Gyda'n Gilydd* drwy ddarparu hyfforddiant gwneud penderfyniadau a rennir i arweinwyr clinigol a darparu rhaglen arweinyddiaeth cleifion genedlaethol
- Sefydlu a rheoli'r *Tasglu Atal Cwypmipiadau Cenedlaethol ar draws Cymru* – dull amlasiantaeth o atal pobl rhag cwmpo yn eu cartref, yn y gymuned a lleoliadau eraill
- Arwain y gwaith o gyflwyno hyfforddiant Cynghorwyr Gwella Cenedlaethol ar gyfer y GIG gyda'r Sefydliad Gwella Gofal Iechyd

Sefydlu'r Ganolfan Iechyd a Chynaliadwyedd

Yn 2016, drwy fuddsoddiad mewnol yn y sefydliad, sefydlwyd y Ganolfan Iechyd a Chynaliadwyedd yn ein cyfarwyddiaeth Polisi, Ymchwil a Datblygu. Diben y Ganolfan yw ein helpu'n fewnol i sefydlu'r pum ffordd o weithio a nodau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn effeithiol. Yn allanol, mae hefyd yn rhoi cymorth i'n partneriaid wrth weithredu'r Ddeddf, a llywio a chefnogi'r gwaith o ddatblygu polisiau cynaliadwy a gwaith traws-sector.

Sefydlu'r Ganolfan Gymorth Profiad Niweidiol yn ystod Plentyndod

Yn dilyn ein gwaith ymchwil ac adroddiadau dilynol o brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod yng Nghymru a'u heffaith ar Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol, drwy Cymru Well Wales, aeth y tri Ysgrifennydd Cabinet ar y pryd dros Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol, Addysg a Chymunedau a Phlant ar y cyd i sefydlu Canolfan Gymorth Profiad Niweidiol yn ystod Plentyndod Cymru gyfan. Cynhelir hyn gennym ac mae'n rhoi cymorth ym mhob sector i helpu i atal profiadau niweidiol yn ystod plentyndod, lleihau effaith niwed a llywio polisi da.

Sefydlu'r Ganolfan Datblygu ac Arloesi Gofal Sylfaenol a Chymunedol

Wrth ddatblygu'r blaenoriaethau strategol yn ein cynllun strategol diwethaf, gofynnodd ein cydweithwyr GIG am gymorth ychwanegol ym maes gofal sylfaenol a chymunedol i helpu wrth ddatblygu'r gwasanaethau a chynorthwyo wrth sefydlu mwy o ffocws atal yn y gymuned. O ganlyniad, sefydlwyd y *Ganolfan Datblygu ac Arloesi Gofal Sylfaenol a Chymunedol* ar ran y GIG. Arweinir hyn ar y cyd â chydweithwyr byrddau iechyd ac mae wedi gweithredu rhaglen waith a berchnogir ar y cyd.

Paratoi ar gyfer digwyddiadau allweddol ac ymateb iddynt

Mae nifer o ddigwyddiadau pwysig wedi'u cynnal yng Nghymru dros y tair blynedd diwethaf. Fel ymatebwr Categori 1 (a ddiffinnir yn Neddf Argyfyngau Sifil Posibl y DU, 2004), mae'n ofynnol i ni baratoi, cynllunio a rheoli digwyddiadau o safon ac ymateb iddynt. O ganlyniad, fel y Sefydliad Iechyd Cyhoeddus Cenedlaethol yng Nghymru ac ar y cyd â phartneriaid, rydym yn allweddol wrth drefnu a chynnal y fath ddigwyddiadau'n effeithiol ac yn ddiogel. **Y ddau ddigwyddiad mwyaf arwyddocaol yn ystod y cyfnod hwn oedd:**

- Cynnal Uwchgynhadledd Sefydliad Cytuniad Gogledd Iwerydd (NATO) 2014 yng Nghasnewydd. Dyma gyfarfod penaethiaid gwladwriaethau a phenaethiaid llywodraeth o aelodau NATO
- Cynnal Rownd Derfynol Cynghrair y Pencampwyr 2017 Undeb Cymdeithasau Pêl-droed Ewropeaidd (UEFA) yng Nghaerdydd

Roedd angen gwaith paratoi, cynllunio a rheoli sylweddol a chymhleth gennym er mwyn sicrhau bod iechyd y cyhoedd yn cael ei gynnal cyn ac yn ystod y digwyddiadau hyn ac ar eu hôl.

Diogelu aelodau o'r cyhoedd rhag bygythiadau i'w hiechyd

Un o'n swyddogaethau statudol allweddol yw paratoi ar gyfer bygythiadau heintus ac amgylcheddol presennol a newydd i iechyd ac ymateb iddynt a'u rheoli'n effeithiol. Mae ein timau diogelu iechyd a microbiolog wedi cael tair blynedd eithriadol o brysur yn ymateb i achosion a digwyddiadau fel rhan o'u busnes gweithredol craidd wrth fabwysiadu technolegau newydd i ymateb yn well i'r fath fygythiadau. Dau weithgaredd allweddol yn y tair blynedd diwethaf yw:

- Ymateb i achos clefyd feirws Ebola a'i reoli. Roedd hyn yn ei gwneud yn ofynnol i'n timau weithio'n agos gyda phartneriaid y DU a rhyngwladol wrth fynd ati'n gyflym i ddatblygu canllawiau, rhaglenni hyfforddiant parodrwydd ym mhob rhan o'r GIG a sectorau eraill er mwyn diogelu ein cyhoedd

- Mabwysiadu technolegau genomeg newydd a sefydlu Uned Genomeg Pathogen (PenGU) newydd Cymru mewn partneriaeth â Phrifysgol Caerdydd a Phrifysgol Abertawe. Mae'r Uned Genomeg Pathogen yn cefnogi'r diagnosis cyflym o bathogenau i atal achosion o glefydau heintus penodol, a rheoli eu triniaeth yn well, yng Nghymru

Cynhyrchu ymchwil a thystiolaeth sy'n cael effaith fawr

Dros y tair blynedd diwethaf, rydym wedi buddsoddi mewn datblygu ein cyfarwyddiaeth Polisi, Ymchwil a Datblygu Rhyngwladol. O ganlyniad, mae'r tîm, ar y cyd â'n rhannau o'r sefydliad a phartneriaid allanol, wedi cynnal ymchwil ganolog a chynhyrchu dystiolaeth drawsnewidiol i ddeall yn well a gwella iechyd a llesiant yng Nghymru. **Rhai o'r cynhyrchion allweddol fu:**

- Cynnal ymchwil i brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod a llunio tri adroddiad cysylltiedig. O ganlyniad, mae'r ymchwil hon wedi:
 - Dylanwadu'n sylweddol ar y syniadau a'r blaenoriaethau mewn sectorau gwahanol,
- Arwain at sefydlu Canolfan Gymorth Profiad Niweidiol yn ystod Plentyndod Cymru gyfan
- Llwyddo i sicrhau £6.87m o Gronfa Drawsnewid Heddlu'r DU i drawsnewid breguster plismona yng Nghymru yn ddull amlasiantaeth sy'n galluogi ymyriad cynnar ac atal achosion gwreiddiol. Dilynodd hyn gynnig cydweithredol gan Iechyd Cyhoeddus Cymru, pedwar Heddlu Cymru a phedwar Comisiynydd Heddlu a Throseddau Cymru, Cymdeithas Genedlaethol er Atal Creulondeb i Blant (NSPCC) a Barnardos
- Llunio adroddiad *Gwneud Gwahaniaeth: Buddsoddi mewn Iechyd a Llesiant Cynaliadwy i Bobl Cymru*, 2016. Mae hyn yn amlinellu deg ymyriad atal effaith fawr sy'n cael yr effaith fwyaf ar iechyd a llesiant a chynhyrchu'r elw mwyaf ar y buddsoddiad o ganlyniad i hynny. Ar ôl llunio'r adroddiad, ar gais Swyddfa Ranbarthol Ewrop Sefydliad Iechyd y Byd (WHO/Ewro), gwnaethom ehangu'r dystiolaeth hon ar draws y rhanbarth WHO/Ewro a chyd-lunio Adroddiad Synthesis y Rhwydwaith Tystiolaeth Iechyd ar Fuddsoddi mewn Iechyd a Llesiant yn 2017

- Cynnal adolygiad cynhwysfawr o *Iechyd a'i Benderfynyddion yng Nghymru*, 2017 i lywio'r gwaith o ddatblygu Strategaeth 2030 newydd, a chefnogi gwaith cynllunio iechyd ar draws Cymru
- Er mwyn llywio'r gwaith o ddatblygu ein Strategaeth Hirdymor newydd, cynhaliwyd ein hymchwil gyntaf gydag aelodau o'r cyhoedd er mwyn canfod eu barn ar iechyd a llesiant. Cyhoeddassom y gyfres gyntaf o adroddiadau o'r ymchwil hon yn 2018, *Cadw'n Iach yng Nghymru*

Gweithio gyda phlant, pobl ifanc a'u teuluoedd

Mae gweithio gyda phlant, pobl ifanc a'u teuluoedd a'u gofalwyr yn ganolog i genedlaethau'r dyfodol fod yn iach. Dros y tair blynedd diwethaf, rydym wedi gweithio'n fwyfwy gyda phlant a phobl ifanc ac mae'r canlynol yn rhoi enghreifftiau o'r gwaith hwn:

- Cyflawni ein rhaglen atal smygu pobl ifanc mewn ysgolion, sef *JustB*
- Datblygu a chyhoeddi ein canllaw *10 Cam i Bwysau Iach* a'n rhaglen i blant er mwyn mynd i'r afael â gordewdra plant
- Sefydlu *Cydweithrediad 1,000 o Ddiwrnodau Cyntaf* fel rhan o *Cymru Well Wales*
- Lansio'r *Filltir Ddyddiol* i ysgolion
- Mynd ati i annog plant a phobl ifanc ar draws yr ehangder o'n swyddogaethau, gan gynnwys ein *Huwchgynhadledd Ieuencid* gyntaf yn 2017, y *Datganiad Ansawdd Blynyddol Pobl Ifanc* o'n gwaith, 2017 (enillodd hwn wobwr 'Hyrwyddo'r Cyhoedd' yng Ngwobrau Cenedlaethol yn y Rhwydwaith Profiadau Cleifion) a chynnwys pobl ifanc ar y panel penodi ar gyfer ein Cyfarwyddwyr Anweithredol

Gweithio'n rhyngwladol a bod yn gyfrifol yn fyd-eang

Rydym wedi dod yn fwyfwy cyfrifol yn fyd-eang dros y blynyddoedd diwethaf drwy ddatblygu ein gwaith ymgysylltu a chynnwys gyda phartneriaid rhyngwladol, gan rannu'r arloesedd yng Nghymru a dysgu o wledydd eraill. **Y cyflawniadau allweddol yw:**

- Ym mis Mawrth 2018, dynododd Sefydliad Iechyd y Byd ein Cyfarwyddiaeth Polisi Cyhoeddus, Ymchwil a Datblygu Rhyngwladol fel *Canolfan Gydwethredol gyntaf Sefydliad Iechyd y Byd ar Fuddsoddi ar gyfer Iechyd a Llesiant*. Mae hyn yn gyflawniad sylweddol ar gyfer y sefydliad a Chymru
- Datblygu ein *Strategaeth Iechyd Ryngwladol* gyntaf
- Dod yn aelod llawn o'r *Gymdeithas Ryngwladol o Sefydliadau Iechyd Cyhoeddus Cenedlaethol* (IANPHI) ac, ar ein cais ni, bod yn destun adolygiad cymheiriaid rhyngwladol gan IANPHI yn 2017
- Gweithio'n agos gydag Ysgrifenyddiaeth y Gymanwlad a llunio Pecyn Cymorth Diogelu Iechyd Rhyngwladol gyda hi a dreialwyd yn Sierra Leone ac a gymeradwywyd gan holl Weinidogion Iechyd y Gymanwlad, ac *Atal Trais, Hyrwyddo Heddwch: Pecyn Cymorth Polisi ar gyfer Atal Trais Rhyngersonol, Cyfunol ac Eithafol*
- Aelodau gweithredol o Ranbarthau Sefydliad Iechyd y Byd ar gyfer y Rhwydwaith Iechyd a chynnal cyfarfodydd ar ei gyfer.

Parhau i wella'r hyn rydym yn ei wneud a'r ffordd rydym yn ei wneud

Bu datblygiadau sylweddol dros y tair blynedd diwethaf, gan gynnwys ymgymryd â swyddogaethau ychwanegol mewn nifer o'n meysydd, datblygu cydnerthedd ar ein swyddogaethau corfforaethol a chynnal nifer o adolygiadau strategol i barhau i wella'r hyn rydym yn ei wneud a'r ffordd rydym yn ei wneud. **Mae'r canlynol ymhlith rhai o'r gweithgareddau allweddol:**

- Trawsnewid y Broses o Wella Iechyd yng Nghymru: gweithredu ein hadolygiad o'n gweithgareddau gwella iechyd, a gynhaliwyd gennym
- Adolygiad Strategol o'n Gwasanaeth Sgrinio, a gynhaliwyd gan gydweithwyr yn Iechyd Cyhoeddus Lloegr ar ein cais
- Adolygiad Strategol o Ddeallusrwydd Iechyd, a gynhaliwyd gan gydweithwyr yn Iechyd Cyhoeddus Lloegr ar ein cais
- Adolygiad Strategol o Drefniadau Cynllunio at Argyfwng a Pharhad Busnes, a gynhaliwyd gennym
- Adolygiad Strategol o Iechyd Deintyddol y Cyhoedd, a gynhaliwyd gennym
- Adolygiad o'r Tîm Diogelu Cenedlaethol, a gynhaliwyd gennym
- Achrediad ISO 15189 (2012) Llwyddiannus o holl Labordai Microbioleg Iechyd Cyhoeddus Cymru, 2017
- Datblygu a Gweithredu ein Rhwydwaith Ansawdd ac Effaith
- Archwiliad o'r berthynas rhwng Iechyd Cyhoeddus Cymru a Llywodraeth Cymru, a gynhaliwyd gan Lywodraeth Cymru, 2017
- Adolygiad o Drefniadau Rheoli Adnoddau Iechyd Cyhoeddus Cymru (gan gynnwys Iechyd Cyhoeddus Cymru, Byrddau Iechyd y GIG, Llywodraeth Cymru, a gynhaliwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru, 2017.

Yn ychwanegol at yr adolygiadau strategol hyn, bu datblygiadau newydd yn ein gwasanaeth sgrinio i barhau i ddatblygu rhaglenni sgrinio sy'n seiliedig ar boblogaeth a mabwysiadu technoleg newydd.

Mae'r rhain yn cynnwys:

- Sgrinio Llygaid Diabetig Cymru – trosglwyddwyd i ni o Fwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro yn 2016
- Cwblhau'r broses o gyflwyno profion mamograffeg bron digidol cenedlaethol.

Adeiladu amgylchedd gwaith cydweithredol a chynaliadwy

Ffocws allweddol i ni dros y tair blynedd diwethaf yw ymdrechu i sefydlu'r pum ffordd o weithio o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ym mhopeth a wnawn, gan gynnwys ein penderfyniadau. O ganlyniad, ac fel rhan o'n strategaeth ystadau *Ein Gofod*, rydym wedi symud mwy na 500 o'n pobl i safleoedd yng Nghaerdydd a mwy na 100 mwy o'n pobl i safleoedd yn Abertawe a Mamhilad. Gwnaethom ganolbwyntio ar ddatblygu amgylchedd gwaith cydweithredol a chynaliadwy y gallem, drwy'r dull caffael a gwarant, hefyd ysgogi'r economi gylchol a chyflogadwyedd. Er enghraifft, yn ein safle newydd yng Nghaerdydd, osgowyd anfon 41 o dunelli o wastraff i safle tirlenwi, cafodd 133 o dunelli o CO₂ eu harbed a chafodd bron 90 y cant o'r 2,600 eitemau a ddefnyddiwyd yn y gwaith ailosod eu hailddefnyddio. Hefyd, gwnaethom weithio gyda mentrau cymdeithasol yn ne Cymru a chyflogi chwe unigolyn yn benodol ar gyfer y gwaith a oedd yn ddi-waith cyn hynny. Mae'r dull hwn wedi ennill nifer o wobrau ar gyfer y sefydliad yng Nghymru, y DU ac yn Ewrop.

Cyflawni ein Dyletswyddau Statudol

Mae'n bwysig cydnabod ein bod wedi bodloni ein holl ddyletswyddau statudol yn y tair blynedd diwethaf. Mae hyn wedi cynnwys mantoli'r cyfrifon bob blwyddyn, Cynllun Tymor Canolig Integredig cymeradwy ac, yn ychwanegol, rydym wedi llwyddo i greu cronfa fuddsoddi fewnol at ddiben datblygiadau newydd a pharhau i feithrin cydnerthedd ar draws ein swyddogaethau.

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

Iechyd Cyhoeddus Cymru
Rhif 2 Capital Quarter
Tyndall Street
Caerdydd
CF10 4BZ

Ffôn: 029 2022 7744

E-bost: ymholiadau.cyffredinol@wales.nhs.uk

www.iechydcyhoedduscymru.org